

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Anica Ferlin

Kurdski borci v boju zoper Islamsko državo

Magistrsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Anica Ferlin

Mentor:izr. prof. dr. Iztok Prezelj

Kurdski borci v boju zoper Islamsko državo

Magistrsko delo

Ljubljana, 2015

Zahvala

Iskreno se zahvaljujem mojemu mentorju,izr. prof. dr. Iztoku Prezlju, izjemnemu strokovnjaku, da me je že drugič usmerjal in spodbujal pri pisanju zaključnega dela.

Zahvaljujem se mojim staršem, sestrama in bratu, saj bi mi brez njihove podpore marsikdaj spodletelo. Hvala, ker mi pomagata dosežati sanje.

Zahvala gre tudi mojim dragim prijateljem, tako v Sloveniji kot v Turčiji, ki nikoli ne podvomijo v moje sposobnosti, se z mano veselijo dosežkov ter me vzpodbujajo k novim.

Neskončno pa sem hvaležna vsem intervjuvancem za prebujenje, ki sem ga doživela ob pogovoru z njimi. Še posebej pa hvala mojim prijateljem iz Diyarbakirya; hvala, ker ste mi pokazali svoj svet, me sprejeli vanj, z menoj delili veselje in žalost. Vaša moč in radost, kljub grenkim življenjskim izkušnjam, me bosta navdihovala vse življenje.

Kurdski borci v boju zoper Islamsko državo

Kurdi so morajo po več desetletnem boju za pravice in samostojnost ponovno boriti za obstanek, tokrat proti radikalni islamistični organizaciji, Islamski državi. Ta bi rada razširila svoj kalifat, zato je v Iraku in Siriji napadla tudi Kurdistan, ki leži v strateško pomembnem delu regije. Kurdi so se temu uprli in ponovno osvojili že skoraj vse lani izgubljeno ozemlje, poleg tega pa so zaščitili lastno prebivalstvo in manjšine, ki bivajo v regiji. Pri tem jim z orožjem, zračno podporo ter urjenjem pomagajo zahodne sile, ki pa se do Kurdov vedejo zelo oportunistično. Sodelujejo z njimi in hkrati s Turčijo, ki je v ofenzivi na IS sredi letošnjega leta napadla tudi položaje borcev PKK. Boj proti skrajnežem je Kurde poenotil in povezal, hkrati pa oživil nacionalistične ideje, zato je v prihodnosti pričakovati težnje po neodvisni državi v Iraku ter samostojni pokrajini v sirske delu Kurdistana. Kurdi so prepričani, da ovir na poti do tega ne bo, saj že zdaj v omenjenih državah uživajo popolno neodvisnost, hkrati pa jim je zaradi boja z IS zrasel ugled v mednarodni skupnosti. Možnost za neodvisnost Kurdov v Iraku in Siriji je bližje, kot kdajkoli prej, vseeno pa se zdi, da jo bo Turčija, ki glasno nasprotuje vsakršni samostojni državi Kurdov, poskušala preprečiti, zaradi pasivnosti mednarodne skupnosti pa ji bo mogoče uspelo.

Ključne besede: kurdski borci, Kurdistan, Islamska država, islamski terorizem, radikalni islamizem

Kurdish fighters against Islamic State

After decades of struggle for their rights and independence, Kurds have to fight again, this time against radical Islamist organization called Islamic State. The latter would like to expand the caliphate and this is why it attacked Iraqi and Syrian Kurdistan which are in strategically important part of the region. Kurds fought back and managed to take back all the territory they have lost to Islamic State last year. Beside that they have protected their own people and other minorities in the region. In fight against Sunni insurgents, Kurds are getting help from international community in form of weapons, air support and training. Western countries are behaving opportunistic towards Kurds because they are cooperating with them on one hand and with Turkey who used the opportunity and strike the goals of PKK, during the IS offensive on the other hand. In the future we can expect tendencies for independent state in Iraq and independent province in Syrian part of Kurdistan. Kurds are convinced that there is no obstacles in their way, because they already enjoy full independence and their reputation grew in international community since they are fighting Islamic extremists. Independence of Kurds in Iraq and Syria seems to be closer than ever, but it is possible that Turkey, who loudly oppose to any independent Kurdish state, will try to prevent it. Because of the passive behaviour of international community, they may succeed.

Key words: Kurdish fighters, Kurdistan, Islamic State, Islamic terrorism, Radical Islamism

KAZALO

SEZNAM KRATIC.....	8
1 UVOD	10
2 METODOLOŠKI OKVIR	12
2.1 OPREDELITEV PREDMETA RAZISKOVANJA	12
2.2 CILJI RAZISKOVANJA.....	14
2.3 HIPOTEZE	14
2.4 UPORABLJENA METODOLOGIJA	15
2.5 OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV	16
3 KONCEPTUALNI OKVIR	20
3.1 KURDSKI NACIONALIZEM IN IDEJA KURDISTANA	20
3.2 RADIKALNI ISLAMIZEM IN ISLAMSKI TERORIZEM.....	24
3.3 EDINSTVENOST POJAVA ISLAMSKE DRŽAVE IN KURDSKIH BORCEV PROTI NJEJ.....	27
4 ISLAMSKA DRŽAVA KOT GLOBALNA TERORISTIČNA GROŽNJA IN BOJ PROTI NJEJ	29
4.1 ISLAMSKA DRŽAVA	29
4.1.1 Nastanek in razvoj Islamske države.....	29
4.1.2 Cilji in teritorialne zahteve Islamske države.....	33
4.1.3 Delovanje Islamske države in posledice	37
4.1.4 Mednarodno pravni status Islamske države	42
4.2 BOJ MEDNARODNE SKUPNOSTI PROTI ISLAMSKI DRŽAVI	44
5 KURDSKI BORCI V BOJU ZOPER ISLAMSKO DRŽAVO	46

5.1	OD BORCEV ZA NEODVISNOST DO KLJUČNIH AKTERJEV V BOJU ZOPER GLOBALNO TERORISTIČNO GROŽNJO	46
5.2	SKUPINE KURDSKIH BORCEV IN NJIHOV PROFIL	47
5.3	KURDSKE ŽENSKE V BOJU ZOPER ISLAMSKO DRŽAVO	51
5.4	MEDNARODNO PRAVNI STATUS KURDSKIH BORCEV	52
6	MOTIV IN CILJI KURDSKIH BORCEV ZA BOJ PROTI ISLAMSKI DRŽAVI	53
6.1	MOTIVI.....	53
6.2	CILJI IN DOLGOROČNA STRATEGIJA	55
7	POTEK KURDSKEGA BOJA ZOPER ISLAMSKO DRŽAVO IN DOSEŽKI	57
7.1	TAKTIKA IN NAČIN BOJEVANJA	57
7.2	OROŽJE IN OPREMA	59
7.3	POTEK BOJEVANJA IN TERITORIALNI DOSEŽKI KURDOV V BOJU ZOPER ISLAMSKO DRŽAVO	61
8	VLOGA IN POMEN KURDSKIH BORCEV V GLOBALNEM BOJU ZOPER ISLAMSKO DRŽAVO	65
9	POMOČ ZAHODNIH IN REGIONALNIH SIL V BOJU ZOPER ISLAMSKO DRŽAVO	67
9.1	POMOČ ENIM »TERORISTOM« V BOJU ZOPER DRUGE TERORISTE	67
9.2	ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE.....	69
9.3	TURČIJA.....	71
9.4	IRAK	75
9.5	IRAN	76
9.6	SIRIJA	77
9.7	MEDNARODNE ORGANIZACIJE	78

9.7.1 NATO	78
9.7.2 OZN	79
9.7.3 EU	80
10 PRIHODNOST KURDISTANA.....	81
10.1 ZAMUJENA GEEOSTRATEŠKA PRILOŽNOST?.....	82
10.2 KONEC IDEJE O KURDISTANU ALI PONOVI BOJ ZA NEODVISNOST?	84
11 SKLEP IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ.....	87
12 LITERATURA.....	92
PRILOGE:.....	105
Priloga A: Anonimni intervju	105
Priloga B: Intervju z bratrancem pokojnega turškega Kurda, borca proti Islamski državi, Umutom Erenom	111
Priloga C: Intervju z bratom pokojnega turškega Kurda, borca proti Islamski državi, Abdullahom Erenom.....	118
Priloga Č: Intervju s Simlo Yerlikaya, novinarko turške nacionalne televizije TRT (Turški radio televizija).....	131
Priloga D: Intervju s Karmen Švegl, novinarko RTV in dopisnico iz Bližnjega vzhoda... 142	
Priloga E: Intervju z Erikom Valenčičem, novinarjem RTV in vojnim poročevalcem	147
Priloga F: Intervju z Bakhtyar Aljafom, direktorjem Mednarodnega inštituta za bližnjevzhodne in balkanske študije IFIMES.....	162

SEZNAM KRATIC

AQI	Al Kaida v Iraku (ang. <i>Al Qaeda in Iraq</i> , arab. تنظيم قاعدة الجهاد في بلاد الرافدين)
EU	Evropska unija (ang. <i>European Union</i>)
HDP	Ljudska demokratska stranka (ang. <i>Peoples' Democratic Party</i> , tur. <i>Halkların Demokratik Partisi</i>)
IS	Islamska država (ang. <i>Islamic State</i> , arab. الدولة الإسلامية)
ISI	Islamska država Iraka (ang. <i>Islamic State of Iraq</i> , arab. العراق دولة الإسلامية)
ISIL	Islamska država Iraka in Levanta (ang. <i>Islamic State of Iraq and the Levant</i> , arab. الدولة الإسلامية في العراق والشام)
ISIS	Islamska država Iraka in Sirije (ang. <i>Islamic State of Iraq and Syria</i> , arab. وسوريا العراق في الإسلامية الدولة)
KDP	Demokratska stranka Kurdistana (ang. <i>Kuridstan Democratic Party</i> , kurd. <i>Partîya Demokrata Kurdistanê</i>)
KDPI	Demokratska stranka iranskega Kurdistana (ang. <i>Kurdish Democratic Party of Iran</i> , kurd. <i>Partî Dêmokratî Kurdistanî</i>)
KOMALA	Revolucionarna organizacija Kurdistana (ang. <i>Revolutionary Organization of Toilers of Kurdistan</i> , kurd. <i>Komalay Shoreshergi Zahmatkeshani Kurdistanî Iran</i>)
NATO	ang. <i>North Atlantic Treaty Organisation</i>
PKK	Kurdska delavska stranka (ang. <i>Kurdistan Workers Party</i> , tur. <i>Partiya Karkerên Kurdistan</i>)
PUK	Patriotsko združenje Kurdistana (ang. <i>Patriotic Union of Kurdistan</i> , kurd. <i>Yekêtiy Niştîmaniy Kurdistan</i>)

PYD	Stranka demokratičnega združenja (ang. <i>Democratic Union Party</i> , kurd. <i>Partiya Yekîtiya Demokrat</i>)
OZN	Organizacija združenih narodov (ang. <i>United Nations Organization</i>)
SZ	Sovjetska zveza (ang. <i>Soviet Union</i>)
YPG	Ljudske obrambne enote (ang. <i>People's Protection Units</i> , kurd. <i>Yekîneyên Parastina Gel</i>)
YPJ	Ženske obrambne enote (ang. <i>Women's Protection Units</i> , kurd. <i>Yekîneyên Parastina Jin</i>)
ZDA	Združene države Amerike (ang. <i>United States of America</i>)
ZN	Združeni narodi (ang. <i>United Nations</i>)

1 UVOD

»/.../Bližnji vzhod ne bo več tak kot smo ga poznali, vprašanje pa je, kaj bo s Kurdi« (Valenčič, 2015b).

Radikalna islamska gibanja se borijo proti sekularnim vladam in modernizaciji, njihov glavni cilj pa je ustanovitev kalifata ter islamizacija sveta. Za doseganje ciljev najpogosteje uporabljajo teroristične metode, s katerimi izzovejo varnostne in politične strukture.

Kot produkt sektaških nasprotij v Iraku, revolucij v arabskem svetu in sirske državljanske vojne, se je na Bližnjem vzhodu leta 2014 pojavil nov varnostni akter, Islamska država. V resnici ta radikalna islamistična organizacija ni nova, saj izvira iz Al Kaide v Iraku. Skupina se je že vse od njene ustanovitve leta 2004 zavzemala za džihad v muslimanskem svetu in izvajala nasilne aktivnosti, v zadnjem desetletju pa se je večkrat transformirala in preimenovala. Od ustanovitve kalifata pod njenim okriljem konec junija 2014 pa se to radikalno islamistično gibanje imenuje Islamska država.

Islamska država je edinstvena teroristična organizacija, ki ima skoraj vse značilnosti države, tudi deluje tako, hkrati pa ta koncept zavrača. Je nekakšno sivo področje med dvema nacionalnima državama, ki sta de facto razpadli ter med teroristično organizacijo.

V Iraku in Siriji, kjer Islamska država nadzoruje dobršen del ozemlja, so njeni pripadniki leta 2014 napadli tudi ozemlje, kjer že stoletja prebivajo Kurdi, najprej v Iraku, nato pa še v Siriji. Trčila sta dva svetova, Islamska država, ki bi rada na novo načrtovala meje na Bližnjem vzhodu ter Kurdi, ki si stoletje prizadevajo za ohranitev lastnega zgodovinskega ozemlja ter samostojnost, bodisi v okviru držav, v katerih prebivajo, ali celovito. Skrajneži so v Kurdih dobili močnega nasprotnika, ki se je po začetnih težavah uspel organizirati ter do danes bolj ali manj uspešno ščiti svoje ozemlje ter prebivalstvo. Poleg zaščite lastnega prebivalstva, pa so Kurdi, največji narod brez države, prevzeli vlogo zaščitnika manjšin in beguncev. Izjemno nasilnim akcijam podpornikov kalifata so se uprli z vso silo in vsemi zmožnostmi, pa čeprav minimalnimi. Na pomoč so jim priskočili tudi rojaki iz turškega in iranskega dela Kurdistana, po pobojih manjšin pa so se boju zoper sunitske skrajneže pridružile tudi regionalne in mednarodne sile, z Združenimi državami Amerike na čelu. Mednarodna koalicija Kurdom pomaga s svetovanjem, urjenjem, dobavo orožja, zračnimi napadi na položaje črne zastave ter jim nudi humanitarno podporo. Kurdi so trenutno edini stabilni in zanesljivi regionalni akter,

ki bi lahko ob zračni podpori in z zadostno količino težkega orožja porazil dobro opremljene radikalne islamiste, saj so drugi varnostni akterji v Iraku in Siriji praktično priznali poraz v boju zoper Islamsko državo. Iraške vlade sile so zaradi neorganiziranosti ter nasilja skrajnežev dobesedno pobegnile, sirske vladne in opozicijske sile ter milice pa so izmučene zaradi štiri leta trajajoče državljanske vojne. Sčasoma so se tudi te sile uspele organizirati in se pridružile boju z Islamsko državo, kjer so čedalje bolj učinkovite, največje poraze pa so radikalni islamisti doživeli zaradi Kurdiv, ki so po letu bojev s pomočjo zračne podpore mednarodnih sil ponovno zavzeli skoraj vse svoje ozemlje ter zaščitili prebivalstvo.

Kot edini akter, ki se trenutno uspešno bori proti Islamski državi, bi Kurdi lahko pomembno vlogo igrali tudi pri osvoboditvi mest in vasi izven Kurdistana. Zaradi nove globalne varnostne grožnje se sklepajo različna formalna in neformalna zaveznitva, odnosi na Bližnjem vzhodu pa postajajo vse bolj zapleteni. Regija nikoli več ne bo enaka, mogoče pa so prav Kurdi tisti, ki jim bo Islamska država pomagala na poti k uresničitvi dolgotrajnega cilja. Zaradi skorajšnjega razpada Iraka in Sirije, Kurdi svoje ozemlje nadzorujejo in upravljajo sami, delno samostojni pa so bili že pred pojavom Islamske države, v Iraku od začetka 90. let, v Siriji pa skoraj od začetka državljanske vojne. V boju s sunitskimi skrajneži so Kurdi ravnali odgovorno, zato njihov boj podpira in odobrava skoraj celoten svet. Mogoče je, da se bo politični zemljevid Bližnjega vzhoda v prihodnosti res spremenil, boj Kurdiv za neodvisnost, vsaj iraških, pa bi lahko zaradi uspehov v boju zoper globalno teroristično grožnjo postal bolj legitimen ter nekoč vodil do samostojne države.

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 OPREDELITEV PREDMETA RAZISKOVANJA

Kurdi so v zadnjih treh desetletjih na območju zahodne Azije, kjer so naseljeni že od 7. stoletja in kjer so bili ob koncu prve svetovne vojne razdeljeni med Irak, Iran, Sirijo in Turčijo, s političnim aktivizmom in gverilskim bojevanjem bili konstanten boj z vladami omenjenih držav za svoje pravice in avtonomijo. Poskus vzpostavitve nacionalnih držav in širjenja vpliva oblasti v novonastalih državah po vojni je bil pospremljen z reformami, ki so služile poenotenju kulture in identitete (Yavuz 2005, 229–230). Kot odgovor na nanje ter na poudarjanje etničnih razlik je vzklik kurdskega nacionalizem, prav tako pa zahteve za neodvisnost, ustavno priznanje Kurdov kot manjšine, pravico do uporabe jezika in ohranitve kulture (Yavuz 2005, 232). Kljub znatnemu izboljšanju njihovega položaja so Kurdi še vedno eden izmed največjih narodov brez države. V zadnjih letih so dosegli avtonomnost v severnem Iraku ter premirje s turško vlado, kar je kazalo na priložnost za doseg dolgotrajnega miru in uresničitev nekaterih njihovih zahtev. S pojavom novega varnostnega akterja v regiji, Islamske države (ang. *Islamic State*, v nadaljevanju IS), ki neposredno ogroža obstoj kurdskega naroda, pa je bil revidiran tudi njihov status in položaj ter njihova regionalna in globalna vloga. Z vzponom IS v Iraku in Siriji sredi lanskega leta, je kazalo, da imajo največjo priložnost doslej, da skupaj z IS narišejo nov zemljevid Bližnjega vzhoda in ustanovijo neodvisno državo, Kurdistan (Alaaldin 2014; Gatehouse 2014; Kajjo 2014). Možnost za lastno državo je izginila jeseni leta 2014, ko je IS napadla tudi z nafto bogate kurdske pokrajine in kurdske borci za neodvisnost so se prelevili v ključne borce proti globalni teroristični grožnji (Valenčič 2015a). So edina sila, ki se neposredno bori proti IS, ki predstavlja edinstven pojav v mednarodnem pravu. Tretjino njihovih pripadnikov predstavljajo ženske borke, nekaj pomoči pa jim nudijo tudi iraške pešmerge, veterani boja z iraško vlado (BBC 2014b). Čeprav tudi status kurdske borbe ni mednarodnopravno definiran, pa so jasni njihovi cilji. Želijo si obraniti svoje ozemlje pred napadi IS ter ponovno osvojiti mesta in vasi, ki so pod nadzorom kalifovega administrativnega aparata (Gatehouse 2014). Bojna linija, na kateri se Kurdi borijo za ozemlje Kurdistana, se razteza na približno 1000 kilometrih. Opozarjajo, da brez pomoči koalicijskih sil ozemlja ne bodo mogli obraniti oziroma poraziti IS. Kurdske borci, ki prihajajo iz vseh štirih držav, v katerih so naseljeni, so

maloštevilni ter preslabo opremljeni in oboroženi za boj proti globalni varnostni grožnji (Eren A. 2015; Eren U. 2015).

Koaliicijske sile so za akterja, ki naj bi porazil mudžehedine, neformalno izbrale prav kurdske borce, čeprav so le-ti v nekaterih zahodnih državah ravno tako prepoznani kot teroristi (Gruden 2014). V zadnjih mesecih so kurdski borci ob pomoči tujih zračnih sil napredovali v boju zoper IS in osvobodili nekaj strateško ter simbolno pomembnih mest (Kajjo 2014; Rasheed in Coles 2014). Zaenkrat jim razen zračne podpore, urjenja in dobave manjše količine orožja, zahodne sile druge pomoči še niso nudile (Tisdall 2014). Kljub trenutnemu mednarodnemu občudovanju so Kurdi že potisnjeni na stran v političnih diskurzih o IS, zato se zdi, da po morebitnem padcu radikalnih islamistov, večjih koristi za Kurde ne bo (Gruden 2014). Čeprav se ideja o samostojnem Kurdistanu ob trenutnih naporih, da zgolj ubranijo svoje ozemlje in življenja, zdi nemogoča, Kurdom nekatere regionalne in globalne sile odrekajo pomoč ravno zaradi strahu pred ponovnimi težnjami k neodvisnosti po morebitnem porazu in umiku IS ter zaradi strahu pred krepitvijo drugih regionalnih akterjev (Goldgeier 2014; Ross 2014).

V magistrskem delu bom preučevala vlogo kurdskih borcev v boju zoper IS, njihove motive, dosežke in teritorialne napredke, za kar pa je potrebno tudi osnovno razumevanje IS, njenega delovanja, ideologije in ciljev. V boju zoper globalno teroristično grožnjo ne moremo spregledati niti vloge zahodnih in regionalnih sil, ki bodo v prihodnosti ob morebitnem porazu IS ter ponovnem vzpostavljanjem državnosti na ozemlju Iraka in Sirije verjetno odigrale pomembno vlogo. Vključenost v proces izgradnje novega Bližnjega vzhoda pa bodo bržkone pričakovali tudi Kurdi, ki so okusili samostojnost, uspeli premagati džihadiste ter poželi mednarodne zasluge. Na podlagi podatkov, pridobljenih z intervjuji, bom poskušala napovedati, ali se bodo Kurdi po morebitnem porazu IS ponovno zavzemali za samostojnost in v kakšnem obsegu ter kakšna prihodnost čaka Kurdistan. Konflikt med IS ter različnimi formalnimi in neformalnimi oboroženimi silami v Iraku in Siriji še traja, zato sem raziskovanje časovno omejila do konca julija 2015. Vključila sem tudi izbruh vzajemnega nasilja in nedavno prekinitev premirja med turškimi Kurdi, tudi vključenimi v boj zoper IS ter turško vlado, ki je nedavno začeto ofenzivo na IS razširila na vse teroristične skupine v regiji.

2.2 CILJI RAZISKOVANJA

Cilj magistrskega dela je opisati proces transformacije kurdskega boja za neodvisnost v boj proti globalni varnostni grožnji, opisati skupine kurdskih borcev, ki se borijo zoper Islamsko državo, identificirati njihove motive, cilje, opisati vlogo in njihov paradoksalni položaj v globalnem boju proti islamskim skrajnežem ter odgovoriti na vprašanje, ali so Kurdi zamudili priložnost za ustanovitev lastne države, in ali bodo po morebitnem porazu Islamske države od borcev proti njej ponovno postali borci za neodvisnost in lastno državo.

Tema je zaradi aktualnosti, edinstvenosti pojava Islamske države in statusa kurdskih borcev proti njej ter pomanjkljive dosedanje znanstvene obravnave izredno zanimiva in relevantna, saj obravnava trenutno bližnjevzhodno varnostno krizo, ki lahko vsak trenutek preide regionalni okvir, njen razplet pa bo imel dolgoročen vpliv na varnost regije (Valenčič 2015a), še posebej pa na kurdski narod, ki je kljub trenutnemu mednarodnemu občudovanju napredka v boju zoper Islamsko državo že potisnjen na stran v političnih diskurzih o njej, zato se zdi, da po morebitnem padcu kalifata, večjih koristi za Kurde ne bo (Gruden 2014).

2.3 HIPOTEZE

V magistrskem delu bom potrdila oziroma ovrgla sledeče hipoteze:

H1: Zaradi pojava novega varnostnega akterja v regiji je malo verjetnosti za nastanek samostojne skupne države vseh Kurdov.

H2: Kurdski borci brez podpore zahodnih sil in izboljšanja zmogljivosti ne morejo poraziti Islamske države.

H3: Zahodne in regionalne sile bodo po morebitnem porazu Islamske države in pri ponovnem vzpostavljanju državnih struktur na ozemlju Kurdistana zelo verjetno pozabile na zasluge Kurdov in jih izigrale.

2.4 UPORABLJENA METODOLOGIJA

Pri izdelavi magistrskega dela bom uporabila naslednje metode:

- **Metoda analize primarnih virov** je bila uporabljena pri analizi Konvencije iz Montevidea ter pregled resolucij ZN, ki se nanašajo na Islamsko državo.
- **Metoda analize sekundarnih virov**, s pomočjo katere sem z analizo znanstevne literature, člankov, objav medijev ter video gradiva predstavila položaj in status kurdskih borcev, opisala njihove motive za boj, vloge v globalnem boju zoper sunitske skrajneže ter vloge regionalnih in globalnih sil.
- **Zgodovinska metoda** je bila uporabljena za kronološki pregled razvoja Islamske države in boja zoper njo.
- **Opisna metoda** je bila uporabljena skozi celotno delo.
- **Komparativna metoda** je bila uporabljena za določitev mednarodnopravne subjektivitete Islamske države in kurdskih borcev.
- **Strukturirani intervju**, z vprašalnikom, sestavljenim iz vprašanj odprtega tipa. Vprašanja so se nanašala predvsem na kurdske nacionalistične težnje, motiv in vlogo Kurdov v boju zoper kalifove privržence, vlogo in pomoč regionalnih in globalnih sil v tem boju, težavah, s katerimi se Kurdi ob tem soočajo. Izvedla sem intervju s tremi turškimi Kurdi, sorodnikoma nedavno ubitega kurdskega borca ter članom največje kurdske stranke v Turčiji. Poleg tega sem intervjuvala tudi več poznavalcev razmer na Bližnjem vzhodu, dopisnico turške nacionalne televizije iz Erbila, dopisnico slovenske nacionalne televizije iz Bližnjega vzhoda, slovenskim vojnim poročevalcem ter direktorjem Mednarodnega inštituta za bližnjevzhodne in balkanske študije. Intervjuji so bili izvedeni od junija do avgusta 2015 v Ljubljani, Istanbulu in Diyarbakirju, intervjuvanci pa so neposredno povezani z Bližnjim vzhodom ter tamkajšnjo varnostno krizo.
- **Kvalitativna vsebinska analiza** s katero sem povzela odgovore, pridobljene z intervjuji.

2.5 OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV

Kurdski borci

Kurdski borci so najučinkovitejša sila, ki se bori proti IS v Iraku in Siriji. Sovražnik, ki ogroža obstoj največjega naroda brez države, je združil Kurde iz vseh štirih držav, v katerih prebivajo, čeprav vsi niso neposredno ogroženi. Njihovo natančno število ni znano, se pa proti IS borijo predvsem mladi do 30. leta v Siriji in do 40. leta v Iraku, iz vseh družbenih skupin, veliko izmed njih pa je izobraženih ali študentov. Razvrstimo jih lahko v štiri skupine, in sicer na borce YPG, ki se borijo v Siriji, iraške pešmerge, »borce za svobodo« ter ženske borke. Vse skupine povezuje še turška PKK, ki v boju neposredno sodeluje z vsemi, sirske borce pa tudi uri in koordinira (Anonimni intervju 2015; Eren A. 2015; Eren U. 2015; Sim 2015).

YPG je oboroženo krilo največje kurdske stranke v Siriji, ideološko in operativno povezano s turško oboroženo skupino PKK, ki je mednarodno prepoznana kot teroristična organizacija. Pešmerge v Iraku so uradna kurdska vojaška sila, ki kot taka obstaja že od razpada Osmanskega imperija. Obe oboroženi enoti, ki se spopadata z IS, pesti pomanjkanje sodobnega orožja ter urjenja, s čimer pa jim na pomoč prihajajo zahodne sile. »Borci za svobodo«, ki se borijo v Iraku in Siriji, pravzaprav prihajajo iz zahodnih držav, vendar zaradi zamenjave s podporniki IS ne marajo poimenovanja tuji borci. V boju z IS sodelujejo tudi ženske, ki so še posebej številčne in učinkovite v Siriji, kjer imajo samostojno oboroženo skupino YPJ, v Iraku pa je ženskih bork manj.

Kurdistan

Kurdistan je zgodovinsko ozemlje, ki ga naseljujejo Kurdi, in v prevodu pomeni »dežela Kurdov«. Na tem ozemlju so Kurdi že več tisočletij, v pisnih virih pa so prvič omenjeni v 7. stoletju. Izraz Kurdistan se je prvič pojavil v 12. stoletju, ko je princ turških Šeldžukov ustanovil pokrajino s tem imenom, v 16. stoletju pa je prišel v splošno rabo. Velikost ozemlja se je skozi zgodovino večkrat spremenila, v splošnem pa velja, da Kurdistan obsega gorato področje, kjer mejijo Irak, Iran, Sirija in Turčija. Osrčje geografsko kulturne regije predstavljata gorovji Zagros in Taurus, razteza pa se od Mezopotamske planote do jugovzhodne Anatolije, vse do zgornjega toka rek Evfrat in Tigris v današnji Turčiji. Območje je prekrito z rodovitno zemljo ter nafto, a vendar zaradi centraliziranih državnih

sistemov gospodarsko nerazvito. Poleg večinskega kurdskega prebivalstva, ki izvira iz nomadskih plemen, v Kurdistanu prebivajo še manjše skupnosti kristjanov, Turkmenecv, Asircev in Armencev. Večinsko prebivalstvo govori svoj jezik iz skupine indoevropskih jezikov, ki se deli na številna narečja. Najpogostejše je narečje kurmanji, ki ga govorijo Kurdi v Siriji, Turčiji, severnem Iranu in majhen delež Kurdiv v Iraku. Trideset milijonov prebivalcev Kurdistanu, z izjemo verskih manjšin, je opredeljenih kot sunitski muslimani (Yildiz in Chomsky 2005, 5; Deschner 2007, 16; Yildiz 2007, 7–9).

Slika 2.5.1: Zemljevid Kurdistanu, ozemlja, na katerem so zgodovinsko naseljeni Kurdi.

Vir: Lycie.fr (2015).

Delitev ozemlja Kurdistanu, ki je pretrgale etnične in kulturne vezi, je potekala prvi svetovni vojni. Z novimi mejami so bili Kurdi razdeljeni v štiri bližnjevzhodne države: Irak, Iran, Sirijo in Turčijo. Zaradi nacionalističnih teženj so države Kurde poskušale asimilirati, slednji pa so si s političnim aktivizmom, pa tudi z nasiljem, desetletja prizadevali za ustanovitev lastne države ali vsaj podelitev nekaterih političnih, jezikovnih, kulturnih in socialnih pravic.

Islamska država

Islamska država, ki izvira iz Al Kaide v Iraku, v zadnjem desetletju pa se je večkrat transformirala in preoblikovala, je poleti 2014 z zmago nad iraškimi, sirskimi in kurdske silami močno preoblikovala politični zemljevid Bližnjega vzhoda. V le nekaj mesecih je osvojila ozemlje od iraško-iranske meje do iraškega dela Kurdistana in se približala največjemu sirskemu mestu Aleppu. Svoj verski fanatizem in vojaške večšine borci IS usmerjajo proti vsem »nevernikom« ter vsem, ki se ne strinjajo z njihovo oblastjo. Konec junija 2014 je razglasila kalifat, v katerem velja šeriatsko pravo in ki ga želi razširiti do skrajnih meja ter islamizirati svet. Njihova osrednja vojaška strategija so samomorilski bombni napadi, vsa njihova dejanja pa tako nasilna, da jih je težko primerjati z aktivnostmi drugih modernih terorističnih organizacij. Zaradi napadov na muslimanske civiliste, izjemnega nasilja, bombnih napadov in javnih usmrtitev, se je že pred ustanovitvijo kalifata centralna Al Kaida odmaknila od IS, nekoč skupne organizacije, danes pa sta skupini v vojni in tekmujeta za prevlado na Bližnjem vzhodu. Radikalna islamistična skupina za seboj pušča številne žrtve in v beg pošilja številne prebivalce Iraka in Sirije, tudi pripadnike varnostnih sil. Kljub temu ima tudi veliko podpornikov: od prebivalcev nekaterih zajetih vasi in mest, sirskih upornikov, ki v IS vidijo priložnost za strmoglavljenje Assadovega režima, do radikalnih posameznikov s celega sveta, trenutno pa domnevno šteje okrog 35.000 borcev. Neuradne številke naj bi bile kar šestkrat višje (Cockburn 2014, Cockburn 2015, IX–XIX; Stern in Berger 2015, 62–69).

Islamski terorizem

Teroristične aktivnosti so vsa nasilna dejanja ali grožnja z njimi, usmerjena proti civilistom, katerih namen je povzročanje strahu, ki bi sprožil željeno politično, družbeno, vojaško ali versko spremembo. Tudi islamski terorizem ima te tri splošne značilnosti, poleg tega pa se opira na verske spise in zgodovinske primere. Zanj so značilni še izjemna brutalnost in nasilje ter neracionalni cilji in motivi. Islam služi legitimizaciji nasilja ter doseganju kratkoročnih verskih in dolgoročnih političnih ciljev. Islamski terorizem bi torej lahko opredelili kot nasilna dejanja ali grožnjo z njimi, z namenom vplivanja na oblast ali prebivalstvo, da se doseže združitev vseh muslimanov ter ustanovitev kalifata (Slovar slovenskega knjižnega jezika 2005; Gregg 2014).

Radikalni islamizem

Pred približno pol stoletja so se v muslimanskih državah pojavila gibanja, katerih cilj je bil ponovna islamizacija muslimanskega sveta. Zavzemajo se za oživitev starega sistema, ki je veljal v času Osmanskega imperija ter zavračajo sekularno oblast in modernizacijo. Želijo vplivati na posameznika, družbo in države in uvesti šeriatsko pravo, za doseganje ciljev pa radikalni islamisti najpogosteje uporabljajo teroristična dejanja (Etienne 1987, 214; Kodba 2005, 18–27).

Radikalni islamizem zavrača legitimnost modernih nacionalnih držav ter stremi k ustanovitvi kalifata. Njegovi podporniki dojemajo džihad kot edino in celo nujno metodo za doseganje sprememb, med njimi pa se krešejo mnenja o legitimnosti nasilnega aktivizma. Radikalizem ima več spektrov, prav nasilne metode pa radikaliste ločujejo od nenasilnih islamistov (Mandaville 2007, 239–240).

3 KONCEPTUALNI OKVIR

3.1 KURDSKI NACIONALIZEM IN IDEJA KURDISTANA

Poskusi centralizacije oblasti ob zatonu Otomanskega imperija in reforme, ki so služile poenotenju identitete na Bližnjem vzhodu, so vodili do razkola med lokalnimi in državnimi oblastnimi strukturami, poskusi modernizacije pa so vodili do politizacije kurdske pripadnosti. V okviru Osmanskega in Perzijskega imperija so bila kurdska plemena v zameno za redno plačevanje davkov ter služenje vojaškega roka precej avtonomna in so sama urejala svoje notranje zadeve. Po prvi svetovni vojni so bili Kurdi, ne glede na etnične, kulturne in zgodovinske meje, razdeljeni med štiri države, in sicer Irak, Iran, Sirijo in Turčijo, hkrati pa so bili podvrženi procesom pri izgradnji držav, ki so stremele k asimilaciji in izključitvi tistih, ki se upirajo tovrstnim procesom. Ti procesi ponavadi povzročijo, da se etnične skupine sčasoma vključijo v etno-politična gibanja. Asimilacijski procesi v omenjenih štirih državah so povzročili, da so Kurdi začeli dojemati »sebe« nasproti »drugim«. V majhnih, razpršenih vaseh je Kurdom uspelo ohraniti del svoje kulture, v teh majhnih skupnostih pa jim ni uspelo razviti širšega koncepta etničnosti. Povojni časi so prinesli modernizacijo, ki je povzročila regionalne razlike, poleg občutka etnične pripadnosti pa je postala glavni vzrok za nastanek kurdskega nacionalizma (Yavuz 2005, 229–230).

Kurdski nacionalizem v Iraku, Iranu, Siriji in Turčiji se je pojavil kot odgovor na modernizacijo držav ter poudarjanje etničnih razlik, zato »/.../temelji na etnični pripadnosti, skupnih mitih, spominih ter vrednotah in je produkt napetosti, nastale zaradi želje države po homogenizirani družbi in kurdskega truda po ohranitvi kulture in delne neodvisnosti« (Yavuz v Ferlin 2014, 43). V »gostujočih« državah so se Kurdi morali prilagoditi nacionalnim režimom – turškemu, arabskemu in perzijskemu, ki niso bili preveč tolerantni do avtonomije znotraj svojih meja. Pogoji, v katerih so Kurdi živeli, pa so ohranili nekatere skupne lastnosti, kot so čezmejnost, revščina in socialna neenakost, vpliv kurdskega boja proti nacionalni državi na rezultate kurdskega boja v sosednjih državah in kompleksnost kurdske družbe (Hassanpour 1994).

Kurdski nacionalizem se je kot ideologija pojavil še pred oblikovanjem kurdskega naroda in sicer v ruralni, plemenski družbi. Od 16. do sredine 19. stoletja so Kurdi živeli v večinoma neodvisnih in avtonomnih kneževinah, katerim gre pripisati zasluge za razcvet mestnega in ruralnega okolja v tem obdobju. Do prve delitve Kurdistana je prišlo že v 17. stoletju, ko sta se Osmanski in Perzijski imperij dogovorila o meji ter vse od takrat širila svoj vpliv na kurdskem ozemlju. Da bi ohranile avtonomnost, so kneževine podpirale eno ali drugo stran, zaradi napetosti med imperijema ter predvsem širjenja vpliva pa je v sledečih stoletjih trpelo gospodarstvo na tem območju, še posebej kmetijstvo, prišlo je do migracij v mesta ter po drugi strani do krepitve plemenskega načina življenja (prav tam).

Tudi kurdska literatura je že od 16. stoletja naprej igrala pomembno vlogo pri krepitvi nacionalne ideologije, saj so nekateri avtorji tako ustvarili koncept kurdskega naroda ter se v svojih delih nanašali na etnične in ne le verske skupnosti. Iz literature in poezije izhaja tudi manifest, da so Kurdi ločen narod, s svojim ozemljem, jezikom ter načinom življenja. Idološko so bili Kurdi razdeljeni že konec 19. stoletja, saj sta prevladovali dve različni načeli. Po prvem naj bi se Kurdi združili pod enotno, samostojno državo z enim kraljem, druga pa je narekovala osvoboditev naroda in družbeno prebujenje (prav tam).

Čeprav so bile moderne ideje vedno prisotne, jih politične stranke niso poskušale uresničiti vse do druge polovice prejšnjega stoletja, razlog za to pa je mogoče najti v zmanjšanju moči kurdskih lokalnih skupnosti in centralizaciji moči v prestolnicah držav, med katere so bili Kurdi razdeljeni. Kneze so nadomestile plemiške družine, ki so ohranile ugled, vpliv in premoženje. Kljub posamičnim uporom v prvi polovici stoletja, je bil namen Kurdov tedaj, da se ohranijo tradicionalne strukture ter da nacionalna vlada nadomesti tujo nadvlado, v njihovem primeru iraško, iransko, sirsko in turško. Poleg tega so zahtevali zemljo in vodo, dostojno življenje ter spoštovanje pravic žensk, česar pa jim države niso zagotovile, zato so v drugi polovici 20. stoletja Kurdi začeli z oboroženim uporom proti državam, v katerih so živeli oziroma proti njihovim oboroženim silam (prav tam).

Prva kurdska meščanska nacionalistična organizacija, Družba za oživitev Kurdistana (ang. *Society for the Revival of Kurdistan*) se je pojavila leta 1942 v Iranu in se kmalu preoblikovala v politično stranko Demokratična stranka Kurdistana (ang. *Kuridstan Democratic Party*, v nadaljevanju KDP), s ciljem ustanovitve neodvisne republike, kar ji je leta 1946 s Kurdsko Republiko deloma uspelo. Slednja ni bila popolnoma neodvisna, a je imela svojega predsednika, simbole in vojsko. Uradni jezik je bil kurdski, politika pa zmerna, s poslušom za

manjšine in pravice žensk, zato so tudi Kurdi iz drugih držav, predvsem Iraka, aktivno sodelovali v političnem in družbenem življenju na območju Kurdske Republike v Iranu. Prvo avtonomno kurdsko republiko so iranske sile zatrle še istega leta, po umiku sovjetskih sil iz države. Stranka KDP, ki je imela največ zaslug pri njeni ustanovitvi pa je razširila svoje delovanje v Irak, Sirijo in Turčijo, kjer si je njeno vodstvo prizadevalo za samostojnost dela Kurdistana v državi, katere del je bila (prav tam).

V drugi polovici 20. stoletja je Kurdistan nazadoval predvsem zaradi vladnih reform in spopadov z vladnimi silami, kar pa je povzročilo preseljevanje v večja mesta in specializacijo prebivalstva za potrebe mestnega gospodarstva. Oblikoval se je kurdski delavski in srednji razred z izobraženci, spremenjeni družbeni odnosi pa so omogočali tudi vključenost kurdskih žensk v politično, ekonomsko in družbeno življenje. Vsi ti procesi so vplivali na nacionalistično gibanje in označujejo začetek gibanja za neodvisnost (prav tam).

Gibanje za neodvisnost je predvsem v Iraku v 70. letih zaznamoval razkol znotraj stranke KDP, ko je njen takratni vodja Mustafa Barzani z oblastjo v Bagdadu sklenil dogovor, ki je bil za člane stranke ponižujoč. Spor znotraj KDP glede demokratičnih načel, vloge stranke in družbene vloge gibanja za neodvisnost je privedel do zavezništva modernistov z iraško vlado, z namenom odstavitve Barzanija, ki pa ni dolgo trajalo, saj se je Barzani z vlado dogovoril o postopni vzpostavitvi neodvisnosti iraškega dela Kurdistana, kar je ponovno poenotilo stranko. Pot do neodvisnosti pa ni bila tako lahka, saj je vlada nekaj let kasneje razglasila neodvisnost kurdskega dela ozemlja, vendar pod svojimi pogoji, kar je Barzani in njegova vojska sprejela, njegovi nasprotniki pa so ustanovili stranko Patriotsko združenje Kurdistana (ang. *Patriotic Union of Kurdistan*, tudi PUK) ter začeli z oboroženim bojem znotraj iraškega dela Kurdistana. Nasprotujoči si ideologiji sta povzročili leta nasprotovanja med KDP in PUK, stranki pa sta našli skupen jezik nekaj mesecev pred napadom s kemijskim orožjem na Kurde s strani Saddama Husseina in njegovih sil leta 1988. Nova regionalna vlada iraškega Kurdistana je bila razglašena leta 1992, od takrat pa jo obe stranki vodita skupaj z majhnimi radikalnimi in komunističnimi skupinami (prav tam).

Gibanje za neodvisnost v Iranu je bilo prav tako razdeljeno v dve smeri, del je podpiral politiko iraških Kurdev z Barzanijem na čelu, drugi del pa je v okviru Demokratične stranke iranskega Kurdistana (ang. *Kurdish Democratic Party of Iran*, tudi KDPI) ustanovil revolucionarni odbor, ki pa večjih uspehov ni dosegel. Prav tako je bila konec 70. let s strani radikalnih izobražencev ustanovljena Revolucionarna organizacija Kurdistana (ang.

Revolutionary Organization of Toilers of Kurdistan, tudi Komala). Tako kot v Iraku, so tudi gibanje v Iranu zaznamovali organizacijski spori med KDPI in Komalo, ki so se odražali v novi družbeni sili in radikalni prespektivi. Obe stranki sta imeli skupen cilj, določeno stopnjo avtonomije znotraj Irana, zahteve pa so se zaradi neuspešnih pogajanj in dogovorov s centralnimi vladami v zadnjih dveh desetletjih malo spremenile in veliko iranskih, prav tako kot iraških Kurdiv, zahteva popolno neodvisnost (prav tam).

V Turčiji je kemalistični režim po ustanovitvi republike poskušal zgraditi sekularno nacionalno državo, ki temelji na skupni nacionalni, jezikovni in kulturni identiteti. Kurdi so se temu zoperstavili z več upori, ki pa so bili nasilno zatrti. Tudi vojaška udara, ki sta spodnesla vladi v 60. in 80. letih nista prinesla sprememb in vsi poskusi organizacijskega sodelovanja kurdskih nacionalistov z levičarskimi in komunističnimi skupinami so bili zatrti. Kurdska delavska stranka (ang. *Kurdistan Workers' Party*, tudi PKK), ki se je zavzemala za neodvisnost celotnega Kurdistanu in je vojaški režim ni zatrl, je prve napade zoper turške vojaške sile izvedla leta 1984, od takrat pa je bila vodilna v oboroženem boju zoper vladne sile. V zadnjih treh desetletjih sporadičnega boja med turškimi vladnimi silami in PKK je bilo ubitih več deset tisoč oseb, sprti strani pa sta večkrat razglasili enostransko premirje, ki v preteklosti ni obrodilo sadov. Po zajetju vodje PKK, Abdullaha Öcelana, so premirja postala pogostejša, daljša in se leta 2012 preobrazila v mirovni proces, v okviru katerega je turška vlada ugodila nekaterim kurdskim zahtevam, nekatere nerešene težave so še vedno predmet pogajanj, druge zahteve pa so se spremenile. Zaradi nedavnih napadov turške vojske na položaje PKK v Iraku ter napade PKK na turške varnostne sile je mirovni proces prekinjen, verjetnost za njegovo skorajšnjo obnovo pa majhna (Hassanpour 1994; Ferlin 2014, 37–40).

Zanimivo je, da je v državah, kjer si Kurdi želijo neodvisnosti, torej v Iraku in Iranu, boj za neodvisnost voden s strani dveh ali več nasprotujočih si strank, v Turčiji in Siriji, kjer si Kurdi ne želijo več svoje države, pač pa le določeno stopnjo avtonomije, pa je gibanje voden s strani ene močne organizacije. Znotraj kurdskega naroda obstajajo tudi velike plemenske, jezikovne, verske in ideološke razlike, kar so tudi najpogostejši razlogi, da se Kurdom doslej še ni uspelo popolnoma poenotiti ter doseči avtonomije ali ustanoviti neodvisne države. Zaradi teh razlik ustanovitev nacionalne države, velikega Kurdistanu, ni mogoča. Kurdsko gibanje je prav tako še vedno ujeto med tradicijo in modernostjo in čeprav večina Kurdiv danes živi v mestih ter so fevdalni odnosi na podeželju pozabljeni, je politika in ideologija večine vidnih političnih figur obtičala v preteklosti. Kurdi so v zadnjem stoletju v državah, v katere so bili razdeljeni po koncu prve svetovne vojne izkusili različne družbene, politične, socialne,

kulturne in varnostne spremembe. V Iraku so že dovolj zgodaj, v devetdesetih letih prejšnjega stoletja dobili svojo regionalno vlado, ki je bila močno odvisna od zaščite zahodnih držav. V Turčiji je vlada več desetletij poskušala Kurdom vsiliti vojaško in politično rešitev, ki za Kurde ni bila sprejemljiva. Mirovni proces iz leta 2012, ki je vključeval premirje in pogajanja, je turškim Kurdom prinesel nekaj pravic, vendar je bil konec julija letos zaradi napada turških zračnih sil na položaje PKK v Iraku ter nasilnih napadov kurdske oborožene skupine v Turčiji prekinjen (Hassanpour 1994; Ferlin 2014, 37–40; Eren U. 2015; Švegl 2015; Yerlikaya 2015).

Kurdske zahteve so nesprijemljive za nacionalne države na Bližnjem vzhodu. V zgodovini pa je kurdsko revolucionarno gibanje, kljub neenakemu ekonomskemu in političnemu razvoju, večkrat imelo priložnost za osvoboditev. Da teh priložnosti kurdsko gibanje za neodvisnost ni uspelo izkoristiti, kaže na šibkost gibanja in kurdskega nacionalizma nasploh.

3.2 RADIKALNI ISLAMIZEM IN ISLAMSKI TERORIZEM

V islamskih državah so se v drugi polovici 20. stoletja pojavila gibanja, katerih cilj je bil ponovna islamizacija muslimanskega sveta. Gibanja, ki zahtevajo vrnitev h koreninam, se borijo proti sekularnim vladam in modernizaciji, razlikujemo pa jih po stopnji radikalnosti. Lahko so revolucionarna ali mirna oziroma demokratična (Kodba 2005, 18–19).

Radikalna islamska gibanja so običajno dobro organizirana, pri svojem delu pa uporabljajo različno metodologijo, še najpogosteje pa teroristična dejanja. Njihovi cilji so vplivanje na posameznike, družbe in države, znotraj katerih bi lahko uvedli šeriatsko pravo. Poleg tega pa si radikalni islamisti želijo porušiti meje med muslimanskimi državami, ustanoviti kalifat ter islamizirati celoten svet. Džihad, ki ga lahko razumemo kot boj proti samemu sebi, proti nevernikom ter kot metodo za širjenje islama, je bistvo radikalnega islamizma. Z njim bi muslimani lahko svojo vero razširili so skrajnih meja, a ne nujno z nasilnim sredstvi (Etienne 1987, 214; Kodba 2005, 26–27).

Radikalni islamizem¹ zavrača legitimnost modernih nacionalnih držav ter stremi k ustanovitvi kalifata. Njegovi podporniki dojemajo džihad kot edino legitimno in celo nujno metodo za doseganje političnih sprememb. Radikalni islamizem je radikalen tako v svojih politikah kot metodah. Zavrača neodvisne nacionalne države, katere namerava nadomestiti z družbo, ki spoštuje šeriatsko pravo, torej kalifatom (Mandaville 2007, 239).

Posamezne radikalne skupine se med seboj razlikujejo po prioritiziranju ciljev. Podporniki Osama Bin Ladna so bili osredotočeni na odstranitev tujih sil, spet druge skupine pa si v prvi vrsti prizadevajo za ustanovitev kalifata, z mirnimi ali nasilnimi sredstvi. Tudi med tistimi, ki si želijo doseči cilje z džihadom, se razhajajo mnenja o legitimnosti nasilnega aktivizma. Podpora radikalnemu islamizmu ne pomeni nujno tudi izgubo morale in etike. Posamezne skupine so zato z drugimi zaradi neproporcionalne sile ali napadov na civiliste pretrgale vse stike (na primer Al Kaida z IS). Radikalizem ima več spektrov, prav nasilne metode pa radikaliste ločujejo od nenasilnih islamistov (Mandaville 2007, 239–240).

Sodobno džihadistično gibanje je povezano z geopolitiko hladne vojne. Po tem, ko je Sovjetska zveza (v nadaljevanju tudi SZ) v desetletni vojni v Afganistanu zasedla Kabul, so se lokalni mudžahedini deset let borili proti njej. Njihovo vztrajnost in predanost je opazil celotni muslimanski svet, zato so se boju zoper SZ v Afganistanu pridružili številni radikalni islamisti iz regije, ki so se do takrat borili proti okupaciji in modernizaciji lastnih nacionalnih držav. Tako je bila v osemdesetih letih ustvarjena generacija arabskih Afganistancev, ki so v naslednjem desetletju zasnovali novo mrežo džihadskega aktivizma. Vojna v Afganistanu je bila inkubator za radikalni islamizem, saj je prvič po dolgem času združila muslimanski svet, ne glede na etnične in doktrinarne razlike. Poleg tega pa je ta bližnjevzhodna država zaradi neučinkovitosti represivnih organov postala okolje, v katerem so se džihadisti iz celotne regije lahko neovirano urili, med njimi tudi Bin Laden. Po koncu sovjetske invazije so le redki radikalni islamisti ostali v Afganistanu, večina se jih je vrnila v domovino, kjer so ustanovili lastna islamistična gibanja. Tudi ustanovitev Al Kaide sovpada s koncem sovjetske okupacije v Afganistanu in je povezana z Bin Ladnovo željo po nadaljevanju džihada na nadnacionalni ravni. Bin Laden je v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja migriral v Sudan, nekaj let kasneje pa se vrnil v Afganistan, pod režim Talibanov. Njegova organizacija, ki je postala

¹ Znotraj muslimanske skupnosti obstajajo islamisti, ki se za svoje cilje borijo s političnimi in drugimi demokratičnimi družbenimi sredstvi ter radikalni islamisti, ki pri svojem delovanju uporabljajo večinoma nasilne in teroristične metode. Teh dveh skupin vsekakor ne smemo izenačiti (Mandaville 2007, 239).

krovná organizacija drugim radikalnim islamističnim skupinam v regiji, se je usmerila proti oddaljenemu sovražniku, Združenim državam Amerike (ang. *United States of America*, v nadaljevanju ZDA). Pozornost svetovne javnosti je pritegnila s terorističnim napadom 11. septembra 2001 (Mandaville 2007, 239–254).

Čeprav je teroristični napad leta 2001 sprožil ofenzivo režimov v muslimanskem svetu na džihadistične skupine, katerih delovanje je bilo v zadnjem desetletju zato ovirano, so nekatere radikalne islamistične skupine in milice izkoristile varnostni vakuum, ki sta ga prinesla Arabska pomlad ter nemiri na Bližnjem vzhodu. Med njimi je bila tudi iraška veja Al Kaide, ki jo danes poznamo pod imenom Islamska država in je najbolj nasilna, mogočna in skrb vzbujajoča radikalna islamistična organizacija današnjega časa (Mandaville 2007, 255).

O splošni definiciji terorizma, zaradi različnih pojavnih oblik, ni konsenza, prav tako pa ne obstaja le ena vrsta terorizma. Slednji konstantno spreminja motive, obliko in akterje. V splošnem bi terorizem lahko opredelili kot vsa dejanja, ki so politično motivirana z namenom vplivanja na državo. Teroristi uporabljajo veliko nasilja, s katerim želijo doseči, da se nekdo boji. Ne glede na obliko, pa imajo teroristična dejanja, ki so bila v preteklosti običajno skupinske aktivnosti, določene skupne lastnosti. Teroristične aktivnosti so tako vsa proti civilistom usmerjena nasilna dejanja ali grožnja z njimi, njihov namen pa je povzročanje strahu, ki bi privedel do željenega političnega, družbenega, vojaškega ali verskega cilja oziroma spremembe (Slovar slovenskega knjižnega jezika 2005; Gregg 2014).

Versko motivirane teroristične skupine imajo lahko politične cilje, poleg slednjih pa še verske in socialne, ki so različni od političnih. Tudi islamski terorizem ima vse tri splošne značilnosti, poleg tega pa se opira na verske spise in zgodovinske primere. Zanj so značilni še izjemna brutalnost in nasilje ter neracionalni cilji in motivi. Islam služi legitimizaciji nasilja ter doseganju kratkoročnih verskih in dolgoročnih političnih ciljev. Islamski terorizem bi torej lahko opredelili kot nasilna dejanja ali grožnjo z njimi z namenom vplivanja na oblast ali prebivalstvo, da skupina doseže določeni verski cilj. V primeru islama je najvišji verski in politični cilj združitev vseh muslimanov ter ustanovitev kalifata, zato sta to tudi glavna cilja največje moderne islamske teroristične organizacije, Islamske države (Gregg 2014).

3.3 EDINSTVENOST POJAVA ISLAMSKÉ DRŽAVE IN KURDSKIH BORCEV PROTI NJEJ

Najbolj edinstvena stvar pri IS je, da je teroristična organizacija, ki ima teritorij, a ni država. Ozemlje pod njenim nadzorom je primerljivo z velikimi evropskimi državami, njen uspeh pa bi lahko primerjali le s Hamasom v Palestini. Situacija je vseeno drugačna, saj je Hamas teritorij zavzel od znotraj, IS pa od zunaj.

Naslednje dejstvo, ki kaže na edinstvenost pojava IS je število podpornikov in rekrutiranih borcev, ki jih je IS dosegla v zelo kratkem obdobju. Število njenih borcev je primerljivo z uradnimi vojaškimi silami držav, nobena teroristična organizacija pa se ne more pohvaliti z več kot nekaj sto pripadniki. Še nobeni skupini doslej tudi ni uspelo pritegniti tolikšne pozornosti med Muslimani, še posebej mladimi. Eden izmed razlogov za to je razglasitev kalifata, druga pa je neprekinjena uporaba družbenih medijev, kar je v tolikšnem obsegu novost med terorističnimi skupinami. Sodelovanje pri ponovni vzpostavitvi kalifata je še posebej privlačno za mlade moške, prav tako pa je privlačna obljuba raja z dvainsedemdesetimi devicami po džihadistični smrti. Visoko izobraženi, številni tuji borci so prav tako nov pojav v mednarodni skupnosti, še posebej v tolikšnem številu. Dejanja IS pa so tako nasilna in deviantna, da jih lahko primerjamo le z aktivnostmi Rdečih Khmerov v Kambodži ali islamskega gibanja Darul v Indoneziji (Eposti 2015).

Edinstvena, a pozitivna stvar v povezavi z IS pa so tudi zavezništva med nekdanj nasprotujočimi si islamskimi terorističnimi organizacijami iz različnih držav, ki so nastala iz odpora proti IS. Boj proti IS je do neke mere spremenil tudi vlogo in položaj nekaterih regionalnih skupin, kot so Ljudska obrambna enota (ang. *People's Protection Units*, v nadaljevanju YPG), PUK in celo PKK ter k pogovorom prisilil tudi največje nasprotnice, kot sta Iran in ZDA. Nekateri strokovnjaki trdijo tudi, da se je IS pojavila ob edinstvenem času, v obdobju, ko je bila regija v tako slabem stanju, da bi jo bilo lahko spraviti na kolena. Upokojeni ameriški general McChrystal IS primerja celo z virusom HIV in aidsom. Regije spopadi, ki so se odvijali pred prihodom IS, ne bi uničili, kot telesa ne uniči sam virus. V kolikor pa pride do druge okužbe, pa telo zaradi oslabljenega imunskega sistema kloni. Enako je bilo s Sirijo in Irakom, ki sta bili tako oslabljeni od vojn in spopadov, da sta se preprosto, a nehote vdali islamskim skrajnežem (Baer 2015).

Zaradi edinstvenosti pojava IS, je takšen tudi položaj kurdskih borcev, ki se borijo proti njej, saj se borijo proti pojavu, ki mu do leta 2013 še nismo bili priča, sploh pa ne v takšnem obsegu. Kurdske borce predstavljajo pripadniki iz različnih skupin, od uradnih in neuradnih sil, prostovoljcev, žensk in tudi zahodnih »borcev za svobodo«, borijo pa se proti navidezni državi, teroristični skupini, ki je po obsegu ozemlja, ki ga nadzoruje, podpornikih ter finančnih virih največja in najmočnejša do sedaj. Uspela je poraziti tudi nekatere močnejše sile, na primer iraške pešmerge, ki so znane po neustrašnosti, poleg civilistov pa je v beg pognala tudi pripadnike iraške vojske.

4 ISLAMSKA DRŽAVA KOT GLOBALNA TERORISTIČNA GROŽNJA IN BOJ PROTI NJEJ

4.1 ISLAMSKA DRŽAVA

Islamska država je poleti 2014 z zmago nad iraškimi, sirskimi in kurdsкими silami močno preoblikovala politični zemljevid Bližnjega vzhoda ter pritegnila mednarodno pozornost, čeprav njeni začetki segajo v obdobje po ameriški invaziji v Irak. Le v nekaj mesecih je osvojila ozemlje od iraško-iranske meje, do iraškega dela Kurdistana in se približala največjemu sirskemu mestu Aleppu. Svoj verski fanatizem in vojaške veščine borci IS usmerjajo proti vsem »nevernikom« ter vsem, ki se ne strinjajo z njihovo oblastjo. Njihova osrednja vojaška strategija so samomorilski bombni napadi, vsa njihova dejanja pa tako nasilna, da jih je težko primerjati z aktivnostmi drugih modernih terorističnih organizacij. IS za seboj pušča številne žrtve, zaradi nasilja in strahu, ki ga povzroča, tudi s pomočjo moderne tehnologije in družbenih medijev, pa v beg pošilja številne prebivalce Iraka in Sirije, tudi pripadnike varnostnih sil. Kljub temu ima veliko podpornikov: od prebivalcev nekaterih zajetih vasi in mest, sirskih upornikov, ki v IS vidijo priložnost za strmoglavljenje Assadovega režima, do radikalnih posameznikov s celega sveta, trenutno pa domnevno šteje okrog 35.000 borcev. Neuradne številke naj bi bile kar šestkrat višje. Islamska država ne namerava le zadržati svojih položajev v Iraku in Siriji, pač pa želi razširiti svoj vpliv po svetu (Cockburn 2014; Cockburn 2015, IX–XIX).

4.1.1 Nastanek in razvoj Islamske države

Oktobra leta 2004 je bila dobro leto po ameriški invaziji v Irak, strmoglavljenju režima Saddama Husseina, številnih žrtvah ter zlorabah iraških zapornikov s strani Abu Musab al Zarqawija², ki je hkrati prisegel zvestobo Osama Bin Ladnu, ustanovljena Al Kaida v Iraku

² Abu Musab al Zarqawi, Jordanski terorist, ustanovitelj Al Kaide v Iraku leta 2004, ki je v razumevanje džihada vnesel izjemno brutalen in sektaški pogled. Ubit je bil junija 2006 v napadu ameriških zračnih sil (Stern in Berger 2015, XV, XVI, 13).

(ang. *al Qaeda in Iraq*, tudi AQI). AQI je bila za razliko od centralne Al Kaide, ki je bila usmerjena proti zahodu, pod vodstvom Zarqawija osredotočena na džihad v muslimanskih državah, kmalu po ustanovitvi pa je pričela z nasilnimi akcijami proti tujim silam v Iraku, bombnimi napadi in javnimi usmrtitvami ter postala magnet za tuje borce. Nasprotje med AQI in krovno organizacijo je bilo očitno že takrat, saj je tudi Osama Bin Laden z namestniki nasprotoval napadanju muslimanskih civilistov ter javnemu prikazovanju pobojev. Po Zarqawijevi smrti junija 2006, se je zdelo, da se bo AQI po obglavljenju zrušila, a le nekaj mesecev kasneje se je preimenovala v Islamsko državo Iraka³ (ang. *Islamic State of Iraq*, tudi ISI), njen vodja pa je postal Abu Omar al Baghdadi. Obdobje do sredine leta 2006 je bilo zelo nasilno, vsak dan je bilo v povprečju s strani ISI ali drugih nasilnih milic ubitih več kot 50 civilistov. Po usmrtitvi Saddama Husseina decembra 2006 do srede leta 2009 je bilo zaradi konstantnih pritiskov ameriških vojaških sil in iraške vlade na ISI ter druge skupine, zaradi zmanjšanja moči milic ter povečanja nadzora nad ozemljem s strani vladnih sil manj zaznanih nasilnih aktivnosti s strani ISI in sorodnih skupin. V drugi polovici leta 2009 je ISI izvršila bombna napada na iraški ministrstvi za zunanje zadeve in finance, v katerih je bilo ubitih na stotine ljudi. V istem obdobju; točen datum ni znan; je bil iz ameriškega kampa Bucca ob njegovem zaprtju izpuščen Abu Bakr al Baghdadi, ki je nato maja 2010 po smrti predhodnika, Abu Omar al Baghdadija, ki je bil ubit v napadu ameriških zračnih sil, prevzel vodenje ISI. Novi vodja je bil rojen sunitski družini v Samarri leta 1971 pod imenom Ibrahim Awwad Ibrahim Ali al-Badri al-Samarrai z bojnim imenom Abu Bakr al Baghdadi in je visoko izobražen, prejel je celo doktorski naziv iz islamske kulture in šeriatskega prava. Že v mladosti je bil zelo konzervativen sledilec islama, v ameriškem kampu pa so njegova načela postala še bolj radikalna. Po vrnitvi iz zapora je še lažje novačil podpornike, saj so njegov čas za zapahi razumeli kot simbol upora proti zahodu, njegovo imenovanje na mesto vodje ISI pa je pomenilo prelomno točko v delovanju skupine. Pod njegovim vodstvom je ISI v Iraku leta 2010 in 2011 izvedla številne samomorilske bombne napade ter osvobodila številne zapornike, ki so ji prisegli zvestobo. Islamskim skrajnežem so se pridružile vse odpadniške družbene skupine. Po izbruhu protestov v Siriji leta 2011, ki so kmalu prerasli v državljansko vojno, v kateri so opozicijske sile in uporniki poskušali s položaja odstraniti predsednika Assada, po umiku ameriških sil iz Iraka decembra istega leta ter uporabi kemijskega orožja v Siriji leta 2013, je ISI aprila 2013 enostransko razglasila povezanost s sirsko vejo Al Kaide,

³ Islamska država Iraka, ime za z Al Kaido povezano skupino v Iraku, od smrti ustanovitelja AQI Zarqawija leta 2006, pa do 2012 (Stern in Berger 2015, XI).

Jabhat al Nusro. Skupina al Nusra naj bi bila identična ISI, zato naj bi se združeni imenovali Islamska država Iraka in Sirije (ang. *Islamic State of Iraq and Syria*, tudi ISIS)⁴ ter delovali kot ena organizacija, s čimer pa se al Nusra, ki je do takrat že prevzela tudi nadzor nad zalogami nafte v Siriji, ni strinjala. V Iraku se je v tem času zaradi nasilnega zatrtja protestov s strani vladnih sil in posledičnega besa sunitov razdivjala sektaška vojna. Slednja je v Iraku omogočila združitev in poenotenje ISIS, nasilna državljanska vojna v Siriji pa ji je ponudila pretvezo za razširitev delovanja (Eren A. 2015; Stern in Berger 2015, XV–XXII, 17–44).

Sredi leta 2013 je ISIS osvobodila in v svoje vrste sprejela vsaj petsto zapornikov iz zaporov Taji in Abu Ghraib ter pričela s kampanjo za povečanje nadzora nad ozemljem, katere tarča so bile predvsem iraške varnostne sile. Avgusta istega leta pride do popolnega preobrata v Siriji, saj je ISIS po začetnem sodelovanju v boju zoper režimske sile pričela napadati uporniške skupine, ki so se borile proti Assadovim silam, vključno z al Nusro. Al Nusra, ki je na začetku državljanske vojne posegala po podobnih taktikah kot ISIS, v katerih so bili tarča tudi civilisti, je leta 2012 omilila svoje akcije, spremenila pristop ter se povezala z nacionalističnimi skupinami. Uporniške skupine, vključno z al Nusro, ki je do tedaj veljala za najučinkovitejšo, so se zaradi nasilja ISIS s podporo zahodnih sil povezale v Islamsko fronto (ang. *Islamic Front*), do konca leta pa se je njihov boj z radikalno islamistično skupino še poglobil. V začetku leta 2014 je ISIS prevzela nadzor nad mestom Raqqa ter ga razglasila za svojo prestolnico, prav tako pa je zajela tudi iraški mesti Fallujah in Ramadi. Slednjega so iraške sile kmalu osvobodile. V tem času se je Al Kaida javno odmaknila od ISIS, slednja pa je svojo prepoznavnost začela graditi tudi na družbenih omrežjih ter pričela z objavami video posnetkov usmrtitev neoboroženih iraških vojakov. Podporo in somišljenike si je ISIS kmalu pridobila tudi v Evropi, saj so bili njeni podporniki, ki so novačili borce ter načrtovali teroristični napad v Švici aretirani že marca 2014, maja pa se je zgodil prvi napad izven ozemlja ISIS, in sicer napad v Judovskem muzeju v Bruslju, v katerem je vrnjeni borec ubil štiri ljudi (Anonimni intervju 2015; Stern in Berger 2015, XV–XXII, 39–44).

Junija 2014 je ISIS prevzela nadzor nad geostrateško in simbolno pomembnimi območji, saj je zavzela drugo največje iraško mesto Mosul ter mejno področje med Irakom in Sirijo ter »porušila« mejo med Irakom in Sirijo iz leta 1906. V beg je domnevno pognala tudi

⁴ Islamska država Iraka in Sirije, tudi Islamska država Iraka in al Shama, je naslednica Islamske države Iraka, z razširjenim delovanjem tudi v Siriji od leta 2012. Kratica ISIS je še vedno v uporabi, čeprav se od sredine 2014, od razglasitve kalifata, imenuje Islamska država, s kratico IS (Stern in Berger 2015, XI).

pripadnike iraške vojske v Mosulu, domnevno zasegla njihovo vojaško opremo, premoženje posameznikov in bank ter iz dneva v dan postajala najbogatejša teroristična organizacija na svetu (Stern in Berger 2015, XV–XXII, 45–6).

29. junija 2014 je ISIS razglasila ustanovitev kalifata in se preimenovala v Islamsko državo, njen vodja al Baghdadi, poznan tudi kot »Duh«, pa se je nekaj dni kasneje samooklical za kalifa Ibrahima in se prvič pojavil v javnosti. Poleti je IS še bolj okrepila svoje aktivnosti na družbenih omrežjih, zato je Twitter blokiral vse uradne račune radikalne islamistične skupine. Avgusta je prišlo do prvih zračnih napadov ameriških sil na obrobju mesta Erbil v Iraku, kar pa kljub naporom iraških, iranskih in kurdskih sil, ni zmanjšalo moči IS, ki je še utrdila svoj položaj v Iraku in Siriji. V Iraku je vse bolj prodirala tudi proti ozemlju Kurdiv, kjer so se ji zoperstavile pešmerge, ki so bile prav tako kot poprej iraška vojska, prisiljene v začasen umik pred IS. Napadla je tudi ozemlje Yezidov⁵, kar je poleg številnih žrtev povzročilo tudi veliko humanitarno krizo. Konec avgusta in v septembru je IS obglavila dva ameriška novinarja ter britanskega humanitarnega delavca, posnetke pa objavila na družbenih omrežjih ter pozvala posameznike po celem svetu, naj izvršijo podobna dejanja. Od takrat so se zvrstili številni napadi s strani podpornikov IS v Evropi, Kanadi, na Bližnjem vzhodu in celo v Avstraliji (Stern in Berger 2015, XV–XXII, 46–47).

Septembra 2014 so ameriške in koalicijske sile svoje zračne napade na položaje IS razširile še na Sirijo, vendar je ta le utrdila svoj položaj znotraj Iraka in Sirije ter celo napadla rodno kurdsko ozemlje ob sirsko-turški meji, vključno z mestom Kobani. Do konca leta 2014 je svoje delovanje razširila še na Egipt, Saudovo Arabijo, Jemen, Libijo in Alžirijo (Stern in Berger 2015, XV–XXII).

⁵ Yezidi, kurdska verska manjšina, ki prebiva na območju severozahodnega Iraka in Sirije ter severovzhodne Turčije. Njihovega števila skorajda ni mogoče določiti, ocene pa se gibljejo med sto tisoč in petsto tisoč oseb. Osrčje njihovega ozemlja predstavlja gora Sinjar, kamor so se Yezidi zatekli poleti 2014, da bi ubežali pokolom IS. Živijo v majhnih kastnih skupnostih, prehod med njimi pa ni mogoč. Njihovo ime v prevodu pomeni »častilci boga«, kakor Yazidi označujejo sebe. Zaradi svojih nenavadnih prepričanj so že več stoletij preganjani ter označeni za »častilce hudiča«. V Yazidizmu ni mogoče prestopiti, verniki so vanj rojeni. Ta monoteistična vera izhaja tako iz Svetega pisma kot Korana, zaradi nepisanih običajev pa je pogosto povezana s temačnimi religijami, čaščenjem sonca in ognja. Vsebuje elemente različnih religij, saj njeni verniki verjamejo v reinkarnacijo, žrtvujejo živali, krstijo vernike, obrezujejo dečke ter se ob molitvi usmerijo k soncu. Vrhovno božanstvo Yazidizma je stvarnik sveta Yasdan, ki ga zaradi svetosti verniki častijo le posredno, njegovo voljo pa izvršuje sedem velikih duhov. Kljub stoletnemu preganjanju se Yazidi niso odrekli svoji veri, prepričanju in identiteti (Thomas 2007; Darke 2014).

Skupina se je tekom delovanja večkrat preoblikovala in preimenovala, z razglasitvijo kalifata Islamska država pa so vse poimenovalne dileme izginile, čeprav nekateri politiki in novinarji še vedno uporabljajo kratici ISIS ali ISIL⁶, nekatere države ter nasprotniki IS pa za poimenovanje uporabljajo kar arabsko različico Daesh⁷ (The Week 2014; Stern in Berger 2015, X).

4.1.2 Cilji in teritorialne zahteve Islamske države

»Cilji IS so nemogoči, smešni, kar pa ne pomeni, da jih je lahko uničiti« (Stern in Berger 2015, 235).

Po ameriškem napadu Iraka leta 2003 je Zarqawi tam ustanovil podružnico Al Kaide, AQI, v regiji pa je bilo predhodno že ustanovljeno več podružnic. Zaradi decentraliziranosti ter nove organiziranosti je bilo vse bolj pomembno lokalno delovanje, ki je počasi spreminjalo tudi ideologijo. Kmalu je večina podružnic sprejela idejo o revoluciji brez vodstva, po kateri bi bila islamska revolucija izvedena s strani majhnih celic brez centralne avtoritete. Medtem ko se je krovna organizacija borila s tujimi silami v Afganistanu, slabela in izgubljala položaj vodilne skupine, so podružnice postajale vse močnejše (Stern in Berger 2015, 59–61).

Prva podružnica Al Kaide, AQI je bila brutalna že od vsega začetka ter sovražna do »nevernikov«. Njen vodja Zarqawi je prakse Al Kaide ponesel na novo raven. Napadi in kaznovanja so bili usmerjeni proti širšemu krogu tarč, izhajajoč iz šeriatskega prava pa pri kaznovanju ni bilo potrebno dokazovati krivde. S tem je vodja AQI opravičeval neupravičene, objestne umore. Posegi centralne organizacije, ki se je zavedala, da AQI s svojo brutalnostjo kvvari ugled in smisel globalnega džihada, niso bili preveč uspešni, še posebej po Zarqawijevi smrti pa so povzročili še večje nezadovoljstvo članov AQI ter preimenovanje skupine v ISI. Centralna Al Kaida je sčasoma popolnoma izgubila nadzor nad svojo podružnico, ki se je, kot že omenjeno, razširila v Sirijo ter razglasila kalifat leta 2014. V tem času se je krovna organizacija popolnoma oddaljila od IS, kot se kalifat imenuje danes. Po uradni izključitvi IS

⁶ ISIL, Islamska država Iraka in Levanta, sinonim za Islamsko državo Iraka in Sirije, nanaša se na geografsko regijo Levant, pod katero sodi Sirija in nekaj drugih vzhodno sredozemskih držav.

⁷ Daesh ali Daash, izraz za IS, ki temelji na arabski kratici. Uporablja ga Francija in nekateri sovražniki IS, zaradi podobnosti z drugima arabskima izrazoma pa ima dokaj negativen prizvok (The Week 2014; Stern in Berger 2015, X).

iz Al Kaidine mreže, se je začela vojna tudi med tema dvema, nekoč skupnima organizacijama (Stern in Berger 2015, 62–69).

Al Kaida in njej podobne organizacije so v preteklosti poskušale razširiti svoj vpliv in teritorij, a nobena doslej ni poskušala ustanoviti kalifata, zgodovinsko in versko pomembnega koncepta skupnosti muslimanov. Kalifat⁸ je bil lani simbolično proglašen 29. junija, na prvi dan največjega muslimanskega verskega praznika ter hkrati na dan 100. obletnice začetka 1. svetovne vojne. Podporniki IS prav to vojno označujejo za konec vladavine kalifov, ki so stoletja vodili Osmanski imperij, katerega so nasledile današnja Turčija, Irak, Iran in Sirija, meje med njimi pa so v veliki meri začrtale zmagovalne sile 1. svetovne vojne. Razglasitev kalifata; to je islamske države pod vodstvom verskega voditelja ali kalifa, za katerega je splošno sprejeto, da je Mohamedov naslednik; je najpomembnejši cilj IS. Vendar se današnji razglašeni kalifat močno razlikuje od zgodovinskih, ki so spodbujali napredek v znanosti in tehnologiji ter so predstavljali zlata leta islamske družbe. Nasprotno IS temelji na deviantni in patološki razlagi islama. Islamska država ne namerava le zadržati svojega položaja in vpliva v Iraku in Siriji, pač pa svoj vpliv oziroma kalifat razširiti po celem svetu. Islamska država je »/.../ država, kjer so Arabci in ne Arabci, belopolti in temnopolti, vzhodnjaki in zahodnjaki, vsi bratje... Sirija ni za Sirijce in Irak ni za Iračane. Zemlja je Alahova« (Abu Bakr al-Baghdadi v Cockburn 2015, XI). IS naj ne bi bila omejena s teritorijem in prebivalstvom, saj nosi univerzalno sporočilo in je odprta za vse ljudi na svetu. Edini dovoljeni koncepti, zakoni, vladavine in kriteriji na njenem ozemlju so tisti, ki izhajajo iz Korana in drugih verskih spisov, edina dovoljena oblika vladavine pa je kalifat. IS želi delovati celostno, kar pove že njeno ime, kot država. Z zaseženo infrastrukturo ter zbranimi finančnimi sredstvi je vzpostavila popolnoma delujoč državni aparat, ki vključuje tako gospodarstvo, socialo in zdravstvo. »Vsi zaposleni na ozemlju, ki ga osvoji, postanejo uslužbenci Islamske države. Ta jih tudi plačuje. Skratka, Islamska država se ne obnaša kot organizacija, ampak se skuša obnašati kot država« (Žužek 2014). Njen voditelj pa ima poleg politične tudi popolno versko avtoriteto. Znotraj oz. v okviru kalifata ne obstaja nobena višja verska ali politična avtoriteta,

⁸ Kalifat, je islamska država pod vodstvom verskega voditelja ali kalifa, za katerega je splošno sprejeto, da je Mohamedov naslednik iz plemena Kurejši v Arabiji. Al Baghdadi je leta 2010 sebe proglasil kot Mohamedovega naslednika iz plemena Kurejši in čeprav je bil ob proglasitvi kalifata in njegovega vodje prvič predstavljen tudi Al Baghdadijev izvor ter mnogi še vedno dvomijo v njegov naziv, so mu vsi muslimani dolžni spoštovanje in zvestobo. Po Alahu in njegovem preroku je kalif vodilni deležnik, ki kalifat vodi v skladu s šeriatskim pravom, razkriva in izvaja Mohamedove nauke in širi Islam po celem svetu (Zelin 2014a).

kot so voditelji IS. Organizacija oz. država je vzpostavila tudi pravosodni sistem, prometno policijo in inšpekcijske službe, ki ščitijo in zagotavljajo šeriatsko pravo in kaznujejo zločine. S tem ko na osvojenih ozemljih ustanavlja delujoči sistem, pa v svet somišljenikom pošilja odprto vabilo, da se ji pridružijo ter postanejo del nečesa. Poleg barbarstva, je IS znana tudi po pragmatičnosti in utopičnosti ter ima poleg sposobnosti popolnega uničenja, tudi sposobnost zgraditi sistem. IS sega onkraj elit in borcev, sega v zunanji svet, saj si želi tudi podpore drugih somišljenikov, ne borcev, iz vseh družbenih skupin, z različnimi izobrazbami in položaji, ki bi tvorili popolno državo (Hall 2014; Johnson 2014; Stern in Berger 2015, 69–74).

Sprva so se pripadniki IS, takrat še ISIS, borili proti Assadovemu nasilnemu režimu v Siriji, oziroma se nasploh borili proti režimu tudi v Iraku, potem pa je njihov dolgoročni cilj postala ustanovitev države, v kateri bi veljalo šeriatsko pravo. Njihov cilj se je korenito spremenil v ustanovitev in razširitev kalifata, šeriatskega prava po celem svetu ter v povrnitev izvorne čistosti islamu. Želi širiti »/.../ resnično, čisto različico svoje vere /.../« (Stern in Berger 2015, 233), hkrati pa islam interpretira na zelo radikalen način. IS somišljenike na zahodu prav tako poziva, da se s celotnimi družinami preselijo v kalifat, kjer sistematično izobražujejo oziroma indoktrinirajo otroke ter tako iz njih ustvarjajo zveste borce, ki so vajeni nasilja. Tudi to je ena od strategij IS za doseg svojih ciljev (Stern in Berger 2015, 83–93).

Geslo IS je »baqiya wa tatamaddad«, kar v prevodu pomeni »ostati in se širiti« (Zelin 2014b). Eden izmed njihovih glavnih ciljev je tako odstranitev meja, ki so muslimanske vernike razdelile v prejšnjem stoletju. Odstranitev meja in združitvev muslimanov znotraj kalifata bi dokazala, da nič in nihče ne more ločiti muslimanov, niti umetne meje niti zahodna ideologija (Islamic State Report 2014, 3).

Skupina si že od začetka svojega delovanja želi pridobiti nadzor nad muslimanskima svetima mestoma, Meko in Medino, hkrati pa osvojiti nova mesta. Objavila je tudi petletni načrt za osvojitvev ozemelj oz. priključitev kalifatu. Poleg ozemelj na Bližnjem vzhodu, v severni Afriki in velikem delu vzhodne Azije je IS izkazala tudi interes do širitve v Evropo. Želi si obnovitev kalifata, ki je do poznega 15. stoletja vladal Španiji, balkanskim državam in bi vključeval tudi Avstrijo in Slovenijo. Poleg širitve kalifata pa je eden izmed ciljev tudi zrušitev vestfalskega modela nacionalne države in pro-ameriškega mednarodnega sistema, ki je svetu zavladal po 2. svetovni vojni (Hall 2014; Salhani 2014; Zelin 2014b).

Slika 4.1: Petletni načrt širitve kalifata.

Vir: Hall (2014).

Ob razglasitvi kalifata je Al Baghdadi izpostavil željo po širitvi ozemlja in zaščiti vseh muslimanov, ki trpijo nadvlado. V mislih je imel predvsem sunite v Burmi, na Filipinih, v Indoneziji, Kašmirju, v Bosni, na Kavkazu, v Palestini, Egiptu, Iranu, Franciji, Tuniziji, Centralni Afriški Republiki ter na vzhodu Turkmenistana (Zelin 2014b).

Strokovnjaki verjamejo tudi, da je IS v svojih dejanjih namenoma tako brutalna, saj dolgotrajno nasilje in pritisk vodita do psiholoških težav prebivalstva ter vse večjega nasilja, kar pa bi islamskim skrajnežem lahko olajšalo pot do uresničitve ciljev (Stern in Berger 2015, 218).

IS je kurdsko ozemlje napadla kasneje kot vladno, kar turški Kurd Abdullah Eren (2015a) pripisuje nevtralnosti Kurdiv v sirski državljanski vojni. Dokler ni IS napadla njihovega ozemlja, se z njimi niso hoteli boriti, saj so se zavedali, da je IS izjemno močan naspotnik, ki bi ga težko premagali. Poleg tega pa so sunitski skrajneži po njegovem mnenju morali iti skozi nekakšno fazo »priprav«, v kateri so razorožili iraško vojsko, dobili zadostno količino orožja in pridobili podporo.

4.1.3 Delovanje Islamske države in posledice

Izhajajoč iz sestavka iz leta 2004, naslovljenega *The Management of Savagery: The Most Critical Stage Through Which the Ummah Will Pass*, v katerem so zbrane naučene lekcije džihadistov iz preteklih spopadov ter premislek o prihodnjem napredku, bi lahko delovanje IS razdelili v tri faze. V prvi fazi je s terorističnimi napadi zamajala in izčrpala gospodarstvo nasprotnikov in demoralizirala prebivalstvo. Sledila je faza nasilnega odpora, za katero so značilna zelo kruta dejanja, ki so javno prikazana in oddajajo določeno sporočilo tako zaveznikom kot nasprotnikom skupine. V zadnji fazi pa je skupina z ustanovitvijo območij pod njenim nadzorom le še okrepila svojo moč na poti do ustanovitve oziroma razširitve kalifata (Stern in Berger 2015, 23).

IS je, tako kot že njena predhodnica AQI z vodjo Zarqawijem na čelu, navdahnjena s še enim džihadističnim delom – obsežno knjigo *A Call to a Global Islamic Resistance*, v kateri je zapisan poziv k napadom posameznikov (t.i. lone wolf napadi). Tudi Zarqawi je spisal številna besedila o boju proti šiitom, v katerih je izkazoval svoje neizmerno sovraštvo do te veje muslimanov (Stern in Berger 2015, 24).

IS deluje na dveh ravneh; na spletu deluje po modelu povratnih informacij, pri tem pa si sama na zelo prefinjene načine izbira naslovnike in sodelujoče. Oblikovala je svojo pametno mrežo s tisoči podpornikov, ki delijo njeno ideologijo, t.i. »smart mob« (pametna množica), ki je pripravljena sodelovati v boju proti preostalemu svetu, čeprav se posamezniki med seboj ne poznajo. IS je s pomočjo sodobne tehnologije uspelo povezati na tisoče privržencev, ki delujejo sinhronizirano. Na družbenih medijih IS nenehno obvešča o svojih aktivnostih in je prav tako agresivna kot v družbi. Za promocijo svoje organizacije in njenih aktivnosti pripravlja tudi profesionalne propagandne videoposnetke (na primer *The Clanging of the Swords*) ter tiskane publikacije. Na vseh zaseženih ozemljih IS, ki je lahko oborožena, izjemno mobilna in dobro usposobljena skupina, deluje tako, da nemudoma vzpostavi svojo oblast s popolnoma delujočim gospodarstvom in civilnimi institucijami. Ima raznoliko poveljniško strukturo z razpršenimi enotami, nima pa nikakršnih stalnih vojaških objektov, centrov, sedežev ali skladišč. Zaradi zaseženega premoženja posameznikom, bank, prevzema nadzora nad podjetji ter zalogami nafte pa je IS postala najbogatejša teroristična organizacija na svetu. Na obeh ravneh delovanja se IS zanaša na ekstremno nasilje, ki služi kot orodje za zastraševanje nasprotnikov ter novačenje tujih borcev, neprilagojenih in krvoločnih mladih na spletu. Medijska kampanja, ki jo spremlja nasilje, je namenjena motiviranju somišljenikov ter demotiviranju nasprotnikov. Medijsko širjenje ideologije in sporočil svojim somišljenikom

poteka simultano, v več jezikih in tako dosega večji učinek. IS je uspelo, kar ni še nobeni teroristični organizaciji doslej – popolnoma je osvojila družbena omrežja ter odkrila nov način širjenja ideologije ter novačenja novih borcev. Zaradi tega so tuji borci, ki se borijo na strani islamskih skrajnežev čedalje bolj številni, hkrati pa so izvajalci najbolj nasilnih dejanj, najbolj brutalni in tisti, ki so najbolj radikalizirali konflikt v Iraku in Siriji (Gurcan 2014; Stern in Berger 2015, 46–48, 71–77, 106–112).

Število tujih borcev, ki se bori na strani IS je zaradi nevarnosti, ki grozijo novinarjem ter obveščevalnim službam, skoraj nemogoče določiti. Jeseni leta 2013 naj bi jih bilo med sedemnajst in devetnajst tisoč, od tega pa naj bi jih bila kar tretjina iz evropskih držav, vključno s Turčijo, večina pa jih prihaja iz bližnjih arabskih držav. Številka se je do julija 2015 povečala na več kot dvajset tisoč borcev iz osemdesetih držav. Točnega števila ni mogoče določiti, prav tako pa ne socialno-ekonomskega ozadja borcev ter verske vzgoje posameznikov, ki postanejo džihadisti. Okvirno se lahko določi le motive, ki posameznike popeljejo v boj. K zunanjim motivom sodijo globalni dogodki, ki vplivajo na percepcijo posameznikov ter drugi dejavniki, kot so izobrazba, socialno-ekonomska prikrajšanost, nedelujoče države, grožnje muslimanski skupnosti ter vojaški spopadi. Ti so lahko le posredno vplivali na življenja oseb, ki so borcu blizu oziroma na življenje družbene skupine, s katero se poistoveti. Notranji motivi pa so odvisni od posameznikovih želja in pričakovanj v smislu koristi, pripadnosti, nove identitete, avantur in denarja. Borci, ki prihajajo iz zahodnih držav, so pogosto študentje, priseljenci, brez predhodne verske izobrazbe, na pot verskega radikalizma pa se podajajo zaradi sprejetosti in občutka moči. Tradicionalne džihadiste najbolj motivira obljava raja ter dvainsedemdesetih devic. Pri večini tujih in domačih borcev je za pripravljenost na boj potrebna kombinacija verskih prepričanj, političnega razočaranja in položaja posameznika. Poleg tradicionalnih džihadistov in tujih borcev pomembno vlogo v IS igrajo tudi ženske, ki so njene najbolj goreče podpornice na spletu in aktivno širijo sporočila skupine (BBC 2015a; Stern in Berger 2015, 77–89).

V Iraku in Siriji je IS osvojila nekaj strateško pomembnih mest ter tako spremenila politični zemljevid Bližnjega vzhoda. Marca leta 2013 je prevzela nadzor nad sirskim mestom Raqqa. Le-to je simbolično postalo prva prestolnica ene izmed sirskih provinc pod nadzorom IS in od tedaj služi kot njena operativna baza. Januarja 2014 je prevzela nadzor še nad sunitskim mestom Fallujah v iraški provinci Anabar, nedaleč od Bagdada. V nekaj mesecih je celotna provinca postala bojišče. Skupina je od začetka leta 2014 prisotna tudi v številnih mestih blizu turško-sirske meje. Že v dneh pred razglasitvijo kalifata so borci IS, ki sami sebe imenujejo

tudi mudžahedini, napravili zanje pomemben korak na poti k enotni muslimanski državi. Poleg tega, da so izvajali operacije, ki bi jim odprle pot do iraške prestolnice, Bagdada, so prevzeli nadzor tudi nad mejno regijo med mestoma Wilayat Al-Barakah v Siriji in Wilayat Ninawa v Iraku. Pozornost svetovne javnosti pa je IS pridobila z junijskim zavzetjem drugega največjega mesta v Iraku – Mosula. Poleg tega je s hitro ofenzivo zavzela tudi mesti Abbassi in Tikrit ter dobršen del severnih provinc. Avgusta je IS zavzela okolico gore Sinjar, Tel Afar in planoto Ninewa (BBC 2014a, Human Rights Council 2015, Islamic State Report 2014, 3). Do konca leta 2014 je radikalna islamistična skupina obvladovala 250.000 km² veliko ozemlje, ki se razteza v Siriji (več kot 30% celotnega ozemlja Sirije) in Iraku (skoraj 32% ozemlja Iraka). Njeno hitro napredovanje je posledica enotnega vodstva in osredotočenosti na ključne vojaške in gospodarske točke, naravne vire ter na kritično infrastrukturo (Cockburn 2014; Vovk 2014; Valenčič 2015b).

V prvi polovici letošnjega leta je IS še povečala svoj vpliv in ozemlje. V Iraku je zasedla mesto Ramadi, prestolnico največje iraške province Anbar ter pričela pohod na Bagdad, ki leži 110 kilometrov stran. Zavzela je tudi že mednarodno letališče v bližini. V Siriji je osvojila zgodovinsko mesto Palmyra, ki spada pod UNESCO-vo kulturno dediščino ter si s tem zagotovila nadzor nad polovico sirskega ozemlja. Mesti sta strateško izjemno pomembni, saj zaradi centralne lege omogočata nadzor ter prevoz zalog in borcev v osrčje držav. Junija je IS začela z obsežno ofenzivo na mesto Baiji z okolico, kjer se nahajajo največje iraške naftne rafinerije. V Iraku in Siriji je IS prevzela nadzor nad večino zalog nafte in zemeljskega plina. Tudi v Libiji so skupine, ki so obljubile zvestobo kalifatu zavzele mesto Sirt, poskušajo pa osvojiti še Bengazi in ducat drugih mest. Podporniki IS se borijo tudi v Jemnu, Egiptu ter na drugih zgodovinsko gledano muslimanskih območjih (Engel 2015; Macias 2015; Vick 2015a).

Na območjih, ki jih je napadla ali osvojila, je IS zagrešila tudi veliko vojnih zločinov. Poročila humanitarnih organizacij ter OZN so od druge polovice leta 2014 opozarjala na hude kršitve človekovih pravic ter namerne in sistematične napade na pripadnike etničnih in verskih manjšin na zasedenih območjih.

IS je od sredine leta 2014 sistematično izvajala nasilje nad etnično ali versko manjšinskim civilnim prebivalstvom, nekatera dejanja, povzročena s strani IS, pa lahko povežemo tudi z genocidom. Zločine proti človečnosti in vojne zločine so sunitski skrajneži izvajali nad Yezidi, kristjani, Turkmenci, Kurdi, šiiti ter etničnima skupinama Sabea-Mandeans in Kaka'e.

Človekoljubne in mednarodne organizacije so zabeležile poboje Yezidov, Turkmencev in šiitov, nasilne konverzije kristjanov ter požige hiš in celotnih vasi. Ob napadih na yezidske vasi je IS pobijala moške, vključno z dečki nad 14 let, ženske in otroke pa je zajela. Med novembrom 2014 in januarjem 2015 njeni borci pobijali, mučili, ugrabljali, zaslužnjevali, prodajali ter posiljevali yezidske ženske in otroke. Poleg etničnega, verskega in spolnega nasilja IS izvaja tudi veliko politično motiviranih zločinov. Napada pripadnike policijskih in oboroženih sil, javne uslužbence, člane parlamenta, lokalne verske in politične voditelje ter vse, ki jim javno nasprotujejo. Tudi v Siriji IS izvaja nasilje nad etničnimi ter verskimi manjšinami, političnimi nasprotniki, novinarji, ženskami in otroci, poleg tega pa je konec leta 2014 začela izvajati pravila strogega šeriatskega prava. Izvaja javne poboje, amputacije ter mučenje zaradi kajenja, neprimerne oblačenja, telesnih poslikav ter nespoštovanja verskih ritualov. Tudi sirske ženske na zasedenih območjih so žrtve ugrabitev, posilstev, podvržene so mučenju in nečloveškemu ravnanju. V oboroženih spopadih IS tako v Iraku kot Siriji izkorišča tudi otroke med osmim in osemnajstim letom, kar je v nasprotju s številnimi mednarodnimi zakoni. Z uporabo klorovega plina septembra 2014 pa naj bi kršila tudi mednarodno Konvencijo o prepovedi razvoja, proizvodnje, kopičenja zalog in uporabe kemičnega orožja ter o njegovem uničenju. Poleg že omenjenih zločinov in kršitev je IS obdolžena tudi nepravilnih sojenj, mučenja, nečloveškega ravnanja ter izvensodnih pobojev. Za doseg svojih ciljev se poslužuje samomorilskih napadov, avtomobilov bomb, obglavljanj, improviziranih eksplozivnih naprav, ugrabitev, kibernetnega terorizma, piratstva ter napadov na posameznike (Ellis 2014; Human Rights Council 2015, 3–11).

Kršitve človekovih pravic ter vojni zločini na območjih pod nadzorom IS so vodili v množično preseljevanje Yazidov, kristjanov ter pripadnikov drugih etničnih in verskih manjšin v severnem Iraku. Že do maja 2014 je bilo v Iraku pol milijona notranje razseljenih, operacije IS v Mosulu in okolici gore Sinjar junija ter avgusta 2014 pa so povzročile razseljenost še dodatnega milijona in pol ljudi. Večino migracij je povzročil strah pred sunitskimi skrajneži, v nekaterih primerih pa je bila le ta tudi neposredno vpletena v prisilne selitve kristjanov ter yezidskih žensk. Do konca junija 2015 je bilo razseljenih kar 3,3 milijona Iračanov, nekateri izmed njih znotraj države, velika večina pa jih je zatočišče iskala v sosednjih državah ter v Evropi. Milijoni beguncev, natančneje 3,8 milijona, pa so iz Sirije bežali v Libanon, Turčijo in zalivske države, mnogi izmed njih pa so se podali tudi na tvegano pot skozi Sredozemsko morje v Evropo. Po poročilu OZN je znotraj Sirije razseljenih še 7,6 milijona ljudi. Tudi iraški del Kurdistana, ki ga IS do sedaj še ni uspela zavzeti, je sprejel

številne sirske, iraške in arabske begunce in tako za petino povečal prebivalstvo. IS je povzročila največjo humanitarno krizo v moderni zgodovini, navkljub njenemu delnemu porazu ter izgubi nadzora nad nekaterimi mesti, pa se zaradi nadaljevanja bojev, uničene infrastrukture ter psiholoških posledic zdi malo verjetno, da se bodo begunci in razseljeni kaj kmalu vrnili na svoje domove (Crowcroft 2015; Human Rights Council 2015, 3–9).

Poleg operacij v Iraku in Siriji IS izvaja tudi vrsto aktivnosti po svetu. Veliko medijske in spletne propagande IS razširijo tuji podporniki, neposredno pa so udeleženi tudi v napade v zahodnih in regionalnih silah. Nekatera nasilna dejanja so plod posameznikov, ki simpatizirajo z IS, druga pa so izvršena pod neposrednim nadzorom organizacije. K nasilnim napadom je septembra 2014 posameznike pozval tudi predstavnik IS, zato smo bili v letu 2014 in 2015 v Evropi ter drugod priča številnim napadom, poskusom napadov ter aretacijam podpornikov IS. V Švici so oblasti marca 2014 z razbitjem teroristične celice, ki so jo vodili podporniki IS, preprečile bombni napad ter napad s strupenim plinom. Maja je vrnjeni francoski borec ubil štiri ljudi v belgijskem judovskem muzeju. Med aprilom in junijem je bilo v Maleziji priprtih 19 oseb, ki so načrtovale bombne napade. Avgusta je bil aretiran britanski najstnik, ki naj bi pripravljaval teroristični napad. V Franciji sta bili aretirani najstniki, ki naj bi načrtovali bombni napad na sinagogo v Lyonu. Septembra so avstralske oblasti aretirale petnajst oseb, ki naj bi načrtovale obglavljenje naključnih mimoidočih. Alžirska teroristična skupina, povezana z IS je istega meseca ugrabila in obglavila francoskega pohodnika, kot opozorilo Franciji, naj preneha sodelovati v koaliciji proti IS. Oktobra je mladi Kanadčan z avtomobilom zapeljal v dva policista, nekaj dni kasneje pa je njegov somišljenik ustrelil vojaka pred vojaškim spomenikom. Dan po tem je Američan napadel policista. Konec prejšnjega in v začetku tega leta so se zvrstili tudi številni napadi v Franciji, vključno z napadom na uredništvo satiričnega tednika Charlie Hebdo, za katerega pa neposredno ni bila odgovorna IS. Zaradi slednjega so vlade evropskih držav pričele s številnimi akcijami, s katerimi bi onesposobile delovanje IS ter podobnih radikalnih skupin na evropskih tleh. Poleg konstantnih bombnih napadov v Iraku in Siriji so privrženci IS v letošnjem januarju prav tako izvedli bombne napade v Saudovi Arabiji in Libiji, marca v Jemnu in Libiji ter strelski napad v Tuniziji. Nato je aprila sledil zopet bombni napad v Afganistanu, poleg bombnih napadov maja v Saudovi Arabiji, Pakistanu in Libiji pa je IS izvedla še strelski napad v Združenih državah Amerike. Junija so se ponovno zvrstili številni napadi: od napada v Franciji do strelskega pohoda v Tuniziji, napada na mošejo v Kuvajtu ter bombnega napada v Jemnu (Stern in Berger 2015, 94–98).

Vsi ti napadi so bili t.i. »lone wolf« napadi in so bili neposredni rezultat javnega poziva IS. Poleg tovrstnih napadov pa grožnja v prihodnosti predstavljajo tudi borci, ki se vračajo v matične države in za soočenje z njimi še nobena od evropskih držav ni v celoti pripravljena.

Pripadniki IS pobijajo vse svoje nasprotnike, ki jim prekrizajo pot, vse, ki se uprejo njihovemu prepričanju, v suženjstvo prodajajo ženske in otroke ter jih izpostavljajo spolnim zlorabam (Stern in Berger 2015, 236).

4.1.4 Mednarodno pravni status Islamske države

Pravica do samoodločbe narodov je ena izmed temeljnih načel mednarodnega prava. Koncept samoodločbe je zrasel iz nacionalizma, zato nova država običajno nastane, ko je narod pripravljen ustvariti svojo nacionalno državo in ta običajno sovпада z narodnimi mejami. Ker v povezavi z IS ne govorimo o narodu, ustanovitev države s sklicevanjem na pravico do samoodločbe torej ne bi bila mogoča, poleg tega pa tudi sama IS zavrača koncept naroda prav tako kot koncept države. Trdi, da je nadržavna tvorba, nadnacionalna država, ki ni omejena s teritorijem in prebivalstvom. Edina dovoljena oblika vladavine za njene privržence je kalifat, a hkrati se obnaša kot država, saj ima določeno ozemlje, prebivalce na njem ter vzpostavljen učinkovit in delujoč državni aparat. Da bi postala mednarodno pravno priznana država, bi morala zadostiti vsem kriterijem iz Konvencije iz Montevidea. Imeti bi morala stalno prebivalstvo, določeno ozemlje, delujočo in učinkovito oblast ter sposobnost vzpostavljanja odnosov z drugimi državami. Za prebivalstvo ni točno določenih zahtev, pomembno je le, da se opredelijo kot državljani. Podobno je tudi pri ozemlju, kjer ni pomembna velikost ozemlja pod nadzorom, niti stalnost meja. Jasno je, da na ozemlju, ki ga nadzoruje IS, prebivajo ljudje, ki so se izrekli za njene državljane. IS je prav tako vzpostavila izjemno učinkovit državni aparat na vseh zasedenih območjih, ki vključuje gospodarstvo, socialo, zdravstvo, pravosodni sistem, policijo in inšpekcijske službe. Zaenkrat radikalna islamistična skupina ni sposobna vzpostaviti odnosov s katerokoli drugo državo, pa tudi sama IS in druge države niso pokazale interesa za to. Zaradi zaseženega premoženja, naravnih virov in infrastrukture je ekonomsko popolnoma neodvisna, da pa bi bila prepoznana kot država, bi morala prejeti legitimnost kot naslednica v preteklosti obstoječe države na tem območju. Tovrstno nasledstvo bi bilo upravičeno v primeru rasističnega ali kolonialnega režima ali hudih kršitev človekovih pravic. IS ni nastala v nobenem od teh primerov ter je pravzaprav ona tista, ki krši človekove pravice, zato mednarodnopravno ter zaradi nezmožnosti izgradnje odnosov z drugimi državami ni

država (Montevideo Convention 1933; Fras 2006, 17; Türk 2007, 86–91; Hall 2014; Shany in drugi 2014; Žužek 2014).

IS predstavlja izziv mednarodnemu pravu, saj njen pravni status ni določen, pravzaprav ga je zaradi edinstvenosti celo nemogoče določiti. Kot že rečeno si želi delovati celostno, kar pove že njeno ime, kot država in ne kot organizacija, hkrati pa zavrača koncept nacionalne države. Težava je tudi v njenem poimenovanju, saj se v praksi ne more imenovati država, pač pa se države običajno imenujejo po področju, regiji, ki jo pokrivajo. Tako bi se lahko imenovala na primer Islamska država Iraka in Sirije, ne zgolj Islamska država (Žužek 2014).

IS tudi ni bila prepoznana kot vstajniško gibanje s strani katere od države, prav tako ne izpolnjuje kriterijev osvobodilnega gibanja. Še najbolj ustreza definiciji uporniških gibanj, ki nasprotujejo vladajoči strukturi ter običajno uporabljajo gverilske taktike. Vendar tudi temu kriteriju IS ne ustreza popolnoma, saj ne nasprotuje le obstoječi oblasti, pač pa se bori proti etničnim in verskim manjšinam ter osvaja ozemlje in vire. Čeprav njene pripadnike, ki v Iraku in Siriji izvajajo oborožene operacije, običajno imenujemo kar borci, pa bi jih težko uvrstili mednje, saj ne izpolnjujejo vseh štirih pogojev za status borca po Haaškem pravilniku iz leta 1907, ki pravi, da so borci osebe, ki jim poveljuje poveljnik, nosijo na daljavo prepoznaven znak, nosijo orožje odkrito ter spoštujejo zakone in običaje vojne. Pravilnik kot borce definira tudi tiste, ki so spontano prijeli za orožje ter izpolnjujejo zadnja dva kriterija, česar pa za IS, ki izvaja prikrite nasilne napade ter izvaja dejanja, ki jih mednarodna skupnost povezuje z vojnimi zločini, zločini proti človečnosti in genocidom, ne moremo trditi (Barać 2007, 19; Türk 2007, 93–94, 566).

Čeprav IS izvaja nekatere teroristične akcije in napade na civiliste ter je s strani ZDA, evropskih držav ter mednarodnih organizacij prepoznana kot teroristična skupina, pa bi jo težko uvrstili tudi med slednje. Teroristične skupine običajno štejejo največ nekaj sto podpornikov in članov, ne nadzorujejo ozemlja ter se niso sposobne neposredno soočiti z običajnimi oboroženimi silami. Zaradi številnih borcev, ozemlja, vojaških zmogljivosti, komunikacijske mreže, infrastrukture, finančnih sredstev ter delujočega administrativnega aparata je IS bolj podobna državi kot teroristični ali kakršnikoli organizaciji. Lahko bi jo poimenovali tudi »navidezna država«, ki jo vodi običajna vojska. Je nekakšno sivo področje med nacionalnima državama, katerima je zasegla ozemlje in ki sta uradno priznani, ter med teroristično organizacijo. Je pol vojaško pol politična organizacija, ki je izurjena za vojskovaje v urbanem okolju, za izvajanje terorističnih aktivnosti ter za izvajanje klasičnih

vojaških operacij. Svet se s pojavom IS sooča s edinstveno organizacijo, ki ima svojevrsten način delovanja, zato je za boj proti njej prav tako potreben nov pristop (Gurcan 2014; Cronin 2015).

4.2 BOJ MEDNARODNE SKUPNOSTI PROTI ISLAMSKI DRŽAVI

Do zasedbe nekaterih strateško pomembnih mest v Iraku in Siriji s strani IS spomladi 2014, razglasitve kalifata konec junija ter stopnjevanja nasilja sledeče poletje so bile v boju zoper »novega« varnostnega akterja iraške in sirske formalne vojaške in neformalne sile osamljene. Avgusta so se njihovemu boju pridružile ZDA, dva meseca pozneje pa še številne druge države, ki so skupaj z ZDA oblikovale mednarodno koalicijo ter z neposredno ali posredno vpletenostjo prispevajo k zmanjšanju moči IS v zadnjem letu. Do februarja 2015 naj bi v boju proti črni zastavi posredno sodelovalo več kot 60 držav iz celega sveta, njihov prispevek pa je različen (Fantz in Pearson 2015).

V boju zoper IS največ prispevajo ZDA, ki od avgusta lani v Iraku in Siriji nudijo zračno podporo borcem in so navkljub obljubi predsednika Obame, da bo vpletenost Amerike v Iraku omejena, septembra 2014 zaradi pritiska svetovne javnosti še razširile svoje aktivnosti. Obama je oznanil, da bo sunitske skrajneže porazila mednarodna koalicija v Iraku in Siriji, in sicer s celovito strategijo. Ameriške zračne sile s pomočjo koalijskih sil bombardirajo položaje IS, s tem pa borcem na tleh, ki nimajo svojih zračnih sil omogočajo hitrejše napredovanje v boju z džihadisti, poleg tega pa je borcem pomagala z izdatnimi zalogami orožja, civilnim prebivalstvom pa s humanitarno pomočjo (Fantz in Pearson 2015; Stern in Berger 2015, 49).

Mednarodna koalicija je tako začela s prvimi skupnimi zračnimi operacijami proti IS v Siriji 22. septembra 2014, od takrat pa so se države, združene v boju, na različne načine borile proti IS in njenemu vplivu ter v boju zoper radikalne islamiste pomagale tudi formalnim in neformalnim iraškim in sirskim silam. Avstralija, Francija, Nizozemska in Velika Britanija so v regijo poslale izdatno humanitarno pomoč in orožje, potem pa so se z zračnimi napadi neposredno vključile v boj. Velika Britanija kurdske borce tudi uri za boj zoper IS. Avstrija, Finska, Islandija, Irska, Japonska, Luksemburg, Nova Zelandija, Portugalska, Slovaška, Južna

Koreja, Švedska in Švica so Iraku in Siriji poslale humanitarno pomoč. Bahrajn, Jordanija in Združeni Arabski Emirati pa so že med prvimi sodelovale v zračnih napadih koalicijskih sil na cilje IS. Belgija, Katar, Saudova Arabija, Kanada in Turčija so sprva v boju zoper IS prispevala humanitarno pomoč, kasneje pa so se odločile za neposredno vpletenost nacionalnih zračnih sil. Turčija, ki se je v boj neposredno vključila šele nedavno, julija 2015, je ob tem sprejela še dva milijona sirskih beguncev. Bolgarija je tako borbem proti IS poslala potrebno orožje, enako so skupaj s humanitarno pomočjo storile tudi Češka, Estonija, Madžarska, Italija in Nemčija, slednji pa sta se domnevno odločili še za urjenje manjšega števila kurdskih borcev. Enako naj bi storila tudi Norveška in Španija, ki sta poleg urjenja prispevali še humanitarno pomoč. Ciper in Grčija pa sta koalicijskim silam v uporabo dali svoje vojaške baze. Enako sta storili tudi Albanija in Kuvajt, ki sta v regijo poslali še humanitarno pomoč. Tudi Danska je kurdskim silam poslala potrebno orožje, potem pa se neposredno z napadi zračnih sil vključila v boj proti IS. Druge države, ki so tudi del koalicije proti IS – med njimi so Slovenija, Hrvaška, Gruzija, Latvija, Litva, Makedonija, Moldavija, Črna Gora, Maroko, Oman, Poljska, Romunija, Srbija, Tajvan, Ukrajina, itd. pa v boj z globalno teroristično grožnjo niso aktivno vpletene, so pa do nje zavzele negativno stališče in nudijo podporo koaliciji (na primer sprejetje beguncev ali humanitarna pomoč v manjšem obsegu, itd.). Čeprav Irana ni na seznamu koalicijskih partneric, pa je v boju z IS prispeval na tone humanitarne pomoči, na stotine vojakov in več vojaških letal. Državi, kot sta Egipt in Libanon, pa se na svojih tleh borita proti IS (Drennan 2014; Fantz in Pearson 2015; Stern in Berger 2015, 49; Yerlikaya 2015).

Podpora in pomoč zahodnih sil Kurdom olajšujeta boj z IS, predvsem zračna podpora pa jim omogoča hitrejše napredovanje ob manjšem številu žrtev. Napadi iz zraka povečujejo motivacijo, Kurdi pa se vseeno zavedajo, da bo podpora zahodnih sil v prihodnosti lahko imela posledice (Eren A. 2015; Eren U. 2015; Yerlikaya 2015).

5 KURDSKI BORCI V BOJU ZOPER ISLAMSKO DRŽAVO

5.1 OD BORCEV ZA NEODVISNOST DO KLJUČNIH AKTERJEV V BOJU ZOPER GLOBALNO TERORISTIČNO GROŽNJO

Kurdi, največji narod brez države, ki je bil po prvi svetovni vojni razdeljen med štiri bližnjevzhodne države, so se na ozemlju, na katerem prebivajo, desetletja borili proti vladam Iraka, Irana, Sirije in Turčije, da bi jim slednje priznale nekatere pravice, jim podelile delno ali popolno samostojnost. V različnih delih Kurdistana, kot se ta geografsko kulturna regija, ki se razteza od zgornje Mezopotamije do gorovja Zagros, vključno z jugovzhodno Anatolijo, severom Iraka in Sirije ter severozahodom iranske planote neformalno imenuje, so jim bile podeljene različne pravice. Zahodni, sirski del Kurdistana, ki se imenuje Rojava ter obsega kantone Kobane, Efrin in Cizire, je v času državljanske vojne novembra 2013 razglasil neodvisnost ter januarja 2014 potrdil začasno ustavo. Proces izgradnje demokratičnega sistema v času državljanske vojne, v katero Kurdi niso bil neposredno vpleteni, je prekinil napad IS spomladi in potem jeseni 2014. Od takrat se Kurdi v Rojavi pod vodstvom YPG poskušajo ubraniti pred nasilnimi napadi džihadistov. Kurdi na vzhodu, v iranskem delu Kurdistana v preteklosti niso pokazali veliko interesa do samostojnosti, zaradi vladnega nasilja in boja za osnovne človekove pravice vse od iranske revolucije leta 1979 pa se tudi v Iranu pojavljajo nacionalistične ideje. Na severu Kurdistana, na jugovzhodu Turčije, Kurdi že tri desetletja s krajšimi obdobji miru bijejo boj z vladnimi silami. Sprva so si Kurdi v Turčiji želeli neodvisnost, njihove zahteve pa so se sčasoma spremenile v zahteve za delno neodvisnost znotraj Turčije, za priznanje jezikovnih, kulturnih in političnih pravic ter izpustitev političnih zapornikov. Navkljub mirovnemu procesu, ki se je začel konec leta 2012, njihovim zahtevam še ni bilo ugodeno, kot kaže pa se bo njihov boj proti vladnim silam v prihodnosti nadaljeval zaradi napada turških sil na cilje kurdskih borcev v Siriji julija 2015. Tudi v Iraku, na jugu Kurdistana, so se njegovi prebivalci leta z nasiljem borili za samostojnost, danes pa je iraški del Kurdistana samostojna regija v okviru Iraka (Ferlin 2014; Aretaios 2015; BBC 2015b; Masi 2015).

V Iraku in Siriji se Kurdi zdaj borijo proti IS, na pomoč pa jim prihajajo rojaki iz drugih delov Kurdistana in celega sveta. V boj zoper islamske skrajneže jih ne ženejo prikriti motivi, pač

pa le branijo svoje ozemlje ter svoj narod (Švegl 2015). Za boj zoper IS Kurdi niso potrebovali posebnih priprav, saj so bili desetletja v konstantni »vojni« z vladami držav, v katerih prebivajo, ter so temu primerno usposobljeni. Kurdi so bili na boj z IS pripravljene v smislu izkušenj in usposobljenosti, vendar jih je IS vseeno ujela nepripravljene, saj napada niso pričakovali, prav tako pa niso imeli ustreznega in zadostnega orožja za boj z dobro opremljeno IS. Transformacija iz boja zoper vladne sile v boj proti IS je bila vseeno hitra, saj so se Kurdi ob prvih napadih na njihovo ozemlje spontano odzvali in vse svoje razpoložljive sile usmerili v več kot tisoč kilometrov dolgo bojno linijo. Transformacija iz boja za pravice v boj za obstanek je bila nekakšen naravni odziv Kurdiv in znak solidarnosti med njimi, saj se proti IS borijo tudi Kurdi iz Irana in Turčije, ki niso neposredno ogroženi. Džihadiste so na začetku podcenili, zato so jim slednji zadali več udarcev, potem pa so se kurdske sile vključno z YPG v Siriji in pešmergmi v Iraku kdaj borile. V boju so se mladim borcem in rednim kurdskim vojaškim silam pridružile tudi upokojene pešmerge, ki so svojimi vodstvenimi izkušnjami prispevale k bolj koordiniranemu odporu, kasneje pa so kurdskim silam na pomoč priskočile tudi nekatere evropske države, ki so jim ponudile usposabljanje, orožje ter zračno podporo (Boghani 2014; Aljaf 2015; Eren A. 2015; Eren U. 2015; Yerlikaya 2015).

Zdi se, da je kurdski boj za neodvisnost ter pravice v Iraku, Iranu, Siriji in Turčiji začasno prekinjen, saj so vse aktivnosti Kurdiv trenutno usmerjene v boj za obstanek. Slednje Kurdi zaenkrat ne dojemajo kot globalno teroristično grožnjo, ali se bo v to razvila, pa je odvisno predvsem od dejanj zahodnih sil, ki igrajo veliko vlogo pri nadzoru radikalizacije lastnega prebivalstva ter vračanja tujih borcev v matične dežele (Eren U. 2015).

5.2 SKUPINE KURDSKIH BORCEV IN NJIHOV PROFIL

Kurdske sile so najučinkovitejša in zaenkrat edina večja sila, ki se neposredno bori proti IS v Iraku in Siriji. V boju proti kalifovim borcem so se združili Kurdi iz celotnega Kurdistana, čeprav tisti na severu in vzhodu niso neposredno ogroženi, pridružili pa so se jim tudi Kurdi, živeči izven matičnih držav ter posamezniki iz celega sveta, ki želijo prispevati svoj del v

boju zoper trenutno največjo varnostno grožnjo. Število vseh kurdskih borcev, ki se borijo proti IS, vključno z YPG in pešmergami ter »borci za svobodo«, ni znano, znano pa je, da jih je v teh spopadih na stotine že izgubilo življenje. Do februarja 2015, naj bi življenje izgubilo več kot tisoč Kurdov, z več kot pet tisoč ranjenih, številka pa je do sredine leta 2015 še narasla. Proti IS se borijo predvsem mladi med 18. in 30. letom, velik del jih je tudi visoko izobraženih, v pomoč pa so jim s svojimi izkušnjami tudi nekateri starejši, upokojeni borci, ki so se YPG in pešmergam ponovno pridružili le zaradi IS (Anonimni intervju 2015; Global Security 2015; Yerlikaya 2015). Borce proti IS bi lahko razvrstili v štiri skupine; na tiste, ki se borijo v Siriji pod okriljem YPG, pešmerge v Iraku ter »borce za svobodo« in ženske. Vsem omenjenim skupinam pa neuradno neposredno v boju pomaga turška PKK, sirske YPG pa še s koordinacijo in urjenjem. Poleg omenjenih borcev YPG, pešmerg, PKK, žensk in »borcev za svobodo«, se proti IS borijo še druge oborožene skupine, kot so Jezidska oborožena skupina ter različne krščanske milice (Anonimni intervju 2015; Eren A. 2015; Sim 2015).

YPG

V Siriji so borci proti IS združeni pod okriljem YPG, ki je oboroženo krilo največje kurdske stranke v Siriji, Stranke demokratičnega združenja (ang. Democratic Union Party, tudi PYD), povezana pa je tudi s turško PKK, s katero ju povezujeta sorodna ideologija ter skupna preteklost. Navkljub dejstvu, da sta sirska kurdska stranka PYD in odporniška skupina YPG samostojni, je v Siriji še vedno prisoten Öcalanov kult osebnosti, saj je slednji 20 let preživel v Siriji, poleg tega se je velik del turških Kurdov, ki so se v zadnjih treh desetletjih borili proti vladnim silam, izuril prav v Rojavi. Skupina, ki je bila ustanovljena že leta 2004, da bi se borila za pravice sirske Kurde, uradno ni bila razglašena do začetka revolucije in vojne leta 2011, leto kasneje pa je postala javno znana z razkritjem svojih taborišč in kampov za urjenje. Čeprav vsi Kurdi zaradi ugrabitev, pobojev in zastraševanja nasprotnikov niso podpirali YPG, je ta milica trenutno edina obrambna sila, ki lahko sirske Kurde zaščiti pred napadi IS. Število borcev je bilo neznano še v času boja proti sirskega režimu. Takrat naj bi YPG domnevno imela med tisoč petsto in petnajst tisoč pripadnikov, današnja številka pa je veliko višja, saj se milici dan za dnem pridružujejo novi člani. Sredi leta 2014, ob začetku boja zoper IS, naj bi po podatkih skupine same YPG imela okrog 50.000 borcev, neodvisni podatki pa so pokazali, da se na njihovi strani bori okrog 30.000 pripadnikov. Sestavljajo jo profesionalne sile, uporniške skupine in lokalne sile. Njihova prednost je gverilsko bojevanje, ki je v urbanih

naseljih hkrati tudi pomanjkljivost, oboroženi pa so večinoma z orožjem malega kalibra ter z nekaj težkega orožja, kot so rakete. Borci, ki se na ozemlju Sirije borijo proti IS, združeni pod okriljem YPG, so mladi moški med 18. in 30. letom starosti, iz različnih družbenih skupin, veliko izmed njih pa jih je izobraženih ali študentov (Gold 2012; Anonimni intervju 2015; Eren U. 2015; YPG 2015).

V času državljanske vojne v Siriji in mirovnega procesa v Turčiji, pa naj bi veliko borcev PKK migriralo v Rojavo, kjer so se po napadu IS na kurdsko ozemlje pridružili YPG. Veliko borcev YPG tako izhaja iz PKK, ki je mednarodno prepoznana kot teroristična organizacija, pa tudi urjenje in koordinacija borcev v Siriji naj bi bila delo pripadnikov turške oborožene skupine (Eren U. 2015).

Pešmerge

Pešmerge; njihovo ime v prevodu pomeni »tisti, ki se soočijo s smrtjo«; so kurdski borci v severnem Iraku, ki izvirajo iz 19. stoletja, uradna kurdska nacionalna sila pa so postale po razpadu Osmanskega imperija. Danes delujejo pod okriljem dveh kurdskih političnih strank v Iraku, in sicer KDP in PUK, katerih vpliv je bil bolj prisoten na začetku boja z IS, sedaj pa so dokaj enotna sila. Njihovo število se danes giblje okrog 200.000, trenutno pa so ena izmed vodilnih sil, ki se bori proti IS. Pešmerge danes sestavljajo borci iz vseh starostnih skupin, ki jim poveljujejo veterani boja zoper iraške vladne sile v zadnjih dveh desetletjih, pridružili pa so se jim tudi starejši borci, ki so se proti režimu borili že v 80. letih prejšnjega stoletja. Slednji s svojimi izkušnjami usmerjajo mlade, hkrati pa jih motivirajo, njihovo udejstvovanje v boju zoper IS pa podpira tudi iraška vlada. Pešmerge uradno vodi Barzani, kot predsednik iraškega Kurdistan in vrhovni poveljnik oboroženih sil na tem območju. Na pomoč so prešmergam, ki se proti IS borijo v iraškem delu Kurdistan priskočili tudi prostovoljci, ki se borijo pod njihovim okriljem, drugi se borijo v okviru Jezidske milice, povezane s pešmergami, nekateri prostovoljci pa se borijo pod okriljem PKK, ki je tudi ena izmed sil, ki s bori proti IS, vendar tako v Iraku kot v Siriji (BBC 2014b; Vice News 2015; Yerlikaya 2015).

Več kot leto po zavzetju Mosula so pešmerge edina sila v severnem Iraku, ki se neposredno bori proti IS na skoraj 1000 km dolgi bojni liniji. Navkljub dejstvu, da so uradna vojaška sila avtonomne kurdske regije, so slabo opremljene in izurjene, poleg tega pa se težko prilagajajo na nov način vojskovanja. Krivdo za slabo opremljenost in izurjenost borci pripisujejo iraški

vлади, ki jim ne zagotavlja zadostnih finančnih sredstev, da bi pešmerge postale sodobna vojaška sila. Še iz časov boja proti režimu Saddama Husseina so izurjene za gverilsko bojevanje, zato so imele v boju zoper IS na začetku težave s prilagoditvijo na bojevanje v mestih in urbanem okolju. Z urjenjem in orožjem so jim jeseni 2014 na pomoč priskočile tudi nekatere zahodne sile (Abdulrahim 2014).

»Borci za svobodo«

Kurdi si ne želijo neposredne vpletenosti zahodnih sil v boj z IS, ne v obliki posredovanja koalicijskih kopenskih sil in še posebej ne na njihovem ozemlju. Tudi osebe, ki prihajajo iz zahodnih držav, da bi se borile na strani Kurdov, domnevno niso zaželjene, še posebej ne v iraškem delu Kurdistana, kjer se proti IS borijo predvsem profesionalne varnostne sile, pešmerge. Kljub temu so v Iraku in predvsem Siriji v zadnjem letu prisotni tudi številni tujci, ki sebe imenujejo »borci za svobodo«⁹ in se na strani Kurdov borijo proti IS, njihovo točno število pa je neznano. Večina »borcev za svobodo« je mlajših od 30 let, določen delež sodi v starostno skupino do 40 let, redko, a nemogoče pa je v boju zoper IS srečati tudi starejše tujce, tudi krepko nad 60 let. Mnogi med njimi so bivši pripadniki oboroženih sil zahodnih držav, predvsem iz ZDA in Velike Britanije, nekaj pa jih je brez vsakršnega vojaškega znanja. Večina se je kot prostovoljcev pridružila sirski oboroženi skupini YPG, nekaj pa tudi iraškim pešmergam, ki se borijo proti IS. Najbolj znana skupina zahodnih »borcev za svobodo«, ki se bori pod okriljem YPG, se imenuje »levi Rojave«, večina pa jih deluje pod bojnim psevdonomom, ki običajno vključuje besedo »Hewal«, ki v prevodu pomeni prijatelj. »Borci za svobodo« prihajajo iz vsega sveta, največ pa jih je iz ZDA, Evrope (Nizozemska in Velika Britanija) ter Avstralije in Nove Zelandije. Med zahodnimi »borci za svobodo« naj bi domnevno bilo tudi nekaj žensk, nobena od držav, iz katerih borci prihajajo, pa do sedaj ni objavila podatkov o številu državljanov, ki se v Iraku in Siriji borijo proti IS. Kot poudarjajo sami, Kurdi potrebujejo predvsem orožje ter izurjene borce, med zahodnimi, ki jim prihajajo na pomoč, pa se vse pogosteje pojavljajo tudi taki, ki gredo v boj z IS zaradi drugih namenov

⁹ Tuji borci, ki se borijo na strani Kurdov proti IS, so se neformalno poimenovali »borci za svobodo« (ang. *freedom fighters*), tisti, ki se borijo v Siriji pa se predstavljajo tudi pod imenom »levi Rojave« (ang. *lions of Rojava*), saj nočejo, da se jih zamenjuje z borci, ki prihajajo iz zahodnih držav in sodelujejo z džihadisti. Za slednje se uporablja izraz tuji borci (ang. *foreign fighters*) (Anonimni intervju 2015).

kot je poraziti največjo varnostno grožnjo ter zaščititi prebivalstvo (Townsend 2014; Hall 2015).

»Borce za svobodo«, ki se na strani Kurdov borijo proti IS bi lahko primerjali le z mednarodnimi vojaki v Španski državljanski vojni, ki so v 30. letih prejšnjega stoletja tvorili mednarodne prostovoljne enote (Hall 2015).

5.3 KURDSKE ŽENSKE V BOJU ZOPER ISLAMSKO DRŽAVO

Nobena oborožena skupina v Siriji nima toliko ženskih bork kot YPG. Dvajset do petintrideset odstotkov borcev v Siriji predstavljajo ženske, saj znotraj YPG deluje ženska oboroženo krilo, imenovano Ženska zaščitna enota (Women's Protection Unit, tudi YPJ), ki šteje približno med sedem in deset tisoč prostovoljk, starih med 18 in 40 let. Pripadnice so udeležene v boju z IS, kjer so izjemno učinkovite ter so se izkazale s svojim pogumom, poleg tega pa izvajajo še naloge vzdrževanja reda in miru, stražijo nadzorne in strateške točke. Vse borke so deležne predhodnega urjenja, v večini primerov pa so se izkazale kot izjemne ostrostrelke. V boju z IS so izjemno pomemben člen, saj poleg svoje učinkovitosti med ostale kurdske borce prinašajo optimizem, hkrati pa demoralizirajo nasprotnika. Pripadniki IS se namreč neradi borijo z ženskami, saj verjamemo, da ne bodo prišli v nebesa, če jih ubije ženska. Poleg YPG in pešmerg so pripadnice YPJ eden izmed najpomembnejših in najuspešnejših akterjev v boju zoper IS (Bucciarelli 2014; Eren U. 2015; Global Security 2015; Sim 2015). Kurdske ženske se zoper IS borijo »z zasedami, pastmi, kreativnimi obrambnimi taktikami ter požrtvovalno odločnostjo« (Telesur 2014). Na bojišču delujejo po načelu dvotedenskih rotacij, pri čemer so manjše skupine nepretrgoma nameščene na opazovalnih točkah (Griffin 2014).

Tudi v iraškem delu Kurdistana ženske prispevajo k boju zoper IS, vendar ne v tolikšnem obsegu in tolikšnem številu (Yerlikaya 2015). Nekatere so postale pripadnice uradnih sil pešmerge, druge pa se borijo po okriljem oborožene skupine PKK, ki izvira iz Turčije. Stare so med 18 in 25 let, skupaj z moškimi kolegi pa si prizadevajo za poraz IS in osvoboditev mesta Sinjar ter območij, ki so pod nadzorom džihadistov (Sim 2015).

5.4 MEDNARODNO PRAVNI STATUS KURDSKIH BORCEV

IS je edinstven pojav v mednarodnem pravu, ki mu je v takšni obliki in s takšnim delovanjem nemogoče določiti subjektiviteto. Borci, ki se borijo proti njemu, v večini Kurdi, so zaradi edinstvenosti pojava IS prav tako neopredeljen subjekt.

Mednarodno pravni položaj akterjev, vpletenih v oborožen spopad, je mogoče določiti le z opredelitvijo različnih kategorij oseb. Osebe, vpletene v oborožen konflikt tako opredelimo kot pripadnike oboroženih sil ali borce ter civilno prebivalstvo (Türk 2007, 565).

Osebe, ki izhajajo iz kurdske manjšine in se borijo proti IS, imenujemo kar kurdski borci. Po Haaškem pravilniku iz leta 1907 so borci osebe, ki jim poveljuje poveljnik, imajo prepoznaven znak, orožje nosijo odkrito ter spoštujejo vojne zakone in običaje. Po teh štirih kriterijih se kot borci klasificirajo vsi pripadniki rednih vojaških enot in milic, pa tudi posamezniki, ki spontano primejo za orožje. Minimalni pogoj po omenjenem pravilniku za status borca je odkrito nošenje orožja ter delovanje, skladno z zakoni in običaji vojne. Zaradi situacij, v katerih se borci ne morejo ločiti od civilnega prebivalstva, pa je Protokol I k ženevskim konvencijam določil odkrito nošenje orožja med bojem ter v času, ko ga nasprotnik vidi, kot minimalni pogoj za status borca (Türk 2007, 566–567). Tako kot borci IS tudi kurdski borci, razen pešmerge, v celoti ne izpolnjujejo niti minimalnih standardov za ohranitev statusa borca, saj niso pripadniki rednih sil, v nekaterih primerih orožja ne nosijo odkrito (na primer samomorilski napadi) ter v boju zoper IS uporabljajo prikrite taktike, s tem pa lahko kršijo zakone in običaje vojne, čeprav v manjšem obsegu kot IS.

Kurdskih borcev ne moremo uvrstiti niti med upornike, saj so slednji običajno združeni v gibanje, ki nasprotuje vladni strukturi ter za doseganje ciljev uporablja gverilske taktike. Čeprav Kurdi uporabljajo gverilske taktike, se ne borijo proti obstoječi oblasti, pač pa proti nedržavnemu subjektu, nekakšni pol vojaški pol politični skupini (Barać 2007, 19).

6 MOTIV IN CILJI KURDSKIH BORCEV ZA BOJ PROTI ISLAMSKI DRŽAVI

6.1 MOTIVI

Junija 2014, ko je IS v beg pognala pripadnike iraške vojske, zavzela Mosul in se podala proti mestu Kirkuk¹⁰, ki je od ustanovitve Iraka predmet spora med vlado in Kurdi, ter zavzela že sosednje mesto Abbasi, so Kurdi po privolitvi takratnega iraškega predsednika vlade Malikija zasedli mesto Kirkuk. Mesto bi zaradi razpadle iraške vojske slej ko prej padlo v roke IS, zato je vlada prosila pešmerge, da zasedejo ozemlja, preden to stori IS. Kurdi z Barzanijem na čelu so bili po zasedbi mesta odločeni, da ga nikoli več ne predajo v roke iraške vlade. Ob tem se je zopet pojavilo vprašanje odcepitve, zato je Barzani julija 2014 oznanil namero o razpisu referendumu, ki pa zaradi menjave vlade in predvsem zaradi boja z IS zaenkrat še ni bila uresničena (Filkins 2014).

S pojavom IS so Kurdi videli priložnost, da z njenim porazom in ob razpadu iraških vojaških sil ponovno pridobijo nadzor nad svojim zgodovinskim ozemljem, vključno z mestom Kirkuk. Izkoristili naj bi varnostni vakuum in kaos ter pridobili nadzor nad ozemljem, razpisali referendum ter razglasili neodvisnost iraškega dela Kurdistanu. IS bi s povzročitvijo varnostne krize v Iraku lahko omogočila, da Kurdi izkoristijo priložnost in ustanovijo lastno državo, a so radikalni islamisti napadli tudi kurdsko ozemlje. Če se je junija 2014 zdelo, da Kurdi lahko pojav IS izkoristijo sebi v prid ter tako pridejo do zahtevanega ozemlja, je bilo že nekaj tednov kasneje očitno, da se morajo Kurdi v Iraku boriti za obstoj in življenja, ne le za zgodovinsko ozemlje. Če so iraške Kurde s pešmergami na čelu v boju z IS sprva motivirale nacionalistične ideje ter ideja o samostojni državi, so se kmalu po prvih porazih z IS zavedli, da se bojujejo z močnejšim in predvsem bolj krutim nasprotnikom, kot je iraška vlada, zato so želeli le zaščititi svoje rojake, hkrati pa ohraniti nadzor nad čim večjim delom svojega ozemlja (Filkins 2014).

¹⁰ Kirkuk, drugo največje iraško mesto, ki leži 250 km od prestolnice Bagdad, na meji med Irakom in neodvisno pokrajino Kurdistanom. Že od ustanovitve Iraka je mesto predmet spora, večinsko kurdsko prebivalstvo v njem pa je, tudi zaradi etničnega čiščenja, skozi desetletja zamenjalo arabsko. Znano je kot bogato nahajališče nafte, za Kurde pa predstavlja tudi njihovo nesporno ozemlje in simbol neodvisne države (Filkins 2014).

V Siriji Kurdi v času pred državljansko vojno niso imeli nacionalističnih teženj, vendar so izkoristili varnostni vakuum, odsotnost režimskih in opozicijskih sil in leta 2013 razglasili samostojnost. V času državljanske vojne so bili vpleteni le v nekaj manjših spopadov za nadzor nad ozemljem, ko pa so se v Siriji pojavili borci IS, so morali obvarovati svoja življenja ter ozemlje (Valenčič 2015b).

Kurdske borce v boju zoper IS, tudi če je bilo v na začetku drugače, trenutno motivira le boj za ozemlje, kjer živijo že stoletja, ter zaščita njihovega prebivalstva. Večina jih je že naveličana konstantnega boja z vladnimi silami in nasilja, vendar so se za zaščito ljudi pripravljene ponovno podati v vojno, tokrat z IS. Poudarjajo pa, da Kurdi nikoli v zgodovini niso bili osvajalci, niso širili svojega ozemlja, pač pa so ga le branili in tako je tudi sedaj, ko se borijo proti IS. V času najsilovitejših spopadov vsakodnevno umre več mladih borcev, kar pa druge še dodatno motivira za boj. Vsakodnevnih žrtev ne morejo spregledati, zato želijo ukrepati in se pridružiti boju zoper črno zastavo (Eren A. 2015; Švegl 2015). Kot pravijo sami, ne bodo počivali, dokler ne bo zopet vsa njihova zemlja v pravih rokah. Za razliko od iraških in sirskih vladnih sil so neustrašni, zelo motivirani in imajo visoko moralo. Imajo podporo lastnega prebivalstva, zato si še toliko bolj prizadevajo za njihovo zaščito. Poleg tega so zrasli v vojni, vajeni so se boriti proti nasilju in prepričani so, da s podporo zahodnih sil lahko porazijo IS (Bender 2014; Vice News 2015). Tudi ženske borke se v prvi vrsti z IS borijo, ker želijo zaščititi svoje prebivalstvo ter ozemlje in so visoko motivirane ter vajene nasilnega boja, hkrati pa si želijo tudi izboljšati položaj žensk v Kurdistanu. Čeprav so po zakonu ženske enakopravne moškim ter živijo v bolj liberalnem okolju kot druge ženske v regiji, želijo z bojem proti džihadistom dokazati, da se lahko borijo enakovredno, so neustrašne, pri tem pa jih še bolj motivira strah borcev IS (Flanagin 2014).

Nacionalistične težnje ter boj za manjšinske pravice je postavljen na stranski tir, saj državi, kjer se je pojavila IS, ne funkcionirata. Tako Kurdi kot večinsko prebivalstvo oziroma vladi v Iraku in Siriji se soočajo z večjo varnostno grožnjo, zato se zdi, da so pretekle težave zamrznjene, saj poskušajo v boju zoper IS nastopiti skupaj ter ponovno prevzeti nadzor nad ozemljem, ki so ga izgubili, ter uničiti IS. Boj za obstanek pa je po drugi strani Kurde neizmerno povezal ter jim ponudil relativno samostojnost, ki je verjetno ne bodo želeli več izpustiti, zdaj ko so jo okusili. Dlje kot bo boj z IS trajal, bolj odločni bodo Kurdi, da ustanovijo lastno državo (Valenčič 2015b).

Zahodne borce za boj proti IS motivira ideologija, predvsem pa humanitarni razlogi, saj jih je veliko v Irak in Sirijo odšlo zaradi prizorov nasilja s strani IS, ki so jim bili priča prek medijev in svetovnega spleta. Nekateri bivši pripadniki zahodnih vojaških sil so v boj z IS odšli, ker so se čutili dolžne, še posebej tisti, ki so pred leti služili v regiji, spet drugi zgolj zato, ker so pogrešali vojaško življenje, nekateri civilisti in bivši vojaki pa so v boj odšli zaradi želje po pozornosti (Argentieri, 2015).

Dejavnik, ki demotivira Kurde za boj proti IS pa je dejstvo, da je večina Kurdov muslimanov, zato se nočejo boriti proti pripadnikom lastne religije (Eren A. 2015).

6.2 CILJI IN DOLGOROČNA STRATEGIJA

Največji cilj Kurdov, ki se borijo proti IS, je, da ponovno osvojijo vse ozemlje, ki so ga v zadnjem letu izgubili. V Iraku jim je to že skorajda uspelo, le še mesto Sinjar je pod okupacijo in tam se še vedno odvijajo boji (Yerlikaya 2015). Eden izmed ciljev kurdskih borcev je tudi zaustavitev nasilja nad prebivalstvom (Anonimni intervju 2015; Eren A. 2015; Eren U. 2015).

Kurdi so si zadali cilj, da zasedejo čim več strateško pomembnih vasi in mest ter da čim prej s svojega ozemlja preženejo borce IS. Uspelo jim je pretrgati oskrbno pot IS med Raqqa in Mosulom, sta pa mesti še vedno v rokah IS. Čeprav so kurdski borci bolj osredotočeni na osvoboditev svojega zgodovinskega ozemlja, so se pripravljene boriti tudi za osvoboditev drugih iraških in sirskih mest. Raqqa in Mosul nikoli nista bili kurdski mesti, pač pa vladni. V boju zoper IS v Siriji Kurdi napredujejo tudi izven ozemlja Kurdistana, saj so se sirskemu mestu Raqqa, ki je pod nadzorom IS, približali na 50 km ter hkrati osvobodili številna mesta in vasi v okolici. V Iraku so zasedli položaje na hribih okrog Mosula, sama osvoboditev mesta, ki je bila kot skupna akcija pešmerg in vladnih sil načrtovana za pomlad 2015, pa je zaradi šibkosti iraške vojske prestavljena. Zaenkrat je za Kurde pomembno, da zadržijo svoje položaje. »Za Kurde nima smisla, da se borijo dalje, ko bodo dobili svoje ozemlje v celotni nazaj« (Yerlikaya 2015), nima smisla, da osvobodijo Mosul, ki je sunitski. Tudi če bi ga, pa nadzora nad njim ne bi mogli dolgoročno obdržati. Nadzorujejo ozemlje 40 km od Mosula, preko meje Kurdistana, na ozemlje sunitskih Arabcev pa ne morejo sami. Pri osvoboditvi Mosula lahko pešmerge le sodelujejo z na primer iraško vojsko ali nekakšno sunitsko silo,

težko in nesmiselno pa bi ga bilo osvobajati na lastno pest, saj od tega Kurdi, poleg miru in varnosti v regiji po pregonu IS, najverjetneje ne bi imeli dolgoročnih koristi (Al Jazeera 2015; Eren U. 2015; Giovanni Di 2015; Vice News 2015; Yerlikaya 2015).

Poleg ponovne osvojitve vseh zgodovinskih ozemelj ter zaščite prebivalcev, se Kurdi želijo predstaviti svetu kot edini zanesljiv partner, ki se neposredno bori proti IS. Kot pravijo sami, je edina dobra stvar vojne z IS to, da sedaj zahodne sile vedo, da Kurdi obstajajo ter jih zanimajo ne le njihovi motivi za boj proti IS, pač pa tudi za dolgoletni boj proti vladam držav, v katerih prebivajo. Želijo si mednarodne pozornosti, ki bi jo radi ohranili tudi po morebitnem porazu IS in bi jim lahko pomagala na poti k uresničitvi njihovih zahtev v državah, kjer živijo od konca prve svetovne vojne (Anonimni intervju 2015; Eren A. 2015; Švegl 2015).

Kurdi so tako s pojavom IS pridobili nekaj pozornosti, ki pa je ničelna v primerjavi s ceno, ki so jo za to plačali. Poleg tega so boj proti IS in uspehi v Kobaneju doprinesli k izidom junijskih turških parlamentarnih volitev, po katerih se je prvič v zgodovini v turški parlament uvrstila kurdska Ljudska demokratska stranka (ang. *Peoples' Democratic Party*, v nadaljevanju HDP). Predstaviti svetu svojo ideologijo in cilje v boju zoper vlade držav ni primarni cilj kurdskih borcev, pač pa ponovni nadzor nad ozemljem ter zaščita prebivalstva. Pozornost svetovne javnosti pa bo mogoče Kurdom prinesla dolgoročno korist, saj svet enostavno ne bo mogel pozabiti na njihove zasluge. Čeprav cilji in zahteve, ki jih imajo Kurdi do nacionalnih držav, ostajajo nespremenjeni še iz obdobja pred pojavom IS; iraški Kurdi si torej želijo popolnoma neodvisno državo, sirski neodvisno regijo, vsi skupaj pa enake državljanske pravice; pa so zaenkrat postavljeni na stranski tir (Eren A. 2015).

7 POTEK KURDSKEGA BOJA ZOPER ISLAMSKO DRŽAVO IN DOSEŽKI

7.1 TAKTIKA IN NAČIN BOJEVANJA

Strategijo Kurdov v boju zoper IS bi lahko opisali kot gorsko, gverilsko bojevanje na neposeljenih območjih, saj obsega manjše nenadne napade ter dolgotrajno, nizko intenzivno bojevanje, s katerim se izčrpa nasprotnika. Temelji na pozornosti, budnosti, mobilnosti in napadalnosti. Prilagojena mora biti glede na položaj in moč nasprotnika, teren, vreme, prebivalstvo ter obstoječe komunikacijske linije. Ko se gverilci soočijo z močnejšim nasprotnikom, ki napreduje, se umaknejo, ko se ustavi in je utrujen, ga napadejo, ko pa se umika, mu sledijo. Pri gverilskem bojevanju so nasprotnikove šibke točke bistvene za gverilce, da ga napadejo, izčrpajo in uničijo. Tovrstno taktiko so kurdski borci desetletja uporabljali v boju zoper države, v katerih prebivajo. Elementi, značilni za tak način bojevanja, so hitrost, prikrito delovanje in presenečenje. Borci so sposobni hitro zasesti bojne linije ter učinkovito razporediti svoje sile, potem pa spremeniti taktiko ter nasprotnika napasti iz zasede. Iz teh razlogov so enote kurdskih borcev zelo majhne, okrog 20 borcev, sposobne pa so se boriti na goratih območjih. Delna neodvisnost borcev oziroma posameznih enot je ključna za uspeh, saj omogoča prilagajanje na spremenjeno bojišče. Pomembna je tudi zasedba strateških točk na hribih okoli mest in vasi, saj jim omogočajo zaščito ter nadzor nad IS. Izogibajo se samomorilskim napadom, saj nasprotno od IS ne verjamejo, da jim bodo ti odprli pot v nebesa. V večini delujejo po načelu desetdnevni rotacij, kar pomeni, da se posamezniki 10 dni intenzivno borijo, 10 dni pa imajo na voljo za počitek in sprostitev (Tse-Tung 1937; Abdulrahim 2014; Gurcan 2014; Stephens 2014; Valenčič 2015a; Vice News 2015).

Tako kot IS je tudi YPG izšla iz sirske državljanske vojne, zato sta obe prilagodili način bojevanja glede na območje. Po drugi strani pa so se pešmerge, zaznamovane z ideološko in strankarsko delitvijo lastnih enot, zadnjič zares borile leta 2003, ko so ameriškim silam pomagale strmoglaviti Saddama Husseina. Ob začetnih napadih IS zaradi nepoznavanja boja v urbanem okolju in puščavah niso pravočasno prilagodile svoje taktike, zato so izgubile nekaj pomembnih bitk in nadzor nad nekaterimi mesti. Pešmseznam erge, ki so poprej

uporabljale gverilsko taktiko, so ameriške sile usposobile za boj z velikimi organiziranimi vojskami, kar pa jim v boju s hitro, dobro opremljeno IS, ki je vajena gverilskega bojevanja v urbanem okolju, ni veliko koristilo, a po začetnem šoku so se kmalu uspele reorganizirati in prilagoditi svoj način bojevanja (Beck 2014; Stephens 2014; Yerlikaya 2015).

Za način bojevanja IS ne bi mogli trditi, da spominja na spopad tolp ali na zelo organiziran način bojevanja, zato je kurdskim borcem v začetku povzročal veliko težav. Poleg tega jih je napad IS popolnoma presenetil, saj je kazalo, da je skupina usmerjena zgolj proti režimskim silam ter da namerava osvojiti strateško pomembna mesta v Iraku in Siriji, med njimi tudi Bagdad, ne pa osvajati kurdsko ozemlje (Beck 2014).

Čeprav so kurdski borci nekatera območja prevzeli izpod nadzora IS, se prebivalstvo niti vojska vanje ne morejo vrniti, saj so polna bomb in drugih eksplozivnih sredstev. Zaradi pomanjkljive usposobljenosti traja dolgo časa, da borci odstranijo nevarna sredstva, pri tem pa se zaradi nepoznavanja ravnanja z eksplozivnimi sredstvi številni poškodujejo. Mladi borci, ki so v iraškem delu Kurdistana nadomestili veterane, nimajo izkušenj iz boja, zato potrebujejo tudi urjenje (Beck 2014; Abdulrahim 2014).

V veliko pomoč so jim od jeseni 2014 tudi nekatere zahodne sile, med njimi Francija, Italija, Nemčija, Norveška, Španija, Velika Britanija in ZDA, ki borcem pomagajo z urjenjem, vendar je napredek prepočasen za učinkovit boj s tako močnim nasprotnikom, kot je IS. Večina usposabljanja poteka v okolici Erbila, borci pa se urijo v taktiki in uporabi pištol, brzostrelk in težkih mitraljezov. Večini borcev vojna ni tuja, novo pa je zanje moderno usposabljanje, s katerim upajo na povečanje učinkovitosti in zmanjšanje števila žrtev. Različne sile urijo borce na različnih področjih: nizozemske sile urijo borce o osnovah prve pomoči na bojišču, italijanske sile v uporabi italijanskega protitankovskega orožja, ameriške sile pa so osredotočene predvsem na urjenje iraške vojske. Kurdski borci potrebujejo znanje o vojskovanju v urbanem okolju, saj bodo le s tovrstnim načinom bojevanja lahko ponovno osvojili vse svoje ozemlje ter pomagali iraški vojski osvojiti velika mesta, med njimi tudi Mosul. Najpomembnejši element usposabljanja pa je zagotovo pridobivanje znanja o zaznavanju, odkrivanju in uničevanju improviziranih eksplozivnih naprav (tudi IEDs), ki predstavljajo najsmrtonosnejšo taktiko IS in povzročajo številne žrtve na strani kurdskih borcev. Zahvaljujoč usposabljanju pa so rezultati že vidni, žrtev pasti z IEDs pa je čedalje manj (Fantz in Pearson 2015; Wedeman 2015).

V boju zoper IS poskušajo Kurdi ravnati bolj racionalno, uporabljajo pamet proti zlu in trike. Z ukano so na primer dosegli eno izmed odločilnih zmag v Kobaneju, ko so prek komunikacijskih zvez oddali lažno sporočilo o zavzetju srednje šole, ki je strateškega pomena. IS je po prestreženem sporočilu bombardirala lastne borce, ki so bili še vedno v objektu, hkrati pa s tem tudi izdala svoje položaje. Poleg tega Kurdi ne izvajajo masakrov in zločinov zoper človeštvo, s tem pa povečujejo možnost, da borci IS prestopijo na njihovo stran (Valenčič 2015b).

7.2 OROŽJE IN OPREMA

Kurdski borci so slabo opremljeni, večino orožja pa so zaradi nezadostne finančne podpore s strani iraške vlade ter državljanske vojne v Siriji dobili na črnem trgu. Iraške pešmerge osem let od iraške vojske in vlade niso dobile streliva ali sredstev za nakup orožja, v času, ko se kot edina sila v Iraku borijo proti IS, pa jim je centralna oblast, tudi zaradi pritiska zahodnih sil, namenila nekaj sredstev. Sirski Kurdi se pod okriljem YPG že od leta 2011 občasno borijo proti Assadovemu režimu in čeprav so tudi v tem obdobju dobili nekaj mednarodne pomoči v obliki orožja, pa ta zaradi povezave s turško skupino PKK, ki je prepoznana kot teroristična organizacija, ni bila tako izdatna, kot bi želeli. Tako borci v Iraku pod vodstvom pešmerg kot v Siriji pod okriljem YPG so v zadnjem letu zaprosili zahodne države za orožje in ga tudi dobili, vendar ne dovolj, da bi se lahko zoperstavili veliko bolj oboroženi IS. Kot poudarjajo tudi kurdski borci bi IS lahko porazili sami, za to pa bi potrebovali moderno orožje ter podporo mednarodnih zračnih sil, ki jih tudi IS nima (Abdulrahim 2014; Stephens 2014; Anonimni intervju 2015; Eren A. 2015; Eren U. 2015; Yerlikaya 2015).

Njihovo orožje se zelo razlikuje od orožja IS, ki uporablja številna od iraške vojske zasežena oziroma po zapustitvi pridobljena ameriška oklepna vozila, tanke, strelno orožje ter velike zaloge streliva. Kurdski borci so opremljeni predvsem z orožjem iz časa Sovjetske zveze, ki so ga iraške pešmerge dobile z zaplenbo iraški vojski ob ameriški invaziji leta 2003, zanj pa jim primanjkuje tudi streliva (Beck 2014).

V boju zoper islamskim skrajnežem kurdski borci uporabljajo staro orožje, orožje, ki ga zasežejo IS ter orožje, ki so jim ga priskrbele zahodne sile. Večina orožja, ki so ga dobavile

zahodne sile je bila namenjena pešmergam, ki pa so ga del prenesle sirskim borcem v Rojavi. V sirskem kantonu Kobane pa so borci zaradi povezave s PKK bolj ali manj odvisni od orožja, ki ga dobijo na črnem trgu ali ga zaplenijo IS (Valenčič 2015b).

Kurdski borci v boju zoper IS uporabljajo sledečo opremo:

- Strojnice, predvsem ruskega izvora (DShK in PK, ki so jih zasegli IS),
- Avtomatske dvocevne topove,
- Avtomatske puške Kalašnikov,
- Različne ostrostrelske puške,
- Minomete,
- Protitankovske rakete,
- Ročne granate,
- Markirno strelivo (za označitev ciljev napada),
- Pištole,
- Očala za nočni vid (za opazovanje premikov),
- Čelade in neprebojni jopiči so redki (Vice News 2015).

Kurdski borci se soočajo tudi s pomanjkanjem druge opreme, saj nihče izmed njih ne uporablja neprebojnih jopičev in čelad ter vojaške infrastrukture, kot so moderni operacijski centri, komunikacijske mreže, zračna podpora in satelitske slike. Pri tem so jim lahko v pomoč mednarodne sile, saj povečajo njihovo mobilnost in zmanjšajo možnost presenečenj s strani IS (Beck 2014).

Pomoč v obliki orožja pri zahodnih silah povzroča različna mnenja. Kurdi so od sredine leta 2014 edina sila, ki se v Iraku in Siriji neposredno bori proti radikalni sunitiski skupini IS, ki so jo kot grožnjo mednarodni varnosti označile tudi zahodne države. Da bi IS preprečili povečanje teritorija ter zaščitili prebivalstvo, poleg Kurdov tudi kristjane, Yezide in ostale, ki jih ogroža IS, so preslabo opremljeni. Zahodne sile jim dobavljajo orožje, da bi premagale džihadiste, a tolikšno količino, da ne bi mogli ustanoviti svoje lastne države. Poleg tega zahodne sile z dobavo težkega orožja ter posredno pomočjo PKK ne želijo razjeziti Turčije, ki

je pomembna članica zveze NATO in partnerica zahodnih sil. Pomoč s strani mednarodne skupnosti je tako namenjena zaustavitvi IS, ne pa izrecno Kurdom. Zahodne države niso pomagale iz naklonjenosti do Kurdov, pač pa zaradi pritiska državljanov. Države so morale izbrati stran, ki jim je bliže, niso pa se mogle poistovetiti s sunitskimi skrajneži, zato so pomagale Kurdom (Eren A. 2015; Valenčič 2015b).

7.3 POTEK BOJEVANJA IN TERITORIALNI DOSEŽKI KURDOV V BOJU ZOPER ISLAMSKO DRŽAVO

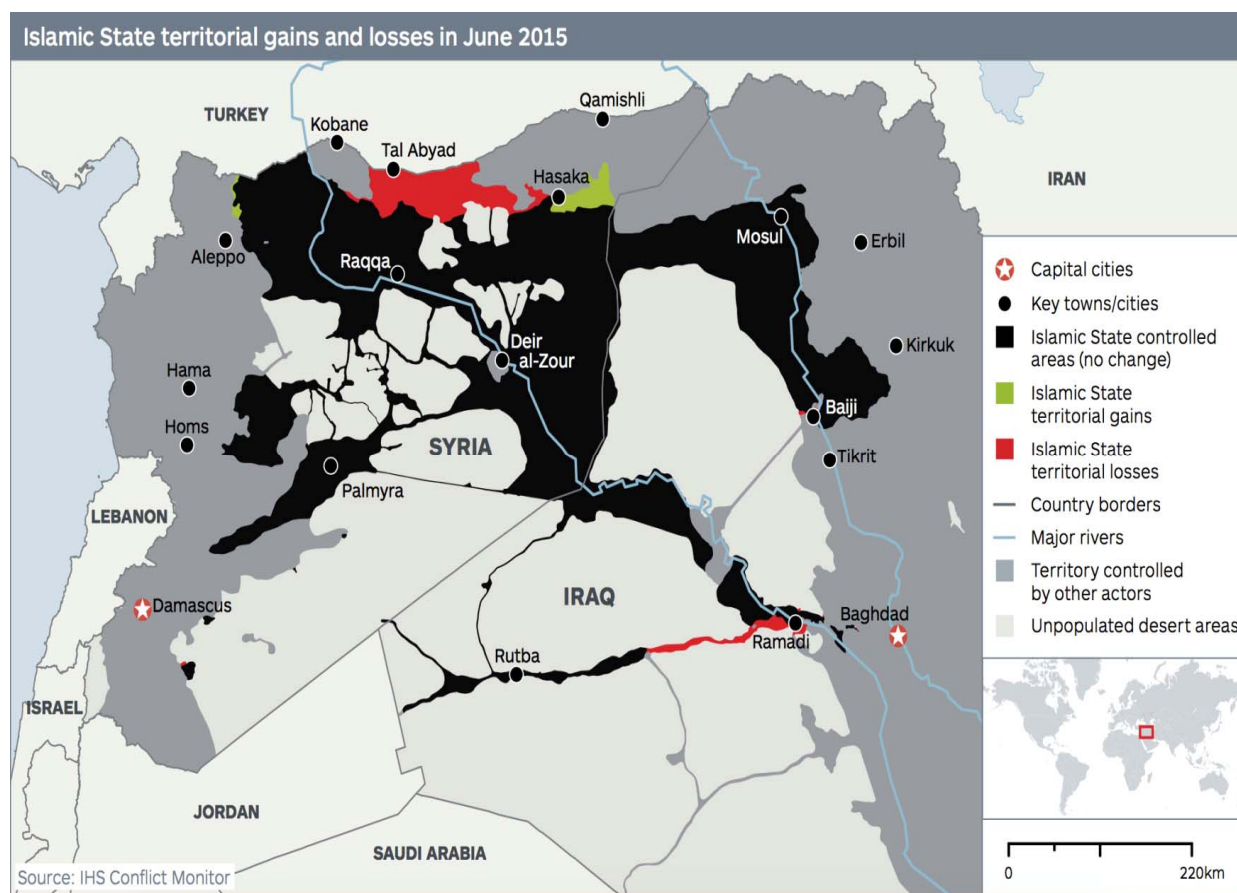
Kurdski borci so po začetnih porazih pozno jeseni začeli z uspešnimi ofenzivami na IS in pridobili nazaj nekatera mesta in vasi. Do sredine leta 2015 so uspeli obvarovati svoje ozemlje, ga skoraj v celoti osvoboditi izpod nadzora IS, hkrati pa so ga z osvojitvijo Kirkuka še povečali. Po seriji operacij IS po Iraku so pešmerge najprej v juniju 2014 zavzele mesto Kirkuk, ki mu je grozilo, da po umiku iraške vojske pade v roke IS. Ko je sredi poletja IS poskušala prodreti do prestolnice iraškega Kurdistanu, Erbila, je na poti zavzela več mest, ki pa so ostala pod njenim nadzorom le dober teden. Kurdi so v začetku avgusta s pomočjo zračnih napadov zahodnih sil osvobodili regijo Makhmour District ter mesto Gwair, ki ležita med Kirkukom in Erbilom ter petindvajset vasi v regiji. Prav tako jim je uspelo obraniti Erbil (Bradley in Nissenbaum 2014). V okviru humanitarne akcije sredi avgusta so združene iraške sile in pešmerge med helikoptersko dostavo humanitarne pomoči rešile približno 20 Jezidov iz gore Sinjar (Ford in Levs 2014), nekaj dni kasneje pa so Kurdi ob podpori zračnih sil zasedli jez v Mosulu, ki je bil nekaj dni pod nadzorom IS, in katerega zloraba bi lahko povzročila veliko humanitarno katastrofo (Mullen in Capelouto 2014). Hkrati so Kurdi ponovno zavzeli tudi več vasi in visokih planot, ki vodijo do Mosula ter potisnili IS stran od Erbila (Pearson 2014). Pozno poleti, septembra 2014, so pod nadzor IS padle že številne vasi, do takrat pa so Kurdi še dokaj uspešno branili mesto Kobane na meji s Turčijo, v katerega pa so sredi meseca že vdrli sunitski skrajneži. Bitka za Kobane in bližnja strateška območja je trajala več mesecev, medtem ko so Kurdi v Iraku pod vodstvom pešmerg zahodno od mosulskega jezua oktobra osvobodili mesto Zummar z desetimi okoliškimi vasmi (Smith-Spark in Khadder 2014). Novembra 2014 je IS nadzorovala veliko območje v severnem in zahodnem Iraku, vključno s provinco Anbar ter v severovzhodni Siriji, s provinco Aleppo,

njena premoč pa je zaradi izgube elementa presenečenja počasi slabela. Poleg kurdskih borcev, ki so s pomočjo zračne podpore zahodnih sil izzvali moč IS, so pomembno vlogo v boju proti njej v tem času odigrale tudi iraška vojska, ki je po manjši reorganizaciji osvobodila z nafto bogato mesto Baiji, severno od Bagdada, ter različne milice v obeh državah pod okupacijo IS. V Iraku je šiitska milica s pomočjo vladnih sil zasedla mesto Jurf al-Sakhar, ki leži južno od Bagdada, poleg tega pa so potekale še bitke za mesta Tal' Afar, Ramadi in Fallujah. Napredek je bil v Siriji manjši, a vseeno je postalo jasno, da IS ne bo več s tako lahkoto osvajala novih ozemelj in vzdrževala nadzora nad zaseženimi predeli v Iraku in Siriji (Lister 2014).

V veliki dvodnevni operaciji decembra 2014 so iraški Kurdi z zračno podporo zahodnih sil odprli pot od mesta Zummar do gore Sinjar blizu meje s Sirijo ter pridobili dostop do nekaj sto pripadnikov Yezidov, ki so bili več mesecev ujeti na gori. Domnevno so takrat začasno prevzeli tudi nadzor nad istoimenskim mestom, za katerega pa spopadi še vedno potekajo. Mesto Sinjar tako ostaja eno izmed redkih kurdskih mest oziroma vasi v Iraku, ki še ni pod stoo odstotnim nadzorom Kurdo; zanj še vedno potekajo spopadi (Bajekal 2014; Yerlikaya 2015). V prvih dneh leta 2015 je bil viden tudi napredek v Siriji, saj so kurdski borci pod okriljem YPG nadzorovali že osemdeset odstotkov mesta Kobani, ki je za IS vitalnega pomena, saj si želi nadzirati mejo s Turčijo, od koder bi lahko dobila nove borce (Ford 2015; Valenčič 2015b). Po več mesecih boja, v katerem so borcem YPG in borkam YPJ priskočile na pomoč tudi pešmerge, je bilo mesto Kobani osvobojeno 26. januarja 2014. V dolgotrajnih, večmesečnih bojih za strateško mesto je bilo ubitih približno tisoč sunitskih skrajnežev ter več kot tristo borcev na strani YPG, samo mesto pa je od spopadov postalo neprepoznavno (McLaughlin 2015). Februarja so se pešmerge usmerile proti mestu Sinjar, ki poleti 2015 še ni bilo osvobojeno (Castillo 2015). V tem času je IS spet poskušala napasti kurdsko ozemlje v Iraku, kjer so kurdski borci njen napad odbili le 45 kilometrov stran od Erbila. Pešmerge so razprostrle svoje sile ter se usmerile v različne smeri, da bi obkrožile Mosul, kar bi jim kasneje olajšalo njegovo zavzetje, načrtovano za pomlad (Fantz 2015). Konec pomladi so se Kurdi v Siriji borili za nadzor nad mestom Tal Abyad, ki je tako kot Kobani zaradi lege na meji s Turčijo strateškega pomena. Z njegovim zavzetjem sredi junija so Kurdi in zahodni zavezniki pretrgali glavno oskrbno pot in povezavo med turško mejo in sirsko prestolnico IS Raqqa (Damon in Tuysuz 2015; Ghitis 2015). Kurdski borci so se potem podali južneje ter osvobodili mesto Ain Issa z bližnjo vojaško bazo ter se približali Raqqa na manj kot 50 kilometrov. Le pol leta po osvoboditvi mesta Kobani, je le-to zopet postalo tarča IS.

Zamaskirani v pripadnike Svobodne sirske vojske so islamski skrajneži konec junija vkorakali v mesto, izvedli samomorilski napad ter morilski pohod in za seboj pustili več deset žrtev. Napadalce so borci YPG zaustavili in pregnali, je pa sedaj mesto Kobani zaradi spopadov v soseščini zopet deloma izolirano. Konec julija so sirske borci pod vodstvom YPG ter s pomočjo zahodnih sil osvobodili še mesto Sarrin, ki leži ob reki Evfrat (Justice 2015; Shaheen 2015).

Slika 7.3.1: Ozemlje pod nadzorom IS junija 2015.

Vir: Groll (2015).

Črno in zeleno označeno ozemlje nadzoruje IS, sever Iraka in Sirije, od mesta Kobani na meji med Turčijo in Sirijo, pa vse do mest Tal Abyad, Qamishli, Erbil in Kirkuk v osrčju Iraka, pa sodi pod nadzor Kurdiv. Ozemlje južno od Kirkuka, z mesti Tikrit, Ramadi in prestolnico Bagdad nadzirajo iraške vladne sile. Severozahod, zahod in jugozahod Sirije, z mesti Aleppo, Hama, Homs in prestolnico Damask pa nadzorujejo sirske režimske sile in različne milice.

Nedavne zmage Kurdiv v boju zoper IS so pokazale njihove prave sposobnosti. Pol leta po osvojitvi Kobanija so v Siriji dosegli še tri zelo pomembne zmage. Poleg več deset mest in

vasi so osvobodili še strateško pomembna mesta Tel Abyad, Ain Issa in Sarrin, s tem pa pretrgali pomembne povezave, ki jih je IS izkoriščala za oskrbo ter se približali njihovi prestolnici v Siriji. V Iraku so kurdski borci od IS zavzeli približno šestindvajset tisoč kvadratnih kilometrov ozemlja, vključno z mestom Kirkuk, ki je bogato z nafto in je bil v preteklosti predmet spora med vlado v Bagdadu in regionalnimi kurdske oblastmi v Erbilu (Vick 2015b).

8 VLOGA IN POMEN KURDSKIH BORCEV V GLOBALNEM BOJU ZOPER ISLAMSKO DRŽAVO

Kurdski borci so edina sila, ki se v Iraku in Siriji neposredno bori z IS, globalno teroristično grožnjo. Hkrati so tudi edini, ki so IS uspeli poraziti. Druge sile, ki se tudi borijo z IS, od iraških in sirskih vladnih sil do različnih milic v obeh državah, v boju z njo niso dosegle veliko. V boju z IS so uspešni, saj so za njimi leta oboroženega boja za pravice in neodvisnost, hkrati pa so vajeni tovrstnega nasilja in so v boju za lastno ozemlje in zaščito lastnega prebivalstva neustrašni. Dokazali so, da »se IS in njeno zlo, njene metode bojevanja in terorja da premagati« (Valenčič 2015b). Poleg fizične premoči nad IS, ki so jo izkazali v primeru osvobojenih območij, pa je njihov boj pomemben tudi s psihološkega vidika, saj napredek demoralizira IS. Med vsemi različnim akterji v Iraku in Siriji, so se prvi zoperstavili grožnji, medtem ko je druge krutost IS pognala v beg. Sunitskim skrajnežem so dokazali, da jih njihova nasilna propaganda, pa tudi žrtve ne bodo odvrnile od boja, ampak jih še bolj motivirajo (Eren A. 2015; Eren U. 2015; Valenčič 2015b; Yerlikaya 2015).

Kurdi so v Iraku in Siriji trenutno edini stabilni in zanesljivi akter, ki se učinkovito bori z IS. Ravnaajo veliko bolj odgovorno od večine nedržavnih in državnih akterjev v regiji, na njihovem ozemlju, relativno varnem za razmere v Iraku in Siriji, pa so zatočišče poiskali pripadniki številnih manjšin, od Yezidov in kristjanov do Turkomanov, pa tudi številni sunitski Arabci, ki se bojijo ugrabitev in nasilja s strani IS. Z osvojitvijo območja, ki je omogočalo dostop do gore Sinjar, na katero so se pred IS zatekli številni Yezidi in bili na njej ujeti več mesecev, pa so kurdski borci preprečili veliko humanitarno katastrofo ali celo genocid nad to manjšino. Poboji pripadnikov te manjšine so bili tudi eden izmed razlogov, da so zahodne sile pričele z zračnimi napadi na sunitske skrajneže, Kurdi pa so po dolgotrajnem boju uspeli odpreti pot ujetim Yezidom. Z odgovornim ravnanjem so si Kurdi prislužili pozornost in podporo mednarodne skupnosti, poleg tega pa so pridobili številne nove borce, tako iz različnih etničnih in verskih manjšin, kot tudi iz zahodnih držav (Valenčič 2015b).

Zdi se, da Kurdov v boju za svoje ozemlje in zaščito lastnega naroda ne more nič zaustaviti. Odločeni so, da s svojega ozemlja preženejo IS, ne glede na čas, ki bo za to potreben, žrtve in škodo, ki bosta pri tem nastali. Zahodne države jim v boju pomagajo z zračno podporo in minimalno količino orožja, a z zadostno količino orožja bi Kurdi lahko sami iz Kurdistana pregnali IS. Poleg tega bi lahko pomembno vlogo odigrali v boju z IS tudi zunaj lastnega

ozemlja. Zahodne države poskušajo izuriti nove zmerne borce, ki bi se borili z IS izven zgodovinsko kurdskega ozemlja, vendar je ta postopek preveč dolgotrajen, saj trenutna situacija zahteva takojšnje ukrepanje. S primerno oborožitvijo in podporo Kurdom v boju na lastnem ozemlju, bi jih lahko zahodne in vladne sile dodatno motivirale tudi za boj izven Kurdistana. Sami Kurdi so izrazili pripravljenost za sodelovanje z iraško vojsko pri osvoboditvi Mosula, pomembno vlogo pa bi lahko odigrali tudi pri osvoboditvi Raqqe, katero bi lahko izvedli v sodelovanju s Svobodno sirsko vojsko, vsi nadaljnji koraki izven zgodovinskega ozemlja pa bodo odvisni od pogajanj z drugimi akterji, ki se borijo proti IS. Z odločnim uporom in zavzetjem nekaterih strateško pomembnih mest in točk v Iraku in Siriji, od mest Kobani, Tal Abyad in Ain Issa, do gore Sinjar in mosulskega jezua, so Kurdi zaustavili napredovanje in demoralizirali IS, dokončno pa bi jih zlomili z zavzetjem Mosula in Raqqe. Omenjeni sunitski mesti ne sodita pod zgodovinsko ozemlje Kurdov, zato se zanj priča pričakuje, da ju bosta osvobodile uradne sile ali sunitske milice. Njunu ponovno zavzetje je ključnega pomena za zlom IS in hkrati predstavlja bitko s časom, saj tam IS vzgaja tudi nove borce in izvaja indoktrinacijo v džihad. Kurdski borci, kot edini, ki so se do zdaj uspešno uprli in premagali IS, bi lahko tudi v teh dveh potencialnih bitkah, ki bosta odločilni za prihodnost celotnega Iraka in Sirije, odigrali pomembno vlogo (Valenčič 2015b; Yerlikaya 2015).

Zahodne sile so si dovolj enotne glede vloge in zaslug kurdskih borcev v boju zoper IS. Kurde priznavajo kot zanesljive in učinkovite, zato jim tudi v prihodnosti nameravajo nuditi zračno podporo. Po besedah ameriškega obrambnega sekretarja Carterja bo dokončni poraz IS odvisen od učinkovite kopenske sile, ki bo IS odvzela teritorij ter vzpostavila mir. Zasluge za napredek v boju zoper radikalno islamistično skupino je pripisal prav kurdskim borcem. Za razliko od Turčije večina zahodnih sil sirskih kurdskih borcev YPG ni uvrstila na seznam terorističnih organizacij, še vedno pa tam ostaja turška PKK. Učinkovitost in sodelovanje slednje z YPG pri osvoboditvi Kobanija je spodbudilo pozive k umiku PKK s seznama terorističnih organizacij (Al monitor 2015; Council on Foreign Relations 2015).

9 POMOČ ZAHODNIH IN REGIONALNIH SIL V BOJU ZOPER ISLAMSKO DRŽAVO

9.1 POMOČ ENIM »TERORISTOM« V BOJU ZOPER DRUGE TERORISTE

Kurdska delavska stranka PKK je marxistično-leninistična organizacija, s strani zahodnih sil prepoznana kot teroristična organizacija. Ustanovljena je bila leta 1984, takoj po ustanovitvi pa je pričela z nasilno oboroženo kampanjo v Turčiji, s katero je želela doseči samostojnost in enake pravice turških Kurdiv. V treh desetletjih delovanja je večkrat razglasila premirje, od konca 2012 pa je vključena v mirovni proces s turško vlado, v katerem želi izpogajati nekatere politične, jezikovne in kulturne pravice Kurdiv. Že od začetka delovanja je bila povezana tudi z Irakom in Sirijo, kjer je urila svoje borce, od začetka mirovnega procesa pa so številni izmed njih tam tudi poiskali zatočišče (Ferlin 2014, 37–40; Tharoor 2014). Od prvih napadov IS na ozemlje Kurdistanu, se borci PKK borijo proti tej sunitiski skupini skupaj s pešmergami v Iraku ter skupaj z borci YPG v Siriji. V sirske Kurdistanu naj bi PKK imela še posebej veliko vlogo, saj naj bi domnevno prevzela tako koordinacijo kot urjenje borcev YPG, ki pa kljub tesnim vezim s PKK ni mednarodno prepoznana kot teroristična organizacija. Dejstvo je, da PKK, ki je označena kot teroristična organizacija, vsaj posredno sodeluje v boju zoper IS in povezuje različne kurdske frakcije. Temeljna ideologija in metode PKK pa se vendar bistveno razlikujejo od IS, saj se borci PKK v nasilnih akcijah, usmerjenim proti vladnim varnostnim silam, običajno poskušajo izogniti civilnim žrtvam, medtem ko so nasilne akcije sunitiskih skrajnežev usmerjene predvsem na civiliste. O njeni neposredni vlogi se ne govori veliko, zato se v povezavi z bojem proti IS uporabljajo izrazi kot so Kurdi in kurdski borci namesto neposredno YPG in PKK. PKK, ki je prepoznana kot teroristična organizacija, se bori proti teroristični organizaciji, zahodne sile pa pomagajo pešmergam in YPG, torej tudi PKK, ki sodeluje s slednjima. Zdi se, da se je zahod znašel v veliki zadregi, saj pomaga teroristom (Chandler 2014; Tharoor 2014; Eren A. 2015; Eren U. 2015; Valenčič 2015b; Yerlikaya 2015).

Nekatere zahodne države so bile do sodelovanja s kurdske borci v boju z IS na začetku zelo odklonilne, sčasoma pa so jim priskočile na pomoč v obliki zračne podpore in orožja. Slednje

naj bi dostavile le izrecno iraškim kurdskim oboroženim silam pešmergam, kar pa zaradi pretoka orožja in borcev ni mogoče. Orožje, ki ga zahodne sile dostavljajo, prehaja tudi v roke PKK in YPG. Sodelovanje Kurdov in zahoda v boju zoper IS izgublja kredibilnost, saj države delajo razlike med kurdske oboroženimi skupinami in silami, kljub temu, da so nasproti IS vse v enakem položaju. Vseeno pa glede na sedanje posredno in neuradno sodelovanje s PKK obstaja majhna možnost, da bodo tudi v prihodnje zahodne države kljub uradni kriminalizaciji PKK posredno sodelovale z njo in jo podpirale v boju zoper IS (Smith, 2014).

Zaradi boja proti globalni teroristični grožnji, njihove odločnosti, zanesljivosti ter skrbi za manjšine, je položaj Kurdov v mednarodni skupnosti že nekoliko spremenjen. Države so priznale njihove zasluge ter jih pričele dojemati kot kredibilne akterje v boju zoper IS, celotni zahodni svet pa jih od lanskega poletja, odkar ščitijo pripadnike različnih manjšin, odkrito podpira, nekateri ne le v boju zoper IS, ampak tudi na poti do svoje neodvisnosti. Podobno velja tudi za same kurdske organizacije, z izjemo PKK, ki uradno v boju zoper IS ne sodeluje in je še vedno uvrščena na seznam terorističnih organizacij, njeno mednarodno priznanje ter umik s seznama pa bosta najverjetneje odvisna predvsem od Turčije, ki kot pomemben člen mednarodne skupnosti še posebej v času ponovne zaostritve razmer na to ne bo pristala. Zahodne sile se v tej situaciji vedejo zelo oportunistično, saj podpirajo teroriste, ki se borijo proti IS, torej podpirajo PKK ter hkrati državo, ki posredno podpira teroriste, torej Turčijo, ki je IS omogočila pretok orožja, borcev ter izvedbo samomorilskega napada novembra 2014. PKK je torej v vojni z IS in Turčijo, Turčija je v vojni s PKK in IS, ZDA so v vojni z IS, pri tem pa jim pomagata PKK in Turčija, slednja je v zelo dobrih gospodarskih odnosih s kurdsko regionalno vlado v Iraku, PKK pa sodeluje s pešmergami. Odnosi med njimi so zelo prepleteni, vendar z nasprotji in ironijo, zato PKK zaradi mednarodne in regionalne vloge Turčije ne more pričakovati umika s seznama, na katerem je skupaj s skupino, proti kateri se bori. Politične, gospodarske in zgodovinske vezi med Turčijo in zahodom so očitno močnejše od vojaških in humanitarnih potez kurdske borcev, vključno s pripadniki PKK, da bi mednarodna skupnost prestopila stran ter obsodila napade na položaje PKK, ki jih je Turčija izvedla konec julija. Kurdi vseeno upajo, da se njihov status, ki se je v očeh zahodnih sil in predvsem njihovih prebivalcev rahlo spremenil, ne bo negativno spremenil ter da odnosi ne bodo nazadovali do take mere, kot pred pojavom IS (Chandler 2014; Aljaf 2015; Bashdar Pusho 2015; Eren A. 2015; Švegl 2015; Valenčič 2015b; Yerlikaya 2015).

Zahodne sile so se ob posredni podpori PKK znašle v precepu, po mnenju strokovnjakov pa si niti ne želijo boriti proti IS, ki so jo identificirale kot globalno varnostno grožnjo, medtem ko

se s slednjo spopadajo skupine in države, ki so tudi prepoznane kot take, in sicer Iran, sirska vlada, PKK in Hezbolah (Peace in Kurdistan 2014).

Nekatere zahodne države pa so vendar poleg pomoči, ki jo nudijo v obliki zračne podpore, orožja in urjenja določenim kurdskim skupinam ter humanitarne pomoči, storile pomemben korak k uspešnemu boju Kurdov, saj so dekriminalizirale tuje borce, ki prihajajo iz celega sveta in se borijo proti islamskim skrajnežem. Britanski premier je na primer kljub kazenskemu zakoniku in protiterorističnemu zakonu pojasnil, da obstaja temeljna razlika med bojem na strani Kurdov ali IS. Kljub jasni zakonodaji je dopustil možnost odstopanja, glede na naravo spopada in aktivnosti posameznikov v njem. Ni pa pojasnil, ali to velja le za borce, ki se borijo proti IS na strani pešmerg in YPG ali tudi za tiste, ki delujejo pod okriljem PKK. Večina držav prav tako še nima določenih postopkov in mehanizmov, s katerimi bi prepoznavali borce ob vrnitvi v domovino (Townsend 2014).

9.2 ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Združene države Amerike so IS označile za rakavo obolenje, ki se je razširilo po regiji in za divjaško organizacijo, za katero ni prostora v današnjem svetu in jo je potrebno uničiti, to pa se lahko doseže le s sodelovanjem. Po njihovem mnenju IS ni le običajna teroristična organizacija, pač pa predstavlja nekaj, čemur moderni svet še ni bil priča, zato jo je potrebno uničiti, ne le ustaviti. Že septembra 2014 so ZDA oznanile, da so s članicami NATA dosegle konsenz o potrebni akciji v Iraku proti islamskim skrajnežem, saj slednji predstavljajo grožnjo zavezništvu. Ameriške zračne sile v boju zoper IS sodelujejo že od vsega začetka, v Irak ali Sirijo pa ne nameravajo poslati svojih kopenskih sil (Carter in Ansari 2014; Wintour 2014).

Že junija 2014 je predsednik Obama v Irak poslal prve vojaške svetovalce, ki bi pomagali iraški vojski in kurdskim pešmergam. Prve zračne napade na IS pa so ameriške sile izvedle 8. avgusta 2014 v Iraku, svoje delovanje pa razširile še na Sirijo konec septembra istega leta. Posredovanje zračnih sil v Siriji se je zdelo po mnenju Obamove administracije nujno za poraz IS, saj organizacije ni mogoče uničiti le s porazom enega njenega dela v Iraku. Začetni napadi so bili omejeni ter namenjeni zaščititi ameriških državljanov v Iraku ter pripadnikov manjšin, ki so jim grozili pokoli. Z omenjenimi akcijami ameriške sile niso prenehale niti po

obglavljenju prvega ameriškega državljana¹¹ ter grožnjami s smrtjo novemu talcu (Cohen 2014; Carter in Ansari 2014; Friedman 2014).

V zadnjem letu so ameriške letalske sile izvedle na tisoče zračnih napadov na cilje IS znotraj Iraka in Sirije. Američani so iz zraka največkrat posredovali v sirskem mestu Kobani, ki leži na meji s Turčijo, kjer so cilje IS napadli kar 690-krat, preden je bilo mesto s kopensko podporo kurdskih borcev osvobojeno. Kar 456-krat so posredovali v drugem največjem iraškem mestu Mosul, ki pa kljub številnim zračnim napadom še vedno ostaja pod nadzorom skrajnežev. Le štirikrat manj pa so posredovali v sirskem mestu Al Hasakah. V Iraških mestih Ramadi, Bayji, Tal Afar, Fallujah in Sinjar so posredovali med 220 in 293-krat, a pri večini omenjenih mest napredek ni bil zadosten, saj ostajajo pod večinskim nadzorom IS. Tudi v sirski Raqqi so brez večjega uspeha posredovali 129-krat, v iraških mestih Kirkuk, Makmur in Al Asad pa okrog 100-krat. Med petdeset in sto zračnih posredovanj pa je bilo zabeleženih še v iraških mestih Haditha, Al Qaim, Al Huwayjah in Habbaniyah ter sirskih Dayr Az Zawr, Aleppo in Tal Abyad. Število dnevnih zračnih napadov se je od konca leta 2014 s pet do deset na dan tako v Iraku in Siriji povečalo na deset do dvajset dnevno. Največ zračnih napadov so zavezniške sile pod vodstvom ZDA izvršile 13. julija 2015, ko so v Iraku napadle 39-krat, v Siriji pa 9-krat. Zračni napadi so bolj intenzivni v času večjih bitk, kar je bilo očitno konec januarja, ko so potekale odločilne bitke za Kobani in so zahodne sile po dvajsetkrat dnevno bombardirale cilje IS v Siriji. V zadnjih dveh mesecih pa so zračni napadi postali stalnica, saj za razliko od prej, od 14. junija 2015 ni bilo niti dneva brez zračnega bombardiranja ciljev IS. Do začetka maja 2015 so napadi ameriških zračnih sil uničili 1415 položajev IS, 472 oporišč in 1779 objektov, 77 tankov, 288 oklepnih vozil Humvee, 152 točk z naftno infrastrukturo ter še 2140 drugih ciljev (NewsNet5 2015).

Po podatkih Pentagona, ZDA vsak dan v boju zoper IS porabijo osem milijonov dolarjev, kar je še relativno malo v primerjavi z vojno v Afganistanu ter Iraku v začetku tisočletja. Večina denarja tako ZDA porabijo za urjenje in opremo kurdskih in iraških borcev, ki se borijo z IS, zračne napade v Iraku in Siriji ter za transport. Kljub oznanilu, da ZDA v Irak in Sirijo ne

¹¹ James Wright Foley, ameriški svobodni novinar, prvi ameriški državljan, obglavljen s strani IS 19. avgusta 2014. Ugrabljen je bil skoraj dve leti pred smrtjo, njegovo usmrtitev pa je izvedel borec IS, ki domnevno izvira iz Velike Britanije, njegova identiteta pa ostaja neznana, zato so ga mediji poimenovali » Džihadi John«. Dva tedna pozneje je Džihadi John obglavil še enega ameriškega novinarja, Stevena Joela Sotloffä, ki je bil ugrabljen leto poprej. Posnetka obeh obglavljen je IS razširila na družbenih medijih, požela sta veliko mednarodno pozornost in obsodbo (Carter in Ansari 2014).

bodo pošiljale oziroma povečevale svojih kopenskih sil, se je njihovo število v omenjenih državah podvojilo, tam pa opravljajo delo svetovalcev ter urijo borce (Friedman 2014).

Zračni napadi koalicijskih sil so pripomogli upočasniti napredovanje IS ter Kurdom pomagali ponovno osvojiti nekatera ozemlja. IS so prisilili, da je svoja vojaška oporišča zamenjala za civilne zgradbe, svoja vojaška vozila pa za bolj nevpadljiva prevozna sredstva. Napadi zračnih sil po mnenju strokovnjakov ne dosegajo velikih rezultatov, saj z njimi le pridobivajo čas oziroma kljubujejo IS. Za njen poraz bi bilo tako potrebnih več let, prav tako pa zanesljive lokalne kopenske sile, kot so pešmerge. V začetni fazi boja proti IS so tudi ZDA izbrale napačno taktiko, saj so se osredotočale predvsem na cilje IS po Iraku in Siriji, ne pa na njihove poveljniške baze, strateške položaje in vire prihodkov (Friedman 2014).

Zračne sile ZDA uspešno sodelujejo z najpomembnejšimi akterji v boju zoper IS, s kurdsko vojaško silo pešmergami ter sirsko oboroženo skupino YPG. S sodelovanjem v boju z IS so ameriške sile presegle tudi nekatere pretekle varnostne dileme, saj posredno sodelujejo tako s turško oboroženo skupino PKK, ki je uvrščena na ameriški seznam terorističnih organizacij ter tudi z Iranom, ki za ZDA predstavlja največjo jedrsko grožnjo. Tako PKK kot Iran sta v boj z IS vpletena vsaj posredno oziroma neuradno, ameriško sodelovanje z njima, predvsem s PKK, pa je razjezilo Turčijo. Čeprav je Obamova administracija zanikala neposredno sodelovanje ZDA z Iranom, pa med njima zagotovo poteka komunikacija, vsaj kar se tiče identifikacije skupnih tarč (Slavin 2015).

V nedavnih zračnih napadih turških sil na položaje PKK v Iraku so ZDA zavzele stališče Turčije, čeprav podpirajo tudi oboroženo skupino YPG in iraške sile pešmerge, ki tesno sodelujejo s PKK v boju zoper IS. Ameriške oblasti so zanikale povezavo med podporo Turčiji ter pravico do uporabe letalskih baz, ki jo je Turčija podelila zahodnim silam, ki že eno leto izvajajo bombardiranje položajev IS v Iraku in Siriji (Otten 2015).

9.3 TURČIJA

Turčija se v boju proti IS ni pridružila zahodnim silam do konca julija 2015, čeprav sama razpolaga z vojaškimi silami, ki bi lahko porazile sunitske skrajneže. Bombni napad, ki ga je IS izvedla v obmejnem turškem mestu Suruç 20. julija 2015, v katerem je umrlo vsaj 32 ljudi,

več kot sto oseb, prisotnih na zborovanju za obnovitev sirskega mesta Kobani, pa je bilo ranjenih, je sprožil vprašanje o morebitnem vstopu Turčije v boj zoper IS. Napadu, v katerem so bili ubiti in ranjeni večinoma turški Kurdi, je naslednji dan sledil val protestov po večjih mestih, kjer so zbrani oblasti pozivali k povečanju varnostnih ukrepov ob sirski meji ter jo hkrati obsodili posredne krivde za napad. Protestniki so vladi očitali neukrepanje v povezavi z delovanjem IS znotraj države, podobno pa ji očitajo tudi različne politične stranke in nevladne organizacije, ki trdijo, da Turčija izrablja sunitske skrajneže za prevlado nad Kurdi. Na največjem protestu v Istanbulu so protestniki vzklikali: »Morilec Islamska država, sodelavec Erdoğan in AKP,« policijskim silam, ki so uporabile solzivec in vodne topove, pa so se uprli s kamni in ognjemeti. Napad v mestu Suruç je sprožil val ogorčenja, žalosti in besa, le dva dni po njem pa je sledil še napad kurdske oborožene skupine PKK, ki je v obmejnem mestu, blizu Suruça ustrelila dva turška policista. Napad na vladno varnostno silo naj bi bil maščevanje PKK za sodelovanje in podporo turških oblasti IS. Dan kasneje so sledili še neposredni čezmejni spopadi pripadnikov IS in turške vojske, v katerem je življenje izgubil en vojak, dva pa sta bila ranjena. Pet pripadnikov radikalne islamistične skupine IS je streljalo na turško obmejno enoto v kraju Kilis, napad pa je bil prvi oboroženi spopad turških sil. Nekateri strokovnjaki trdijo, da so dogodki v zadnjih dneh julija rezultat turške politike do Sirije in znak nasilnega prehoda sirske civilne vojne tudi na ozemlje Turčije (Hurriyet Daily News 2015; Marszal in Akkoc 2015).

Po prvem neposrednem oboroženem spopadu IS s turškimi varnostnimi silami, so oblasti v Turčiji spremenile svoj pristop do boja z IS. V preteklem letu, ko se je odvijal boj z IS, Turčija v njem ni sodelovala, prav tako pa ni dovolila uporabe svojih vojaških zmogljivosti mednarodnim silam, ki so sodelovale v zračnih napadih na IS v Iraku in Siriji. Po napadu v obmejnem kraju Kilis je vlada dovolila uporabo baze Incirlik koalicijskim silam pod vodstvom ZDA, zavezala pa se je tudi k zaježitvi prehoda tujih borcev čez turško ozemlje. Turčija je namreč vstopna točka, skozi katero v Sirijo vstopajo tuji borci, ki se borijo na strani IS, podpira pa tudi več uporniških skupin, ki se že od leta 2011 borijo proti režimu Bašarja al Assada (Shaheen in Letsch, 2015). Dan kasneje, 24. julija 2015, je Turčija izvedla tudi prve zračne napade na cilje IS v Siriji, doma pa tudi koordinirano policijsko akcijo, v kateri je zajela na stotine domnevnih skrajnežev, podpornikov IS, med njimi 37 tujcev ter tudi pripadnikov PKK. Turška letala, ki so vzletela iz največjega kurdskega mesta v Turčiji, Diyarbakirja, so izvedla usmerjene bombne napade na tri cilje IS v Siriji, pri tem pa ubila devet in ranila dvanajst borcev IS. Zračna operacija je pomenila velik taktični premik za

Turčijo, ki je do samomorilskega napada in spopada z IS v obmejnih mestih, kljub pritiskom mednarodne skupnosti, zavračala sodelovanje v boju zoper IS. Istega dne pozno zvečer, pa so turške sile bombardirale še kampe PKK v severnem Iraku, kar se je zgodilo prvič po razglasitvi premirja konec leta 2012 in začetku pogajanj spomladi leta 2013. Zračni napad je tako končal krhek mirovni proces, v okviru katerega sta vlada Republike Turčije in turški Kurdi pod okriljem PKK, političnih strank in različnih organizacij poskušali najti rešitev za končanje tri desetletja trajajočega konflikta, v katerem je življenje izgubilo na tisoče kurdskih borcev, turških vojakov in civilistov. Turške zračne sile so bombardirale zavetišča, skladišča in poveljniške baze PKK v Iraku ter položaje IS v Siriji, ob tem pa so vladni predstavniki dejali, da so operacije potekale nediskriminatorno proti vsem terorističnim organizacijam, ki ogrožajo njeno varnost. Ob tem vladnem koraku so predstavniki PKK opozorili na brezpredmetnost dve leti trajajočega premirja, ki ga je z napadi na kurdsko oboroženo skupino, mednarodno prepoznano kot teroristično organizacijo, enostransko prekinila turška vojska, hkrati pa napovedali, da bo poteza imela posledice. Čeprav PKK še ni začela izvajati protinapadov, je v jugovzhodnem in južnem delu države prisotna velika napetost, prišlo je tudi do manjših nasilnih napadov na varnostne sile s strani domnevnih pripadnikov PKK, kar je rezultiralo v enaindvajsetih smrtnih žrtvah na strani turških varnostnih sil od 21. julija, več sto umrlih borcev PKK ter vsaj petih mrtvih civilistih med zračnimi napadi na položaje PKK, upanje za nadaljevanje mirovnega procesa pa je tako postalo zelo majhno (Letsch 2015, Letsch in drugi 2015). Kurdski borci se kljub zračnim napadom ne nameravajo umakniti in bodo nadaljevali boj z IS, ki si po vsakem porazu znova in znova opomore in pritiska na kurdsko ozemlje, tako v Iraku, kot Siriji (Otten 2015).

Konec mirovnega procesa pomeni nestabilnost v Turčiji, več nasilja, hkrati pa zapleta boj proti IS. Vodstvo PKK ni izključilo možnosti spopadov tudi v turškem delu Kurdistanu ter drugje po državi, če turške sile ne bodo prenehale z napadi na položaje te oborožene skupine v Iraku. Predsednik največje kurdske stranke v Turčiji, ki je junija letos na volitvah dosegla zgodovinski uspeh, je pozval k miru, zaustavitvi nasilja in oživitvi mirovnega procesa. Tudi predsednik iraškega dela Kurdistanu je napade na PKK kljub tesnemu sodelovanju s turškimi oblastmi ostro obsodil, saj PKK v Iraku trenutno igra pomembno vlogo v boju zoper IS (Otten 2015).

Razlog za odločitev za vstop v boj proti IS ter napad na položaje PKK bi lahko bil v tem, da turška vlada želi preusmeriti pozornost od korupcijskih škandalov, v katere so vpleteni člani vlade in predsednik, hkrati pa ji da možnost za bolj agresiven pristop do drugih akterjev v

regiji. Številni mediji namigujejo, da si predsednik Erdoğan želi oslabiti kurdsko stranko HDP, ki je bila junija izvoljena v parlament, da ji ob potencialnih predčasnih volitvah jeseni 2015 ne bo ponovno uspelo osvojiti zadostnega števila glasov. Poleg tega si ne želi, da kurdske stranke in organizacije zaradi uspehov v boju z IS pridobivajo mednarodno podporo. Napadi pripadnikov PKK znotraj Turčije bi lahko negativno vplivali na položaj stranke HDP, lahko bi vodili do porasta nacionalizma, Erdoğanu pa omogočili bolj strogo retoriko, kot v preteklih nekaj mesecih, ko so Kurdi zaradi zaščite manjšin v Iraku in Siriji poželi odobravanje turške javnosti (Demir 2015).

Po začetni podpori Turčije pri napadu na položaje PKK v Iraku, so nekateri ameriški strokovnjaki obsodili Turčijo, da je IS izrabila kot pretvezo, da je lahko napadla PKK. Od začetka napadov na IS in PKK, ki so jih Turčija in ZDA opravičili s pravico do samoobrambe in bojem zoper terorizem, naj bi Turčija domnevno izvedla kar tristo bombardiranj položajev PKK in le tri IS. V teh zračnih napadih naj bi življenje izgubilo več sto borcev PKK, ki so v Iraku in Siriji v zadnjem letu poleg zaščite lastnega ozemlja in prebivalstva izvajali tudi humanitarne naloge in ščitili manjšine, medtem ko naj bi turške sile ubile le devet borcev IS. Zahodne sile se zato upravičeno sprašujejo o predanosti Turčije boju zoper IS in njenih motivih ter dvomijo v krepitev odnosov med Ankaro in zahodom (Bertrand 2015).

Turčija bi lahko ob pojavu IS ravnala racionalno ter zaščitila Kurde v Siriji in Iraku, kar bi povečalo njeno možnost, da postane izvoznica naravnih virov iz Kurdistana. Zaradi desetletja trajajočih spopadov s Kurdi znotraj Turčije, pa so oblasti IS raje podprle, saj se bori proti dvema največjima turškima nasprotnikoma, Kurdom ter sirskega predsedniku Assadu. Kurde dojema kot večjo grožnjo, saj delujejo znotraj države. Oblasti so povezavo s sunitskimi skrajneži vsakič znova zanikale, o tem niso spregovorile niti njene zahodne zaveznice, ki pogosto ostro obsojajo podobno ravnanje držav, s katerimi politično in ekonomsko ne sodelujejo. Dejstvo je, da so preko turškega ozemlja v Sirijo prehajali tuji borci IS, prav tako tudi orožje, medtem ko je meja ostala tesno zaprta za kurdske borce, ki so želeli prestopiti v Sirijo, to pa je bila po mnenju Valenčiča (2015b) kratkovidna napaka Erdoğan, ki je Kurdi ne bodo pozabili.

9.4 IRAK

Junija 2014 smo bili priča največjim porazom iraških vladnih sil, ko so borci IS zavzeli drugo največje iraško mesto Mosul, vključno z letališčem, številnimi televizijskimi postajami, vladnimi objekti, kontrolnimi točkami, vojaškim bazami in zapori, kjer so osvobodili številne zapornike. Priče so povedale, da sunitski skrajneži niso imeli preveč težkega dela, saj naj bi iraška vojska zbežala pred nasilnimi islamisti, katerim je prepustila tudi velike količine orožja. Istočasno je IS poskušala zavzeti še številna mesta in vasi v smeri proti Bagdadu. Poročila o begu vladnih sil so pokazala na nezmožnost in nepripravljenost Iraka za boj z IS. Vlada pod vodstvom takratnega premierja Malikija je razglasila izredne razmere, aktivirala kurdsko vojsko pešmerge ter pozvala k boju vse prostovoljce, katerim bi sama priskrbela orožje in potrebno opremo (Carter in drugi 2014).

IS je v Iraku sunkovito razširila svoj vpliv in teritorij, vladne sile pa so ob tem ostala nemočne in prepričane, da radikalnih islamistov ne morejo premagati. Mosul, ki je pod nadzorom črne zastave že več kot 14 mesecev, je do danes ostal simbol največjega poraza iraške vojske, a še zdaleč ni edini. Podobno usodo si z Mosulom deli tudi mesto Fallujah, ki je pod nadzorom IS že leto in pol. Maja 2015 so iraške vladne sile po letu boja izgubile nadzor nad še enim strateško pomembnim mestom, Ramadi, ki je prestolnica province Anbar in leži le devetdeset kilometrov od Bagdada. Poraz v Ramadiju je sprožil vnovična vprašanja o sposobnostih, zmoglostih in strategiji iraške vojske. Iraške sile so številčno nadvladale radikalne islamiste, bile so dobro opremljene, a, po besedah ameriškega obrambnega sekretarja Carteja, brez volje in motivacije za boj. Za seboj so vnovič pustili nekaj težkega orožja in ameriška oklepna vozila, vključno s tanki (Ellis 2015; The Guardian 2015).

Iraške vojaške sile so se kljub velikim porazom ob pomoči koalicijskih sil in njihove zračne podpore vsakič znova zoperstavile IS. Aprila so tako osvojile mesto Tikrit, ki so je bil nekaj časa pod nadzorom sunitskih skrajnežev. Slednja je tam pobila okrog tisoč petsto vojaških pripravnikov, vlada pa poudarja, da vnovič potrebujejo podobno zmago nad IS, ki bi vojakom vlila upanja. Čeprav vladne sile sodelujejo tudi z različnimi milicami znotraj Iraka, ki so številčne in versko motivirane za boj kot IS, pa njihova pomoč zaradi neizkušenosti in pomanjkanja urjenja, ki pogosto vodita do številnih žrtev, še ni prinesla konkretnjših rezultatov (Ellis 2015).

V začetku junija je sedanji iraški premier al-Abadi na konferenci v Parizu poudaril, da je napredek IS poraz za celotno mednarodno skupnost, ne le za Irak in Sirijo. Dejal je, da se veliko govori o podpori Iraku, le malo podpore pa se dejansko realizira. Opozoril je, da kljub odporu vladnih sil, pešmerge in šiitskih milic ter zračni podpori zahodnih sil, IS še vedno napreduje. Za njeno uničenje bi bilo potrebnih več zračnih napadov, več orožja in streliva, nadgraditi pa bi morali tudi obveščevalno dejavnost, saj je IS izjemno mobilna organizacija (Chorley 2015).

9.5 IRAN

ZDA in Iran, ki si prizadevata za doseg jedrskega sporazuma, sta posredna in neuradna zaveznika v boju zoper skupnega sovražnika, IS, čeprav Irana uradno ni na seznamu koalicijskih sil, ki se borijo proti sunitskim skrajnežem. Ameriški obrambni sekretar je potrdil, da v boju zoper IS ZDA podpirajo kurdske in šiitske kopenske sile, ki jih prav tako podpira Iran. Med državama, po besedah predsednika, ni neposrednega sodelovanja, zagotovo pa med njima poteka komunikacija, da se izognejo možnosti napada na napačne cilje. ZDA v boju zoper IS išče vse možne zaveznice, tudi tiste, s katerimi se razhaja pri drugih vprašanjih. Iranske oblasti bi bile v soočenju z IS, katero so označile za veliko grožnjo, ki uničuje zibelko civilizacije, pripravljene odkrito sodelovati tudi z ZDA (Slavin 2015).

Iran je kljub notranjem nesoglasju s Kurdi v boju zoper IS podprl slednje in šiitske milice. V boj z IS je neposredno vstopil maja 2015, ko je svoje sile poslal na pomoč iraškim, s katerimi so skupaj konec junija prevzeli nadzor nad naftno rafinerijo Beiji. V Iraku in Siriji je prisotnih na tisoče iranskih borcev, ki se v okviru različnih skupin borijo proti IS, poleg tega pa so prisotni vojaški in obveščevalni svetovalci, njihove sile pa na položaje IS izvajajo tudi napade z zračnimi silami in brezpilotnimi letalnimi sistemi (Burns 2015; Slavin 2015). Poleg borcev, ki jih je Iran poslal v Irak, pa je iraškim oboroženim silam poslal veliko težkega orožja, letal in na tone humanitarne pomoči, vladama obeh držav pa zagotavlja tudi finančno pomoč (Al Arabiya 2015).

Tudi v notranjosti države so iranske oblasti okrepile svoje sile s povečanim obrambnim proračunom za trideset odstotkov. Zaradi približevanja IS iranski meji so vojaški poveljniki

oblasti že maja 2015 pozvale k nakupu novih tankov, oklepnih vozil in helikopterjev. S petimi dodatnimi brigadami oboroženih sil je Iran okrepil tudi svojo mejo z Irakom (Al Arabiya 2015).

9.6 SIRIJA

Vladne sile v Siriji, ki z uporniki bijejo boj za prevlado že vse od leta 2011, se v boj zoper IS niso vključile, dokler jih slednja ni začela neposredno ogrožati sredi leta 2014. Po prodoru sunitskih skrajnežev na sever in vzhod države, ki je bil takrat pod nadzorom sil Bašarja al Assada, so režimske sile spremenile svoj pragmatični pristop ter pričele s samostojnimi zračnim napadi na položaje IS. Skrajneži so se najprej osredotočili na boj z uporniki, ko pa so napadli vladne vojaške objekte in pričeli s poboji vojakov, so Assadove sile pričele s silovitimi zračnimi napadi. Napada na nahajališče nafte v provinci Homs, v katerem so pripadniki IS ubili kar dvesto sedemdeset vojakov, varnostnikov in uslužbencev ter na vojaško bazo v Raqqi, kjer je življenje izgubilo še petinosemdeset vojakov, sta sprožila neposredne spopade med režimskimi silami ter sunitskimi skrajneži (Karam 2014).

Napadi, ki so jih izvedle zračne sile, so odsevale prizadevanja Američanov v sosednjem Iraku, s tem pa je po mnenju strokovnjakov predsednik želel pokazati svojo pripravljenost za boj proti terorizmu ter ponovno pridobiti naklonjenost zahodnih sil, ki so proti njemu želele posredovati leto poprej, po domnevni uporabi kemičnega orožja zoper upornike. ZDA kljub skupnemu sovražniku sirske oblasti z Assadom na čelu ne priznavajo za enakovrednega partnerja v boju z IS, saj režimu očitajo neukrepanje, ki je omogočilo rast radikalne islamistične skupine. Po mnenju strokovnjakov gre večji del zaslug v boju zoper IS na ozemlju Sirije pripisati upornikom in kurdski oboroženi skupini YPG (Karam 2014).

IS po drugi strani režimu prinaša tudi koristi, saj domnevno minimalno gospodarsko sodelujeta, zaradi česar naj bi bili tudi medsebojni spopadi manj intenzivni kot z drugimi oboroženimi skupinami na ozemlju Sirije. Predsednik v IS vidi možnost za zmanjšanje moči upornikov, s katerimi se vojska spopada že štiri leta, v primeru nadvlade IS nad zmerno opozicijo in uporniki, pa bi bil Assadov režim za zahod verjetno bolj sprejemljiv akter kot skrajneži (Baker 2015).

9.7 MEDNARODNE ORGANIZACIJE

9.7.1 NATO

Na srečanju zveze NATO v Walesu 5. septembra 2014 je ameriški predsednik Obama predstavil nekatere dolgoročne ukrepe, s pomočjo katerih nameravajo ZDA poraziti IS. Strategija za boj proti črni zastavi naj bi bila podobna kot za boj z Al Kaido. Zaveznice naj bi s pomočjo uradnih kopenskih sil ter milic v Iraku in Siriji sistematično napadale zmogljivosti IS, omejile njeno delovanje, počasi zmanjšale ozemlje pod črno zastavo ter porazile njene voditelje. Voditelj ZDA je vnovič zagotovil, da njihove kopenske sile ne bodo neposredno vpletene v spopade z IS, da pa bodo ZDA storile kar bo potrebno, da zagotovijo lastno varnost in varnost partneric. Britanski premier Cameron je potrdil pripravljenost Velike Britanije na sodelovanje v boju zoper IS, ki bi temeljil na dolgoročnih vojaških, diplomatskih in političnih ukrepih (Sparrow 2014).

Države, ki nudijo zračno podporo vojski in borcem v Iraku in Siriji, ne delujejo pod okriljem zveze NATO, pač pa v »koaliciji voljnih«, katere zametki so bili ustvarjeni prav na srečanju v Walesu. Države članice so se strinjale, da IS predstavlja grožnjo mednarodni varnosti, nekatere izmed njih pa so potrdile tudi sodelovanje v koaliciji (Sparrow 2014).

Zaradi naraščajoče grožnje, ki jo predstavlja IS, bo zveza NATO oktobra 2015 izvedla največjo medvladno vojaško vajo v zadnjem desetletju, v kateri bo sodelovalo trideset držav članic z več kot šestintrideset tisoč vojaki. Sodelovali bosta tudi Avstrija in Švedska, ki nista članici zavezništva. Na vaji, ki bo potekala v Italiji, Španiji, na Portugalskem in v Mediteranskem morju, se bodo sile urile v spopadanju z asimetričnimi grožnjami, kakršno predstavlja IS. Vaja, ki bo trajala približno mesec dni, bo obsegala urjenje na kopnem, v zraku in na morju, udeleženci pa bodo osredotočeni predvsem na hitro in simultano odzivanje (Bora 2015).

Turčija je po številnih napadih, ki so jo pretresli konec julija, predlagala izredno zasedanje zveze NATO, ki se je odvijalo 28. julija. Na srečanju, ki se je potekalo na podlagi 4. člena

Severnoatlantske pogodbe¹², je Turčija zaveznice obvestila o ukrepih, ki jih bo v prihodnosti izvajala v povezavi z IS. Članice so obsodile nedavne teroristične napade v Turčiji ter se zavezale k spremljanju dogodkov na Bližnjem vzhodu. Strinjale so se, da terorizem predstavlja grožnjo mednarodni varnosti in blaginji ter izziv zvezi NATO in njenim članicam (NATO 2015).

9.7.2 OZN

Varnostni svet Združenih narodov (ang. *United Nations*, v nadaljevanju ZN) je avgusta 2014 na podlagi 7. poglavja Ustanovne listine Združenih narodov¹³ sprejel resolucijo 2170 (2014), s katero je obsodil zlorabo človekovih pravic s strani IS v Iraku in Siriji ter članice pozval, naj preprečijo pretok borcev na svojem ozemlju, financiranje ter podporo islamskim skrajnežem (United Nations 2014). Dober mesec kasneje je sprejel resolucijo 2178 (2014), s katero je teroristična dejanja označil za največjo grožnjo mednarodnemu miru in varnosti ter z uvedbo obveznosti članic glede tujih borcev razširil okvir za boj proti terorizmu. Konec leta 2014 je sledila še ena resolucija Varnostnega sveta z oznako 2191 (2014). S slednjo je bilo obnovljeno pooblastilo za čezmejno humanitarno pomoč, ki je bilo ZN in članicam predhodno izdano z resolucijo, sprejeto julija istega leta. V letošnjem letu pa je Varnostni svet potrdil dve resoluciji, ki se nanašata na Sirijo. Resolucija 2199 (2015), sprejeta februarja, se je nanašala na preprečevanje financiranja IS, ki izhaja iz prodaje nafte, prekupčevanja, odkupnin in donacij. Mesec kasneje je Varnostni svet sprejel še resolucijo 2209 (2015), s katero je obsodil uporabo strupenih kemikalij v Siriji. Nedavno sprejeta resolucija 2233 (2015) pa je podaljšala mandat misiji ZN v Iraku še za eno leto (Security Council Report 2015a; Security Council Report 2015b).

¹² 4. člen Severnoatlantske pogodbe pravi, da se članice lahko sestanejo in »/.../posvetujejo kadarkoli je katera izmed njih mnenja, da je ogrožena ozemeljska celovitost, politična neodvisnost ali varnost katere izmed članic« (NATO 2015).

¹³ 7. poglavje Ustanovne listine Združenih narodov govori o ukrepih v primeru ogrožanja miru, kršitve miru in agresivnih dejanj (Charter of United Nations 1945).

9.7.3 EU

Posamezne države članice Evropske unije (ang. *European Union*, v nadaljevanju EU) so se v boju zoper IS pridružile ZDA in drugim svetovnim silam ter kurdskim borcem, iraškim pešmergam in iraški vojski nudijo zračno podporo, urjenje, orožje ter humanitarno pomoč. IS kot organizacija ne predstavlja neposredne grožnje EU, saj se spopadi z njo odvijajo zunaj njenega ozemlja. Grožnjo evropskemu miru in varnost pa predstavljajo tuji borci, džihadisti, ki se že ali pa se bodo v prihodnosti vračali iz Iraka in Sirije ter radikalizirano prebivalstvo znotraj Evrope (Arteaga 2014).

EU sama tudi nima vojaških sil in zmogljivosti, nimajo jih niti vse države članice, le nekatere izmed njih pa so jih pripravljene uporabiti v Iraku, le redke pa tudi v Siriji. EU se bo morala zanesti na varnostne sile članic, da bodo zajezile pretok tujih borcev in poskrbele za deradikalizacijo prebivalstva, v na mednarodni ravni pa na koalicijske sile, da bodo porazile sunitske skrajneže (Arteaga 2014).

Največjo težavo pa za EU v zadnjem času predstavljajo islamski skrajneži in teroristi, ki v Evropo prihajajo pomešani med begunce, ki priplujejo na jug stare celine po Mediteranskem morju. Tovrstne ilegalne prehode meja in tihotapljenje beguncev IS izrablja za lastno financiranje ter infiltracijo teroristov v evropsko družbo (Newton 2015).

10 PRIHODNOST KURDISTANA

Podoba Bližnjega vzhoda se je v zadnjem stoletju kar nekajkrat spremenila, položaj Kurdiv, ki so tam naseljeni že stoletja in predstavljajo največjo manjšino brez države na svetu, pa ostaja bolj ali manj enak. Kurde so svetovne in regionalne sile pri oblikovanju zemljevida nekoč že izigrale, podobno pa se zaradi moči in vpliva Irana in Turčije pri vzpostavljanju državnih struktur lahko zgodi tudi v prihodnosti, ko bodo svetovne velesile oblikovale podobo novega Bližnjega vzhoda. Zaradi zavračanja pomoči iraškemu delu Kurdistanu ter zračnih napadov na položaje PKK v Iraku, je mogoča tudi zaostritev političnih in gospodarskih odnosov med Turčijo in to avtonomno kurdsko regijo, po drugi strani pa krepitev odnosov kurdske regionalne vlade z Iranom, ki je bil ena izmed prvih držav, ki so v boju z IS priskočile na pomoč s humanitarno pomočjo, orožjem, svetovalci, zračno podporo in svojimi borci. S tem je Iran okrepil svoj položaj edine regionalne zaščitnice Kurdiv, vpliv Turčije pa se zaradi očitkov o podpori IS ter nedavnega bombardiranja borcev PKK zmanjšuje. Vsi ti dejavniki ter želja iranskih Kurdiv po združitvi v veliki Kurdistan, pa bil lahko vplivali tudi na nadaljnji razvoj regije. Nacionalistične težnje, tako v obliki ideologije, kot čustev, bi lahko v prihodnosti še bolj povezale Kurde, ki zaradi trenutnih razmer v Iraku in tudi Siriji, na ubranjenem ozemlju uživajo popolno avtonomijo, z vsakim dnem, ločenim od državnega sistema, pa se krepi tudi kurdska družba (Khelghat–Doost in Jegatesen 2015).

Poznavalci razmer na Bližnjem vzhodu se strinjajo, da IS ne bo več bistveno napredovala in bo slej kot prej poražena, a ne bo popolnoma izginila. Kurdi so dobro utrdili svoj položaj, poleg tega pa so deležni pomoči številnih vladnih in nevladnih akterjev. IS bo izgubila ključna ozemlja, vpliv ter se umaknila, potem pa se vnovič pojavila v nekoliko drugačni obliki, mogoče pod drugim imenom. Večina se jih tudi strinja, da možnosti za ustanovitev velikega Kurdistanu, skupne države iranskih, iraških, sirskih in turških Kurdiv, skorajda ni. Švegl (2015) misli, da se bo sčasoma položaj Kurdiv v državah, v katerih živijo nekoliko izboljšal. Valenčič (2015b) pa ne napoveduje preveč dobrih časov, saj meni, da se bodo razmere na Bližnjem vzhodu še bolj zaostriale. Kurdi so namreč okusili svobodo ter v begunskih taboriščih ter znotraj Iraku in Sirije gradijo družbo, iz katere bi lahko nekoč nastal Kurdistan. Njihov prvi korak bi torej lahko bila odcepitev iraškega dela Kurdistanu, ki je že de facto država v državi, temu pa bi lahko sledila pripojitev sirskega dela ozemlja. Proces bi lahko zaradi neodobranja in drugačnih načrtov regionalnih in svetovnih sil trajal dlje časa,

še pred tem pa je potrebno vsaj nekoliko stabilizirati regijo ter izločiti IS z zemljevida Bližnjega vzhoda (Švegl 2015; Valenčič 2015b; Yerlikaya 2015).

Dejstvo je, da je regiji, kjer živijo iranski, iraški, sirski in turški Kurdi, težko napovedati prihodnost. Kurdi bodo pri ponovni vzpostavitvi miru, varnosti in porazu IS kot edini zanesljivi in stabilni akter v regiji prispevali levji delež. Pojav IS je zelo slabo vplival na gospodarstvo v Kurdistanu, saj se je iz regije umaknilo veliko tujih vlagateljev, zato je v zelo globoki gospodarski krizi. Kljub političnim, varnostnim in gospodarskim težavam Yerlikaya (2015) v prihodnost zre optimistično in meni, da jih bodo Kurdi v državah, v katerih prebivajo, počasi, a vendar uspešno rešili. Nekateri deli Kurdistanu bodo ostali del sedanjih držav, nekateri se bodo preobrazili v neodvisne pokrajine (na primer sirski del Kurdistanu), obstaja pa tudi velika verjetnost, da iraški del Kurdistanu postane popolnoma neodvisen.

Abdullah Eren (2015) si kot najboljšo možno rešitev za Kurde zamišlja čim hitrejši poraz IS, s čim manjšim številom žrtev, potem pa sodelovanje z regionalnimi in mednarodnimi silami pri vzpostavljanju državnih struktur v Iraku in Siriji. Poudarja pa, da zmaga ne bo veličastna, saj so bili Kurdi že večkrat poraženi proti IS, boj z njo pa je celotnemu kurdskega narodu znotraj Iraka, Irana, Sirije in Turčije zadal nepopravljive posledice, v obliki žrtev, travm in materialne škode. Še desetletja po morebitni vnovični vzpostavitvi miru na ozemlju Kurdistanu bodo trpeli posledice, saj je vsakdo nekoga izgubil v boju, hkrati pa je boj z IS vplival tudi na mentaliteto Kurdo, ki postajajo po eni strani vse bolj jezni, po drugi pa apatični (Anonimni intervju 2015; Eren A. 2015).

10.1 ZAMUJENA GEEOSTRATEGIJSKA PRILOŽNOST?

IS neposredno ne ogroža ideje o skupni državi Kurdistan, saj si Kurdi znotraj štirih držav, v katerih prebivajo, želijo drugačne pravice oziroma stopnjo samostojnosti. Tudi pred njenim pojavom niso bili usmerjeni k skupni državi. V Turčiji si želijo določeno stopnjo avtonomije in enakopravnost, podobno pa si želijo tudi Kurdi v Rojavi. Slednji so zaradi državljanske vojne v Siriji, v kateri niso bili neposredno udeleženi, že leta 2013 razglasili samostojnost, ki se je z bojem proti IS in zaščito lastnega ozemlja in prebivalstva še povečala. V Rojavi trenutno ni druge sile, ne vladne ne opozicijske, kot kurdska oborožena skupina YPG, s katero

v boju sodelujejo tudi pripadniki PKK. Hkrati je Kurde nova varnostna grožnja in boj proti njej povezal in poenotil kot še nikoli do sedaj, zato je verjetno, da svobode, ki jo občutijo trenutno, ne bodo želeli več izpustiti (Eren A. 2015; Valenčič 2015b; Yerlikaya 2015).

Kurdi v Iraku že od 90. let prejšnjega stoletja uživajo avtonomijo, napovedujejo pa tudi referendum, po katerem naj bi se iraški del Kurdistana odcepil od centralne oblasti in postal popolnoma samostojna država. Irak kot država praktično ne obstaja več, avtonomni Kurdistan znotraj njega pa je de facto država v državi. Podobno si želijo tudi iranski Kurdi, ki pa imajo tako kot turški zaradi avtokratske centralizirane države zelo malo možnosti za delno ali celovito samostojnost (Valenčič 2015b; Yerlikaya 2015).

Kurdi so bili v preteklosti večkrat tarča zatiranja ali celo pobojev v državah, v katere so bili razdeljeni po koncu prve svetovne vojne, ko so jim regionalne in zahodne sile kljub vnaprejšnjim obljubam odrekle pravico do samoodločbe. Napad na iraško in sirska ozemlje s strani IS daje Kurdom priložnost, da popravijo zgodovinske strateške napake ter si pridobijo delno ali celovito avtonomijo. Vojska v Iraku in milice v Siriji so trenutno preveč šibke in imajo premalo zmogljivosti za sočasni boj z IS ter Kurdi, zato je malo verjetnosti, da bi prišlo do vojaškega spopada zaradi kurdske nacionalistične težnje. Iraški Kurdi so v času boja z IS še povečali svoje ozemlje, saj so zavzeli in rešili pred IS dotlej vladno mesto Kirkuk. Mesto, ki velja za zgodovinsko kurdsko ozemlje, bogato z nafto, je že desetletja predmet spora med Erbilom in Bagdadom, Kurdi pa so po zaslugi IS naredili pomemben strateški korak. Kirkuk zanje ne pomeni le svetega mesta, pač pa jim prinaša gospodarsko in posledično politično neodvisnost od centralne vlade. Da bi Kirkuk v prihodnosti postal bojna linija med Kurdi in iraško vlado, je mogoče, a vendar so vladne sile preveč oslABLJENE, zato obstaja večja verjetnost, da se bo večinsko kurdsko prebivalstvo odločalo na referendumu, kateri strani bo pripadalo (Alaaldin 2014; Valenčič 2015b).

IS tako neposredno ne ogroža ideje o Kurdistanu, saj so se z njenim pojavom v nekaterih delih, torej Iraku in Siriji, možnosti za samostojnost še povečale. Ozemlje v Iraku in Siriji, ki je trenutno pod izključnim nadzorom KurdoV, je bogato z naftnimi nahajališči, te pa bi lahko Kurdi izkoristili za gospodarski razvoj. Pojav IS je namreč slabo vplival na gospodarski razvoj regije, ki je ključen za samostojnost. Veliko finančnih sredstev trenutno Kurdi porabijo za boj z IS ter humanitarno pomoč, iz Iraka in Sirije, kjer potekajo neposredni spopadi, pa se je umaknilo tudi veliko tujih vlagateljev. Kurdi upajo, da bodo po morebitnem porazu IS ter

vzpostavitvi državnih struktur še vedno ohranili nadzor nad naravnimi bogastvi (Eren A. 2015; Valenčič 2015b; Yerlikaya 2015).

Ideja o samostojnosti je v nekaterih delih Kurdistanu ponovno zaživela prav s prihodom IS, ki želi preoblikovati zemljevid Bližnjega vzhoda. Slednje želijo storiti tudi iraški, iranski ter tudi sirski Kurdi, dejstvo pa je, da so zahodne sile tokrat »na njihovi strani«. Neposredno ne podpirajo in podžigajo kurdskih nacionalističnih teženj, jih pa urijo za boj z IS ter jim dobavljajo orožje. Količina orožja je minimalna, saj zahodne sile ne želijo Kurdov oborožiti s številnimi težkimi kosi orožja, ki bi jih lahko kdaj uporabili v boju zoper države, v katerih bivajo. Z zadostno podporo regionalnih in zahodnih sil, vključno s politično in diplomatsko, bi lahko Kurdi v prihodnosti postali pomemben regionalni akter. Trenutno nadzorujejo velike količine naravnih virov, vendar bi potrebovali pomoč pri njihovem izvozu, po drugi strani pa mednarodna skupnost za boj proti ekstremizmu potrebuje sposobnega in zanesljivega strateškega partnerja v regiji (Alaaldin 2014; Eren A. 2015; Valenčič 2015b).

10.2 KONEC IDEJE O KURDISTANU ALI PONOVI BOJ ZA NEODVISNOST?

Kurdi živijo v štirih različnih državah, v katerih so podvrženi različnim vplivom, kar je odločilno vplivalo na njihovo ideologijo. Islamska država jih je združila, poenotila ter oživila občutek nacionalne pripadnosti, ki presega državne meje. Zaradi skupne grožnje so Kurdi začeli sodelovati, ne glede na ideološke in strankarske razlike. Čeprav so mogoče ves čas stremeli k skupni državi, pa so zelo pragmatični in so poskušali »/.../iztržiti kar največ v okviru danih možnosti trenutnega geostrateškega položaja« (Eren A. 2015; Švegl 2015; Yerlikaya 2015).

Kurdi, ki podpirajo PKK, ne stremijo k lastni državi, pač pa k demokratični družbi, ki obravnava enakopravno vse njene pripadnike, kar pa se pogosto ne sklada z avtokratskimi centraliziranimi sistemi na Bližnjem vzhodu. Turški Kurdi bodo po vnovični vzpostavitvi miru v regiji verjetno nadaljevali svoj »boj« za politične, kulturne in jezikovne pravice ter stremeli k federativni obliki vladanja. Samostojne države turška vlada ne bi nikoli priznala, četudi bi jo, po Erdoğanovih besedah, ustanovili v Latinski Ameriki. Glede na nedavno prekinitev mirovnega procesa in pogajanj pa je težko predvideti, v kakšni obliki se bo njihov

boj za pravice nadaljeval. Ali bodo pri tem sodelovali borci PKK, ali se bo dialog med Kurdi in vlado obnovil, se bo najbrž pokazalo že kmalu. Dejstvo je, da kaj več od nekaterih manjšinskih pravic in lastnih televizijskih programov Kurdi v Turčiji ne morejo pričakovati, podobna situacija je tudi v Iranu, kjer si Kurdi želijo združitve z iraškimi rojaki. Tudi če pride do revolucije v Iranu in Turčiji oziroma do destabilizacije celotnega Bližnjega vzhoda, je malo verjetnosti za nastanek velikega Kurdistan (Eren A. 2015; Švegl 2015; Valenčič 2015b).

Zagotovo se bodo pojavile težnje po neodvisnosti v Iraku, kjer je država de facto že razpadla, pa Kurdom vseeno ni uspelo zagotoviti lastne države. Tu uživajo določeno stopnjo neodvisnosti, ki je s pojavom IS še malo narasla, a kljub temu, da so Kurdi ključni partner v boju z IS, obstaja vprašanje, ali bi zahodne sile podprle ustanovitev države, saj zaenkrat še vedno podpirajo združeni Irak. Z bojem proti sunitskim skrajnežem so kurdske oborožene skupine, kot je YPG in posredno PKK, pridobile legitimnost, s tem pa je bolj legitimen postal tudi njihov boj za lastno državo. Čeprav je pojav IS okrepil položaj in ugled Kurdov v mednarodni skupnosti, pa ne obstaja skoraj nič možnosti za ustanovitev velikega Kurdistan, ki si ga iraški Kurdi tako želijo. Pred pojavom IS je bil napovedan referendum, na katerem bi se Kurdi izrekli o samostojnosti, a še vedno ni bil izveden, saj Kurdi v prvi vrsti trenutno bijejo boj za existenco, po morebitnem porazu IS pa bo referendum zagotovo eden izmed prvih korakov, ki jih bo naredila neodvisna kurdska regionalna vlada (Švegl 2015; Valenčič 2015b).

V Siriji Kurdi od začetka državljanske vojne zaradi ne vpletenosti vanjo uživajo dokaj veliko stopnjo avtonomije, s pojavom IS in branjenjem lastnega ozemlja pa se je ta še povečala. Poleg tega njena meja z Irakom ne obstaja več. Sirija, kot smo jo poznali, ne obstaja več, zato so Kurdi prevzeli nadzor nad svojim zgodovinskim ozemljem ter ustanovili kantone. Izolacija, nesektaška politika ter ustvarjanja lastne družbe v Rojavi povečujejo neodvisnost, ki pa bo v prihodnosti verjetno rezultirala v obliki avtonomne pokrajine in ne samostojne države, kot v Iraku. Kurdi iz obeh držav uspešno sodelujejo v boju zoper IS, pomagajo drug drugemu, zato lahko govorimo o nekakšni nastajajoči tvorbi. Zavedajo se, da je napočil zgodovinski trenutek, ki lahko ne bo le trenutek, pač pa proces, ki bo trajal več let, celo desetletij, a vedo, da mu bo sledila popolna neodvisnost. »To je nekaj, kar so zdaj oni okusili in tega ne bodo spustili iz rok« (Valenčič 2015b; Yerlikaya 2015).

Verjetnost za formalno ustanovitev velikega Kurdistanu je zelo majhna, saj med Kurdi, ki živijo v štirih bližnjevzhodnih državah obstajajo prevelike politične in kulturne razlike. Iraški Kurdi, ki si lastijo veliko količino nafte, so naklonjeni neoliberalizmu in kapitalizmu, medtem ko so ostali komunisti. Poleg tega Kurde združujeta tudi najpomembnejši politični figuri v Kurdistanu, Öcalan in Barzani, ki sta tako močni osebnosti, da bi težko pozabila na razlike ter združila sile (prav tam).

Po besedah Yerlikaye (2015) so Kurdi v boju zoper IS ravnali zelo odgovorno, kar jim bo verjetno pomagalo tudi v prihodnosti. Zahodne sile so jih prepoznale kot zanesljivega partnerja in stabilnega akterja, zato verjame, da bodo Kurdi po morebitnem porazu IS vključeni v proces stabilizacije regije kot enakovreden partner ter da bo proces »/.../zagotovo potekal drugače kot pred stoletjem«. Švegl (2015) in Valenčič (2015b) pa trdita, da se kljub zaslugam Kurdov lahko zgodi, da bodo v morebitnem procesu stabilizacije izigrani, kot so bili ob razpadu Osmanskega imperija ali v zadnjih dveh desetletjih, ko so iraški Kurdi sodelovali z ZDA in zato prejeli določeno stopnjo neodvisnosti, a ne popolne, kakršno so pričakovali. Nobena svetovna in regionalna sila si namreč ne more predstavljati, da bi na ozemlju Iraka in Sirije nastala nova državna tvorba, navkljub dejstvu, da ne bosta nikoli več obnovljeni in celoviti. Na nek način Turčija že poskuša oslabiti Kurde, jim spodkopati njihov položaj v Iraku in Siriji, pa tudi v mednarodni skupnosti, in prav lahko se zgodi, da bo Turčija, kot pomembna članica zahodnih integracij, odločala o usodi in položaju Kurdov v stabilizacijskem procesu regije po potencialnem porazu IS.

Kurdi so že desetletja v »vojni« z državami, v katerih prebivajo, vendar si tega niso želeli. Tudi njihovi najbolj izkušeni borci naj bi bili naveličani konstantnega boja, vendar so ponovno morali poprijeti za orožje, da se ubranijo IS. Kurdi tudi nikoli v zgodovini niso imeli imperialističnih teženj, niso osvajali ozemelj ter silili drugih, da sprejmejo njihove navade (Eren A. 2015).

11 SKLEP IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ

Islamska država, globalna teroristična grožnja in edinstveni akter v mednarodni skupnosti, ki izhaja iz Al Kaide v Iraku, je pri širjenju svojega vpliva in kalifata naletela na velik odpor, ko je sredi leta 2014 napadla kurdsko ozemlje v Iraku in Siriji. Radikalni islamisti si namreč želijo odstraniti meje, do skrajnih meja razširiti kalifat ter islamizirati svet, Kurdistan pa so napadli prav zaradi njegove strateške lege, ki omogoča povezavo zasedenega ozemlja v Iraku in Siriji z zunanjim svetom, od koder dobiva nove borce.

Kurdi, ki se s političnim aktivizmom in nasiljem desetletja borijo proti nacionalnim vladam držav, v katerih živijo, so se po začetnem presenečenju in nekaj izgubljenih mestih in vaseh uspeli dobro organizirati. Za boj niso potrebovali posebnih priprav, saj so praktično rojeni v vojni, jim pa v boju z IS povzroča težave pomanjkanje modernega orožja ter modernih tehnik. Sunitski skrajneži so se dobro opremili z orožjem, ki ga je na begu zapustila nemočna iraška vojska. Za pomoč v obliki orožja so Kurdi zaprosili tudi mednarodno skupnost, ki se je v boj z IS vključila konec poletja 2014, ZDA pa že avgusta, ko so islamski skrajneži izvajali poboje nad Yezidi. Zahodne sile tako Kurdom že eno leto dobavljajo orožje, a le minimalno količino, da Kurdi nastopajo kot sorazmeren nasprotnik proti IS, ne bi pa zadoščala za ustanovitev in obstanek lastne države. Pomoč, s katero zahodne sile ne želijo razjeziti Turčije, ki do sredine leta 2015 ni bila neposredno vpletena v konflikt na Bližnjem vzhodu, je pa neuradno podpirala IS, je namenjena zaustavitvi IS in ne izrecno Kurdom. Ne glede na to, od kod prihaja ter s kakšnimi motivi, pa je pomoč mednarodne skupnosti zelo dobrodošla, saj Kurdi kljub neustrašnosti in izjemni motiviranosti ne bi mogli poraziti IS brez modernega orožja in bombardiranja iz zraka.

Pozno jeseni 2014 so kurdski borci, ki prihajajo iz vseh štirih držav, v katere so bili razdeljeni po prvi svetovni vojni, s pomočjo zračne podpore zahodnih sil začeli z uspešnimi ofenzivami na IS. Do sredine leta 2015 so nazaj pridobili skoraj celotno ozemlje, ki jim ga je leto poprej zasegla IS, hkrati pa so svoje ozemlje z osvojitvijo Kirkuka še nekoliko povečali. Osvojili so vsa strateško pomembna mesta, s tem pa pretrgali oskrbne poti sunitskih skrajnežev in jih demoralizirali. Trenutno so Kurdi edina sila, ki se neposredno bori z IS in je pri tem uspešna. V razpadajočem Iraku in Siriji so edini stabilni in zanesljivi akter, v boju pa ravnajo odgovorno in humano, saj ščitijo manjšine in za razliko od skrajnežev ne mučijo in pobijajo

zajetih borcev. S tem so si prislužili pozornost in odobravanje mednarodne skupnosti, pa tudi številne borce, ki se z zahoda prihajajo borit proti IS.

Kurdi so pri zaščiti lastnega naroda in ozemlja izjemno motivirani, poleg tega pa bi tudi v prihodnosti lahko odigrali pomembno vlogo pri osvoboditvi ozemelj izven Kurdistana. Sunitska mesta predstavljajo ključ do zloma radikalne islamistične skupine, Kurdi pa bi lahko sodelovali tudi pri osvoboditvi slednjih, saj so edini, ki so se do zdaj uspešno uprli in borili z IS.

S sunitskimi skrajneži se borita dve pomembni oboroženi sili, YPG v Siriji in pešmerge v Iraku, obe pa v boju podpira turška PKK, ki je uvrščena na seznam terorističnih organizacij. O njeni vlogi v boju zoper IS se ne govori veliko, je pa učinkovitost in sodelovanje slednje z YPG pri osvoboditvi Kobanija spodbudilo pozive k umiku PKK s seznama. Zahod pa se je znašel v veliki zadregi, saj pomaga YPG in pešmergam in posredno tudi PKK, ki sodeluje z njima. Čeprav je PKK uvrščena na seznam terorističnih skupin, jo zahodne države posredno podpirajo v boju zoper globalno teroristično grožnjo. Zahodne sile se vedejo zelo oportunistično, saj hkrati posredno podpirajo PKK, ki se bori proti IS in Turčijo, ki podpira IS. Politične in gospodarske vezi so očitno močnejše od potez Kurdov, da bi mednarodna skupnost obsodila ravnanje Turčije, še posebej v povezavi z nedavnimi napadi na položaje PKK v Iraku. Kurdi vseeno upajo, da je odnosi med njimi ter regionalnimi in zahodnimi silami ne bodo nazadovali do take mere, kot pred pojavom IS.

Turčija je po prvem neposrednem oboroženem spopadu IS s turškimi silami spremenila svoj pristop ter se po odobritvi članic zveze NATO z zračnimi napadi aktivno vključila v boj proti IS. Istočasno so turška letala bombardirala še položaje PKK v Iraku, saj je Turčija odločna, da obračuna z vsemi teroristi hkrati. Napadi na IS in PKK s strani Turčije po poročanju medijev niso bili sorazmerni, saj je sunitske skrajneže bombardirala le trikrat in kar tristokrat kurdske oborožene skupine. Zračni napad je tako končal krhek mirovni proces, v okviru katerega sta vlada Republike Turčije in turški Kurdi pod okriljem PKK, političnih strank in različnih organizacij, poskušali najti rešitev za končanje tri desetletja trajajočega konflikta, v katerem je življenje izgubilo na tisoče kurdskih borcev, turških vojakov in civilistov. Konec mirovnega procesa pomeni nestabilnost v Turčiji, več nasilja, hkrati pa zapleta boj proti IS. Vodstvo PKK pa ni izključilo možnosti spopadov tudi v turškem delu Kurdistana ter drugje po državi, če turške sile ne bodo prenehale z napadi na položaje te oborožene skupine v Iraku.

Razlog za vstop v boj z IS ter napad na PKK bi lahko bil v tem, da turška vlada želi preusmeriti pozornost ter diskreditirati kurdsko stranko HDP, da bi izgubila podporo in se na potencialnih predčasnih volitvah ne bi znova uvrstila v parlament. Poleg tega Turčija ne želi, da kurdske organizacije pridobijo mednarodno priznanje in podporo, zato je izrabila IS, da je lahko brez mednarodnega obsojanja napadla PKK. Zahodne sile so poleg očitnih povezav Turčije z IS ignorirale tudi napad na položaje PKK, čeprav organizacija v zadnjih dveh letih ni bila vpletena v teroristične aktivnosti, pač pa je drugim borcem nudila podporo v boju z IS ter humanitarno zaščito manjšin.

Kurde v trenutnem boju proti sunitskim skrajnežem motivirata zaščita ozemlja in prebivalstva. Zelo verjetno je, da bodo v prihodnosti, vsaj v Iraku in Siriji, ponovno poskušali doseči samostojnost, ki so jo okusili v zadnjem letu, ko so sami ščitili in upravljali svoje ozemlje. Želje, ideologija in kultura Kurdiv v štirih državah, v katerih živijo, so različne, zato možnosti za nastanek skupne države veliki Kurdistan ni. Slednja niti ni ena izmed možnosti, za katere se že desetletja borijo Kurdi, kot rečeno, pa bodo delno ali celovito samostojnost verjetno poskušali doseči v Iraku in Siriji. Možnost za doseg le-te se je s pojavom IS še povečala, saj so Kurdi zaradi IS dobili priložnost, da popravijo zgodovinske strateške napake ter si pridobijo delno ali celovito avtonomijo. Vojska v Iraku in milice v Siriji so trenutno preveč šibke in imajo premalo zmogljivosti za sočasen boj z IS ter Kurdi, zato je malo verjetnosti, da bi prišlo do vojaškega spopada zaradi poskusa odcepitve. Iraški Kurdi so v času boja z IS še povečali svoje ozemlje, saj so zavzeli in rešili pred IS dotlej vladno mesto Kirkuk, ki zanje ne pomeni le svetega mesta, pač pa jim prinaša gospodarsko neodvisnost od centralne vlade. Svojo prvo hipotezo, ki sem si jo zastavila na začetku naloge in se glasi: *»Zaradi pojava novega varnostnega akterja v regiji, je malo verjetnosti za nastanek samostojne skupne države vseh Kurdiv«*, lahko torej zavrnem, saj je nova varnostna grožnja možnost samostojnosti še povečala, hkrati pa Kurde še bolj povezala in poenotila, zato je verjetno, da svobode, ki jo občutijo sedaj ne bodo želeli več izpustiti. Samostojna država v Iraku in delno samostojna pokrajina v Siriji se zdita bližje kot kdaj koli prej, medtem ko iranski in turški Kurdi zaradi pojava IS ne morejo računati na bistveno izboljšavo njihovega položaja. Ideja o samostojnosti je v nekaterih delih Kurdistanu ponovno zaživela prav s prihodom IS, ki želi preoblikovati zemljevid Bližnjega vzhoda.

Kurdski borci so učinkovito nastopili proti islamskim skrajnežem, pri tem pa so jim pomagale tudi zahodne sile. Za njihovo pomoč so zaprosili Kurdi sami, ki so prepričani, da bi sčasoma tudi sami lahko porazili IS, vendar bi bil ta boj zaradi slabe opremljenosti in

neusposobljenosti zelo dolgotrajen in bi zato za seboj pustil številne žrtve. Za boj so izjemno motivirani, saj ščitijo lastno ozemlje in prebivalstvo, za kar so pripravljeni tudi umreti. Poznavalci pa se vseeno strinjajo, da bi bil njihove možnosti brez dodatnega orožja, ki jim ga posredujejo zahodne sile ter brez bombardiranja položajev IS iz zraka, njihove možnosti za poraz IS resnično minimalne. Domnevo, da Kurdi *brez podpore zahodnih sil in izboljšanja zmogljivosti ne morejo poraziti Islamske države*, na kateri je temeljila moja druga hipoteza, lahko potrdim, saj se Kurdi brez zračnih napadov ter zgolj z lahkim orožjem ne bi mogli zoperstaviti IS, ki je zaradi inovativnih in nasilnih taktik ter orožja, ki so ga »zasegli« iriški vojski bistveno močnejši nasprotnik. Zahodne sile Kurdom pomagajo tudi z urjenjem in svetovanjem, nudijo pa jim tudi logistično in humanitarno podporo. Sodelovanje se je prav v zadnjih nekaj mesecih izkazalo za še posebej učinkovito, saj so Kurdi s podporo mednarodnih sil ponovno osvojili nekatera strateško pomembna mesta ter pretrgali oskrbne poti sunitških skrajnežev.

Verjetno je, da se bo podoba Bližnjega vzhoda po morebitnem porazu IS spremenila, kot se je že velikokrat v zadnjem stoletju. Kurde so regionalne in svetovne sile pri oblikovanju novega zemljevida že enkrat izigrale, a Kurdi optimistično trdijo, da se to v prihodnosti ne bo zgodilo. Prepričani so, da je mednarodna skupnost videla njihove zasluge v boju zoper IS in na to ne bo pozabila ter jim dala prednost pred Turčijo, ki je pomembna politična, vojaška in gospodarska zaveznica zahoda. Boj proti IS je Kurde namreč še bolj povezal, iz tega pa bodo lahko sledile nacionalistične težnje, ki jih bo Turčija na vsak način poskušala preprečiti. Če sklepamo po mlačnih odzivih zahoda na njeno bombardiranje položajev PKK v Iraku, ji tudi tega ne bo nihče oporekal. Zgodi se lahko, da Kurdi, ki v Iraku in Siriji uživajo popolno neodvisnost, po morebitnem porazu IS ne bodo dobili samostojne države ali pokrajine, ki si jo že dolgo želijo in se zdi uresničljiva kot kdaj koli prej, samo zaradi ostrega nasprotovanja Turčije in pasivnosti zahodnih sil. Še več, v trenutni situaciji se zdi Turčija nedotakljiva, zato se lahko zgodi, da bodo Kurdi popolnoma izigrani pri vzpostavljanju državnih struktur na njihovem lastnem ozemlju, zato lahko tudi svojo tretjo hipotezo, ki sem si jo zastavila na začetku, potrdim.

Islamska država je Kurde poenotila, združila, hkrati pa oživila občutek nacionalne pripadnosti, ki presega državne meje. Ne ozirajoč se na ideološke razlike so Kurdi začeli sodelovati, zagotovo pa se bodo kmalu pojavile tudi težnje po neodvisnosti. Zaradi zaslug za boj proti IS ter odgovornega ravnanja z manjšinami in ujetniki, bi si Kurdi zaslužili, da po morebitnem porazu skrajnežev odločajo o lastni usodi oziroma lahko vplivajo na podobo

novega Bližnjega vzhoda. V Iraku bodo verjetno želeli neodvisno državo, v Siriji samostojno pokrajino znotraj države, v Iranu in Turčiji pa se bodo verjetno še naprej zavzemali za politične, jezikovne in kulturne pravice. Boj proti IS je Kurde napravil še bolj odločne, zato se bodo za svoje cilje, v primeru, da jih regionalne in svetovne sile ponovno izigrajo, borile s še večjim nasiljem. Osebno sem mnenja, da Kurdi kljub velikim zmagam nad IS iz tega boja ne bodo izšli kot zmagovalci, saj se njihove zahteve ne skladajo z načrti velikih sil. Verjetno je, da bodo v obdobju po morebitnem porazu IS od najmočnejšega, najbolj stabilnega in zanesljivega akterja zaradi potez zahodnih in regionalnih sil ponovno prešli v pozicijo najšibkejšega in najbolj nezaželenega akterja v regiji.

12 LITERATURA

- 1) Abdulrahim, Raja. 2014. *Are Iraqi's renewed peshmerga fighters any match for Islamic State?* Dostopno prek: <http://www.latimes.com/world/middleeast/la-fg-iraq-peshmerga-training-20141009-story.html#page=1> (29. marec 2015).
- 2) Alaaldin, Ranj. 2014. *Why the crisis in Iraq is an opportunity for Kurds.* Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/commentisfree/2014/jul/04/crisis-in-iraq-opportunity-for-kurds> (17. julij 2015).
- 3) *Al Arabiya*. 2015. Iran General: Army needs more funds to counter ISIS. Dostopno prek: <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2015/05/24/> (22. junij 2015).
- 4) Aljaf, Bakhtyar. 2015. *Intervju z avtorico*. Ljubljana, 20. avgust.
- 5) *Al Jazeera*. 2015. Kurdish fighters advance on ISIL-held Raqqa. Dostopno prek: <http://www.aljazeera.com/news/2015/07/kurdish-fighters-advance-isil-held-raqqa-150704053125806.html> (5. julij 2015).
- 6) *Al Monitor*. 2015. US, Turkey diverge on role of Kurds in Syria. Dostopno prek: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/08/turkey-syria-pkk-kurds-egypt-journalists-terrorism-law.html> (3. avgust 2015).
- 7) Anonimni intervju. 2015. *Intervju z avtorico*. Diyarbakir, 19. junij.
- 8) Aretaios, Evangelos. 2015. *The Rojava Revolution*. Dostopno prek: <https://www.opendemocracy.net/arab-awakening/evangelos-aretaios/rojava-revolution> (26. maj 2015).
- 9) Argentieri, Benedetta. 2015. *Foreigners Fighting ISIS in Syria: Who and Why?* Dostopno prek: <http://www.haaretz.com/beta/1.635353> (29. maj 2015).
- 10) Arteaga, Felix. 2014. *The European Union's role in the fight against ISIS*. Dostopno prek: http://www.europeanleadershipnetwork.org/the-european-unions-role-in-the-fight-against-isis_1955.html (7. junij 2015).
- 11) Baer, Drake. 2015. *Four-star general explains why ISIS is unique, dangerous – and even brilliant*. Dostopno prek: <http://www.businessinsider.com/stanley-mcchrysal-isis-is-brilliant-2015-5> (16. junij 2015).
- 12) Bajekal, Naina. 2014. *Kurdish Fighters Regain Territory from ISIS in Most Successful Offensive Yet*. Dostopno prek: <http://time.com/3641671/kurdish-fighters-isis-offensive/> (24. marec 2015).
- 13) Baker, Aryn. 2015. *Why Bashar Assad won't fight ISIS*. Dostopno prek: <http://time.com/3719129/assad-isis-asset/> (29. marec 2015).

- 14) Barač, Miro. 2007. *Zaseda v gverilskem in protigverilskem boju*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- 15) Bashdar Pusho, Ismaeel. 2015. *Turkey, Kurds and ISIS: Who is fighting whom?* Dostopno prek: <http://www.dailysabah.com/op-ed/2015/07/28/turkey-kurds-and-isis-who-is-fighting-whom> (31. julij 2015).
- 16) BBC. 2014a. *Syria Iraq: The Islamic State Militant Group*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-24179084> (10. november 2014).
- 17) --- 2014b. *Profile: Who are Peshmerga?* Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-28738975> (11. december 2014).
- 18) --- 2015a. *Battle for Iraq and Syria in maps*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27838034> (13. julij 2015).
- 19) --- 2015b. *Iraqi Kurdistan profile - Overview*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-28147263> (11. junij 2015).
- 20) Beck, John. 2014. *How The Islamic State Seized Peshmerga Territory So Easy*. Dostopno prek: <https://news.vice.com/article/how-the-islamic-state-seized-peshmerga-territory-so-easily> (15. junij 2015).
- 21) Bender, Jeremy. 2014. *ISIS Is Gaining Territory, But The Kurds Still Have Iraq's Most Experienced and Motivated Army*. Dostopno prek: <http://www.businessinsider.com/why-kurdish-troops-in-iraq-are-so-effective-2014-6> (15. marec 2015).
- 22) Bertrand, Natasha. 2015. *Senior US military official: Turkey »needed a hook« and tricked us on ISIS*. Dostopno prek: <http://www.businessinsider.com/us-and-turkey-anti-isis-campaign-and-pkk-2015-8> (13. avgust 2015).
- 23) Boghani, Priyanka. 2014. *Can the Kurds Hold Out Against ISIS?* Dostopno prek: <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/iraq-war-on-terror/losing-iraq/can-the-kurds-hold-out-against-isis/> (13. februar 2015).
- 24) Bora, Kukil. 2015. *NATO vs. ISIS: Military Alliance To Hold Biggest Exercise Since 2002 To Take On Islamic State Group*. Dostopno prek: <http://www.ibtimes.com/nato-vs-isis-military-alliance-hold-biggest-exercise-2002-take-islamic-state-group-2011138> (22. julij 2015).
- 25) Bradley, Matt in Dion Nissenbaum. 2014. *Iraq Crisis: Kurdish Forces Reverse Militant Gains as U.S. Continues Airstrikes*. Dostopno prek: <http://www.wsj.com/articles/u-s-officials-say-airstrikes-in-iraq-having-effect-on-militant-offensive-1407691810> (15. april 2015).

- 26) Bucciarelli, Fabio. 2014. *YPJ: The Kurdish feminists fighting Islamic State*. Dostopno prek: <http://www.theweek.co.uk/middle-east/islamic-state/60758/ypj-the-kurdish-feminists-fighting-islamic-state> (27. maj 2015).
- 27) Burns, Robert. 2015. *Iran Joins Iraqi Fight Against ISIS at Key Oil Refinery*. Dostopno prek: http://www.huffingtonpost.com/2015/05/22/iran-iraq-isis-oil_n_7423634.html (22. junij 2015).
- 28) Carter, Chelsea J. in Azadeh Ansari. 2014. *Pentagon chief: ISIS »beyond anything we have seen«*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2014/08/21/world/meast/iraq-crisis/index.html> (6. junij 2015).
- 29) Carter, Chelsea J., Salma Abdelaziz in Mohammed Tawfeeq. 2014. *Iraqi soldiers, police drop weapons, flee posts in portions of Mosul*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2014/06/10/world/meast/iraq-violence/index.html> (7. maj 2015).
- 30) Castillo, Mariano. 2015. *The latest developments on the fight against ISIS*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2015/02/11/middleeast/isis-latest-developments/index.html> (17. april 2015).
- 31) Chandler, Adam. 2014. *A U.S.-Designated Terrorist Group Is Helping the Kurds Push Back ISIL*. Dostopno prek: <http://www.thewire.com/global/2014/08/a-us-designated-terrorist-group-is-helping-the-kurds-push-back-isil/375951/> (23. junij 2015).
- 32) *Charter of United Nations*. 1945. Dostopno prek: <http://www.un.org/en/documents/charter/intro.shtml> (4. junij 2015).
- 33) Chorley, Matt. 2015. *Advance of ISIS is a »failure« of the whole world, Iraq's Premier warns ahead of Paris summit on how to halt the militants*. Dostopno prek: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3107214/Advance-ISIS-failure-world-Iraq-s-Premier-warns-ahead-Paris-summit-halt-militants.html> (12. junij 2015).
- 34) Cockburn, Partick. 2014. *War with ISIS: Islamic militants have army of 200,000, claims senior Kurdish leader*. Dostopno prek: <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/war-with-isis-islamic-militants-have-army-of-200000-claims-kurdish-leader-9863418.html> (11. februar 2015).
- 35) Cockburn, Patrick. 2015. *The Rise of Islamic State: ISIS and the New Sunni Revolution*. London: Verso.
- 36) Cohen, Tom. 2014. *Who's doing what to fight ISIS*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2014/08/21/politics/isis-global-response-list/> (6. junij 2015).

- 37) *Council on Foreign Relations*. 2015. *The Time of the Kurds*. Dostopno prek: <http://www.cfr.org/middle-east-and-north-africa/time-kurds/p36547#/> (3. avgust 2015).
- 38) Cronin, Audrey Khurt. 2015. *ISIS Is Not a Terrorist Group*. Dostopno prek: <https://www.foreignaffairs.com/articles/middle-east/2015-02-16/isis-not-terrorist-group> (17. maj 2015).
- 39) Crowcroft, Orlando. 2015. *ISIS: Worst refugee crisis in a generation as millions flee Islamic State in Iraq and Syria*. Dostopno prek: <http://www.ibtimes.co.uk/isis-worst-refugee-crisis-generation-millions-flee-islamic-state-iraq-syria-1506613> (27. junij 2015).
- 40) Damon, Arwa in Gul Tuysuz. 2015. *ISIS defeat could give coalition blueprint for success*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2015/06/22/world/arwa-damon-tal-abyad-blueprint-for-success/index.html> (3. julij 2015).
- 41) Demir, Mustafa. 2015. *Turkey's policy on ISIL, Kurdish question and socio-political engineering*. Dostopno prek: http://www.todayszaman.com/op-ed_turkeys-policy-on-isil-kurdish-question-and-socio-political-engineering_395882.html (9. avgust 2015).
- 42) Deschner, Günther. 2007. *Kurdi: Narod brez države: Zgodovina in upanje*. Ljubljana: Modrijan.
- 43) Darke, Diana. 2014. *Who, What, Why: Who are the Yazidis?* Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/blogs-magazine-monitor-28686607> (16. junij 2015).
- 44) Drennan, Justine. 2014. *Who Has Contributed What in the Coalition Against the Islamic State?* Dostopno prek: <http://foreignpolicy.com/2014/11/12/who-has-contributed-what-in-the-coalition-against-the-islamic-state/> (23. marec 2015).
- 45) Ellis, Ralph. 2014. *U.N. panel details ISIS abuses in Syria, says they amount to war crimes*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2014/11/14/world/meast/isis-war-crimes/> (13. februar 2015).
- 46) Ellis, Ralph. 2015. *War against ISIS: Successes and failures*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2015/05/18/asia/isis-success-and-failure/> (12. junij 2015).
- 47) Engel, Pamela. 2015. *This detailed Syria map shows what territory ISIS is truly fighting for*. Dostopno prek: <http://www.businessinsider.com/map-of-syria-shows-what-isis-is-truly-fighting-for-2015-6> (2. julij 2015).

- 48) Eposti, Emmanuela. 2015. *The ISIS Paradox*. Dostopno prek: <https://www.middleeastmonitor.com/articles/middle-east/19040-the-isis-paradox> (17. julij 2015).
- 49) Eren, Abdullah. 2015a. *Intervju z avtorico*. Diyarbakir, 20. junij.
- 50) Eren, Umut. 2015b. *Intervju z avtorico*. Diyarbakir, 19. junij.
- 51) Etienne, Bruno. 1987. *Radikalni islamizem*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- 52) Fantz, Ashley. 2015. *Start here: Latest developments on fight against ISIS*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2015/02/17/middleeast/isis-latest-developments/index.html> (17. april 2015).
- 53) Fantz, Ashley in Michael Pearson. 2015. *Who's doing what in the coalition battle against ISIS*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2014/10/06/world/meast/isis-coalition-nations/> (23. marec 2015).
- 54) Ferlin, Anica. 2014. *Politično-varnostni položaj Kurdov v Turčiji*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- 55) Filkins, Dexter. 2014. *The fight of their lives*. Dostopno prek: <http://www.newyorker.com/magazine/2014/09/29/fight-lives> (15. marec 2015).
- 56) Flanagan, Jake. 2014. *Women Fight ISIS and Sexism in Kurdish Regions*. Dostopno prek: http://op-talk.blogs.nytimes.com/2014/10/13/women-fight-isis-and-sexism-in-kurdish-regions/?_r=0 (17. marec 2015).
- 57) Ford, Dana in Josh Levs. 2014. *»Heroic« mission rescues desperate Yazidis from ISIS*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2014/08/11/world/meast/iraq-rescue-mission/index.html> (17. april 2015).
- 58) Ford, Dana. 2015. *Kurdish fighters say they'd advanced in Kobani, Syria*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2015/01/05/middleeast/syria-kobani-fighting/index.html> (17. april 2015).
- 59) Frasn, Petra. 2006. *Pravica Kosova do samoodločbe*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- 60) Friedman, Uri. 2014. *\$300,000 an Hour: The cost of fighting ISIS*. Dostopno prek: <http://www.theatlantic.com/international/archive/2014/11/300000-an-hour-the-cost-of-fighting-isis/382649/> (10. maj 2015).
- 61) Gatehouse, Gabriel. 2014. *The Kurdish female fighters bringing the fight to IS*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29085242> (11. december 2014).

- 62) Ghitis, Frida. 2015. *Do Kurds have ISIS on the run?* Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2015/06/15/opinions/ghitis-kurds-isis/index.html> (27. junij 2015).
- 63) Giovanni Di, Janine. 2015. *Meet the Soldiers Trying to Retake Mosul From ISIS.* Dostopno prek: <http://www.newsweek.com/2015/03/06/march-mosul-and-future-kurdistan-309207.html> (5. julij 2015).
- 64) *Global Security*. 2015. Kurdish People's Protection Unit YPG. Dostopno prek: <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/ypg.htm> (23. maj 2014).
- 65) Gold, Daniel. 2012. *Meet the YPG, the Kurdish Militia That Doesn't Want Help from Anyone.* Dostopno prek: <http://www.vice.com/read/meet-the-ypg> (11. februar 2015).
- 66) Goldgeier, James. 2014. *ISIS Fight Not a NATO Mission, or in Turkey's Interest.* Dostopno prek: <http://www.nytimes.com/roomfordebate/2014/10/14/a-missing-ally-against-isis/isis-fight-not-a-nato-mission-or-in-turkeys-interest> (2. december 2014).
- 67) Gregg, Heather S. 2014. Defining and Distinguishing Secular and Religious Terrorism. *Perspectives on Terrorism* 8 (2). Dostopno prek: <http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/336/html> (13. julij 2015).
- 68) Griffin, Elizabeth. 2014. *These Remarkable Women Are Fighting ISIS. It's Time You Know Who They Are.* Dostopno prek: <http://www.marieclaire.com/culture/news/a6643/these-are-the-women-battling-isis/> (26. junij 2015).
- 69) Groll, Elias. 2015. *Mapped: The Islamic State's Territorial Losses and the Beginning of a United Kurdistan.* Dostopno prek: <http://foreignpolicy.com/2015/07/07/mapped-the-islamic-states-territorial-losses-and-the-beginning-of-a-united-kurdistan/> (12. avgust 2015).
- 70) Gruden, Toni. 2015. *Kurdi(stan) glavni zmagovalci boja z Islamsko državo?* Dostopno prek: <http://www.rtvsllo.si/mmc-priporoca/kurdi-stan-glavni-zmagovalci-boja-z-islamsko-drzavo/357244> (2. februar 2015).
- 71) Gurcan, Metin. 2014. *Don't expect peshmerga to beat Islamic State.* Dostopno prek: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/09/turkey-syria-iraq-kurdistan-isis-military-pesmerga.html#> (15. maj 2015).
- 72) Hall, John. 2014. *The ISIS map of the world: Militants outline chilling five-year plan for global domination as they declare formation of caliphate - and change their name to the Islamic State.* Dostopno prek: <http://www.dailymail.co.uk/news/article->

- 2674736/ISIS-militants-declare-formation-caliphate-Syria-Iraq-demand-Muslims-world-swear-allegiance.html (15. november 2014).
- 73) Hall, John. 2015. *Meet the Peshmerga's International Brigade: From IT workers to ex-soldiers, the men from the West teaming up with Kuridsh forces to fight ISIS*. Dostopno prek: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3049019/Peshmerga-s-foreign-legion-fighting-alongside-defeat-ISIS-workers-ex-soldiers-brave-men-world-teaming-Kurdish-forces.html> (29. maj 2015).
- 74) Hassanpour, Amir. 1994. The Kurdish Experience. *Middle East Report 189*. Dostopno prek: <http://www.merip.org/mer/mer189> (22. maj 2015).
- 75) *Human Rights Council*. 2015. Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights on human rights situation in Iraq in the light of abuses committed by the so-called Islamic State in Iraq and the Levant and associated groups. Dostopno prek: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session28/Pages/ListReports.aspx> (29. april 2015).
- 76) *Hurriyet Daily News*. 2015. Protests rage across Turkey over deadly Suruç bombing. Dostopno prek: <http://www.hurriyetaidailynews.com/protests-rage-across-turkey-over-deadly-suruc-bombing.aspx?PageID=238&NID=85752&NewsCatID=341> (23. julij 2015).
- 77) *Islamic State Report*. 2014. Smashing the Borders of the Tawaghit. Dostopno prek: <https://azelin.files.wordpress.com/2014/06/islamic-state-of-iraq-and-al-shc481me2809cislamic-state-report-422.pdf> (11. november 2014).
- 78) Johnson, Alex. 2014. »*Deviant and Pathological*«: *What do ISIS Extremists Really Want?* Dostopno prek: <http://www.nbcnews.com/storyline/isis-terror/deviant-pathological-what-do-isis-extremists-really-want-n194136> (12. november 2014).
- 79) Justice, Adam. 2015. *Syria: YPG militia capture Sarrin from ISIS*. Dostopno prek: <http://www.ibtimes.co.uk/syria-ypg-militia-capture-sarrin-isis-1512820> (30. julij 2015).
- 80) Kajjo, Sirwan. 2014. *The Rise of ISIS, The Golden Opportunity for Iraqi's Kurds*. Dostopno prek: <http://carnegieendowment.org/sada/2014/06/19/rise-of-isis-golden-opportunity-for-iraq-s-kurds/he37> (2. februar 2015).
- 81) Karam, Zeina. 2014. *Syria conflict: President Assad finally turns on ISIS as government steps up campaign against militant strongholds*. Dostopno prek: <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/syria-conflict-president-assad->

- finally-turns-on-isis-as-government-steps-up-campaign-against-militant-strongholds-9679480.html (29. marec 2015).
- 82) Khelghat-Doost, Hamoon in Govindran Jegatesen. 2015. *The New Middle East: Turkey, Iran and an Independent Kurdistan*. Dostopno prek: <http://www.internationalpolicydigest.org/2015/05/05/the-new-middle-east-turkey-iran-and-an-independent-kurdistan/> (1. julij 2015).
- 83) Kodba, Matjaž. 2005. *Versko motiviran islamski terorizem*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- 84) Letsch, Constanze. 2015. *Turkish jets hit Kurdish militants in Iraq and ISIS targets in Syria*. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/world/2015/jul/25/turkish-jets-hit-kurdish-militants-in-iraq-as-well-as-isis-targets-in-syria> (25. julij 2015).
- 85) Letsch, Constanze, Kareem Shaheen in Spencer Ackerman. 2015. *Turkey carries out first ever strikes against ISIS in Syria*. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/world/2015/jul/24/turkish-jets-carry-out-strikes-against-isis-in-syria-reports> (24. julij 2015).
- 86) Lister, Tim. 2014. *Has ISIS peaked? Terror group suffers setbacks in Iraq*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2014/11/14/world/meast/isis-setbacks-iraq-lister/index.html> (17. april 2015).
- 87) *Lycie.fr*. 2015. Le Kurdistan. Dostopno prek: <http://www.lycie.fr/kurdistan.html> (26. avgust 2015).
- 88) Macias, Amanda. 2015. *These maps show what ISIS has achieved in the last year*. Dostopno prek: <http://www.businessinsider.com/isis-gains-in-syria-and-iraq-2015-5> (10. junij 2015).
- 89) Mandaville, Peter. 2007. *Global political Islam*. London: Routledge.
- 90) Marszal, Andrew in Raziye Akkoc. 2015. *Kurdish militants claim »revenge« killing of two Turkish policemen*. Dostopno prek: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/turkey/11755018/Two-Turkish-police-officers-killed-close-to-Syria-border.html> (22. julij 2015).
- 91) Masi, Alessandria. 2015. *The Iranian Kurdish »Revolution«: The World Doesn't Know What Is Happening*. Dostopno prek: <http://www.ibtimes.com/iranian-kurdish-revolution-world-doesnt-know-happening-1924778> (11. junij 2015).

- 92) McLaughlin, Elliott C. 2015. *Kobani liberated: Kurds take strategic city from ISIS*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2015/01/26/middleeast/syria-kobani-fighting/index.html> (17. april 2015).
- 93) *Montevideo Convention*. 1933. Dostopno prek: <http://www.cfr.org/sovereignty/montevideo-convention-rights-duties-states/p15897> (19. februar 2015).
- 94) Mullen, Jethro in Susanna Capelouto. 2014. *U.S. airstrikes critical in Mosul Dam capture*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2014/08/18/world/meast/iraq-mosul-dam/index.html> (17. april 2015).
- 95) *NATO*. 2015. Statement by North Atlantic Council following meeting under Article 4 of the Washington Treaty. Dostopno prek: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_121926.htm (2. avgust 2015).
- 96) *NewsNet5*. 2015. ISIS threat: Which cities have been hit most by U.S. airstrikes? Dostopno prek: <http://www.newsnet5.com/news/national/isis-threat-which-cities-have-been-hit-most-by-us-airstrikes> (30. julij 2015).
- 97) Newton, Jeniffer. 2015. *ISIS terrorists are arriving in Europe hidden among migrants crossing the Mediterranean on boats, warns EU's top prosecutor*. Dostopno prek: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3151326/ISIS-terrorists-arriving-Europe-hidden-migrants-crossing-Mediterranean-boats-warns-EU-s-prosecutor.html> (8. julij 2015).
- 98) Otten, Cathy. 2015. *Turkey-Kurdish conflict: PKK distracted by Turkish bombs as it continues fight against ISIS*. Dostopno prek: <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/turkeykurdish-conflict-pkk-distracted-by-turkish-bombs-as-it-continues-fight-against-isis-10446989.html> (10. avgust 2015).
- 99) *Peace in Kurdistan*. 2014. The Mirage of ISIS: The Threat from Islamic State, the US and the Reshaping of the Middle East. Dostopno prek: <http://peaceinkurdistancampaign.com/2014/09/30/the-mirage-of-isis-the-threat-from-islamic-state-the-us-and-the-reshaping-of-the-middle-east/> (11. junij 2015).
- 100) Pearson, Michael. 2014. *Kurdish forces make gains on ISIS in Iraq as NATO leaders promise help*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2014/09/05/world/meast/iraq-isis/index.html> (17. april 2015).
- 101) Rasheed, Ahmed in Isabel Coles. 2014. *Kurdish Fighters, Iraqi Troops Recapture Territory From ISIS*. Dostopno prek: http://www.huffingtonpost.com/2014/10/25/kurdish-fighters-recapture-zumar_n_6046476.html (11. december 2014).

- 102) Ross, Denis. 2014. *A Strategy for Beating the Islamic State*. Dostopno prek: <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/a-strategy-for-beating-the-islamic-state> (17. november 2014).
- 103) Salhani, Claude. 2014. *Islamic State's Ultimate Goal: Saudi Arabia's Oil Wells*. Dostopno prek: <http://oilprice.com/Geopolitics/Middle-East/Islamic-States-Ultimate-Goal-Saudi-Arabias-Oil-Wells.html> (20. november 2014).
- 104) *Security Council Report*. 2015a. UN Documents for Iraq: Security Council Resolutions. Dostopno prek: [http://www.securitycouncilreport.org/un-documents/search.php?IncludeBlogs=10&limit=15&tag="SecurityCouncilResolutions](http://www.securitycouncilreport.org/un-documents/search.php?IncludeBlogs=10&limit=15&tag=) "+AND+"Iraq"&ctype=Iraq&rtype=Security Council Resolutions&cbtype=iraq (30. julij 2015).
- 105) *Security Council Report*. 2015b. UN Documents for Syria: Security Council Resolutions. Dostopno prek: [http://www.securitycouncilreport.org/un-documents/search.php?IncludeBlogs=10&limit=15&tag="SecurityCouncilResolutions](http://www.securitycouncilreport.org/un-documents/search.php?IncludeBlogs=10&limit=15&tag=) "+AND+"Syria"&ctype=Syria&rtype=Security Council Resolutions&cbtype=syria (30. julij 2015).
- 106) Shaheen, Kareem. 2015. *Islamic State attacks Kobani and pro-regime troops in Syria's north*. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/world/2015/jun/25/islamic-state-fighters-enter-syria-kobani> (30. julij 2015).
- 107) Shaheen, Kareem in Constanze Letsch. 2015. *Turkey to let anti-ISIS coalition use airbase after soldier's death*. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/world/2015/jul/23/turkish-soldier-killed-in-clashes-with-isis-across-syrian-border> (24. julij 2015).
- 108) Shany, Yuval, Amichai Cohen in Tal Mimran. 2014. *ISIS: Is the Islamic State Really a State?* Dostopno prek: <http://en.idi.org.il/analysis/articles/isis-is-the-islamic-state-really-a-state/> (19. maj 2015).
- 109) Sim, David. 2015. *Kurdish women fighters wage war on Islamic State in Iraq (Photo Report)*. Dostopno prek: <http://www.ibtimes.co.uk/kurdish-women-fighters-wage-war-islamic-state-iraq-photo-report-1499134> (15. junij 2015).
- 110) Slavin, Barbara. 2015. *Who Has »Boots on the Ground« in the Fight Against ISIS?* Dostopno prek: <http://www.usnews.com/news/articles/2015/07/09/who-has-boots-on-the-ground-in-the-fight-against-isis> (19. julij 2015).
- 111) *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. 2005. Ljubljana: DZS. Dostopno prek: <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html> (13. julij 2015).

- 112) Smith, Darren. 2014. *Will The Threat Posed By ISIS Change Views Of The PKK From Terrorist To Friend?* Dostopno prek: <http://jonathanturley.org/2014/08/31/will-the-threat-posed-by-isis-change-views-of-the-pkk-from-terrorist-to-friend/> (15. maj 2015).
- 113) Smith-Spark, Laura in Kareem Khadder. 2014. *Iraqi forces, Peshmerga claim gains against ISIS; battle for Kobani continues.* Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2014/10/25/world/meast/isis-threat/index.html> (17. april 2015).
- 114) Sparrow, Andrew. 2014. *NATO summit: Obama outlines ISIS strategy: Politics live blog.* Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/politics/blog/live/2014/sep/05/nato-summit-in-wales-politics-live-blog> (3. april 2014).
- 115) Stephens, Michael. 2014. *Analysis: YPG – the Islamic State's worst enemy.* Dostopno prek: <http://www.janes.com/article/43030/analysis-ypg-the-islamic-state-s-worst-enemy> (12. maj 2015).
- 116) Stern, Jessica in J. M. Berger. 2015. *ISIS: The State of Terror.* New York: HarperCollins Publishers.
- 117) Švegl, Karmen. 2015. *Intervju z avtorico.* Gornji Križ, Istanbul, 29. julij.
- 118) Telesur. 2014. *Kurdish Women Turning Kobani into a Living »Hell« for Islamic State.* Dostopno prek: <http://www.telesurtv.net/english/news/Kurdish-Women-Turning-Kobani-into-a-Living-Hell-for-Islamic-State-20141014-0072.html> (17. april 2015).
- 119) Tharoor, Ishaan. 2014. *A U.S.-designated terrorist group is saving Yazidis and battling the Islamic State.* Dostopno prek: <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2014/08/11/a-u-s-designated-terrorist-group-is-saving-yazidis-and-battling-the-islamic-state/> (25. junij 2015).
- 120) *The Guardian.* 2015. US defense secretary says fall of Ramadi shows Iraqi forces to lack will to fight ISIS. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/world/2015/may/24/ramadi-iraqi-forces-lack-will-fight-isis-us-defense-secretary> (12. junij 2015).
- 121) *The Week.* 2014. France says the name »ISIS« is offensive, we will call it »Deash« instead. Dostopno prek: <http://theweek.com/speedreads/446139/france-says-name-isis-offensive-call-daesh-instead> (15. junij 2015).
- 122) Thomas, Sean. 2007. *The Devil worshippers of Iraq.* Dostopno prek: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/1560714/The-Devil-worshippers-of-Iraq.html> (26. avgust 2015).

- 123) Tisdall, Simon. 2014. *Ten questions Nato faces in its fight to combat Isis*. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/world/2014/sep/06/10-questions-nato-faces-fight-against-isis> (2. december 2014).
- 124) Townsend, Mark. 2014. *Revealed: UK »mercenaries« fighting Islamic State terrorist forces in Syria*. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/world/2014/nov/22/uk-mercenaries-fighting-islamic-state-terrorist-syria> (21. maj 2015).
- 125) Tse-Tung, Mao. 1937. *On Guerrilla Warfare*. Dostopno prek: <https://www.marxists.org/reference/archive/mao/works/1937/guerrilla-warfare/ch01.htm> (26. junij 2015).
- 126) Türk, Danilo. 2007. *Temelji mednarodnega prava*. Ljubljana: GV Založba.
- 127) *United Nations*. 2014. Security Council Adopts Resolution 2170 (2014) Condemning Gross, Widespread Abuse of Human Rights by Extremist Groups in Iraq, Syria. Dostopno prek: <http://www.un.org/press/en/2014/sc11520.doc.htm> (4 junij 2015).
- 128) Valenčič, Erik. 2015a. *Fronte Kurdistana*. Dokumentarni film. Dostopno prek: <http://4d.rtvsllo.si/arhiv/mednarodna-obzorja/174322988> (5. marec 2015).
- 129) Valenčič, Erik. 2015. *Intervju z avtorico*. Ljubljana, 12. avgust.
- 130) *Vice News*. 2015. Peshmerga vs. the Islamic State: The Road to Mosul. Dokumentarni film. Dostopno prek: <https://news.vice.com/video/peshmerga-vs-the-islamic-state-the-road-to-mosul-full-length> (18. junij 2015).
- 131) Vick, Karl. 2015a. *As ISIS Grows Its Territory, It Becomes Increasingly Dangerous*. Dostopno prek: <http://time.com/3917097/as-isis-grows-its-territory-it-becomes-increasingly-dangerous/> (16. junij 2015).
- 132) --- 2015b. *The Kurds Are Building The Country With Every Victory Over ISIS*. Dostopno prek: <http://time.com/3932515/the-kurds-are-building-a-country-with-every-victory-over-isis/> (29. junij 2015).
- 133) Vovk, Tina. 2014. *15 šokantnih števil o Islamski državi*. Dostopno prek: http://www.siol.net/novice/svet/2014/08/isil_irak_sirija_islamisti_stevilke.aspx (17. november 2014).
- 134) Wedeman, Ben. 2015. *Kurdish Peshmerga learn tactics to fight ISIS*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/videos/world/2015/02/25/pkg-wedeman-iraq-kurdish-fighter-training.cnn> (18. junij 2015).

- 135) Wintour, Partick. 2014. *US forms »core coalition« to fight ISIS militants in Iraq*. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/world/2014/sep/05/us-core-coalition-fight-isis-militants-iraq-nato> (12. februar 2015).
- 136) Yavuz, Hakan M. 2005. *Kurdish Nationalism in Turkey*. V *Nationalism and Minority Identities in Islamic Societies*, ur. Maya Shatzmiller, 229–63. Montreal: McGill-Queen's University Press.
- 137) Yerlikaya, Simla. 2015. *Intervju z avtorico*. Erbil, Gornji Križ, 17. julij.
- 138) Yildiz, Kerim. 2007. *The Kurds in Iraq: The Past, Present and Future*. London: Pluto Press.
- 139) Yildiz, Kerim in Noam Chomsky. 2005. *Kurds in Turkey: EU Accession and Human Rights*. London: Pluto Press.
- 140) YPG. 2015. *People's Defense Units (YPG) Internal system*. Dostopno prek: <http://ypgrojava.com/en/index.php/ypg> (23. maj 2015).
- 141) Zelin, Y. Aaron. 2014a. *ISIS Is Dead, Long Live the Islamic State*. Dostopno prek: <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/isis-is-dead-long-live-the-islamic-state> (12. november 2014).
- 142) --- 2014b. *Colonial Caliphate: The Ambitions of the »Islamic State«*. Dostopno prek: <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/colonial-caliphate-the-ambitions-of-the-islamic-state> (12. november 2014).
- 143) Žužek, Aleš. 2014. *Kako uničiti Islamsko državo?* Dostopno prek: http://www.siol.net/novice/svet/2014/08/islamska_drzava_zaustaviti.aspx (10. november 2014).

PRILOGE:

Priloga A: Anonimni intervju

Intervju s kurdskim aktivistom in članom stranke HDP je bil izveden v Diyarbakirju, največjem kurdskem mestu v Turčiji, prestolnici turškega Kurdistanu, v petek 19. junija 2015. Intervju se je izvajal v angleškem in turškem jeziku, v prisotnosti profesionalnega prevajalca, trajal pa je dobro uro.

1. Ali je ideja o skupni državi vseh Kurdov ogrožena zaradi IS? So Kurdi dokončno zamudili priložnost za ustanovitev lastne države in za geostrateški razvoj svojega ozemlja zaradi pojava IS?

Najprej bi rad poudaril, da si vsi Kurdi ne želimo skupne države ali popolne samostojnosti. Imamo svoj sistem, ki ne temelji na ideji države. Če bi izgubili Kobane, bi se naš sistem porušil. Skupna država Kurdov torej ni ogrožena zaradi IS, saj že pred njenim pojavom ni bila možna.

2. Kako se je boj Kurdov za neodvisnost transformiral v boj proti globalni varnostni grožnji?

Ko smo se Kurdi začeli boriti za svoje pravice v prvi polovici 20. stoletja, nas nihče ni niti opazil. Po nekaj desetletjih so nekateri Kurdi posegli po orožju ter se uprli vladam in varnostnim silam držav, v katerih živimo in zaradi tega so bile naše organizacije prepoznane kot teroristične. Desetletja oboroženega boja pa so kurdske borce pravzaprav pripravile na boj z IS. Zaradi boja za pravice smo vajeni nasilja, zato smo se lahko postavili po robu IS. Čeprav nas je presenetila, smo bili nanjo pripravljeni.

3. Bodo po morebitnem porazu IS Kurdi ponovno stremeli k skupni državi vseh Kurdov?

Po morebitnem porazu IS bomo Kurdi nadaljevali z lastnimi zahtevami. Čeprav bo zahodni del Kurdistanu najverjetneje popolnoma svoboden, bomo poskušali vzpostaviti tudi svoj sistem v Rojavi. Če bomo v celoti porazili IS, bo svet spoznal, da naš sistem deluje, da znamo voditi svoje ozemlje in nam bodo priznali določene pravice.

4. Bi lahko Kurdi IS, kot novega regionalnega akterja, obrnili sebi v prid? Kako?

Iz obstoja IS ni nič pozitivnega za Kurde, edino, kar bi lahko izpostavil pa je, da je IS na Bližnjem vzhodu naredila kaos, Kurdi pa smo dokazali, da se ji lahko zoperstavimo in vzpostavimo red in mir na našem ozemlju.

5. Zakaj je po vašem mnenju IS neposredno napadla kurdsko ozemlje šele jeseni 2014? Pomeni to, da Kurdistan ni bil njen primarni cilj? Kaj želi IS doseči na ozemlju Kurdistana? Si želi zagotoviti naravne vire, ali je Kurde prepoznala kot najšibkejši člen v regiji, ki bi ga najlažje porazila in zavzela ozemlje?

Po mojem mnenju je bila IS do leta 2014 pod nadzorom drugih sil. Potrebno je vedeti, da IS ni nastala čez noč in kar sama od sebe. V prvi vrsti je rasla s pomočjo Turčije, ki jo je podpirala v boju proti Assadovemu režimu, prav tako pa so jo takrat podpirale tudi druge zahodne države, kot so ZDA, saj je IS služila drugačnemu namenu, kot sedaj. Ko pa je IS pridobila nadzor nad določenim ozemljem in moč, pa je napadla tudi nas. IS je že leta 2012 napovedala, da si želi kurdsko ozemlje. Nekako je bil njihov napad pričakovan, a vseeno nas je presenetil, saj so se borci IS borili proti režimu in ne proti drugim silam ali družbenim skupinam v Siriji. Ko so videli, da Kurdov vseeno ne bo tako lahko poraziti, so začeli izvajati poboje in genocid nad prebivalstvom, da bi jih tako demoralizirali. Kurdistan pa ni bil njihov primarni cilj po mojem mnenju, ko pa so se dovolj okrepili, so napadli še nas, da bi se polastili naših naravnih virov ter si zagotovili strateški položaj ter povezavo z nekaterimi mesti pod njihovim nadzorom in »zunanjim svetom«. Kurde je IS mogoče prepoznala kot šibkega akterja, ker smo v »vojni« na štirih koncih; v Turčiji in Iranu se borimo za pravice, v Iraku za neodvisnost, hkrati pa je Irak sam nestabilen, v Siriji pa divja državljanska vojna, ki je Kurde dokaj zaobšla, ne pa popolnoma izključila. Zato je IS upala, da smo Kurdi izmučeni in osiromašeni, da bi se ji uspešno zoperstavili. IS je dosegla nasprotni učinek, saj je združila Kurde v boju zoper njo samo. V Kobani so prišle iraške pešmerge, turški Kurdi, iranski Kurdi pa so prišli v Irak.

6. Kdo so pravzaprav kurdski borci? Kdo se bori proti IS, koliko jih je in kaj jih motivira za boj?

Proti IS se borijo predvsem mladi med 18. in 25., 30. letom, mnogi izmed njih so visoko izobraženi, starejših borcev pa je malo. Borijo pa se, da bi obvarovali svoje ozemlje in zaščitili prebivalstvo, ne le lastno, pač pa vse ljudi, ki so naseljeni ali so pribežali na ozemlje Kurdistanu.

7. Kdo koordinira kurdski boj proti IS? Je ta organiziran ali vsebuje tudi prvine spontanega odpora?

Boj proti IS koordinira PKK, saj so najbolj izurjeni. Bili so v vojni 30 let. Začeli so voditi odpor proti IS na severu, borci so prihajali iz Turčije, prav tako pa ima PKK močno podporo na zahodu, saj je Öcalan živel v Siriji, kjer je njegov kult osebnosti še vedno prisoten. Veliko ljudi zato posredno podpira PKK, iz tega pa sledi tudi povezava YPG s PKK. PKK v tem primeru igra tudi vlogo pri rekrutiranju oz. mobilizaciji borcev. Borijo so Kurdi, koordinira pa jih PKK.

8. S kakšnimi težavami se Kurdi soočajo v boju zoper IS?

Največja težava, s katero se soočamo, je pomanjkanje modernega orožja, s katerim bi se lahko zoperstavili IS, ki je izjemno dobro opremljena, zlasti po zaslugi iraške vojske, ki je na begu pred IS zapustila vso vojaško opremo in infrastrukturo, katero sedaj uporabljajo skrajneži.

9. Katere cilje želijo Kurdi doseči v boju zoper IS? Kaj so že dosegli? Kakšna je dolgoročna strategija boja proti IS? Kako bi jo lahko porazili?

V prvi vrsti želimo zaščititi svoje ozemlje in prebivalstvo ter zaustaviti njihovo brutalnost. V boju smo obranili nekatera naša mesta in vasi oz. ponovno prevzeli nadzor nad njimi, poleg tega pa smo dosegli prepoznavnost in se poenotili.

Dolgoročno bi morali prekiniti povezave IS in njihove dobavne poti, če jih hočemo poraziti. Vzpostaviti moramo nadzor nad celotno mejo s Turčijo, saj od tam prihajajo novi borci. Na tak način, jih bomo lažje porazili.

10. Kakšna je njihova vloga v globalnem boju zoper IS?

Kurdi so ena izmed sil, ki se bori z IS, je pa daleč najbolj uspešna pri tem in boj dejansko vodi. Cena za to pa je bila velika. Izgubili smo veliko mladih, izobraženih ljudi.

11. Kakšnih oblik pomoči so bili Kurdi deležni s strani mednarodne skupnosti v boju zoper IS in v kolikšnem obsegu?

Mednarodna skupnost je veliko pripomogla k nastanku in krepitvi IS, potem pa jim je situacija ušla izpod nadzora, ceno pa plačujemo Kurdi in drugi prebivalci v Iraku in Siriji. Zato se mogoče tudi čutijo dolžne, da nam pomagajo. Deležni smo bili humanitarne pomoči, zračne podpore in nekaj orožja. Za slednje pa smo videli, da je pristalo tudi v napačnih rokah. Ko so orožje, namenjeno nam, namreč odvrgli iz letal, je padlo tudi v roke borcem IS. Sprašujemo se, ali je bilo to namerno ali nenamerno dejanje.

Največ pa so Kurdi dobili od prebivalcev zahodnih držav, ki so se pridružili boju zoper IS. »Borci za svobodo«, kot sebe imenujejo tuji borci, ki se borijo na strani Kurdov proti IS niso tako številčni kot tisti, ki se borijo na strani IS, a so še vseeno izjemno dragoceni. Sebe imenujejo »borci za svobodo«, da ne pride do zamenjave. V Rojavi pa se imenujejo kar »levi Rojave«.

12. Kaj konkretno je pomoč mednarodne skupnosti pripomogla k napredku Kurdov v boju zoper IS? Je kakšna oblika pomoči izboljšala zmogljivosti Kurdov oz. prispevala k porazu IS na določenem območju?

Zračni napadi so Kurdom omogočili hitrejšo napredovanje z manj žrtvami, saj IS tudi nima letalstva. S pomočjo zračnih napadov smo osvojili nekaj strateško zelo pomembnih mest.

13. Si Kurdi želijo pomoči mednarodne skupnosti in tudi računajo nanjo? Bi morala mednarodna skupnost neposredno priskočiti na pomoč Kurdom, ki se borijo z globalno varnostno grožnjo?

Mislím, da je dolžnost mednarodne skupnosti, da nam pomaga. Kurdi se nismo vpletli v dogodke na Bližnjem vzhodu v zadnjih petih letih, pa vendar smo danes tisti, ki smo ogroženi in se borimo proti globalni teroristični grožnji. Ne le zaradi sebe, pač pa tudi zavoljo drugih manjšin v regiji, da jih zaščitimo.

Osebno sem bolj naklonjen podpori, ki nam jo dajejo prebivalci zahodnih držav, ne pa države same, saj nisem prepričan, ali se za tem skrivajo kakšne namere in posledice. Neposredne vpletenosti zahodnih kopenskih sil v boj zoper IS pa ne podpiram, saj smo Kurdi dovolj močni, da s primerno strategijo in orožjem iz lastnega ozemlja preženemo skrajneže.

14. Kaj lahko Kurdi sami dosežejo v boju zoper IS?

Kurdi so porazili IS in dokazali, da se sami lahko uprejo grožnji. Seveda so pomagali tudi tuji borci (»borci za svobodo«), ki niso tako številčni, vendar je zasluga le na strani Kurdov. Brez pomoči mednarodne skupnosti, pa bi bil ta boj lahko drugačen; vprašanje je, koliko mest bi lahko obranili brez zračnih napadov in kako hitro, zagotovo pa je, da bi bilo število žrtev ogromno. Ne morejo pa delovati izven ozemlja Kurdistana, v sunitskih predelih, saj tam zaradi verskih in ideoloških razlik večinoma niso dobrodošli. V celoti tako IS sami ne bi mogli poraziti, vprašanje je tudi, ali bi lahko ponovno zavzeli vsa mesta, ki jih je okupirala IS.

15. Kdo bo po vašem mnenju ključni akter v boju zoper IS (so to Kurdi, ZDA, Turčija, itd.) in bo največ prispeval k njenem porazu?

Menim, da bodo Kurdi še naprej igrali pomembno, če ne najpomembnejše vloge v boju zoper IS. Seveda bodo morale določene države sprejeti ukrepe, s katerimi bodo preprečile širitev IS na lastnem ozemlju. Čeprav so nekatere zahodne države že vpletene v boj zoper IS, z zračnimi napadi, pa tega ne počnejo iz ljubezni do Kurdov, pač pa le, ker želijo poraziti IS. Tudi te države bodo še naprej igrale določeno vlogo, dokler IS ne bo oslABLJENA oz. poražena. Pa najsi bo to v obliki nadaljnjih zračnih napadov, novega orožja, ali neposredne vpletenosti kopenskih sil na ozemlju izven Kurdistana.

16. Kaj bi morale regionalne sile in mednarodna skupnost storiti v boju zoper IS?

Kot prvo, bi morale nekatere izmed njih prenehati podpirati IS. Tu je potrebno omeniti Turčijo, ki bi morala nemudoma prenehati s podporo IS. Kar pa se tiče drugih držav, bi nas morale podpirati, ne pa se boriti proti nam (npr. Iran), zahodne sile pa bi kot prvo moral sprejeti dejstvo, da obstajamo. Ne le, da se borimo proti IS, pač pa da obstajamo, tudi po končanem boju z IS. Tudi po končanem boju z IS bo za Kurde še vedno obstajala nevarnost, s strani turške in iranske vlade in pri tem bi nam mednarodna skupnost morala pomagati.

17. Si Kurdi želijo sodelovati tudi v političnem diskurzu o IS? Zakaj vanj, kot edini akter, ki se neposredno bori proti IS, niso vključeni?

Želimo si sodelovat v političnem diskurzu, želimo, da naši voditelji sodelujejo, saj smo edina sila, ki se uspešno bori z IS. Zahodne države bi nam morale bolj prisluhniti, mislim pa, da so

se znašle med dvema ognjema med nami in Turčijo. Zaradi Turčije, ki je pomembna politična in gospodarska partnerica zahodnih držav, je naša vključenost minimalna.

18. Ali bodo Kurdi po porazu IS vključeni v proces stabilizacije regije kot enakovreden partner? Bodo regionalne in mednarodne sile pozabile na njihove zasluge kot ob razpadu Osmanskega imperija?

Morali bi nas vključiti kot enakovrednega partnerja, a prav lahko se zgodi, da nas bodo izigrali kot stoletje nazaj. Našo zmago nad IS bi lahko obrnili v svojo korist, jo izkoristili zase. Vseeno pa mislim, da se je situacija spremenila. Z Öcalanom v zaporu in našimi zaslugami v boju zoper IS, se zdi, da nas regionalne in globalne sile bolj upoštevajo.

19. Je ali bo boj proti IS revidiral status in položaj Kurdov v regiji in mednarodni skupnosti? Kaj menite o trenutnem položaju kurdskih borcev proti IS, ki so bili v preteklosti prepoznani kot teroristi? Ali podpora mednarodne skupnosti pomeni tudi drugačno prihodnost za Kurde?

Mednarodna skupnost posredno podpira skupino, ki je mednarodno priznana kot teroristična. Kljub temu se položaj PKK zaradi boja z IS ni spremenil, so pa se pojavili osamljeni pozivi po umiku PKK iz seznama terorističnih skupin. Mislim, da do tega zaradi močne vloge Turčije v mednarodni skupnosti ne bo prišlo, se pa je spremenil status Kurdov v očeh državljanov različnih držav, tudi nekaterih Turkov, ki so na junijskih volitvah podprli kurdsko stranko HDP.

Zanimivo je tudi to, da nas nekatere države zdaj, ko se borimo proti IS ne vidijo kot teroriste, če pa bi se naš sovražnik spremenil in bil na primer kakšna država, ki je blizu zahodu, bi nas takoj spret obravnavali kot teroriste. Želimo si, da v bodoče za nas ne bi bilo več dvojnih standardov. Če se borimo proti IS nismo teroristi, če pa se borimo proti Turčiji smo teroristi.

20. Kakšno prihodnost vidite za Kurdistan? V primeru napredka ali poraza IS?

Usoda Kurdistana ne temelji na porazu IS. Tudi če nas IS porazi v enem delu Kurdistana, imamo še vedno ozemlje v drugih treh delih.

Mislim, da bo IS brez dvoma poražena, vendar nas potem čaka še dolgotrajen »boj« s Turčijo in Iranom, da nam zagotovita pravice, ki jih že desetletja zahtevamo.

Na koncu bi se ti rad zahvalil za tvoj prihod v Diyarbakir, za tvoje zanimanje za naše težave. Želimo, da svet izve za naš boj proti IS, za boj za naše pravice, zato resnično cenim tvoje zanimanje.

Priloga B: Intervju z bratrancem pokojnega turškega Kurda, borca proti Islamski državi, Umutom Erenom

Intervju s sorodnikom pokojnega turškega Kurda, ki se je proti IS boril v Kobaniju, je bil izveden v Diyarbakirju, največjem kurdskem mestu v Turčiji, prestolnici turškega Kurdistanu, v petek 19. junija 2015. Intervju se je izvajal v angleškem jeziku in je potekal približno dve uri.

1. Ali je ideja o skupni državi vseh Kurdov ogrožena zaradi IS? So Kurdi dokončno zamudili priložnost za ustanovitev lastne države in za geostrateški razvoj svojega ozemlja zaradi pojava IS?

Skupna država Kurdistan ni ogrožena zaradi IS, saj si je vsi Kurdi že nekaj časa ne želimo. Res je, da smo si jo želeli tri desetletja nazaj in se za to tudi borili, a danes imamo drugačno predstavo, idejo o državi in si želimo nekaj popolnoma drugega. Tudi če bi ustanovili lastno državo, bi imeli enake probleme kot jih imamo zdaj. Poleg tega pa bi se morali soočiti oz. poskrbeti tudi za manjšine na našem ozemlju, npr. Yezide, Armence, itd. Država, ki temelji na narodu, nacionalna država tako ni možna oz. si je ne želimo več.

Zaradi IS nismo zamudili geostrateške priložnosti, saj je nismo izkoristili še pred njenim pojavom. IS nas je po drugi strani še okrepila, nas povezala in nam prinesla prepoznavnost.

2. Kako se je boj Kurdov za neodvisnost transformiral v boj proti globalni varnostni grožnji?

Turške Kurde so represalije utrdile, nas pripravile na boj z IS, zato posebnih priprav ni bilo potrebnih. Naš oborožen boj pa se je transformiral do te mere »da smo zdaj na isti strani kot preostali svet«. Čeprav v preteklosti zahod našega političnega in oboroženega upora ni podpiral, pa nas podpira zdaj, ko se borimo z IS. Ne napadamo nikogar, ne ubijamo nedolžnih civilistov, bijemo le boj za obstanek. Žene nas želja po preživetju. Boj proti IS je

posledica spontanega odziva Kurdov. Nismo pričakovali, da bo IS postala tako močna sila in nas napadla, vendar smo bili nanjo do neke mere pripravljeni.

3. Bodo po morebitnem porazu IS Kurdi ponovno stremeli k skupni državi vseh Kurdov?

Kurdi bomo po končanem boju z IS od držav v katerih živimo poskušali doseči pravice, za katere se zavzemamo že desetletja. V Turčiji si bomo prizadevali za uresničitev političnih, jezikovnih in kulturnih pravic ter za delno samostojnost turškega dela Kurdistana, ki bi jo dosegli z decentralizacijo oblasti. V Iraku bodo Kurdi verjetno pričakovali popoln samostojnost, saj jo uživajo že zdaj, pa tudi v Siriji se zna zgoditi, da bi želeli določeno stopnjo neodvisnosti, čeprav si tega do nedavnega niso želeli. Prav zaradi IS so Kurdi v Siriji dokaj samostojni in lahko se zgodi, da bodo po porazu IS to samostojnost želeli obdržati.

4. Bi lahko Kurdi IS, kot novega regionalnega akterja, obrnili sebi v prid? Kako?

IS je Kurdom prinesla veliko gorja, hkrati pa je zahodni svet s pojavom IS spoznal, kdo so resnični teroristi. Zahodni svet je videl, da Kurdi nismo teroristi, da se borimo proti radikalnim islamistom, videl je naš boj. Zahod je videl naš boj, boj naših žensk, ki je tako dragocen in to je edina pozitivna stvar, ki smo jo Kurdi lahko potegnili iz trenutne situacije. Želimo si, da se IS sploh ne bi zgodila in da bi nas druge države prepoznale po čem drugem, kot po boju z IS. Sploh pa zato, ker smo izgubili toliko ljudi. Želim si, da IS ne bi obstajala.

5. Zakaj je po vašem mnenju IS neposredno napadla kurdsko ozemlje šele jeseni 2014? Pomeni to, da Kurdistan ni bil njen primarni cilj? Kaj želi IS doseči na ozemlju Kurdistana? Si želi zagotoviti naravne vire, ali je Kurde prepoznala kot najšibkejši člen v regiji, ki bi ga najlažje porazila in zavzela ozemlje?

Mislím, da so nas napadli kasneje iz več razlogov. Najprej so poskušali poraziti redne vojaške sile v Iraku in nekatere oborožene skupine v Siriji, saj so s tem pridobili orožje in se okrepili. Če bi nas napadi neposredno, ne bi bili tako uspešni. Verjetno pa je bilo tudi iz geografskih razlogov. Ko so porazili druge predele, so napadli še nas. Osnovni razlog, zakaj so nas napadli pa je dejstvo, da Kurdi ne živimo po načelih šeriatskega prava, ki je njihov ideal in ki ga želijo širiti. Zaradi tega nas dojemajo kot nevernike, ki jih je treba spreobrniti oz. vsiliti svoj režim. Kurdistan ni bil njihov primarni cilj, saj so se najprej želeli oborožiti, pridobiti

moderno orožje, nato pa šele širiti teritorij. Seveda pa si od Kurdov želijo tudi naravnih virov, saj so, ko so nadzorovali večino kantona Kobani, dnevno z nafto zaslužili približno milijon dolarjev. Denar, ki ga dobijo z nafto jim služi za financiranje večine njihovih aktivnosti.

IS je upala, da bo Kurde lahko premagala, saj je domnevala, da smo izmučeni od nenehnih spopadov z vladami držav, v katerih živimo, hkrati pa nas je na začetku ofenzive na naše ozemlje poskušala demoralizirati z izjemno nasilnimi akcijami, dosegla pa je ravno nasprotni učinek, saj nas je napad IS združil kot še nikoli doslej. Na ozemlju Iraka in Sirije se borijo Kurdi iz vseh štirih držav, v katerih živimo, hkrati pa se nam je pridružila tudi diaspora.

6. Kdo so pravzaprav kurdski borci? Kdo se bori proti IS, koliko jih je in kaj jih motivira za boj?

Veliko borcev, ki se je pridružilo boju zoper IS izhaja iz PKK. Seveda so tam tudi borci YPG in YPJ, a tudi te dve skupini sta neposredno povezani s PKK. Tudi v iraškem delu Kurdistanu PKK igra pomembno vlogo v boju zoper IS, saj se bori skupaj s pešmergami. V splošnem so to mladi ljudje, ki si želijo ohraniti svoje ozemlje in zaščititi prebivalstvo ter se boriti proti radikalnim islamistom. Tudi veliko žensk se bori proti IS, slednje so še posebej učinkovite, saj se jih islamisti bojijo. Po njihovem prepričanju ne bodo prišli v raj, če jih ubije ženska.

Moj pokojni bratranec, ki se je boril v Kobaneju je dejal, da so njegovi soborci stari okrog 20 let. Sam jih je imel 23, ko je aprila letos izgubil življenje. Ni veliko starih borcev.

7. Kdo koordinira kurdski boj proti IS? Je ta organiziran ali vsebuje tudi prvine spontanega odpora?

Kurdski boj proti IS v večini koordinira PKK, ki pa je izurjena za gverilsko, gorsko bojevanje in ne za spopade v mestih. Spopade v Siriji vodi PKK ali pa njena sestrška organizacija YPG, v Iraku pa boj verjetno vodijo pešmerge, ki pa se tudi zanašajo na moč in znanje borcev PKK. Gverilska taktika je bila tudi začetna pomanjkljivost kurdskih borcev, ki je bila kmalu odpravljena.

8. S kakšnimi težavami se Kurdi soočajo v boju zoper IS?

Največja težava Kurdov je, da ima IS najbolj moderno orožje, ki so ga zasegli iraški vojski, Kurdi pa nimajo dovolj močnega orožja, da bi se lahko enakovredno borili z njimi. Nimajo ustreznega orožja, s katerimi bi lahko uničili tanke, ki jih je IS dobila po begu iraške vojske.

Zaradi tega so lahko osvojili Kobani na primer. Eden izmed borcev se je razstrelil, da je uničil tank, saj druge poti ni bilo.

Težavo pa vidim tudi v tem, da nas nekatere zahodne sile niso zadostno oz. pravočasno podprle v boju zoper IS. Tudi njihova reakcija na obglavljanje zahodnih državljanov, bi lahko bila bolj silovita oz. bi nam zaradi tega lahko namenili več podpore, saj smo Kurdi sila, ki se bori proti IS, ki ugrablja in obglavlja njihove državljane.

9. Katere cilje želijo Kurdi doseči v boju zoper IS? Kaj so že dosegli? Kakšna je dolgoročna strategija boja proti IS? Kako bi jo lahko porazili?

IS je sovražnik človečnosti in človeštva, saj njeni pripadniki pošiljujejo ženske, obglavljajo moške in zaslužjujejo otroke. Boj proti njen ne bi smel biti le kurdski boj, pač pa bi moral celotni svet nastopiti proti tej globalni grožnji.

Naš cilj je, da jih porazimo in zaustavimo. Da zaščitimo prebivalstvo in ozemlje. Če tudi jih bomo mi porazili in pregnali iz ozemlja Kurdistan, bodo napadli druge predele. Nismo pa dovolj močni, da bi se z njimi lahko borili na vseh območjih, tudi izven Kurdistan, kjer naša prisotnost zaradi večinskega sunitskega prebivalstva ni preveč zaželena. Svoje dejavnosti pa je IS še razširila na druge države (npr. Afganistan), v katere ne moremo poseči. Želimo si, da bi se celotni svet združil proti IS.

Osvojili smo že nekatera ozemlja, ponovno pridobili nadzor nad njimi, poleg tega pa smo povečali našo mednarodno prepoznavnost in v boju zoper IS postali bolj enotni kot kdaj koli doslej. Iz vseh delov Kurdistan se ljudje borijo proti IS, tudi če se jim ne bi bilo treba oz. niso neposredno ogroženi. Naš uspeh pa se odraža tudi v Turčiji, saj je turška kurdska stranka prvič prestopila parlamentarni prag in menim, da le zaradi zaslug Kurdov v boju zoper IS. Tudi nekateri Turki so nas pričeli spoštovati.

Mesta in vasi, ki so osvobojena pa so še zdaleč od prvotnega stanja, zato nas čaka še veliko dela. Nekatera mesta so popolnoma uničena, zato bo potrebnega veliko truda in sredstev za obnovo.

Dolgoročno pa poskušamo okrepiti našo obrambo, saj nas je IS ujela nepripravljene, kar je bil tudi razlog, da je zavzela nekaj mest. Sedaj poskušamo biti bolj pripravljeni, da se kaj takega ne bi ponovilo. Dolgoročno gledano, svet ne bi smel pričakovati, da bomo Kurdi porazili IS, saj sega daleč preko meja našega ozemlja. Naše ozemlje zmoremo braniti, seveda z orožjem, ki nam ga dostavijo zahodne sile ter tudi z njihovo zračno podporo, ne moremo pa zaščititi celotnega sveta.

Poskušali bomo pridobiti tudi čim več orožja od zahodnih sil, da se bomo lahko borili z IS. Da bi jo porazili bomo še naprej potrebovali podporo zahoda, poleg tega pa bomo morali ostati enotni.

10. Kakšna je njihova vloga v globalnem boju zoper IS?

Do danes smo Kurdi edina sila, ki je porazila IS. Čeprav so vključeni tudi drugi regionalni akterji, kot so Assadove sile, iraška vojska, različne milice, nobeni izmed njih ni uspelo poraziti IS. Omenjene sile so zbežale, in namesto, da se bojujejo med seboj, bi se vse morale združiti v boju zoper IS.

Ti borci, ki se borijo na strani IS in izvirajo iz zahodnih držav, bodo nekoč prišli nazaj, se vrnil v domovine in lahko se zgodi, da bomo pričla še več napadom, kot je bil v Parizu na častnik Charlie Hebdo. Zahodne države bi nam morale pomagati za njihovo lastno dobro.

11. Kakšnih oblik pomoči so bili Kurdi deležni s strani mednarodne skupnosti v boju zoper IS in v kolikšnem obsegu?

Zahodne sile so nam pomagale z zračnimi napadi na položaje IS. Priznati moram, da nam brez njihove pomoči mogoče ne bi uspelo, mogoče bi izgubili Kobani. Zračni napadi so zelo pomagali, poleg tega pa so pešmerge sirskim Kurdom dale nekaj orožja, ki jim ga je priskrbela mednarodna skupnost, vendar ne veliko. Potrebujemo pa še več težkega orožja.

12. Kaj konkretno je pomoč mednarodne skupnosti pripomogla k napredku Kurdov v boju zoper IS? Je kakšna oblika pomoči izboljšala zmogljivosti Kurdov oz. prispevala k porazu IS na določenem območju?

Najbolj so k napredku Kurdov pripomogli zračni napadi, nekaj je bilo tudi orožja, vendar še vedno ne dovolj, da bi se lahko enakovredno borili z IS.

13. Si Kurdi želijo pomoči mednarodne skupnosti in tudi računajo nanjo? Bi morala mednarodna skupnost neposredno priskočiti na pomoč Kurdom, ki se borijo z globalno varnostno grožnjo?

Kurdi si želimo mednarodne pomoči in jo pričakujemo. S pomočjo mednarodne skupnosti lahko napredujemo hitreje, z manj žrtvami. Hitreje kot porazimo IS, bolje bo. Tako za nas, da

ne bo več toliko žrtev, pa tudi za mednarodno skupnost, da se prebivalstvo ne bo radikaliziralo in se radikalna ideologija ne bo širila. Vsakdo izmed nas je v tem boju izgubil nekoga, osebno sem izgubil nekaj prijateljev ter bratranca, sestrična pa se še vedno bori proti IS. Zato si želimo pomoči, da se boj čim prej konča, naši ljudje pa ostanejo varni.

Mnenja o tem, ali bi morala mednarodna skupnost neposredno posredovati v boju z IS s svojimi kopenskimi silami, pa so nekoliko deljena. Vseeno pa se velika večina Kurdov strinja, da nočejo tujih sil na svojem ozemlju, če pa to želita sirska in iraška oblast, temu ne bodo nasprotovali. Menijo pa, da bi neposredna vpletenost lahko privedla do še večjega kaosa, še posebej po določenem časovnem obdobju, ko bi sile odšle in lahko bi se ponovila situacija iz Iraka in Afganistana.

14. Kaj lahko Kurdi sami dosežejo v boju zoper IS?

Mislim, da bi Kurdi, vsaj na svojem ozemlju, dolgoročno gledano, lahko porazili IS, saj so izjemno motivirani, da zaščitijo svoje ozemlje in prebivalce, bi pa boj trajal neprimerljivo dlje brez zračne podpore in orožja zahodnih sil. In število žrtev bi bilo veliko višje.

15. Kdo bo po vašem mnenju ključni akter v boju zoper IS (so to Kurdi, ZDA, Turčija, itd.) in bo največ prispeval k njenem porazu?

Mislim, da smo to Kurdi, saj smo edina sila, ki se neposredno in uspešno bori z IS že od sredine lanskega leta. Glede na to, da smo omejeni na svoje ozemlje, pa bi morale ukrepati tudi mednarodne sile, da porazijo IS izven Kurdistana, kjer se mi ne moremo boriti sami, ker smo v nekaterih predelih nezaželeni. Želimo pa si podpore omenjenih držav in predvsem njihovih prebivalcev. Slednji se ne rabijo boriti z nami proti Is, lahko nas podpirajo na številne druge načine (finančno, s pritiskom nad oblastmi, da nam pomagajo, itd.).

16. Kaj bi morale regionalne sile in mednarodna skupnost storiti v boju zoper IS?

Nekatere sile bi morale nemudoma prenehati podpirati IS, nas nehati napadati, mednarodna skupnost pa bi nas morala podpreti, tako v boju z IS, kot v boju za naše osnovne pravice.

17. Si Kurdi želijo sodelovati tudi v političnem diskurzu o IS? Zakaj vanj, kot edini akter, ki se neposredno bori proti IS, niso vključeni?

Želimo, da so naši voditelji vključeni, da se jim prisluhne. Poleg tega si želimo, da nam mednarodna skupnost prisluhne tudi v prihodnosti, ko grožnje z IS ne bo več. Naše večje sodelovanje nam onemogoča Turčija, ki temu ni naklonjena, saj se boji, da bi se preveč okrepili in s tem tudi naše zahteve. Prizadevala si je, da nas je mednarodna skupnost prepoznala kot teroriste, zato nas noče za isto mizo.

18. Ali bodo Kurdi po porazu IS vključeni v proces stabilizacije regije kot enakovreden partner? Bodo regionalne in mednarodne sile pozabile na njihove zasluge kot ob razpadu Osmanskega imperija?

Upam, da nas bodo regionalne in zahodne sile ob ponovnem vzpostavljanju državnih struktur na ozemlju, ki ga je nadzorovala IS, obravnavale kot enakovrednega partnerja ter da nas ne bodo ponovno izigrale. To bi Kurde izjemno razjezilo in situacija na Bližnjem vzhodu bi se lahko po porazu IS ponovno zaostрила, tokrat na relaciji Kurdov z regionalnimi silami. Ne vidim možnosti vojaškega spopada, pač pa političnega pritiska. Mislim tudi, da imamo zadostno podporo prebivalcev zahodnih držav, da kaj takega ne bi dopustili in kar tako pozabili na našo vlogo v boju zoper IS.

Tudi mednarodne organizacije bi nas počasi morale sprejeti za enakovredne, ne ravno enakovredne, pač pa nam dati možnost, da smo slišani.

19. Je ali bo boj proti IS revidiral status in položaj Kurdov v regiji in mednarodni skupnosti? Kaj menite o trenutnem položaju kurdskih borcev proti IS, ki so bili v preteklosti prepoznani kot teroristi? Ali podpora mednarodne skupnosti pomeni tudi drugačno prihodnost za Kurde?

Naš položaj se ni drastično spremenil, spremenil pa se je način, na katerega nas državljani zahodnih držav vidijo. Veliko se jih je pridružilo boju zoper IS, čeprav so organizacije v katerih delujejo mednarodno prepoznane kot teroristične oz. so povezane z njimi. Tudi države same so se znašle v zagati, saj označujejo določeno skupino za teroristično, hkrati pa jo posredno podpirajo.

Mi se nismo spremenili, spremenila se je mednarodna skupnost oz. njene potrebe. Trenutno nas potrebujejo, zato nas podpirajo. Smo edino sekularno gibanje na Bližnjem vzhodu, in mi smo tisti, ki jim lahko podelimo moč v regiji, saj smo edina alternativa med več radikalnimi islamističnimi skupinami.

20. Kakšno prihodnost vidite za Kurdistan? V primeru napredka ali poraza IS?

Vidim drugačno prihodnost za Kurde, saj smo pridobili mednarodno podporo, ki upam, da se bo prenesla tudi na področje zagotavljanja naših osnovnih političnih, jezikovnih in kulturnih pravic. Čeprav bo IS poražena, bo potrebno še veliko postoriti, da bomo Kurdi v vseh štirih državah uživali pravice, za katere se borimo zadnjih nekaj desetletij. Še vedno bodo obstajali problemi, ki so nas pestili pred pojavom IS in ki jih bomo morali reševati, potem ko IS več ne bo.

Priloga C: Intervju z bratom pokojnega turškega Kurda, borca proti Islamski državi, Abdullahom Erenom

Intervju je bil izveden v Diyarbakirju, največjem kurdskem mestu v Turčiji, prestolnici turškega Kurdistana, v soboto 20. junija 2015. Intervju se je izvajal v angleškem in turškem jeziku, v prisotnosti profesionalnega prevajalca. Razgovor je potekal dve uri, po intervjuju pa me je g. Eren peljal pokopališče, kjer so pokopani borci proti IS. Med njimi je tudi intervjuvančev brat, Yusuf Eren, študent medicine, ki je bil ubit aprila 2015, star 23 let.

1. Ali je ideja o skupni državi vseh Kurdov ogrožena zaradi IS? So Kurdi dokončno zamudili priložnost za ustanovitev lastne države in za geostrateški razvoj svojega ozemlja zaradi pojava IS?

IS neposredno ne ogroža ideje o skupni državi Kurdov, saj je mnenje o ustanovitvi le te deljeno znotraj naše skupnosti. Turški Kurdi si lastne države že nekaj časa ne želimo, želimo le določeno stopnjo avtonomije, podobno razmišljajo tudi sirski in del iranskih Kurdov, drugi del slednjih pa skupaj z iraškimi podpira idejo o lastni državi. IS tako ne ogroža ideje, pač pa naš obstoj in naše ozemlje. Vsekakor pa pojav IS vpliva tudi na ekonomski razvoj regije, kjer prebivamo Kurdi, na ekonomijo na sploh. Če samo omenim različne oblike pomoči, ki jo pošiljamo v Rojavo (avtonomna pokrajina na severu, severovzhodu Sirije), tudi orožje in druge stroški tega spopada z IS. Potrebno je omeniti tudi begunce, ki prihajajo v severni del Kurdistana in predstavljajo finančni izziv za regijo. IS, ki neposredno ogroža Kurde, pa nas je še bolj povezala ter poenotila in čeprav imamo Kurdi znotraj štirih držav, v katere smo razdeljeni različne poglede na stvari, npr. na ustanovitev lastne države smo enotni, kot še nikoli doslej. Temu smo lahko bili priča tudi na ulicah, ko so iraške pešmerge preko Turčije

vstopile v Kobani (mesto na turško-sirski meji, v severnem delu Sirije, simbol boja proti IS), saj so se ljudje spontano zgrinjali na ulice, da bi jih pozdravili.

Ker je bilo na primer s strani Islamske države uničeno oz. zajeto mesto Kobani in tudi drugi deli zahodnega Kurdistanu, bomo predvsem v prihodnosti potrebovali veliko finančne in ekonomske pomoči severnega dela Kurdistanu in tamkajšnjega prebivalstva, da bomo obnovili uničena mesta. Po drugi strani pa je Kobani bogato z naftnimi nahajališči, nad katerimi je do sedaj imela nadzor država (Sirija in nato kratek čas IS), sedaj pa je nadzor nad temi nahajališči v naših rokah. Mogoče smo zaradi tega v najboljšem položaju do zdaj, da izkoristimo naš gospodarski potencial. Upamo, da bomo v prihodnosti, po porazu IS, ohranili nadzor nad nafto na našem ozemlju. Da bi bilo to mogoče pa bomo verjetno morali skleniti dogovor s katero izmed zahodnih držav, mogoče ZDA, saj gospodarsko nismo dovolj močni, da bi se brez podpore borili še proti »imperialističnim« težnjam. Po drugi strani pa prebivalci severnega Kurdistanu pridobivajo pravice, zato bomo mogoče z njimi sklenili dogovor, da nam pomagajo ohraniti nadzor nad zalogami nafte.

Do sedaj ekonomskim izgubam nismo povečali preveč pozornosti, saj smo v boju z IS izgubili toliko ljudi, da se ekonomske izgube ob tem zdijo nepomembne.

2. Kako se je boj Kurdoev za pravice in neodvisnost z vladami držav, v katerih prebivajo, transformiral v boj proti globalni varnostni grožnji?

V Turčiji smo Kurdi pred časom začeli pogajanja in mirovni proces z vlado, nismo pa pričakovali, da bo IS postala tako močna, da bo vplivala na nas. Pričakovali smo, da se bo nekaj zgodilo v zahodnem Kurdistanu, saj so opozicijske sile poskušale strmoglaviti Assada in so se ob tem pojavili radikalni islamisti, vendar nismo bili pripravljeni na tako močno silo, kot je IS. Zato je tudi večina naših gverilskih bojnikov, ki se je v preteklosti borila proti turškim vladnim silam in je zdaj vključena v mirovni proces, odšla v Sirijo in ne v Irak. Večina borcev YPG (kurd. Yekîneyên Parastina Gel, ang. People's Protection Unit), ki se bori proti IS, tako izhaja iz vrst PKK, tudi večina poveljujočih je iz vrst PKK.

Kurdi se borimo že več desetletij, v Turčiji 30 let, proti vladi, da bi si izborili naše pravice in določeno stopnjo avtonomije, zato smo vedno pripravljeni na vojno. Posebne priprave zato niso bile potrebne. Večina borcev, ki se je v preteklosti v gorah borila proti turškim vladnim silam, je preprosto odšla v Sirijo, kjer se zadaj borijo proti IS. Ne vemo proti komu se bomo morali boriti jutri. Od otroštva naprej se zavedamo, da bo lahko nekoč nastopil čas, ko se bo

sleherni izmed nas moral boriti, a ne vemo proti komu. Če se v naši neposredni bližini vnamejo spopadi ali se začne nova vojna, nismo šokirani in presenečeni, saj vemo, da se vsak trenutek v regiji lahko začne nova vojna. Tudi po IS.

Si seznanjena s protestom za Kobani v Turčiji?

Da.

44 oseb je izgubilo življenje. Protest se je zgodil spontano, ni bil organiziran, nismo vedeli, da se bo kaj takega zgodilo. Ljudje so umirali v Kobaniju, zato smo odšli na ulice. Protest je dosegel velike razsežnosti, se sprevrgel v nasilje, ko so varnostne sile proti protestnikom uporabile vodne topove, solzivec in druge metode, da bi jih razgnale. Protest in žrtve pa niso bile zaman, saj je po tem Turčija morala dovoliti prehod iraških pešmerg skozi zaprto turško-sirsko mejo, da so odšle na pomoč v Kobani. Veliko ljudi je umrlo, a ne zaman. Tudi vsi mi smo se pripravljani boriti proti IS, čeprav nismo usposobljeni. IS pobija naše ljudi, naše prijatelje, sorodnike, predvsem mlade. V času najsilovitejših spopadov z IS v Kobaniju, je samo v Diyarbakir dnevno prišlo 7 do 10 trupel mladih borcev. Vedeli smo, da se nekaj mora premakniti, da ne smemo dovoliti novih žrtev, brez da bi ukrepali, zato smo odšli na ulice, zato se je zgodil protest.

Se spomniš Sadamovega napada s kemijskim orožjem na Kurde? Umrlo je med 3500 in 5000 Kurdov, kar je bil velik šok za nas. To je veliko žrtev na enkrat, a se sčasoma pozabi. Iz Kobanija pa smo vsakodnevno prejeli in pokopavali trupla naših prijateljev, sorodnikov, zato tega ne moreš pozabiti. Verjetno jih je več deset v celotnem Kurdistanu izgubilo življenje vsak dan v boju zoper IS, v Diyarbakirju med 7 in 10 oseb na dan.

Že več kot 30 let se borimo, tega smo navajeni, a to, čemur smo priča v Kobaniju, je drugače. Omenjeni protest je bil izraz našega globokega neodobravanja celotne situacije in ne ukrepanja nekaterih akterjev. Bil je klic na pomoč, klic po pozornosti.

Kurdska psihologija se je zato precej spremenila. Če umre starejša oseba, nihče ni pretirano žalosten, saj smo navajeni, da umirajo številni mladi, perspektivni ljudje. Le redki jokajo ob naravni smrti starejšega, saj smo tako navajeni smrti. Kar je žalostno, saj je vsak človek dragocen, ampak če umre naravne smrti, je drugače. Ne moremo primerjati bolečine ob vsaki izgubi, ampak po toliko mrtvih mladih ljudeh, včasih pozabimo, kako se odzvati v primeru naravne smrti. Lahko se tudi zgodi, da se bo kdo smejal na pogrebu starejše osebe.

Tudi naše pogrebne navade so se spremenile. Ko pokopavamo ženske, ki umrejo v boju z IS, jih poimenujemo »neveste Kurdistan«, na roke pa nanašamo tradicionalno rdečo barvo, ki se uporablja ob porokah. Običajno se na pogrebih nosi črnino, kot imate verjetno navado v Evropi, sedaj pa se v Kurdistanu na pogrebih nosi oblačila v tradicionalnih kurdskih barvah, rumeni, rdeči in zeleni (kes kuso ruzer). Tudi na grobovih padlih borcev so prisotne te barve v obliki raznih trakov, pisanih kamnov, cvetja. To s barve življenja, narave, ki so v naši kulturi zelo pomembne in s katerimi so zaznamovane tudi vse kurdske organizacije, mi pa jih sedaj uporabljamo za mrtve.

Tudi po porazu IS in vzpostavitvi miru z državami, v katerih živimo bomo še desetletja čutili rane, saj je vsakdo izgubil nekoga, ki mu je bil blizu.

3. Bodo po morebitnem porazu IS Kurdi ponovno stremeli k skupni državi vseh Kurdov?

Kot sem že omenil, si vsi Kurdi ne želimo svoje države. Kar želijo pešmerge, Barzani (op. predsednik iraškega Kurdistan) in iraški Kurdi, je njihova stvar. Če si oni želijo svojo samostojno državo, nas to nič ne skrbi, na nas to ne bo imelo slabega vpliva. Če pa jim to uspe, bo lahko le dobro zanje in mogoče tudi za nas. Sami (turški in sirski Kurdi) si želimo federacije in ne bomo posegali v želje iraških Kurdov, če nimajo enakih želja. Glede na to, da so iraški Kurdi v zadnjem času okrepili svoj položaj znotraj države, dobili tudi delno samostojnost, bi tudi pričakovali večjo pomoč iraških vladnih sil Kurdom v boju zoper IS. Iraške sile ne bi smele tako zlahka prepustiti IS nekaterih strateško in ekonomsko pomembnih mest, pač pa bi morale podpreti Kurde v boju z IS.

Obstaja več kurdskih vojaških skupin, poleg PKK in pešmerg. Nekatere izmed njih so marksistične-leninistične, nekatere so še bolj nacionalistično usmerjene kot Barzani. Kot veš, smo bili razdeljeni med štiri države in to si lahko države štejejo kot lasten uspeh, da jim je od razpada Osmanskega imperija oz. od podpisa pogodbe iz Sevresa uspelo spremeniti naše mišljenje. Razdeljeni smo bili v štiri države, podvrženi štirim različnim vplivom, kar je odločilno vplivalo na našo ideologijo. Nismo se popolnoma integrirali v družbo (v nekaterih državah bolj, v drugih manj), vendar pa so se spremenile naše perspektive. Če bi ostali združeni pod eno državo, bi bilo mogoče naše mnenje o nekaterih pomembnih zadevah enotno. Tudi že omenjene vojaške skupine podpirajo različna stališča. V kolikor želijo samostojno državo, podpirajo pešmerge, v kolikor pa si želijo federacije, so bolj združljivi z nami.

Zaenkrat pa za našim bojem proti IS ni skrite agende, saj smo videli že toliko žrtev, da si želimo le zaustaviti pobijanje naših ljudi. To je naš glavni cilj.

V konstantni vojni oz. boju smo že 30 let, ampak, kot sem že omenil, si nikoli nismo želeli česa takega. Vojna je nekaj najslabšega na celem svetu, sramota za človeštvo. Tudi naši najbolj izkušeni in izurjeni borci se nočejo več boriti proti vladnim silam držav, v katerih prebivamo. Na žalost se moramo ponovno boriti, tokrat proti IS. V vsej naši zgodovini, Kurdi nikoli nismo začeli nobene vojne oz. napadli neko ozemlje zaradi teženj po širjenju svojega ozemlja. Vedno smo le ščitili kar je naše, naš Kurdistan. Nikoli nismo bili osvajalci in silili prišlekov, da sprejmejo naše navade, jezik, itd.

Rad bi ti povedal še eno žalostno zgodbo. Mlada ženska, pripadnica Yezidov (op. Kurdska verska skupnost, živeča predvsem v Iraku), si je potem, ko je njen mož padel v boju z IS na kratko ostrigla lase, jih položila na njegov grob in se še sama odšla borit z IS. Dejanje je imelo simbolni pomen, saj lasje v kurdski družbi pomenijo lepoto, lepoto same ženske, ki je za žensko po moževi smrti postala brezpredmetna. To je nekakšna kurdska tradicija, da si vdove ostrižejo lase, ona pa je želela nadaljevati moževo poslanstvo, zato je odšla v boj.

4. Bi lahko Kurdi IS, kot novega regionalnega akterja, obrnili sebi v prid? Kako?

Edina pozitivna stvar te situacije v kateri smo se znašli je, da zahodne sile vedo, da obstajamo. Da se zavedajo našega obstoja, vedo v kakšni situaciji živimo. Večina prebivalstva zahodnih držav ni vedela, da obstajamo, ni bila seznanjena z našo problematiko, ni vedela, za kaj smo se v preteklosti borili z vladnimi silami držav, v katerih živimo, po zaslugi IS in našega boja proti njej, pa je bila svetovna pozornost za kratek čas preusmerjena na nas, tako da smo lahko »seznanili« svet tudi o drugih problemih, ki nas pestijo. Svet sedaj ve za nas, našo ideologijo, naše mnenje. Ljudje vedo za nas, zanimajo jih naši motivi, tako za boj proti IS, kot za boj proti vladnim silam v preteklosti, ideologija, prepričanje.

Ti si pravzaprav dokaz tega. Nihče te ni prisilil, da prideš sem, nisi članica politične organizacije, pa vendar te zanima naša plat zgodbe.

Tudi v Kobaniju je veliko mednarodnih borcev, ki se borijo na naši strani proti IS. Prihajajo celo iz Afrike, Argentine, Evrope in celega sveta in se nam pridružujejo v boju proti IS. Nismo jih prisilili, da pridejo, smo pa veseli, da so tam, saj so tudi oni dokaz, da svet ve za nas, da

jim je mar. Tudi veliko Turkov se je prišlo boriti proti IS v Rojavo, odraz podpore našemu boju pa so bile tudi nedavne parlamentarne volitve v Turčiji. Zaradi našega uspeha v Kobaniju in neustrašnega boja zoper trenutno največjo regionalno grožnjo smo prejeli zgodovinsko podporo in se z našo največjo stranko uvrstili v parlament. Tudi Turki vedo za nas, našo ideologijo, zaradi Kobanija.

Islamska država v preteklosti ni obstajala, ni se nam bilo treba boriti proti njej. Izgubili smo toliko, da težko najdem kaj dobrega v tej situaciji. Ne vem, če bi morali odreagirati kako drugače in izkoristiti IS sebi v prid, ampak zaenkrat je edina dobra stvar, da je zaradi našega boja z IS svet seznanjen z našim obstojem in težavami, ki nas pestijo že desetletja in nas bodo tudi po tem, ko IS ne bo več.

5. Zakaj je po vašem mnenju IS neposredno napadla kurdsko ozemlje šele jeseni 2014? Pomeni to, da Kurdistan ni bil njen primarni cilj?

Kar se je zgodilo v Siriji je rezultat Arabske pomladi. Kurdi se nismo pridružili Arabski pomladi, to je bila naša taktična poteza. Nismo se hoteli neposredno vplesti v dogajanje, a vedeli smo, da se bo nekaj zgodilo tudi v naši bližini. Tudi Öcalan (op. Abduallah Öcalan, nekdanji vodja PKK) je poslal pismo v Rojavo in tamkajšnje prebivalce opozoril, naj se v konflikt oz. gibanje ne vpletejo neposredno, saj takrat še nismo vedeli oz. mogli predvideti, kaj se bo zgodilo. Nismo mogli vedeti, ali se bodo radikalni islamisti okrepili in kaj bodo storili, nismo mogli predvideti posledic, zato smo čakali na začetku in to, naša nevtralnost, je mogoče razlog, zakaj nas niso napadli prej.

V okviru Arabske pomladi so se pojavile oz. pridobile na moči številne vojaške organizacije s težkim orožjem, vendar se nismo želeli boriti z njimi, saj če bi jih napadli prvi bi zagotovo izgubili. Želeli smo, da se borijo ena proti drugi, dokler pa ne napadejo našega ozemlja, Kurdistan, se z njimi nismo hoteli boriti. Se veda smo hoteli pomagati tudi drugim narodom iz regije, vendar nismo dovolj močni, da bi jih zaščitili.

In gre se tudi za priprave; vojaška organizacija mora tudi čez določeno fazo priprav, v kolikor želi dosežati cilje. Na primer, IS je morala najprej zaseči strateško pomembne točke ter predvsem iraška vojaška oporišča, da je pridobila orožje, saj brez tega ne bi mogli ničesar. Tako so šele postali zares močni, poleg podpore somišljenikov z vsega sveta so potrebovali orožje. Šele potem so lahko napadli Kurdistan. Mislim, da za tem ni nobenega

globljega pomena, zakaj nas niso napadli že prej, kot jeseni 2014. Preprosto so nas napadli, ko so postali dovolj močni.

Na začetku je bila Arabska pomlad upor običajnih ljudi, nato pa so nekatere zahodne, imperialistične države prevzele nadzor in te običajne ljudi pripravile do tega, da so se borili proti vsakomur, kogar zahodne države niso želele na oblasti. Zato se tudi nismo želeli neposredno vplesti v tedanje konflikte v regiji, dokler nas ni nekdo napadel. Posredno smo podpirali upor običajnih ljudi, jih razumeli, nismo pa želeli sodelovati v spopadih. Prav tako so zahodne države izbrale Turčijo, kot center Bližnjega vzhoda in jo podpirale z vladajočo stranko na čelu (op. AKP), ki tudi vedno ne podpira človekovih pravic, zato smo bili tudi v tem oziru previdni in nismo želeli sodelovati v Arabski pomladi. Turčija je bila neformalno izbrana, da vodi oz. nadzoruje Bližnji vzhod in zato je tudi dajala orožje radikalnim islamistom v času Arabske pomladi, ko so se npr. borili proti Assadu v Siriji (IS, Al Nusra, itd.).

IS si ne želi le pobijati Kurdov, imajo tudi druge načrte. Če pogledamo Evropo čez dve leti, se marsikaj lahko zgodi. Radikalni islamisti se lahko okrepijo, podobni napadi kot je Charlie Hebdo se lahko zgodijo tudi v prihodnosti. Posledično se lahko okrepijo tudi fašistična gibanja. Situacija je zelo kompleksna. Mi smo trenutno osredotočeni na zaščito našega ozemlja in naših ljudi, ampak v ozadju je še veliko več, na kar je potrebno misliti. Trenutna situacija na Bližnjem vzhodu bo po mojem mnenju imela zelo velik vpliv na varnost v Evropi, če se evropske države ne bodo pravilno odzvale že zdaj.

Ni le nafta v Rojavi in drugi delih Kurdistana, ki privlači IS; imamo tudi naftne rezerve v severnem delu Kurdistana, a so za enkrat varni. Če bodo želeli naravne vire, pa bodo poskušali napasti tudi ta območja. Ne gre le za ekonomske interese. Po razpadu Sovjetske zveze je bila ideja o vnovičnih vojaških spopadih skoraj neverjetna, verjeli smo, da lahko živimo brez nadzora zahodnih sil, zdaj pa vemo, da je vsak trenutek mogoča nova vojna.

Kaj želi IS doseči na ozemlju Kurdistana? Si želi zagotoviti naravne vire, ali je Kurde prepoznala kot najšibkejši člen v regiji, ki bi ga najlažje porazila in zavzela ozemlje?

Seveda so nas videli kot šibek člen, saj so že na začetku porazili iraške vladne sile oz. so te zbežale pred njo in napadli Assadove sile ter pridobili toliko orožja. Vem, da se ponavljam, da je IS iraški vojski in drugim silam zaplenila veliko orožja, želim le poudariti, kar je po mojem mnenju njihov ključni vir moči. Zaradi tega orožja so začeli napadati druge predele

Iraka in Sirije in kasneje tudi Kurdistan. Kar se tiče IS, verjamemo, da so njihovi borci radikalni islamisti, ampak v ozadju organizacije stojijo oz. so stale vsaj v nedavni preteklosti, ko so jih neposredno podpirale, zahodne, imperialistične države. Zanimivo v vsej situaciji je, da IS, kot radikalna islamska skupina napada predvsem muslimane, čeprav so njihov največji »sovražnik« v prvi vrsti kristjani, judje, itd. Ampak IS in druge radikalne islamistične skupine niso nikoli napadle Izraela ali katere krščanske države. Islam je po mojem mnenju le izgovor IS za doseg njenih ciljev.

Vse najhujše družbene skupine so se pridružile IS, od zapornikov, posiljevalcev in drugih kriminalcev, podobni situaciji pa smo bili v zgodovini že priča s strani zahodnih sil, ko so ob odkritju Amerike Evropejci iztrebljali Indijance tako, da so v Ameriko pošiljali zapornike in kriminalce. Vsi psihopati z vsega sveta so se pridružili IS, zato so zahodne družbe za enkrat lahko dokaj mirne.

Obstaja pa še drugačen pogled.. Pred IS in Arabsko pomladjo, je bila Evropa v hudi ekonomski krizi, prav tako Amerika. Prebivalci Evrope in Azije so bili zaradi krize in kapitalističnega sistema nasploh nezadovoljni. Družba se je spremenila, si ustvarila drugačen način »zabave«, t.i. nasilno pornografijo. Vedno gledajo nasilne posnetke, še posebej obglavljanja in zažig talcev, kar je bila tudi ena od prvih metod IS. Grožnja, ki jo predstavlja IS pa je po drugi strani tudi mehanizem za nadzor oz. strašenje prebivalstva. Milijoni ljudi gledajo te posnetke IS in si svoje države zamišljajo kot zaščitnice, ki jim omogočajo varnost pred IS.

V Kurdistanu imajo ljudje različne politične in ekonomske nazore. Politična, ekonomska in socialna struktura je drugačna od držav v regiji. IS bi lahko napadla tudi Turčijo, pa je ni. Lahko bi napadla katero koli državo. Vsak posameznik si to razlaga po svoje, odvisno od njegovega političnega prepričanja in družbenega statusa. Po mojem mnenju je bil Kurdistan zanje najboljša izbira. Če bi bil Kobane poražen oz. bi ostal v rokah IS, bi to najverjetneje razveselilo tudi Turčijo, saj je predsednik Erdoğan napovedal padec Kobaneja, kar pa se ni zgodilo in je zgolj le še okrepilo Kurde v severnem Kurdistanu.

6. Kdo so pravzaprav kurdski borci? Kdo se bori proti IS, koliko jih je in kaj jih motivira za boj?

To so mladi Kurdi, kot sem jaz. Prihajajo pa predvsem iz severnega dela Kurdistanu. Motivi za boj pa so odvisni od vsakega posameznika. Nekatere v življenju žene lepota cvetlice, druge

želja po pravici, nihče pa ni tam iz želje po ubijanju. Vsi borci si želijo, da se nasprotniki ne bi pridružili IS, saj se morajo zdaj boriti proti njim. Nekatere pa mogoče žene tudi želja po maščevanju.

Motiv je res odvisen od posameznika. Ko sem se pogovarjal z bratom, ki se je boril v Kobaneju, me je vprašal, če slišim glas ptic. Sredi vojne, si je vzel čas in prisluhnil ptičjemu petju, občudoval lepote narave in se pogovarjal o ljubezni. Nikoli ni govoril o vojni, nasilju, dogodkih, ki jim je bil priča, ljudeh, ki jih je ranil ali pokončal, pač pa o tem, kako lepo je življenje. Enostavno ljubil je življenje, zato ni mogel dovoliti, da ga IS komu vzame. Njega je v boj z IS gnala ljubezen do življenja, sočloveka.

Tolikokrat v zgodovini in naših življenjih so nam vzeli vse in nas pripeljali do skrajnih meja, edina stvar, ki pa nam je nihče ne more vzeti, pa so naše misli. Če zmagamo proti IS, ali izgubimo, če nas že jutri ponovno bombardirajo turška letala in izgubimo vse bodo ostale naše misli in spomini. Nikoli se nismo in se ne bomo v boj s komer koli podajali v želji po ubijanju in tako je tudi z IS in tako bo tudi v prihodnosti, v kolikor se bomo spet morali boriti s kako silo ali organizacijo.

7. Kdo koordinira kurdski boj proti IS? Je ta organiziran ali vsebuje tudi prvine spontanega odpora?

Mislim, da je koordinacijsko vlogo prevzela PKK in z njo povezane organizacije.

8. S kakšnimi težavami se Kurdi soočajo v boju zoper IS?

Najprej je to pomanjkanje orožja. Druga težava pa je to, da je veliko Kurdov prav tako muslimanov, zato se nočejo boriti proti drugim muslimanom (IS). Bistvo pa je, da se mi ne bojujemo proti Islamu, pač pa proti radikalnim islamistom. Veliko mladih Kurdov se je tudi pridružilo IS, zato jim poskušamo dopovedati, prikazati, kaj je IS, kaj dela in da to, kar dela ni prav, še zlasti ne v imenu Islama. Zato pa moramo biti tudi previdni, saj je kot rečeno veliko Kurdov muslimanov. Če bi bili kristjani, judje, ali kaj drugega, bi bilo drugače.

9. Katere cilje želijo Kurdi doseči v boju zoper IS? Kaj so že dosegli? Kakšna je dolgoročna strategija boja proti IS? Kako bi jo lahko porazili?

Predvsem zaščititi svoje prebivalstvo, si povrniti svoje ozemlje, hkrati pa dvigniti družbeno zavedanje o naših težavah, pritegniti pozornost svetovne javnosti, ki bi jo radi ohranili tudi ko IS ne bo več in bi pripomogla k uresničitvi naših zahtev, naših pravic v državah, kjer bivamo. Glavni cilj pa je poraz IS in vzpostavitev miru!

10. Kakšna je njihova vloga v globalnem boju zoper IS?

Kurdski borci so edina večja sila, ki se neposredno bori proti IS in ki je dejansko IS uspela tudi poraziti. Druge sile se tudi borijo z IS, kot so Assadovi privrženci in vojaki v Siriji, vendar v boju z njo niso dosegli veliko. Smo in mislim, da bomo tudi v prihodnosti najpomembnejši akter v boju zoper IS.

Smo pa hkrati edini, ki smo tovrstnega nasilja navajeni. Zločini IS so grozni; ko obglavljajo ljudi, posiljujejo ženske itd., a vendar smo bili podobnih situacij navajeni že v 80. letih, ko so pripadniki turškega in Saddamovega režima posiljevali naše ženske, jim rezali prsi in oči. Zaradi tega, ker nas nič ne more presenetiti, prestrašiti, se lahko tako učinkovito borimo z njimi.

11. Kakšnih oblik pomoči so bili Kurdi deležni s strani mednarodne skupnosti v boju zoper IS in v kolikšnem obsegu?

Od ljudi ali držav?

Obojih.

Zelo smo se trudili in želeli zračne podpore zahodnih sil, ki jo resnično potrebujemo. Vemo, da bo ta pomoč v prihodnosti mogoče imela posledice za nas, vendar se s tem trenutno ne obremenjujemo. Če ne bi bilo zračne podpore, ne bi uspeli tako hitro napredovati, poleg tega pa bi utrpeli še veliko več žrtev.

Tudi podpora prebivalcev zahodnih držav nas je naredila močnejše. Tudi »borci za svobodo«, ki se pridružijo v boju zoper IS nam veliko pomeni. Že dejstvo, da si ti tu in te zanima naša plat veliko pove. Zahodne države nam niso poslale humanitarne pomoči ali pomoči v obliki

orožja zgolj, ker bi nas imele rade, pomagale so nam tudi ali pa predvsem zaradi pritiska državljanov. Države so morale med dvema stranema izbrati tisto, ki jim je najbližje. Niso se mogle poistovetiti z radikalnimi islamisti, zato so se odločile, da pomagajo nam. Čeprav nas mogoče v drugem primeru ne bi podprli, so nas tokrat podprli zaradi pritiska javnosti oz. zaradi nekakšnega občega odklona od radikalnih islamistov. Dejanja IS so vsem znana, zato so države morale zavzeti stališče do nje.

12. Kaj konkretno je pomoč mednarodne skupnosti pripomogla k napredku Kurdiv v boju zoper IS? Je kakšna oblika pomoči izboljšala zmogljivosti Kurdiv oz. prispevala k porazu IS na določenem območju?

Zračna podpora nam je zelo pomagala, tega ne moremo zanikati. Vendar tudi zračni napadi na cilje IS niso vedno uspešni. Včasih se nam zdi, da so zahodne sile tudi selektivne pri napadih na cilje IS, saj jih je YPG prosila za podporo pri napadu na manjše vasi, vendar do sodelovanja ni prišlo, medtem ko so zahodne sile napadle cilje IS na strateško pomembnih mestih in mestih bogatih z nahajališči nafte. Dvomimo, da nam nudijo zračno podporo, da bi zaščitili Kurde, pač pa strateška mesta. Ne glede na vse, pa nam podpora zahodnih sil pomaga pri zaščiti prebivalstva in ozemlja.

13. Si Kurdi želijo pomoči mednarodne skupnosti in tudi računajo nanjo? Bi morala mednarodna skupnost neposredno priskočiti na pomoč Kurdom, ki se borijo z globalno varnostno grožnjo?

Seveda jo hočemo, saj jo potrebujemo. Vemo pa tudi, da bodo posledice za to mednarodno pomočjo v prihodnosti, vendar se bomo s tem soočali takrat, ko in če bo to potrebno. Pomoč je vice versa; mi se borimo proti radikalnim islamistom, zahodne sile pa nam pri tem pomagajo. Vemo, da bo to imelo določene posledice, ampak jim v zameno za pomoč ne nameravamo prepustiti naših naravnih virov, nafte. Borimo se namreč tudi namesto njih; prav zahodne sile so tiste, od katerih je IS namerno ali nenamerno dobila največ orožja.

Če pa bi zahodne sile poslale svoje kopenske sile, da bi se borile proti IS na ozemlju iraškega in sirskega Kurdistanu, bi postala zmešnjava. Podobno, kot je nastalo po ameriški intervenciji v Iraku 2003.

IS namreč ni le naša težava, težava Kurdov, saj deluje znotraj dobršnega dela Iraka in Sirije, izven našega ozemlja. Prisotna je tudi v drugih državah v regiji, zato se morajo tudi one soočiti z njo. Glede na to, da pa so kurdski borci edini, ki se neposredno borijo z njo, jim lahko pri tem pomagajo.

Zahodne kopenske sile lahko pomagajo v boju zoper IS na drugih območjih, celo znotraj Iraka in Sirije, ali Afganistana in Libanona, ne pa znotraj Kurdistanu. Tu si pomoči njihovih kopenskih sil ne želimo, saj se bojimo, da bi lahko po umiku sledila civilna vojna. Ne želimo, da se v Kurdistanu ponovi Irak ali pa da naši naravni viri preidejo v tuje roke. Ne želimo si tudi večjih posegov zahodnih sil v naše gospodarstvo, ki bi lahko sledili po intervenciji. V Iraku je situacija nekoliko drugačna, saj si nekateri iraški Kurdi, z Barzanijem na čelu, želijo neposredne vpletenosti zahodnih kopenskih sil.

14. Kaj lahko Kurdi sami dosežejo v boju zoper IS?

Prepričan sem, da kurdski borci lahko sami porazijo IS, tudi brez zračne podpore zahodnih sil. Bi pa bil ta boj zelo dolg, bojim pa se, da bi se IS v tem času lahko še bolj okrepila in pridobila še več privržencev. Poleg tega bi bilo verjetno število žrtev veliko večje, kot je zdaj. IS ni samo problem Kurdov, zato si ne želimo, da bi v boju z njo ostali popolnoma sami.

Smo pa dosegli nekaj pomembnih zmag; osvojili smo nekaj strateško pomembnih mest v Iraku in Siriji, porazili IS na nekaterih delih ter se uspeli dobro organizirati. Poleg tega smo uspeli rešiti in zaščititi kar nekaj življenj, kar osebno štejem med največje dosežke.

15. Kdo bo po vašem mnenju ključni akter v boju zoper IS (so to Kurdi, ZDA, Turčija, itd.) in bo največ prispeval k njenem porazu?

Kurdski borci so že in bodo tudi v prihodnosti ključni akter v boju zoper IS, saj se ne nameravamo predati.

16. Kaj bi morale regionalne sile in mednarodna skupnost storiti v boju zoper IS?

Predvsem si želimo, da bi nam pomagale z dobavo orožja, predvsem modernega, težkega orožja, s katerim bi se lahko zoperstavili IS.

17. Si Kurdi želijo sodelovati tudi v političnem diskurzu o IS? Zakaj vanj, kot edini akter, ki se neposredno bori proti IS, niso vključeni?

Seveda si želimo biti vključeni, saj se borimo proti IS in si želimo, da bi bil naš glas slišan. Zdi se nelogično, da se skupina ljudi pogovarja o nas, o našem boju zoper IS, pa nas sploh ne pozna. Želimo si, da bi nas vključili, vendar mislimo, da ni tako nujno potrebno. Mi se vseeno borimo proti IS, tudi brez pogovorov.

18. Ali bodo Kurdi po porazu IS vključeni v proces stabilizacije regije kot enakovreden partner? Bodo regionalne in mednarodne sile pozabile na njihove zasluge kot ob razpadu Osmanskega imperija?

To je cilj nekaterih držav, da bi nas ponovno izključili, a mislim, da smo se Kurdi nekaj naučili iz zgodovine. Če nas bodo regionalne in zahodne sile ponovno izključile, smo se pripravljani še naprej boriti za svoje pravice.

19. Je ali bo boj proti IS revidiral status in položaj Kurdov v regiji in mednarodni skupnosti? Kaj menite o trenutnem položaju kurdskih borcev proti IS, ki so bili v preteklosti prepoznani kot teroristi? Ali podpora mednarodne skupnosti pomeni tudi drugačno prihodnost za Kurde?

Naš status se je rahlo spremenil, saj nas sedaj države vzamejo v ozir. Če nas bodo zahodne države prepoznale kot enakovrednega partnerja, bo to zagotovo spremenilo naš položaj.

Da nas zahodne sile podpirajo v boju zoper teroristično organizacijo, pa čeprav tudi nekatere naše organizacije označuje kot take, je za njihovo dobro. Mogoče naših organizacij ne bodo več podpirale, ko bodo dobile, kar hočejo oz. ko bomo porazili IS. Ampak mislim, da je to, da bi se odnosi med kurdsimi gibanji, strankami in oboroženimi skupinami in zahodnimi silami ponovno zaostri do take meje, kot pred pojavom IS oz. kako desetletje nazaj, malo verjetno. Za to ne bodo poskrbele zahodne države, pač pa njihovi prebivalci, saj zdaj vidijo, da nismo teroristi. Nekako smo si pridobili njihovo sočutje in mislim, da bodo odigrali vlogo v naši prihodnosti in tudi prihodnosti kurdskih organizacij, strank ter gibanj.

20. Kakšno prihodnost vidite za Kurdistan? V primeru napredka ali poraza IS?

Tudi če porazimo IS, bomo in smo že v več delih poraženi. Odvisno je tudi od tega, kako jih bomo porazili. Če jih porazimo in potem sodelujemo v procesu stabilizacije držav, prizadetih od IS kot enakovreden partner, bi bilo najboljše za nas. To bi bil najboljši možni scenarij, ki si ga morem zamisliti in ki si ga vsi želimo.

Bi na koncu rad še kaj dodal?

V naše mesto, Diyarbakir, že leta prihajajo tujci, za katere pa ne želimo, da bi se jim smilili, ko odidejo. Ne želimo, da opazijo le naše trpljenje. Ne želimo, da govorijo le o našem trpljenju zaradi turške vlade ali IS, pač pa želimo, da spoznajo naš upor (ang. resistance). Želimo, da zahodne države in ljudje po svetu vedo za naš upor in boj za pravice. Strani, s katerimi se borimo (sedaj in v preteklosti), so nas na takšen ali drugačen način prizadele, vendar to ne vpliva na naš upor in boj za enakopravnost. Želimo si le enakih pravic in miru. Upam, da bodo ljudje po svetu videli, da nismo teroristi, da se borimo na pravi strani ter nam prisluhnilo tudi v okviru upora proti oblastem, od katerih zahtevamo le osnovne človekove pravice. Ne pozabi na to, ko boš odšla v svojo državo.

Priloga Č: Intervju s Simlo Yerlikaya, novinarko turške nacionalne televizije TRT (Turški radio televizija)

Intervju je bil z dopisnico turške nacionalne televizije iz Erbila, Irak, Simlo Yerlikaya izveden preko spletne aplikacije Skype, v petek, 17. julija 2015. Pogovor je potekal dobro uro in sicer v angleškem jeziku. Simla Yerlikaya je sodelovala tudi v dokumentarnem filmu Erika Valenčiča, ki je tudi eden izmed virov v magistrskem delu.

1. Ali je ideja o skupni državi vseh Kurdiv ogrožena zaradi IS? So Kurdi dokončno zamudili priložnost za ustanovitev lastne države in za geostrateški razvoj svojega ozemlja zaradi pojava IS?

Tudi pred pojavom IS Kurdi niso bili usmerjeni k skupni, enotni državi, saj med njimi obstajajo številne razlike. Tu ne gre le za politične razlike, pač pa tudi za kulturne. Če pogledate turške Kurde in tudi sirski razmišljajo podobno, si ne želijo svoje države. Tam ima velik vpliv PKK in njihov vodja Öcalan, po drugi strani pa je v iraškem delu Kurdistanu najpomembnejša politična figura Mesut Barzani in dvomim, da bi ti dve močni osebnosti lahko pustili svojo tekmovalnost oz. razlike ob strani, združili svoje sile in poenotili Kurdistan.

Tako politično, kot kulturno so si Kurdi v različnih državah različni. Kurdska politika in kultura v Siriji in Turčiji je podobna, po drugi strani pa drugačna kot v Iraku in Iranu.

IS pa je Kurde po mojem mnenju nekako poenotila, jih združila, oživila občutek »kurdske nacionalne pripadnosti, ki sega onkraj državnih meja. IS je med Kurde prinesla nacionalizem. Kurdi so začeli sodelovati zaradi IS; mejnik predstavlja dogodek, ko so se iraške pešmerge šle boriti v Sirijo (ob tem so prečkale še Turčijo) in se skupaj z borci PKK borile ob vznožju gore Sinjar. Te geste pomenijo veliko.

2. Kako se je boj Kurdov za neodvisnost transformiral v boj proti globalni varnostni grožnji?

To vprašanje mi je zelo blizu, saj sama pišem knjigo o trenutni situaciji. Kot veš, se Kurdi v Iraku že leta pogovarjajo o neodvisnosti in so temu bližje neodvisnosti kot kdaj koli doslej. V bistvu je iraški del Kurdistanu že kot samostojna država. Sama sem tu že 4 leta in resnično imam občutek, da živim v samostojni državi, v Kurdistanu in ne v Iraku, saj skoraj ni ničesar, kar bi prebivalce povezovalo z Bagdadom. Gospodarstvo in administracija (tudi notranje zadeve) potekata ločeno in to dokaj uspešno, tudi geografsko so popolnoma ločeni. V mesecih pred napadom IS se je zdelo, da bodo iraški Kurdi razglasili neodvisnost, a prišla je IS in Kurdi so v prvih tednih izgubili veliko ozemlja. Pogovori in želje po neodvisni državi so zato trenutno potisnjeni na stran, saj si Kurdi želijo poraziti IS, ponovno prevzeti nadzor nad vsem izgubljenim ozemljem in nadzor nad celotno situacijo v regiji, šele nato pa se ponovno posvetiti ideji o lastni državi. Tudi stališče zahodnih držav do potencialne kurdske države je dokaj podobno; zahod želi, da Kurdi ostanejo, kjer so, se upirajo grožnjam s strani IS, pri tem jim je pripravljen tudi pomagati, o prihodnjih težavah pa bodo akterji razpravljali v prihodnosti, po stabilizaciji razmer. Je pa neodvisnost iraškega Kurdistanu zelo blizu.

3. Na naslednje vprašanje ste mi že delno odgovorili, pa vseeno... Bodo po morebitnem porazu IS Kurdi ponovno stremeli k skupni državi vseh Kurdov?

Zagotovo se bodo ponovno pojavile težnje po neodvisni državi v Iraku, za Turčijo in Iran pa nisem tako prepričana, saj sta ti dve državi zelo centralizirani, zato neodvisni državi tam skorajda nista mogoči. V Siriji pa se lahko zgodi, da bodo Kurdi dobili avtonomno pokrajino, na območju Rojave, saj Sirija, kot smo jo poznali ne obstaja več. Kurdi na tem območju ustanavljajo svoje kantone in prevzemajo nadzor nad situacijo. Pri tem so dokaj uspešni, vključili so tudi manjšine na tem območju, zato mislim, da bodo dobili določeno stopnjo neodvisnosti, avtonomno pokrajino ali nekaj podobnega.

4. Bi lahko Kurdi IS, kot novega regionalnega akterja, obrnili sebi v prid? Kako?

Odgovor na to vprašanje je zelo zapleten. Kurdi so na začetku mislili, da so dovolj močni, da zlahka porazijo IS, zdaj pa se veliko bolj zavedajo svojih sposobnosti in svoje situacije kot leto nazaj. Vedo, da bi morali imeti centralizirano, močno vojsko, o kateri lani ni nihče govoril, zdaj pa vedo, kaj potrebujejo.

Kar pa se tiče diplomacije, so Kurdi po pojavu IS pridobili mednarodno pozornost in priznanje. Veliko ljudi je umrlo, kar je resnično žalostno. Želim si, da bi to pozornost in priznanje Kurdi dobili na drugačen način, brez žrtev, brez vojne, to se ni zgodilo. Veliko evropskih in zahodnih ministrov, politikov in diplomatov je v zadnjih nekaj mesecih obiskalo Kurdistan, kar je Kurdom prineslo ogromno mednarodne pozornosti in priznanje njihovega boja proti IS. Diplomacija pa je v trenutni situaciji Kurdov zelo pomembna.

5. Zakaj je po vašem mnenju IS neposredno napadla kurdsko ozemlje šele jeseni 2014? Pomeni to, da Kurdistan ni bil njen primarni cilj? Kaj želi IS doseči na ozemlju Kurdistana? Si želi zagotoviti naravne vire, ali je Kurde prepoznala kot najšibkejši člen v regiji, ki bi ga najlažje porazila in zavzela ozemlje?

To vprašanje mi je zelo všeč, tudi sama mu posvečam veliko pozornosti in iščem odgovor. Zaenkrat ni jasnega odgovora, obstajajo pa različne teorije zarote. Sama sem govorila z veliko kurdskega uradniki, vendar tudi oni nimajo pravega odgovora.

Situacija lani je bila zelo čudna, saj je bila IS usmerjena proti Bagdadu, Recepu, Kermela, nič ni kazalo na to, da namerava napasti IS. Potem pa se je nenadoma preusmerila stran od Bagdada in najprej napadla Sinjar, kar je bilo resnično nepričakovano. Ne vem, zakaj se je to zgodilo... Vsi odgovori na to vprašanje temeljijo na teorijah zarote, a ne verjamem, da je bil motiv IS za napad na Kurdistan le ideološki.

IS je mislila, da lahko premaga Kurde. Če bi bil njihov cilj le Sinjar, ki je mejno področje med Irakom in Sirijo, bi razumela, da želijo zabrisati mejo med tema dvema državama in združiti delovanje svoje organizacije v dveh državah. Vendar je po drugi strani to tudi nesmisel, saj je na drugih napadenih območjih veliko sunitskih Arabcev, katerih mest ne bi mogli nadzirati, tudi če bi osvojili določena mesta. To je bilo zelo očitno.

6. Kdo so pravzaprav kurdski borci? Kdo se bori proti IS, koliko jih je in kaj jih motivira za boj?

Govoriva o drugih delih?

Kdo so kurdski borci nasploh? V Iraku in Siriji.

Sestava, kompozicija borcev proti IS v Iraku in Siriji je rahlo drugačna. V Siriji je vodilno vlogo prevzela YPG, ki ima tudi močno žensko enoto YPJ, ki je odigrala ključno vlogo v boju zoper IS v Kobaniju. Po njihovim okriljem se bori veliko žensk. Tudi iraške pešmerge so jim pomagale veliko, še posebej med osvoboditvijo Kobanija. V iraškem delu pa vodilno vlogo igrajo pešmerge, ki so razdeljene oz. povezane z dvema različnima strankam; KDP (op. Kurdistan Democratic Party) in PUK (op. Patriotic Union of Kurdistan). Tekom vojne z IS so včasih pešmerge poskušale pokazati zvestobo stranki, ki so ji naklonjene. Ko so na primer osvojile določeno območje, so tam izobesile tudi zastavo stranke. To je bilo dokaj vsakdanje na začetku, zdaj pa se zdijo dokaj enotna sila. Dejansko pa so oni edina vojaška sila, ki je prisotna v severnem Iraku oz. iraškem delu Kurdistana. Veliko jih je vsakodnevno prisotnih na ulicah, v preteklosti pa so bile nameščene le na kontrolnih točkah.

Mlajše pešmerge so imele na začetku nekaj težav, saj niso bile dovolj usposobljene, izkušene, ampak zdaj s tem nimajo več težav, saj so v njihovih vrstah tudi izkušene Prešmerge, ki so se borile proti Sadamu tri desetletja nazaj in so se v vojaške vrste vrnile prav zaradi IS. Starejše,

izkušene pešmerge so prevzele tudi vloge poveljnikov. Obstajajo tudi ženske pešmerge, vendar je njihovo število dokaj majhno. Če število primerjamo s Sirijo, Rojavo, je ničelno.

Starostna struktura borcev v Siriji in Iraku je dokaj podobna. Veliko je mladih borcev, tako na strani YPG, kot pešmerg, sodelujejo pa tudi starejši borci. Razlika je le ta, da so starejše pešmerge upokojeni vojaki (bivše pešmerge), ki so ponovno vstopili v svoje vrste zaradi boja z IS. Formalno se pešmerge uradna vojaška sila v severnem delu Iraka, v iraškem delu Kurdistanu, vendar so v zadnjem času imele nekaj težav s centralno oblastjo v Bagdadu. So tudi na državni plačilni listi, vendar njihove plače niso bile redne. Z vojno z IS se je situacija zanje spet nekoliko spremenila, saj so pešmerge edina sila, ki se z IS bori na severu države in zato dobivajo priznanja in čestitke s strani vlade, kar je bilo nepredstavljivo dve leti nazaj. Trenutno je njihov status prenovljen, zato so tudi same pešmerge zadovoljne s tem. Vsi udeleženi akterji, pešmerge in vlada pa se zavedajo, da so trenutno pešmerge edina rešitev, saj je preostala iraška vojska spodletela v boju zoper IS in so pešmerge resnično edina sila, ki se upira IS. Iraška vojska trenutno ne obstaja oz. je ne bi mogli poimenovati vojska; na jugu države je le šiitska milica, ki je zadolžena za varnost. Poskušali so sestaviti tudi sunitsko milico, vendar je zaenkrat šiitska edina sila na jugu. Torej imamo šiitsko milico na jugu, pešmerge na severu, seveda pa uradno obstaja tudi iraška vojska, za katero pa sem že dejala, da ni močna.

Zanimivo pa je tudi dejstvo, da YPG in pešmerge sodelujejo, izvajajo skupne operacije, kar v preteklosti ni bilo pogosto.

Kako pa je z orožjem, ki ga naj bi IS dobila oz. zaplenila iraški vojski, potem ko je napadla njihove vojaške baze?

IS je orožje preprosto dobila, ko so iraške vojaške sile zapustile svoje vojaške baze. Iraški vojaki so preprosto pobegnili. Slekli so uniforme in pobegnili, za njimi pa je prišla IS, katero je čakalo vse orožje, strelivo, tanki in druge stvari, potrebne za boj. Ne vem, zakaj so to storili, najbrž so se bali IS, da so zbežali, čeprav so imeli na voljo velike količine orožja. Obstajajo tudi različne teorije zarote, a po mojem mnenju je najverjetneje strah vplival na beg iraških vojakov.

7. Kdo koordinira kurdski boj proti IS? Je ta organiziran ali vsebuje tudi prvine spontanega odpora?

Na ozemlju iraškega dela Kurdistana se borijo pešmerge in tudi prostovoljci, na sirske delu pa YPG in prostovoljci. Zaradi tega so Kurdi tako uspešni v boju zoper IS. Po prvem porazu so se takoj organizirali in se pričeli boriti nazaj. Trenutno pa so v Iraku pešmerge edina uradna sila, ki se neposredno bori z IS in tudi vodi Kurdski boj, ne milica, ne iraška vojska. Znotraj organizacije imajo odlično hierarhično strukturo, tako da poveljevanje poteka vertikalno navzdol. Imajo tudi štiri glavne sedeže, na katerih jim pomagajo tudi tuji, zahodni svetovalci. Navkljub svetovanju pa vojno oz. boj proti IS vodijo kurdski vojaki, pešmerge. Uradni vodja pešmerg je Masoud Barzani, kot voditelj iraškega dela Kurdistana, ki je skorajda neodvisen od preostalega dela Iraka in kot vrhovni poveljnik oboroženih sil tega območja. Sedaj je to le še na papirju, v preteklosti pa se je dejansko boril v prvih bojnih vrstah. Potrebno je omeniti še ministra za pešmerge, to je Mustafa Aziz. Seveda pa na vseh ravneh poveljevanja obstajajo poveljniki. Najpomembnejši pa so štirje, ki vodijo glavne sedeže.

8. S kakšnimi težavami se Kurdi soočajo v boju zoper IS?

Največji problem je, da nimajo dovolj orožja. Trenutno nimajo dovolj orožja, zato jim evropske države in ZDA pošiljajo orožje, vendar še vedno ni dovolj. To ostaja njihov glavni problem. Poleg tega pa imajo pešmerge tu težave s financiranjem, saj, kot sem že omenila ne dobivajo plač in sredstev redno, prav tako pa je regija zaradi IS v gospodarski krizi. Poleg tega, da se borijo z IS, se morajo soočiti še s finančnimi težavami, kar je zanje velik izziv.

9. Katere cilje želijo Kurdi doseči v boju zoper IS? Kaj so že dosegli? Kakšna je dolgoročna strategija boja proti IS? Kako bi jo lahko porazili?

Zelo težko vprašanje. Njihov največji cilj je, da ponovno osvojijo vse ozemlje, ki so ga v zadnjem letu izgubili proti IS. To jim je v Iraku že skoraj uspelo; nazaj so pridobili že skoraj vse ozemlje. Le še del Sinjarja je pod okupacijo IS, vendar je to še vedno vojno območje, tam se še vedno borijo z IS.

Poleg tega pa ne mislim, da bodo šli dlje. Za Kurde nima smisla, da se borijo dalje, ko bodo dobili svoje ozemlje v celoti nazaj (op. ko bodo ubranili tudi Sinjar). Nima smisla, da gredo do Mosula (op. mesto na severu Iraka, 400 km od Bagdada, trenutno največje mesto v Iraku

pod nadzorom IS), ki je sunitski. Četudi bi želeli tja in bi Mosul prevzeli izpod nadzora IS, se tam nikoli ne bi mogli obdržati ali ga voditi. Mosul nikoli ne bi mogel biti kurdski. Zato je zdaj zanje smiselno, da pridobijo nazaj in branijo svoje ozemlje.

Torej se bodo verjetno po tem, ko bodo dobili svoje ozemlje nazaj, nehali boriti proti IS? Kaj pa se bo zgodilo potem, kdo se bo borili z IS v drugih delih Iraka in Sirije, zunaj Kurdistana?

To je zapleteno vprašanje. Mosul je od Erbila (op. prestolnica iraškega dela Kurdistana) oddaljen le 80 km in Kurdi trenutno nadzorujejo ozemlje, ki je le 40 km od Mosula, vendar ne morejo naprej, preko meja Kurdistana, saj je to zemlja sunitskih Arabcev. Tega ozemlja, tudi če ga osvobodijo izpod IS ne bi mogli voditi oz. nadzorovati. Zdaj bi morala priti iraška vojska in se skupaj s pešmergami boriti za to zemljo ali pa bi morala to biti nekakšna sunitska sila, ki bi jo prebivalci Mosula ter okoliških vasi in mest sprejeli in odobraval. To pa je zelo težko doseči, do takrat pa problem ne bo rešen in Kurdi pri tem ne morejo veliko.

V zadnjih nekaj mesecih je tudi intenzivnost vojne med ozemljem IS in Kurdistanom v Iraku popustila. Sedaj le čakajo tam na premik nasprotnika, saj se največ trenutno dogaja na jugu, kjer pa poleg milice ni nobene druge vladne sile.

10. Kakšna je njihova vloga v globalnem boju zoper IS?

Če gledamo z globalne perspektive, so Kurdi edina sila, ki se neposredno bori z IS in ki jo je tudi porazila. Kar pa se tiče nadaljnjega boja, se mi zdi, da nimajo motivacije, da bi se borili še v drugih delih Iraka, zunaj Kurdistana. Podpirajo pa tudi trenutna pogajanja o osvoboditvi Mosula oz. operaciji Mosul, zato lahko pričakujemo, da bodo mogoče sodelovali tudi pri tem, v kolikor bo prišlo do dogovora in koalicije iraških sil, ki bi lahko osvobodile Mosul.

Veš, situacija tu je zelo zapletena, saj je iraški del Kurdistana zelo samostojen in daje občutek, da si v drugi državi, zato bi bilo tudi njihovo posredovanje izven Kurdistana podobno intervenciji v drugi državi. Kot bi bila Španija v vojni, Portugalska pa bi tja poslala svoje vojake. Zato tudi sami Kurdi ne čutijo pretirane dolžnosti in motivacije, da bi se borili za Irak, saj pripadajo Kurdistanu. Če pa bi se s pogajanjem uspeli dogovoriti z drugimi silami za skupno posredovanje, bi sodelovali.

11. Kakšnih oblik pomoči so bili Kurdi deležni s strani mednarodne skupnosti v boju zoper IS in v kolikšnem obsegu?

Najprej bi omenila mednarodno pomoč v obliki svetovanja in urjenja. Potem pa je tu še orožje in strelivo, ki pa ga nikoli ni dovolj. Na začetku boja proti IS je bilo orožje Kurdov zelo zastarelo in neuporabno, velik del je še vedno tak, vendar je vsaj nekaj od tega spremenila mednarodna pomoč. Poskušajo posodobiti svojo opremo, zato zahod v določeni meri še vedno pošilja kar potrebujejo orožja in streliva. Večina tovrstne pomoči pa prispe čez Bagdad, kar je malo zapleteno, saj se nikoli ne ve, kolikšen del pomoči je zares prišel v roke tistih, ki jim je bil namenjen.

Torej, če povzamem; Kurdi dobivajo mednarodno pomoč v obliki svetovanja, urjenja in usposabljanja, orožja in streliva ter humanitarne pomoči.

12. Kaj konkretno je pomoč mednarodne skupnosti pripomogla k napredku Kurdov v boju zoper IS? Je kakšna oblika pomoči izboljšala zmogljivosti Kurdov oz. prispevala k porazu IS na določenem območju?

Mednarodna pomoč zelo pomaga Kurdom v boju zoper IS. Še posebej pa njihovem napredku pripomore mednarodna koalicija z zračno podporo, ki sem jo pozabila omeniti. Brez zračne podpore se najbrž ne bi veliko zgodilo. Velik del zaslug za uspeh Kurdov tako nosi tudi zračna podpora mednarodne koalicije. Tudi zato, ker je dvignila motivacijo pešmerg za boj, ki so tako videle možnost za uspeh. Če ne bi bilo mednarodne koalicije in njihove podpore iz zraka, bi boj potekal veliko, veliko dlje in bi bil veliko, veliko težji.

13. Si Kurdi želijo pomoči mednarodne skupnosti in tudi računajo nanjo? Bi morala mednarodna skupnost neposredno priskočiti na pomoč Kurdom, ki se borijo z globalno varnostno grožnjo?

Nisem vojaški strokovnjak, vendar se mi zdi, po pogovori s Kurdsкими uradniki in predstavniki, da si ne želijo kopenske podpore zahodnih sil. Pravijo, da zahodnih sil nočejo na svojih tleh, da se bodo borili sami, da imajo dovolj moč, potrebujejo pa orožje in zračno podporo, saj v regiji ni letališč, prav tako pa pešmerge zaenkrat še nimajo zračnih sil. So ravno v fazi ustanavljanja svojih zračnih sil, vendar je postopek zaradi vojne upočasnen. Ne

želijo in ne prosijo za kopensko podporo, vendar si želijo nadaljnje pomoči v obliki orožja in zračne podpore oz. sodelovanja pri izvajanju akcij.

14. Kaj lahko Kurdi sami dosežejo v boju zoper IS?

Nekaj lahko dosežejo tudi sami. Razlog, zakaj sem rekla, da ne bi bili tako uspešni je, da nimajo lastnih letališč in zračnih sil, zato bi se težko upirali težki oborožitvi IS. Če bi imeli potrebno infrastrukturo, bi se lahko sami borili z IS prav tako uspešno kot z zračno podporo zahodnih sil. Ko so dobili potrebno za boj, so bili uspešni. Z neprimerno in nesorazmerno opremo pa se je težko boriti.

15. Kdo bo po vašem mnenju ključni akter v boju zoper IS (so to Kurdi, ZDA, Turčija, itd.) in bo največ prispeval k njenem porazu?

Trenutno so to Kurdi in mednarodna koalicija, dejansko pa bi morala biti v boj vpletena tudi sunitska sila. Mislim, da vodilne vloge ne bi smela prevzemati šiitska milica z juga ali pešmerge s severa, pač pa bi morala vstopiti močna sunitska sila, pa naj bo to v obliki iraške vojske ali kaki drugi obliki. Situacija je taka kot je; da se na severu z IS borijo pešmerge, na jugu milica, je posledica pomanjkanja močne sunitske sile, IS pa se lahko zaustavi le, če se vse te sile združijo.

16. Kaj bi morale regionalne sile in mednarodna skupnost storiti v boju zoper IS?

Mednarodna skupnosti bi morala nadaljevati s podporo in neposredno pomočjo kurdskim borcem; pošiljati orožje, nuditi zračno podporo ter odprto podpirati kurdski boj.

Regionalne sile pa bi poleg sodelovanja z mednarodno koalicijo morale pozornost posvetiti tudi iskanju primerne sunitske sile, ki bi se vsaj znotraj Iraka lahko skupaj z drugimi silami borila proti IS.

17. Si Kurdi želijo sodelovati tudi v političnem diskurzu o IS? Zakaj vanj, kot edini akter, ki se neposredno bori proti IS, niso vključeni?

Seveda si želijo. Vendar je to bolj problem zahodnih sil, da Kurdov ne vključijo v pogovore o IS, saj so edina sila, ki se bori proti njej. Lahko bi pridobili večje mednarodno priznanje. Čeprav so predstavniki iraškega Kurdistanu, z Barzanijem na čelu, pogosto vabljeni na konference, vendar še vedno ne dovolj. Vendar menim, da tu ni le izgube za Kurde, pač pa za celotno mednarodno skupnost, saj bi morali vključiti ljudi, ki se borijo proti IS. Po drugi strani pa je to tudi delno razumljivo, saj iraški Kurdistan ni država, pač pa del države, zato predstavniki niso povabljeni k vsem pogovorom. Za zahod pa tudi ni naključje, da jih izključijo iz pogovorov.

18. Ali bodo Kurdi po porazu IS vključeni v proces stabilizacije regije kot enakovreden partner? Bodo regionalne in mednarodne sile pozabile na njihove zasluge kot ob razpadu Osmanskega imperija?

Ne verjamem, da bodo izključeni iz procesa stabilizacije regije, saj tokrat svet ve za njihove zasluge, za njihovo vlogo v boju zoper IS. Tokrat je svet videl, da so Kurdi ravnali odgovorno, da so zanesljiv partner in edini stabilni akter v regiji. Celoten svet vidi njihove zasluge, zato bo proces vključeval tudi njih in bo zagotovo potekal drugače kot pred stoletjem.

19. Je ali bo boj proti IS revidiral status in položaj Kurdov v regiji in mednarodni skupnosti? Kaj menite o trenutnem položaju kurdskih borcev proti IS, ki so bili v preteklosti prepoznani kot teroristi? Ali podpora mednarodne skupnosti pomeni tudi drugačno prihodnost za Kurde?

Mislím, da bo podpora mednarodne skupnosti prinesla drugačeno prihodnost, drugačen status in položaj za Kurde. Zaradi njihovega boja proti IS je bil njihov status v regiji in mednarodni skupnosti že spremenjen. YPG je bila na primer v preteklosti prepoznana kot teroristična organizacija, zdaj pa je ne najdemo več na seznamu. Enako je tudi s iraškima PUK in KDP, ki sta že umaknjeni s seznama terorističnih skupin. Tudi PYD, iz Rojave, ki je povezana s PKK, je umaknjena s seznama. Te organizacije so bile prepoznane ne le po njihovih nelegalnih aktivnostih, pač pa po nedavnih zaslugah v boju z IS, po njihovi zanesljivosti in stabilnosti. Za PKK v Turčiji pa je situacija bolj zapletena, saj je Turčija članica NATA ter zaveznica številnih zahodnih držav in tudi če bi druge države želele umakniti PKK iz seznama, Turčija na to še ne bi pristala. Čeprav se v Turčiji trenutno odvija

mirovni proces med vlado in PKK, umik omenjene skupine s seznama terorističnih organizacij pa bo verjetno odvisen prav od uspeha tega procesa. Za Turčijo zato ne morem z gotovostjo trditi, da bo kurdski boj proti IS kaj kmalu revidiral njihov status oz. status organizacij, potrebno bo počakati še na rešitev spora oz. izvršitev mirovnega procesa v državi, za ostale države pa lahko rečem, da je boj proti IS že sedaj močno spremenil status in položaj Kurdov.

20. Kakšno prihodnost vidite za Kurdistan? V primeru napredka ali poraza IS?

Težko napovem, kaj točno se bo zgodilo. Mislim, da bo IS sčasoma poražena, Kurdi pa bodo pri tem igrali pomembno vlogo. Mislim, da se bo Kurdistan razvijal še naprej, kot se je do zdaj in da bodo izbrali pravo pot, ne glede na to, ali bo pot ločena ali skupna. V zadnjih nekaj letih smo bili priča neverjetnemu napredku in ta napredek se bo nadaljeval v pozitivni smeri, govorim o politiki, socialni in ekonomiji hkrati.

Pojav IS je zelo slabo vplival na Kurdistan, predvsem, če gledamo z ekonomskega vidika, saj se je iz regije umaknilo veliko tujih vlagateljev in tujcev. Kurdistan je trenutno v zelo globoki ekonomski krizi, vendar menim, da si bo tudi ekonomija čez čas opomogla, seveda če bodo pri tem sodelovale tudi države, v katerih Kurdi bivajo (v mislih imam predvsem Irak in centralizirano oblast v Bagdadu, zaradi katere imajo Kurdi zaradi neizplačanih sredstev, plač in pomoči težave).

Tudi politično in varnostno imajo Kurdi poleg IS še kopicu nerešenih vprašanj z državami, v katerih živijo, vendar menim, da bodo tudi te počasi rešili. Nekateri deli Kurdistana bodo ostali del sedanje države, drugi bodo postali neodvisne regije oz. pokrajine, verjetno pa je tudi, da iraški del postane neodvisen.

Zaradi IS so se ljudje začeli zavedati svoje ranljivosti, morali so celo bežati. Situacija zanje res ni prijetna, saj so dokaj mirno živeli na območju Kurdistana zadnjih nekaj let, sedaj pa je s pojavom IS prišel nov varnostni izziv, s katerim se kar dobro soočajo oz. po njem že počasi okrevajo.

Priloga D: Intervju s Karmen Švegl, novinarko RTV in dopisnico iz Bližnjega vzhoda

Intervju je bil z dopisnico slovenske nacionalne televizije iz Bližnjega vzhoda, Karmen Švegl, izveden preko spletne aplikacije Skype, v sredo, 29. julija 2015.

1. Ali je ideja o skupni državi vseh Kurdov ogrožena zaradi IS? So Kurdi dokončno zamudili priložnost za ustanovitev lastne države in za geostrateški razvoj svojega ozemlja zaradi pojava IS?

Mislím, da je ideja o skupni kurdski državi bila vedno neke vrste neuresničljivi sen. Turčija česa takega ne bi nikoli dopustila. Četudi bi Kurdom v Siriji uspelo vzpostaviti dolgoročni nadzor nad ozemlji na severu nemirne države, tega ne bi nikoli sprejela mednarodna skupnost. Celó v Iraku, kjer država poka po šivih in je de facto že razpadla po verskih in etničnih linijah, si Kurdi niso mogli izboriti lasne neodvisne države. Užívajo sicer neke vrste neodvisnost, a je vprašanje ali je ustanovitev lastne države na območju severa Iraka mogoča. Zahod je izjemno zadržan in to kljub temu, da so Kurdi ključni ameriški zavezniki, uživajo podporo Nemčije in številnih evropskih držav. Morda lahko trdimó celo nasprotno, ker Zahod v Islamski državi vidi dokaj veliko grožnjo, je postal partner z različnimi spornimi kurdsкими frakcijami, kost sta PKK, PYD, ki jih sicer uradno uvrša med teroristične organizacije. Te frakcije so si prav zaradi Islamske države in svojega boja proti njej pridobile določeno legitimnost. In tako je tudi njihov boj za lastno državo postal bolj legitimen. Torej, če kaj, je Islamska država Kurde in njihovo pozicijo v mednarodni skupnosti okrepila. A kljub temu dvomim, da bomo kdaj dočakali ustanovitev velikega Kurdistana.

2. Kako se je boj Kurdov za neodvisnost transformiral v boj proti globalni varnostni grožnji?

Kurdi predvsem branijo svoje ozemlje in svoj narod. Posredno se torej borijo proti neki širši grožnji, ki jo predstavlja Islamska država, ki pa po moje vendarle ni globalna grožnja.

3. Bodo po morebitnem porazu IS Kurdi ponovno stremeli k skupni državi vseh Kurdov?

Mislím, da Kurdi na nek način ves čas stremijo h skupni državi, a so tudi pragmatični in skušajo zase iztržiti kar največ v okviru danih možnosti trenutnega geostrateškega položaja.

Lep primer je Iraški Kurdistan, kjer so si počasi Kurdi uspeli prisvojiti dostop do naftnega bogastva, ki jim je omogočilo boljše pogajalsko izhodišče z Bagdadom.

4. Bi lahko Kurdi IS, kot novega regionalnega akterja, obrnili sebi v prid? Kako?

Dvomim. Islamska država zaradi svoje ideologije, neke vrste "sunitskega fašizma" ne more postati zaveznik Kurdov. Kurdi so v njihovih očeh neverniki, potomci Yezidov in drugi verstev, ki jih Islamska država ne priznava. Zato so tudi tarča napadov islamske države.

5. Zakaj je po vašem mnenju IS neposredno napadla kurdsko ozemlje šele jeseni 2014? Pomeni to, da Kurdistan ni bil njen primarni cilj? Kaj želi IS doseči na ozemlju Kurdistana? Si želi zagotoviti naravne vire, ali je Kurde prepoznala kot najšibkejši člen v regiji, ki bi ga najlažje porazila in zavzela ozemlje?

Iraški Kurdistan je bil eden izmed prvih ciljev Islamske države. Do junija 2014 ta praktično ni nadzorovala omembe vrednega ozemlja. Šele takrat je izvedla bliskoviti osvajalski pohod, s katerim je presenetila svet. Zavzela je Mosul in številne okoliške kraje. Takoj zatem se je lotila kurdskih ozemelj. Sama sem bila v začetku avgusta 2014 v iraškem Kurdsitanu in takrat je Islamska država ogrožala Erbil. Zavzela je številne kurdske vasi... Islamska država želi zavzeti kar največ ozemlja, saj tako kaže svojo moč. Zagotovo želi nadzorovati mejna območja, zaradi tihotapljenja dobrin, pa tudi naftna polja, zaradi virov, ki državi lahko prinašajo orožje. Se pa je Islamska država osredotočala vedno na sunitska območja, od tam pregnala Kurde, kristjane, Yezide in pripadnike drugih manjšin. Kot je mogoče razumeti želi ozemlje očistiti tako imenovanih nevernikov in vzpostaviti neko čisto sunitsko ozemlje.

6. Kdo so pravzaprav kurdski borci? Kdo se bori proti IS, koliko jih je in kaj jih motivira za boj?

Proti Islamski državi se na severu Iraka borijo pešmerge, ki so neka dokaj strukturirana vojska, uradno del iraških sil. Zahod jih priznava, celo pomaga z orožjem in niso sporne. Ključne so bile že v času upora proti Saddamu Husseinu... So pa tudi priskočile na pomoč v Kobaneju, V Siriji in tam tudi odigrale ključno vlogo. V Siriji pa se bori predvsem frakcija PYD, ki velja za sirsko vejo PKK-ja. Slednja je na listi terorističnih organizacij. PYD, ki je uradno neodvisna skupina pa ni. Ocenjeno je, da naj bi imela kakih 20 tisoč pripadnikov, zaradi svojega nazora uživa podporo med evropsko levico. Borce motivira predvsem boj za ozemlja, kjer živijo Kurdi in zaščita kurdskega prebivalstva.

7. Kdo koordinira kurdski boj proti IS? Je ta organiziran ali vsebuje tudi prvine spontanega odpora?

Mislím, da ni posebej koordiniran. Res pa je, da so te frakcije bile leta v pripravljenosti in zdaj so na nek način vendarle prišle na svoj račun, da se lahko uprejo proti resnemu sovražniku in pokažejo, da lahko zaščitijo kurdsko prebivalstvo.

8. S kakšnimi težavami se Kurdi soočajo v boju zoper IS?

Borcev je manj, so slabše oboroženi.

9. Katere cilje želijo Kurdi doseči v boju zoper IS? Kaj so že dosegli? Kakšna je dolgoročna strategija boja proti IS? Kako bi jo lahko porazili?

Kurdi so uspeli predvsem dokazati Zahodu, da so trenutno v Siriji verjetno edini zanesljivi partner, ki se bori na tleh. Glede na to, da v Sirijo nobena država, niti Turčija, ni pripravljena poslati svojih vojakov, koalicija še kako potrebuje kopensko pomoč.

10. Kakšna je njihova vloga v globalnem boju zoper IS?

Kurdi predvsem branijo svoje ozemlje in svoj narod. Posredno se torej borijo proti neki širši grožnji, ki jo predstavlja Islamska država. Zgoraj sem že omenila pomembno partnerstvo s koalicijo, ki napada cilje islamistov v Siriji.

11. Kakšnih oblik pomoči so bili Kurdi deležni s strani mednarodne skupnosti v boju zoper IS in v kolikšnem obsegu?

Pomoči so bili deležni zgolj Kurdi na severu Iraka, torej pešmerge. Gre za opremo in predvsem lahko do srednje težko orožje, trening.

12. Kaj konkretno je pomoč mednarodne skupnosti pripomogla k napredku Kurdov v boju zoper IS? Je kakšna oblika pomoči izboljšala zmogljivosti Kurdov oz. prispevala k porazu IS na določenem območju?

Zagotovo, z boljšim orožjem so se lažje spopadali z Islamsko državo. Denimo v Kobaneju je YPG (ki ga Zahod direktno ne oborožuje) prejel orožje od pešmerg, ki pa so ga od Zahoda. Nakar so iz mesta uspeli pregnati Islamsko državo.

13. Si Kurdi želijo pomoči mednarodne skupnosti in tudi računajo nanjo? Bi morala mednarodna skupnost neposredno priskočiti na pomoč Kurdom, ki se borijo z globalno varnostno grožnjo?

Glede na to, da so se izkazali za dokaj zanesljivega, najbolj zanesljivega partnerja v Siriji, bi bilo prav, če bi uživali več pomoči mednarodne skupnosti. A slednja ostaja zadržana, tudi zaradi vpliva Turčije, ki v YPG-ju vidi le podaljšek PKK-ja, ki pa je ključni sovražnik turške vlade.

14. Kaj lahko Kurdi sami dosežejo v boju zoper IS?

Lahko jih preženejo iz kurdskih vasi in mest.

15. Kdo bo po vašem mnenju ključni akter v boju zoper IS (so to Kurdi, ZDA, Turčija, itd.) in bo največ prispeval k njenem porazu?

Turčija je za boj ključna. In njena domnevna aktivnejša vključitev v koalicijo bi lahko pomenila preobrat v boju proti Islamski državi. A je še prezgodaj reči ali se bo to tudi zares zgodilo. Kurdi so pomemben igralec a zaradi omejene vojaške moči vendarle ne ključni.

16. Kaj bi morale regionalne sile in mednarodna skupnost storiti v boju zoper IS?

Verjetno zapreti mejo med Turčijo in Sirijo. Pritisniti na Turčijo, da zaustavi vsakršne premike islamistov in vse tuje borce, ki vstopajo izključno preko turškega ozemlja. Odločneje napasti cilje Islamske države, ki je v puščavski pokrajini izjemno izpostavljena. Ameriška politika je gotovo premalo odločna.

17. Si Kurdi želijo sodelovati tudi v političnem diskurzu o IS? Zakaj vanj, kot edini akter, ki se neposredno bori proti IS, niso vključeni?

Zaradi uradnega statusa prepovedanih organizacij, kar kurdske frakcije so. In to tudi ostajajo zaradi interesa Turčije. Če Turčija ne bi bila tako trdna, bi Zahod verjetno popustil in Kurde

že vključil v diskurz. Tukaj govorimo o YPG in PKK, politični predstavniki iz iraškega Kurdistanu so namreč že vključeni.

18. Ali bodo Kurdi po porazu IS vključeni v proces stabilizacije regije kot enakovreden partner? Bodo regionalne in mednarodne sile pozabile na njihove zasluge kot ob razpadu Osmanskega imperija?

Prav bi bilo, če bi se Kurdom njihova vloga priznala. A iz primera iraškega Kurdistanu, kjer si Kurdi zaradi svoje vloge v preteklosti in izjemnega sodelovanja z Ameriko zaslužijo neodvisnost, a je niso prejeli, lahko sklepamo, da bodo tudi v Siriji potegnili kratko. V Turčiji pa se jim zagotovo ne obeta kaj več, kot lastni tv programi, pravice manjšin...

19. Je ali bo boj proti IS revidiral status in položaj Kurduv v regiji in mednarodni skupnosti? Kaj menite o trenutnem položaju kurdukih borcuv proti IS, ki so bili v preteklosti prepoznani kot teroristi? Ali podpora mednarodne skupnosti pomeni tudi drugačno prihodnost za Kurde?

Mednarodna skupnost je dokaj oportuna. Kurdi so se uspeli dokazati, a skupine kot je YPG in PKK tudi zaradi svoje politične usmerjenosti in znova blokade Turčije, ne morejo pričakovati, da se bo odnos svetovnih velesil kaj bistveno spremenil.

20. Kakšno prihodnost vidite za Kurdistan? V primeru napredka ali poraza IS?

Možnosti za ustanovitev velikega Kurdistanu, skupne države iraških, sirskih, turških, morda celo iranskih Kurduv, sploh ne vidim. Ne glede na usodo Islamske države, ki bo srednjeročno zagotovo poražena. Ne mislim, da bo izginila, a bo izgubila ključna ozmelja in se umaknila v podzemlje, morda znova vzniknila, nekoliko preoblikovana, pod kakim novim imenom, a ne kot neke vrste država... Se pa bo verjetno s časoma izboljšal status kurduke manjšine v državah, kjer Kurdi živijo.

Priloga E: Intervju z Erikom Valenčičem, novinarjem RTV in vojnim poročevalcem

Intervju z Erikom Valenčičem, novinarjem RTV, vojnim poročevalcem in poznavalcem razmer na Bližnjem vzhodu, je bil izveden 12. avgusta v Ljubljani. Je poznavalec razmer v Kurdistanu, kjer je na prvih bojnih linijah posnel dokumentarni film Fronte Kurdistanu.

1. Ali je ideja o skupni državi vseh Kurdiv ogrožena zaradi IS? So Kurdi dokončno zamudili priložnost za ustanovitev lastne države in za geostrateški razvoj svojega ozemlja zaradi pojava IS?

Problem je globlji. IS je samo eden od faktorjev, ki se prepleta v regiji. Kurdi so v Iranu, Iraku, Turčiji in Siriji. Zadnji dve državi de facto ne obstajata več. Sirija in Irak kot državni tvorbi ne obstajata več. Kurdi imajo svoje avtonomno ozemlje, ki je de facto država v nekdanji državi, to je na severu Iraka, v Siriji pa dobivajo enako stvar, kot jo imajo že v Iraku. Medtem ko pa drugi dve državi, Iran in Turčija, nikoli ne bosta dovolili ustanovitve Kurdistanu. Mislim, da je bila Erdoğanova izjava, da bo Turčija nasprotovala neodvisnemu Kurdistanu, tudi če ga razglasijo v Latinski Ameriki. Skratka, popolnoma nepopustljivo stališče.

Vprašanje je tudi, če bi prišlo do tega, da pride do neke nove revolucije v Iranu, da se nekaj hudega zgodi v Turčiji, skratka, da se popolnoma destabilizira celoten Bližnji vzhod, in imajo Kurdi končno neko priložnost, da se povežejo skupaj, kako bi to delovalo. Namreč, v Iraku so Kurdi bolj ali manj odprti neoliberalnim idejam, plavajo na nafti in jim je vseč neoliberalizem in kapitalizem. Medtem ko so Iraški, Turški in Sirski komunisti (YPG, PKK, PJAK). Vprašanje je, kako zdaj to združiti. Nikoli niso imeli priložnosti, da ustanovijo državo, in dejansko je vprašanje, če bi imeli to priložnost, kaj bi iz tega nastalo. Ker ko so leta 1991 v Iraku dobili zaščito s strani ZDA in svoje avtonomno območje, so najprej imeli zelo krvavo državljansko vojno. Tako da je vprašanje, kam bi se stvar odvila, je pa dejstvo, da je Barzani lani spomladi napovedal referendum o neodvisnosti za iraški del Kurdistanu. Ta ideja nikomur ni všeč, ne Turčiji, ne Ameriki, ki sta zelo pomembni članici zveze NATO in razglasitev neodvisnosti bi še bolj zapletla razmere v regiji. Zato Kurdi v Iraku sedaj zavlačujejo s to idejo, imajo jo nekje v ozadju, ampak mislim da so v procesu ustanavljanja komisije, ki bi pripravila referendum. Nekaj kar lahko traja. Potem pa se je avgusta začela velika ofenziva IS v Iraku in kasneje še v Siriji, in Kurdi so začeli izgubljati tla pod nogami in upanje za neodvisno državo je kmalu prerasel v boj za golo existenco. In to je boj, ki še vedno traja.

2. Kako se je boj Kurdov za neodvisnost transformiral v boj proti globalni varnostni grožnji?

IS je bila zelo jasna eksistencialna grožnja, saj ne priznava drugih ver, različnih vej Islama, ne priznava Kurdov, itd. To kar IS počne, je torej neke vrste etnično čiščenje, ne le nad Kurdi, pač pa tudi nad Yezidi, Asirci in drugimi kristjani. Kurdi so se morali, da bi zaščitili svoje ozemlje, spopasti z IS, ki je prišla trkat na njihova vrata z orožjem sedmih korpusov iraške vojske, ki jih je uspela razorožiti. Torej je bila v izjemni premoči.

Kurdi so celotno situacijo v Iraku izkoristili, da so zavzeli Kirkuk, ki je strateškega pomena in z večinskim kurdskim prebivalstvom. Za to provinco se ne ve, komu pripada, saj si jo deli šest etnij in različne verske skupine. Kurdi so izkoristili situacijo z IS, da so zavzeli Kirkuk ter tam zavzeli defenzivni položaj. Tudi če bi IS bil sčasoma poražen, kar dvomim, da se bo zgodilo v kratkem, bi Kirkuk postal nova bojna linija, in sicer med Kurdi in iraško vojsko, saj vlada v Bagdadu Kirkuka ne želi dati. V Siriji so dosegli zmago v Kobaneju in okolici, tam se dobro borijo proti IS. Kar pa je najbolj zaskrbljujoče zadnje čase, je to, da se je ta boj med Kurdi in IS prenesel v Turčijo. Napad v Surucu konec julija v centru za pomoč beguncem, v katerem sem bil vsak dan in poznal ubite, ki so bili zelo pomembni ljudje, je bil velik udarec za Kurde. In Kurdi se bodo za to maščevali. Trdijo, da Turčija podpira IS pri teh napadih, kar drži. 29. novembra lani je turška vojska skozi mejni prehod spustila avto bombo, ki je pobila veliko ljudi. Avtomobil je prišel čez prehod, ki je bil zaprt za vse borce, ki so iz Turčije poskušali prestopiti v Sirijo, celo za humanitarne konvoje, zato to ni bilo naključje, da je le ta avtomobil prišel skozi. Boj se je torej prenesel že izven Sirije in Iraka in zelo verjetno se bo sedaj destabilizirala še Turčija.

3. Bodo po morebitnem porazu IS Kurdi ponovno stremeli k skupni državi vseh Kurdov?

Kurdi definitivno stremijo k svoji državi in dejansko meje med Irakom in Sirijo praktično ni več. Ko je IS pregnala pešmergo, kurdsko vojsko, iz območja Sirnaka, so na pomoč Yezidom priskočili sirski Kurdi in jih rešili pred gotovim genocidom na gori Sinjar. Drug drugemu pomagajo in tukaj že lahko govorimo o neki nastajajoči tvorbi. Kurdi v Iranu, o tem se malo poroča, saj težje delaš v Iranu kot novinar kot v Siriji in Iraku, so separatisti, imajo svoje ozemlje, ki ga želijo obdržati oz. ga za začetek priključiti iraškemu delu Kurdistana. Oni stremijo k svoji državi, vedo tudi, da je sedaj napočil nek zgodovinski trenutek, ko imajo to

priložnost. Ko rečem trenutek, to lahko pomeni tudi dvajset let. Njim dvajset let ne pomeni nič, saj na svojo državo čakajo že stoletja. Znova in znova so mi povedali, da zanje ni pomembno, ali to doživijo, ali ne, lahko le generacije za njimi. To je nekaj, kar so zdaj oni okusili in tega ne bodo spustili iz rok. Nikoli. Učenci so osvobajali srednjo šolo v Kobaneju, v kateri so se nekoč učili arabsko, le zato, da se bodo njihovi otroci lahko v njej učili kurdsko. Tega ne bodo nikoli več spustili.

In to je ta napaka Turčije. Erdoğan bi lahko Kurdom priskočil na pomoč septembra in oktobra v Kobaneju, pa jim ni. Poleg tega je turška vojska onemogočala prehod kurdskih borcev, da bi rešili mesto. To je bila kratkovidna napaka Erdoğanova, ki je Kurdi ne bodo nikoli pozabili. In Kobane, niti dogajanje v celotni Siriji in Iraku, ni in ne bo izčrpalo Kurdov. Kobane je Kurde tako zelo povezal, prvič v zgodovini, da so se prišli borit iz vseh zasedenih ozemelj. To je sedaj postalo mesto herojev in tega ne bodo več izpustili. Skratka gredo v smeri svoje države.

4. Bi lahko Kurdi IS, kot novega regionalnega akterja, obrnili sebi v prid? Kako?

Ne da jim IS pomaga v tem zelo krutem boju, v katerem morajo Kurdi zmagati, drugače ne bodo preživel, ampak, zasedba Kirkuka je ena stvar, do katere drugače verjetno ne bi prišlo. Ko je IS zasedla številna mesta po Iraku, so oni zasedli Kirkuk, saj ga niso želeli prepustiti IS. To je ena stvar, pri kateri ji je, ne IS kot taka, pač pa celotna kaotična situacija, povezana z nastankom IS in njenimi ofenzivami koristila. Druga stvar pa je, da sta Irak in Sirija kot državi razpadli. Med njim več ne obstajajo meje in Kurdi v tem kaosu iščejo neka varna tla pod svojimi nogami. Oni lahko iz tega kaosa nekaj potegnijo. Mislim, da so edini, predvsem v Siriji so edini, ki dejansko zagotavljajo relativno varnost. Ko si v Rojavi ali Kobaneju, si relativno varen za sirske razmere. Povsod drugje po Siriji ne veš, kaj se dogaja, ne veš, katera milica nadzira katero območje, katero vas, katero mesto. Jabat al Nusra je nekje, Islamska fronta drugje, Free Syrian Army spet drugje, itd. Tu lahko govorimo o somalizaciji države, ko na stotine nekih vojsk, raznih terorističnih in gverilskih skupin trga državo na kose. Dobesedno. Kurdi držijo svoje in gre jim v prid tudi to, da ščitijo tudi druge manjšine. Zato dobijo mednarodno prepoznavnost in dobijo borce iz drugih etničnih in verskih skupin (kot so krščanske enote), skratka, vežejo se v neko dobro koalicio. Vidiš zametke nečesa, čemur ne moremo reči država, pa vendar imajo svojega premierja v Kobaneju, ki je premier kantona Kobane, svojo vlado in sami vodijo stvari.

5. Zakaj je po tvojem mnenju IS neposredno napadla kurdsko ozemlje šele jeseni 2014? Pomeni to, da Kurdistan ni bil njen primarni cilj? Kaj želi IS doseči na ozemlju Kurdistana? Si želi zagotoviti naravne vire, ali je Kurde prepoznala kot najšibkejši člen v regiji, ki bi ga najlažje porazila in zavzela ozemlje?

Po mojem je IS, če gledamo geografsko, poskušala povezati svoja ozemlja v Siriji in Iraku, s tem, da bi jih dopolnila še s severnim teritorijem, to kar je dejansko Kurdistan. Če bi jim to uspelo, bi oni nadzirali na stotine in stotine kilometrov meje s Turčijo in bi iz Turčije dobili veliko borcev. Gre se za mejo, gre se za dostop do države, iz katere bi lahko prihajali novi in novi borci. Definitivno so hoteli zaseči Kobane iz tega razloga, Tal Abyad enako, Kirkuk seveda zaradi nafte, torej naravnih virov. Težko rečem, ali so ocenili Kurde kot šibek člen, če pa so to mislili, so se vsekakor zmotili. Njihove zmage so bile zelo velike na samem začetku, ampak zaradi vojaške premoči, zaradi zaseženega težkega orožja iraške vojske v Mosulu, Falluji, Ramadi, itd. Kurdi so jih potem obrnili nazaj. Tu je bistveno tudi zavezniško bombardiranje, ki pa vendarle ne gre tako daleč, da bi dejansko pomagalo.

Obstaja veliko različnih teorij zakaj je IS čakala z napadom na Kurdistan, zakaj je do njega sploh prišlo. Slišal sem tudi razlago, od enega od zelo obveščenih virov, da je vzhodni del iraškega Kurdistana, ki je pod nadzorom Talabanijevega klana oz. stranke PUK, dejansko pod nadzorom Irana. In Iran naj bi pripravil PUK, da napade IS in s tem sprovcira večjo bitko. To bi na koncu lahko pripomoglo tudi k temu, da bi Iranci mirno zakorakali v Irak. Tu je ogromno nekih iger in ni popolnoma jasno, kdo vse vleče niti v ozadju. Je pa dejstvo, da vsi vlečejo niti v ozadju in te niti so se zamotale in vsakdo, ki nekaj povleče, ne ve več, kaj bo prišlo ven. Ta teorija z Iranom je mogoča, povedal mi jo je zelo visok in dobro obveščen vir. Mogoče je tudi kaj drugega. IS navsezadnje zagovarja vojno vseh proti vsem in si želi totalne vojne, tako kot je razumljena v socioloških terminih, torej totalna, popolna vojna in vsi proti vsem. Njim je to v interesu, Kurde pa so napadli po moje, ker so hoteli obvladovati mejo s Turčijo.

6. Kdo so pravzaprav kurdski borci? Kdo se bori proti IS, koliko jih je in kaj jih motivira za boj?

Koliko jih je, je nemogoče reči. V Iraku so najbolj znani borci pešmerga, ki so izjemno dobri borci, zelo dobro usposobljeni, dodatno pa jih usposabljuje tudi ZDA in nekatere druge zahodne velesile. V Iraku se borijo skupaj z iraško vojsko. Zaenkrat so še zavezniki, vprašanje

pa je koliko časa bo to trajalo, saj se bo situacija še naprej zapletala. Skupaj načrtujejo napad na Mosul, ki se še kar ni zgodil.

V Siriji pa se borijo vsi. YPG, PKK, iranski Kurdi, torej PJAK in pešmerga. Tukaj se pojavi nek navidezen paradoks v povezavi s Turčijo, saj je slednja navsezadnje dovolila pešmergi, da po kopnem prečka njeno ozemlje in gre v Konbane pozimi 2014/2015. Paradoks je tukaj, ker po drugi strani Turčija pomaga IS. To so bila zelo dolgotrajna pogajanja, v katera je bil vpleten tudi zahodni svet, ki je Turčijo stisnil v kot. Turčija je potem dovolila prehod le enega kontingenta vojske. Polkovnik Rashid, s katerim sem govoril in ki je bil vodja pešmerg v Kobaneju, ni hotel povedati točnega števila, ampak mislim, da jih je bilo tam okrog 130 ali 140. V Siriji se de facto borijo kmetje, študentje, ljudje, ki prej niso bili v gverili. V Siriji prej ni bilo kurdske gverile, nima tako dolgoletne tradicije, kot v Turčiji, ampak ljudje so bili enostavno potisnjeni v boj. Ko se je boj začel in ko so dejansko dosegli zelo pomembne zmage, psihološko gledano pomembne, so dobili vedno več borcev. Tudi v Surucu, ki je nekakšen center gverilske operative za Kobane. Tja prihajajo Kurdi iz diaspore, tam prihajajo Kurdi iz vsepovsod. Srečal sem Kurde iz Velike Britanije, uglajenega profesorja, ki je pustil svoje življenje in prišel tja. Moj zelo dober prijatelj Diako, ki tudi nastopa v Frontah Kurdistanu, ta, ki je na koncu dejal »Idi basa«, dovolj je, je iranski Kurd, ki je v Istanbulu imel zelo uspešno podjetje. Podjetje je pustil, podjetje je potem bankrotiralo, in šel živet v begunsko taborišče, kjer je napeljal elektriko, itd. Kurdi morajo dejansko skrbeti za vse kurdske begunce, ki so prišli v Turčijo, saj turške lokalne, regionalne in nacionalne oblasti tega ne želijo, to pa jih še bolj povezuje. Ta boj je večplasten, tudi boj za preživetje. Ko imaš 200.000 beguncev in se moraš na lokalni ravni ukvarjati z njimi, ko ti nacionalna vlada ne pomaga, ti ne da niti elektrike, ko te turške oblasti dejansko zaustavljajo, potem se moraš organizirati. Vsi prihajajo tja, v Kobane se borit, ali pomagat reševat begunsko vprašanje. To je še ena od stvari, ki nam govori, da oni postavljajo neko svojo državo. Če moraš za vse poskrbeti sam, zakaj pa potem ne bi imel še svoje države. To je ta filozofija in to se rojeva ven iz boja z IS, ki ni samo na frontah, ampak je tudi reševanje begunske problematike.

Bi se mogoče dalo določiti v katero starostno skupino spadajo ti borci?

V Kobaneju so bili zelo mladi, najstniki. Starejši, mojih let in navzgor, ljudje, ki že imajo neke izkušnje so bili častniki. Drugače so zelo mladi ljudje. To jaz smatram le za Kobane, ne vem pa točno, kako je v drugih predelih Sirije, medtem ko ima pešmerga v Iraku, ki deluje kot profesionalna vojska malenkost starejše pripadnike, tam okrog 30 let. Urjenje v Kobaneju, to je zanimiv podatek, vodi PKK, ne YPG. In to urjenje je najprej ideološko, potem pa klasično

urjenje, ki pristoji neki gverili, vojski, ki ni de facto vojska, kot je sestavljanje kalašnikov. Učijo se s starim orožjem, šele po tem pa gredo na fronto, po treh, štirih dneh.

7. Kdo koordinira kurdski boj proti IS? Je ta organiziran ali vsebuje tudi prvine spontanega odpora?

Boj postaja organiziran. Na začetku ne moremo govoriti o neki organiziranosti, saj je bila tudi sama pešmerga v Iraku zelo osramočena, ko je izgubila ogromno ozemlja, ker enostavno ni bila pripravljena na to. Ogromno pripadnikov pešmerge sploh niso bile pešmerge, bili so t.i. ghost soldiers. Ti si v vojski, a dejansko nisi. Dobivaš plačo in jo polovico daš poveljniku, kiti je podpisal papir, polovico pa jo zadržiš zase in si doma. Na začetku je bilo kaotično, ampak so stvari zelo hitro vzeli v svoje roke, ob pomoči zračnih napadov zavezniških sil, prvenstveno Amerike. Tudi prihod borcev YPG v Sirnak, na goro Sinjar, ni bil koordiniran s pešmergo, pešmerge tam de facto ni bilo, to so naredili sami, mogoče na prošnjo iz Erbila, vendar tega ne vem. Bolj ali manj so samoorganizirani. V Kobaneju nisem videl tujcev, ni bilo nekih častnikov, bodisi iz tajnih služb, ali iz ameriške vojske, britanskih specialnih enot ali podobnega. Tega ni bilo. Kurdi boj vodijo sami in ga tudi hočejo voditi sami. Računajo na to zračno podporo in dobavo orožja. Tu lahko govorimo o neki stopnji organiziranosti, oz. nadzoru, ki je nad Kurdi. Če ti bo nekdo dal orožje, bo hotel vedeti določene stvari.

To pa je ta dilema zahoda. Dati Kurdom orožje, da premagajo IS, ampak ne jim ga dati dovolj, da ustanovijo svojo državo. Hkrati, to kar sem videl v Kobaneju, ko so islamisti nadzirali le še četrtno mesta, govorimo o parih ulicah, bi lahko Američani to lahko zmleli v prah, kadar bi hoteli. Ampak niso; bilo je tam okrog deset do petnajst zračnih napadov na dan, ravno toliko, da nekaj je. Tudi v mestu Sinjar že od decembra potekajo boji in američani sodelujejo v tem boju, torej bombardirajo položaje IS v samem mestu, niso pa do zdaj še bombardirali glavne cestne povezave s Sirijo, po kateri IS vsak dan prihajajo okrepiteve. Ceste enostavno ne bombardirajo. Nekaj kar bi bilo absolutno in popolnoma logično, da najprej narediš, da jih odrežeš, onemogočiš. Bizarno je gledati tovornjake, ki se vsakodnevno vozijo. Tega ni mogoče razumeti na neki logični, vojaški ravni, tu so v ozadju druge igre.

Jaz bi ocenil, da je kurdski boj na terenu, na tleh samoorganiziran, kar je tudi v njihovem interesu. Tudi PKK noče izgubiti primata nad dogajanjem v Siriji, vsaj kar se tiče kurdskega ozemlja. Ker Turčija bombardira njihove položaje v iraškem Kurdistanu, pa lahko pokvari odnose med iraškim Kurdistanom in Ankarom. Tega si nihče ne želi, saj preveč dobro poslujejo, 8 milijard dolarjev letno je vrednost menjave, v iraškem Kurdistanu je 100.000 turških

državljanov in 1.500 turških podjetij, večinoma gradbenih. To so odnosi, ki so bili zgrajeni, zato si nihče ne želi izbruha nove vojne. Zato mislim, da je PKK pomembno sirsko ozemlje, saj imajo tam svoje kampe, svoje ljudi, svoja oporišča, itd. Iščejo čim več ozemlja in ne bodo pustili nekemu tretjemu faktorju, da bi se preveč vmešaval.

8. S kakšnimi težavami se Kurdi soočajo v boju zoper IS?

To je zelo hudo. IS si je za začetek polomila zobe v Kobaneju, Le v nekaj dneh je padlo okrog 300 vasi v kantonu, potem pa, kot pravijo Kurdi, so jo spustili v mesto. IS bi tudi sama prišla v mesto, ampak vseeno ima to tudi nek smisel. V teh ozkih, na pol porušeni ulicah se ne da uporabljati tankov. Tu so Kurdi ob podpori ZDA uspeli uničiti ogromne količine težkega orožja IS, kar je tudi razlog, zakaj IS tako izgublja tudi drugje. Ni naključje namreč, da so najprej izvedli ofenzivo v Iraku in šele nato v Siriji. Šlo se je za orožje, ko so ga dobili, so v Iraku naredili kar so lahko s temi sedmimi korpusi orožja, nato pa so šli še nad Sirijo. In tam so jih Kurdi zlomili.

IS je Kurde poskušala zlomiti tudi s psihološko igro. Ker so in še vedno nadzirajo kar velik del kurdskega ozemlja, so uporabljali v boju kurdske otroke. In sicer dovolj mlade, da so jim oprali možgane in dovolj stare, da lahko nosijo impresivne kose eksploziva. In potem so te kurdske otroke pošiljali, da so se razstreljevali med lastnimi ljudmi. To te psihološko devestira. Ali te zlomi, ali pa te res razjezi, ampak enak ne boš več.

Uporabili so tudi štirideset samomorilskih napadalcev, svojih, izurjenih, v enem samem napadu v Kobaneju. To je samo treskalo. Tako oni napadajo.

Ne vem niti, kako je Kurdom uspelo obdržati nadzor nad Kobanejem, saj so na neki točki nadzirali le 25 odstotkov mesta in je bila slika drugačna. Takrat so poslali v svet sporočilo, da bodo Kobane, preden ga predajo, spremenili v pokopališče za obe strani. Spoznal sem človeka, ki je to lansiral v javnost in ti ljudje se ne šaliyo, umrejo za svojo zemljo. Dejansko jim je uspelo zmagati, ker enostavno vedo, da se borijo za svojo lastno zemljo in prihodnost. Ker če bi bili deložirani v Turčijo, tega ozemlja ne bi vel mogli zavzeti. Iz Turčije ni mogoče izvesti ofenzive, če je na meji turška vojska. To je bil boj za vse ali nič, v katerem so Kurdi prevagali, pri tem pa so izgubili ogromno ljudi, da imajo svoje ozemlje.

Proti IS so se borili s kalašniki, z orožjem, ki so ga zaplenili in obrnili proti IS. Videl sem zaseženo orožje IS v Kobaneju, proti koncu je bila IS že bolj slabo oborožena, so bili Kurdi že boljše. Stvari so se počasi obrnile.

V glavnem pa uporabljajo lahko orožje, kar jim je na voljo. Razlikujejo se boji v mestu, napram bojem na podeželju, kjer je veliko več odkritega boja, imaš tudi veliko ostrostrelcev. Ti so seveda prisotni tudi v mestu, ampak na podeželju je veliko lažje pokrivati večji del terena na tak način. Kurdi dejansko ob neki zmerni zračni podpori z bombardiranjem, z nekaj težkega orožja, ki ga ima pešmerga in nekaj malega, kar so sami uspeli zaseči IS poskušajo prodirati naprej. Pomembnejše je to v Rojavi, celoten sirski Kurdistan se imenuje tako, vendar tu mislim le na to, kar se dogaja v kantonu Rojava, tam jim gre bolje tudi zato, ker je ogromno orožja prišlo tudi iz Iraka, torej od Kurdiv v Iraku. Na razpolago imajo več težkega orožja, kot v Kobaneju, je pa to zelo počasen proces. Ne da jih bo ta boj izčrpal, pač pa bo trajal zelo dolgo, ker enostavno nimajo na razpolago dovolj stvari, da bi lahko hitro naredili odločilni preboj.

9. Katere cilje želijo Kurdi doseči v boju zoper IS? Kaj so že dosegli? Kakšna je dolgoročna strategija boja proti IS? Kako bi jo lahko porazili?

V Siriji so Kurdi, od začetka državljanske vojne, igrali precej dvomljivo vlogo. Niso vedeli ali naj sodelujejo s Svobodno sirsko vojsko proti režimu Bašarja al Assada, naj bodo z njim, ali naj bodo popolnoma nevtralni in gradijo nekaj svojega. Na koncu so bolj ali manj izbrali slednje. Assad je, če se ne motim, iz zaporov izpustil veliko kurdskih političnih zapornikov, da bi se prikupil, saj je iskal neke zaveznike. Kurdi se najprej niso hoteli vmešavati v državljansko vojno, so le gledali in čakali. Potem pa je prišla al Nusra in druge islamistične milice in se je začelo obleganje kurdskega ozemlja. Ogromno so ga izgubili, ker niso bili pripravljeni, ker tudi niso borci, kot so pešmerge v Iraku ali PKK v Turčiji. O PKK lahko govorimo tudi kot o teroristični organizaciji, tudi prav, naredili so ogromno stvari v 80. letih, napadi v urbanih središčih, ampak so se izogibali civilnim žrtvam. Ampak v vzhodni Turčiji, kjer je Kurdistan, je pa PKK čista gverila. Bil sem tam mnogokrat, vem da so gverila. Oni so potem prišli in pomagali z znanjem in orožjem. Taktika je ta, da morajo enostavno biti pametnejši od nasprotnika. IS zmaguje zaradi zla, ker ljudje enostavno bežijo pred njo. Kurdi morajo zato uporabiti pamet proti zlu. Ena od strategij je bila taka, da so npr. srednjo šolo v Kobaneju, v kateri sem snemal le 15 metrov stran od IS, zavzeli z ukano. Ta šola je bila izjemnega strateškega pomena, saj je bil na manjši vzpetini in je nadzirala tako vzhodno, kot južno fronto. Kurdi so to šolo oblegali in oblegali, vendar jim je ni uspelo zavzeti. Pred woki-talkijev lahko drug drugega nadzirajo. Potem pa so ponovno prišli napasti to šolo in so svojemu poveljniku ti mlajši borci, to je bilo vse dogovorjeno, sporočili, da so zavzeli šolo, a

dejansko še niso bili v njej. IS je nato vse težko orožje, ki ga je imela usmerila v to šolo in zbombardirala svoje lastne ljudi, ki so bili notri. Kurdi so potem le zakorakali v šolo. Kurdi so poleg tega še videli iz kje so bombardirali ter tja usmerili zračne napade in pešmergo, ki je tolkla s svojimi katjušami,, tistimi džipi v dokumentarcu, in drugimi topovi, kar pa deluje tako, da oni dobivajo koordinate iz prve bojne linije in njihov vsak projektil skoraj zagotovo nekaj zadane. In tako so jih popolnoma uničili. To je bila ena izmed bolj odločilnih zmag za mesto Kobane. Odvilo se je v dveh dneh, za novo leto 2015, tik preden sem jaz prišel v Kobane. Dva dni po tem, ko sem jaz odšel je IS ponovno poskušal zavzeti to srednjo šolo, vendar jim ni uspelo.

Kurdom je pomembno, da ne obtičijo, da se iz Kobaneja ne bi zgodil Aleppo, kjer ni nobenega napredka. To je mesto, ki mu vladajo »barrel bombs« in snajperji. Poskušajo biti pametnejši in zmagati tudi s pomočjo takih trikov. Tukaj imajo na razpolag izkušnje PKK, zagotovo pa tudi s strani zahodnih sil, ki jim pomagajo z vojaškimi strategii. Ni pa nujno, saj jih ne gre podcenjevati. Spoznal sem te njihove poveljnike in vidi se, da to res niso neumni ljudje.

Nekakšne enovite strategije ni, ni samo tipična gverila »udari in zbeži«, ni nujno frontalnih napadov. V Iraku bodo Kurdi celo sodelovali z iraško vojsko, dokler bodo še lahko, v Siriji bodo bolj odvisni od sebe, vem pa da sodelujejo tudi s Svobodno sirsko vojsko, ki je tudi prisotna v provinci Rojava. Sklepajo se nekakšna ad hoc zavezništva za določene bitke. To je ta strategija.

Dosegli so že veliko, dosegli so to, da jim je uspelo obvarovati svoje ozemlje in ga tudi skoraj v celoti osvoboditi izpod krempljev IS, izpod njihove črne zastave. V Siriji si želijo doseči to kar imajo v Iraku, to je zelo kratek odgovor, skratka neko avtonomijo, in potem na podlagi te avtonomije graditi naprej, se ozemeljsko povezati z iraškim Kurdistanom, itd., skratka držat svoje meje. Oni ne bodo šli napasti arabskih vasi, ker vedo, da je to absolutno brez zveze. To je to, želijo varovati svoje in graditi svoje. Ko bodo enkrat imeli avtonomijo v Siriji, kakršno uživajo že v Iraku, takrat pa se bo potrebno posvetiti Turčiji. Ko je bilo leta 2013 razglašeno premirje med PKK in turško oblastjo, sem se v svojih prispevkih posmehoval medijem, da kakšna vehementna neumnost je to. Razglasili so mir in vsi svetovni mediji so bili prepričani v to. Ne, miru ne bo. Par sto borcev PKK je odšlo iz Turčije v Irak. Niso ostali tam, ampak so šli v Sirijo in se bodo vrnili nazaj. Okrepljeni in še bolj jezni zaradi trenutnega dogajanja.

Ena od strategij, ki sem jo prej pozabil omeniti in se mi zdi tudi pomembna, je ta, da pri boju z IS Kurdi ne izvajajo masakrov. Ne koljejo, ne pobijajo oz. ne izvajajo zločinov zoper človeštvo, nekaj takega, da bi zlo vrnili z zlom. Za tem stoji neka logika. Kurdi računajo na to, da bodo ti borci IS, ki so lokalni Sirci, ki so bili povlečeni v boj na strani IS in niso imeli

veliko izbire, lažje prestopili na njihovo stran. Obstajajo tudi že arabski borci na kurdski strani. Če ti borci vedo, da ne bodo ubiti, pač pa le zaprti in kolikor vem, so v zaporih normalne situacije, se bodo predali. Ali to, ali pa bodo harali naokrog z IS, dokler jih ne bo nekdo ubil, kar se zgodi prej ali slej. Moj prijatelj je intervjuval tri zaprte pripadnike IS v zaporu Qamishlju, ki so mu povedali, da so lokalni prebivalci, Sirci. Najprej je bil na tem območju Assad, potem je prišla Svobodna sirska vojska, potem Jabat al Nusra, potem je prišla IS, zdaj pa so tu Kurdi. Oni samo čakajo, kaj se bo zgodilo. To je zelo dobra, izjemna strategija. Prime te tam, da bi šel in pobil islamiste, še posebej ko slišiš, kaj delajo. Ampak to je ta pamet nad zlom. Zaradi tega jih jaz spoštujem kot izjemno dobre borce, ker znajo in gledajo dolgoročno. Dolgoročno pa gledajo zato, ker so dolgoročno v boju. Tam imaš na stotine paravojsk, a nobena izmed njih ne ve kaj hoče. Eni govorijo o šeriatskem pravu, drugi nekaj tretjega, četrtega itd. Kurdi pa točno vedo kaj hočejo in gledajo dolgoročno, česar nihče od onih drugih ne dela. Vsaj ne, da bi bilo tako očino in vidno, kot je pri Kurdirh.

10. Kakšna je njihova vloga v globalnem boju zoper IS?

Absolutno, IS je globalna grožnja, to je dejstvo. Tudi njihovo dobro razumevanje množične psihologije je zelo pomembno, saj mediji konstantno nasedajo njihovi propagandi in jo širijo naprej. IS to zelo dobro zna. Kurdi so pomembni, ker so prvi pokazali, da se IS in njeno zlo, njene metode bojevanja in terorja da premagati. Obstaja neka možnost. Če bi bile zahodne sile pametne, bi res vložile v Kurde, ki bi jih hkrati tudi do neke mere vseeno lažje nadzirale, saj so to razumni ljudje. Lahko rečejo, da bodo razglasili svojo državo, a ne bodo šli z glavo skozi zid.

Postali so globalno pomembni, ker so pokazali, da se IS da premagati. Svet bi lahko res investiral v njih, ker je to zelo psihološko pomembno tudi v globalnem boju zoper IS. Dogajajo se vehementne neumnosti; Američani so prišli na idejo, da bodo v Siriji izurili brigado, bataljon 15.000 zmernih borcev, karkoli naj bi to v Siriji pomenilo. V pol leta jim je uspelo usposobiti 60 borcev. Ravno zdaj se je pritoževal nek sirski poveljnik te brigade v nastajanju, da bodo potrebovali desetletja, če želijo s tem tempom usposobiti 15.000 borcev. Zakaj delati to, če so tu že Kurdi? Zakaj ne pomagati njim? Kurdi bi ob dovoljšni podpori, ampak ne le Kurdi, slednji bi morali na neki točki predati situacijo Svobodni sirske fronti, in bi skupaj lahko zavzeli Raqqo. Morali bi začeti Raqqo in jo zavzeti, saj bi to zlomilo IS. Raqqo je osrednjega pomena, tam se je vse začelo. Tako kot je Mosul v Iraku. Ne gre se le za psihologijo, ampak se gre za en fundamentalen problem, ki bo zastrupil svet za desetletja. Če

ti pogledaš mesto Mosul, zakaj je pomembno, da se ga čim prej osvobodi? Nekateri pravijo, da ima to mesto milijon ljudi, jaz pa mislim, da ima celo do tri milijone. Vedeti je potrebno, da je večina prebivalstva mladih, IS pa je ukinila šolski sistem in ga nadomestila z indoktrinacijo v džihad. Če vzgojijo milijon borcev na celotnem ozemlju, fanatikov, predanih temu, kar IS dela, tega problema še dolgo, dolgo, dolgo časa ne bo mogoče rešiti. Ker bo tega enostavno preveč. Gre se za bitko s časom in nihče nima tega pravzaprav v mislih. Še posebej, ko slišiš tako smešne stvari, kot je 60 borcev, brez nekega jasnega cilja.

11. Kakšnih oblik pomoči so bili Kurdi deležni s strani mednarodne skupnosti v boju zoper IS in v kolikšnem obsegu?

Obseg sam se ne ve. Nihče pravzaprav tega ne obeša na veliki zvon. Tudi zato, da se ne bi živciralo Turčije. Ker Erdoğan ve, kaj Kurdi dobivajo v Iraku, če pa bi to vedela še turška javnost bi od njega zahtevala neka pojasnila, terjala neke ukrepe. Ker so jim toliko oprali možgane, da Kurde percipirajo le kot grožnjo in to je tudi Erdoğanova lastna krivda. To je ta spirala, ta začarani krog, v katerega se vsi ujamejo. Za sam obseg pomoči ne vem, vendar dobivajo predvsem humanitarno pomoč, to je pomoč beguncem. Kar pa je tiste prave pomoči, prihaja v obliki bolj sofisticiranega orožja, vendar lažjega; ne dobivajo tankov, helikopterjev, letal, dobivajo havbice, neke manjše topove, raketne sisteme, dobivajo tudi veliko logistične podpore, kar potrebujejo za komunikacijo v vojni. Skratka dobivajo vojaško opremo, logistično podporo in strelivo. Še enkrat je potrebno omeniti tudi zračno podporo ter usposabljanja. Usposabljanja pa potekajo, a niso zelo javna. V Iraku usposabljanja potekajo, a so nekakšna javna skrivnost. Ve se, da potekajo, nihče tega ne taji, stvar pa vseeno ni v ospredju. Mogoče tudi zaradi tega, ker bi IS, če bi imela te posnetke, to lahko izkoristila proti njim ali pa jih izkoristila za lastno propagando, češ, da sodelujejo s satanom, Ameriko in jih morajo zato pobiti.

Kar pa se tiče Sirije, je zelo težko. Recimo v provinco Rojava pomoč pride, kar pa se tiče Kobaneja, tam glavno logistično in vojaško podporo zagotavlja PKK, tudi čez mejo prenaša orožje. Ko smo mi tekali čez mejo, je moj prijatelj Murat nosil poln nahrbtnih seržerjev. PKK ima kamp za urjenje v Kobaneju, ki sem ga hotel posneti in to je bila edina stvar, ki je nisem smel posneti. Vse drugo so mi dovolili, tega pa ne. Ne obstaja, so rekli.

12. Kaj konkretno je pomoč mednarodne skupnosti pripomogla k napredku Kurdov v boju zoper IS? Je kakšna oblika pomoči izboljšala zmogljivosti Kurdov oz. prispevala k porazu IS na določenem območju?

Konkretnega tu ni nič, ker je težko reči, kaj bi bilo, če bi bilo. IS je 7. avgusta skorajda zavzela Erbil na način, da so ustvarili na ducate in ducate lažnih Twitter računov in Facebook profilov, se predstavljali kot prebivalci Erbila in širili paniko, češ IS je že v Erbilu, nikogar več ni, vsi bežimo ven, itd. Vlada je morala ukiniti Twitter in Facebook potem. Dajem ti ta primer, ker niso vsa napredovanja IS nujno povezana z vojaškimi sredstvi in obratno, nazadovanja tudi ne.

Vsa ta prej naštetá pomoč je pripomogla k temu, da so Kurdi lahko obdržali svoje ozemlje. Vprašanje je, če bi Kobane obstal, če ne bi bilo bombardiranja. Je pripomogla, ampak je pripomogla k temu, da se vzpostavi skorajda pat pozicija. Oni na eni strani, zahod na drugi. To je ta dilema zahoda, o kateri sem že govoril, ne želijo, da bi Kurdi prehitro zmagali, zavzeli vse možne stvari in se potem preveč opogumili. Kar je napaka, saj dlje ko bo to trajalo, bolj odločeni bodo Kurdi, da ustanovijo lastno državo. Ker če so za to prelili reke krvi, si zaslužijo svojo državo.

Nič konkretnega ni pripomoglo, vsakdo ima neko svojo računico. Kurdi so tukaj eden izmed akterjev, ki se mora znajti. Američanom niti ne zaupajo, čeprav jim pomagajo z zračno podporo, saj so jih v moderni zgodovini že dvakrat izdali in nimajo zagotovila, da jih ne bi še tretjič. Vsakdo ima neko računico. Ta pomoč je bolj pomoč, da se ustavi IS, kot da se izrecno pomaga Kurdom.

13. Si Kurdi želijo pomoči mednarodne skupnosti in tudi računajo nanjo? Bi morala mednarodna skupnost neposredno priskočiti na pomoč Kurdom, ki se borijo z globalno varnostno grožnjo?

Ne bi bilo dobro, da se mednarodna skupnost neposredno, s svojimi silami, vključi v ta kaos, ki ga je s svojimi silami že povzročila. Kurdi upravičeno pričakujejo pomoč, zaradi tega ker k njim bežijo kristjani, Yezidi so pod njimi varni, tudi Turkomani v končni fazi. V Erbilu sem živel pri Mohamedu, ki je iz Bagdada, sunitski Arabec in je zobozdravnik. Iz Bagdada je zbežal, ker bi ga zaradi tega ker je zobozdravnik in zato domnevno premožnejši ugrabili. Bežijo h Kurdom, ker je tam relativen mir in se da živeti. Če Kurdi ravnajo veliko bolj odgovorno od vseh držav okoli njih, vključno s Turčijo, če ravnajo že pri tej zaščiti manjšin

tako zelo odgovorno, potem si seveda zaslužijo tudi svojo državo, če jo hočejo, v prvi vrsti pa si absolutno zaslužijo podporo mednarodne skupnosti.

14. Kaj lahko Kurdi sami dosežejo v boju zoper IS?

Boj Kurdov proti IS bi brez podpore zahodnih sil predvsem trajal dlje, verjetno bi izgubili Kobane, v Iraku bi se komaj obdržali pri Erbilu. Vprašanje je kaj bi bilo s Kirkukom, čeprav jim v Kirkuku ni nihče pomagal, tam so vse naredili sami. Dlje časa bi trajalo, poleg tega pa bi oni morali prodirati, kar se Sirije tiče, iz severovzhodne province Rojava in osvobajati vas za vasjo, mesto za mestom, do Kobaneja, da pridejo do svojega ozemlja nazaj. Vprašanje je, če bi jim to uspelo, ker je bilo v celi tej zgodbi odločilno, da so uničili ogromne količine težkega vojaškega orožja IS v Kobaneju. To je zelo pohabilo IS. Če bi IS še naprej imela vse to težko orožje, bi bila verjetno ogrožena ne samo Rojava, pač pa še marsikaj drugega v Siriji, saj bi IS le prodirala naprej. Premikali bi se naprej in zavzemali ozemlje, saj se je nemogoče obdržati s kalašnikom proti tanku. V Iraku bi bila situacija nejasna, neke linije bi bile povlečene in bi bili v neki pat poziciji.

15. Kdo bo po tvojem mnenju ključni akter v boju zoper IS (so to Kurdi, ZDA, Turčija, itd.) in bo največ prispeval k njenem porazu?

To bo zagotovo neko zavezništvo med Kurdi, zahodnimi silami, iraško vojsko, Iranom. Bašar al Assad ne bo vključen, saj se bori za svoj lasten obstanek in je možno, da ga bodo na koncu ubili sami Aleviti. Jaz vidim to neko zavezništvo, ki že nastaja, a je zelo ohlapno. To ni nobena »coalition of the willing«, ampak je »coalition of necessity«. Iran sodeluje z iraško vojsko, ki sodeluje z Ameriko, ki sodeluje s Kurdi. Potem so torej Američani in Iranci v nekakšni povezavi, za katero ne moremo trditi, da je zavezništvo. Vsak izmed njih pa igra tukaj neke svoje igre in vsakomur IS lahko tudi koristi. Kdo bo tukaj prevagal v boju zoper IS, je odvisno le od tega, kako hitro bodo ravnali, kako hitro bodo povlekli neke nujne poteze, ki bi jih že morali. Mi vse preveč govorimo o 3.500 zahodnoevropejcih, ki so šli dol. V redu, to so izgubljene duše, ki bodo najprej pobite na fronti, ker nimajo pojma. Problem so ti mladi, otroci, če oni odrastejo v borce. To so osebe, ki ne razumejo koncepta mi, ker so se rodile v vojni ali pod sankcijami, kar je približno isto. Njih pa se ne bo dalo kar tako poraziti. Kdo jih bo niti ni toliko pomembno kakor kdaj jih bodo. Ker bi jih morali že zdaj. To bo konstanten vir nestabilnosti, dokler s tem ne opravijo.

16. Kaj bi morale regionalne sile in mednarodna skupnost storiti v boju zoper IS?

Regionalne in mednarodne sile bi se morale povezati, oblikovati nekakšno sunitško koalicijo, v katero bi lahko vključile tudi druge akterje, kot so Kurdi in različne milice ter skupaj osvojiti vsa območja izven Kurdistana.

17. Si Kurdi želijo sodelovati tudi v političnem diskurzu o IS? Zakaj vanj, kot edini akter, ki se neposredno bori proti IS, niso vključeni?

V vse te velike mednarodne konference niso vključeni, pa to sploh ni problematično, saj so vse te konference bolj ali manj jalove, z njimi se ne naredi ničesar. Oni so zagotovo prisotni nekje ob strani, zato da lahko specificirajo, kaj potrebujejo da se borijo. Brez njih enostavno ne gre. Je v interesu zahoda, da jih obdrži nekje ob strani. V te velike igre pa niso vključeni, ker imajo svojo računico, ki pa se z velikimi igrami ne sklada.

18. Ali bodo Kurdi po porazu IS vključeni v proces stabilizacije regije kot enakovreden partner? Bodo regionalne in mednarodne sile pozabile na njihove zasluge kot ob razpadu Osmanskega imperija?

Da, zagotovo jih bodo do neke mere izigrali, saj si nihče ne predstavlja, da bi zdaj na ozemlju Iraka in Sirije nastala nova država. Nekaj bo moralo nastati, saj ti dve državi ne bosta nikoli več obnovljeni in celoviti. Tudi šiiti bodo na neki točki pobrali svojo nafto in se ogradili od sunitskega dela v Iraku. V Siriji je vprašanje, kaj se bo sploh zgodilo. Če hočeš razumeti vojno v Siriji, beri o državljanski vojni v Libanonu, ki je trajala 15 let. In je bila enaka kot ta v Siriji, imata iste vzporednice- medetnična, medverska, vanjo pa so bile vpletene vse regionalne in svetovne sile. Ta traja štiri leta in se je na nek način šele dobro začela, zato je nemogoče videti, kaj bo. Libanonski scenarij pa se ne bo zgodil, to je zdaj že jasno, ker so stvari preveč zaostrene. Mislím, da se bo Kurde poskušalo oslabiti in mi je žal, da se zdaj to dogaja v Turčiji, tudi zaradi tega, ker Kurdi ne potrebujejo še ene fronte. In so jo dobili, vprašanje pa je, kako se bo zdaj to razpletalo. Turška vlada bo zdaj poskušala to obrniti proti njim, da jim čim bolj spodkoplje tla še v Siriji. Preveč zgodaj je še, da bi lahko rekel, ali bodo dobili to, kar si želijo, ali ne. Moje mnenje je, da enkrat ko bo tega konec, Bližnji vzhod ne bo več tak kot smo ga poznali, vprašanje pa je, kaj bo s Kurdi.

19. Je ali bo boj proti IS revidiral status in položaj Kurdov v regiji in mednarodni skupnosti? Kaj meniš o trenutnem položaju kurdskih borcev proti IS, ki so bili v preteklosti prepoznani kot teroristi? Ali podpora mednarodne skupnosti pomeni tudi drugačno prihodnost za Kurde?

Tu lahko govorim le o veliki zadregi mednarodne skupnosti, ki je toliko zamotala Bližnji vzhod, da enostavno nič nima več nikakršnega smisla. YPG je podružnica PKK, ki velja za teroristično organizacijo. Kljub temu zahodne sile z zračnimi napadi pomagajo tudi YPG. Skratka pomagajo de facto teroristom. Nihče o tem noče govoriti na glas, zato se uporablja predvsem izraz Kurdi in ne YPG. Če razčleniš DNK strukturo tega kaosa, vidiš notri ogromno prstih odtisov, ki so posledica slepega mešetarnjanja velikih sil po Bližnjem vzhodu. Kurdi iz tega ne morejo dobiti pravzaprav nič. To je na strani zahoda, da razčisti,, kaj se pravzaprav dogaja, v kolikšni meri je to krivda zahodnih sil in na novo razmotriti situacijo, kar pa se do zdaj še ni zgodilo. Nihče odkrito ne govori o tem, kdo koga podpira. To je poteza, ki bi jo zahod moral nujno narediti. To bi bila predpriprava na uničenje IS. Pa vendarle se zdi, da je v interesu voditeljev zahodnih sil, da nas strašijo z IS kot globalno grožnjo, proti kateri se nič ne da narediti, namesto, da bi se ukrepalo. Ne vidim, kakšen bi lahko bil logičen razlog za to, razen velika zadrega in njeno prikrivanje, ampak to vodi v zelo, zelo zanimive čase pred nami. In to mislim zelo negativno.

Mislim, da PKK zahodne sile ne bodo umaknile iz liste terorističnih organizacij, saj v boju zoper IS uradno ne prispevajo nič. V času, ko imamo spet mrtve vojake in policiste v Turčiji, se zna situacija zopet zaostri. Če bodo razjezili PKK v Turčiji, jim bodo uničil turistično sezono za nadaljnjih 5 let. Prvo kot prvo je, da zahodne sile tega ne morejo spregledati, drugo pa je, da je Turčija ena od najbolj pomembnih članic zveze NATO. Američani imajo tam vsaj eno bazo in preveč stvari gre preko Turčije, da bi si jo upali narediti nesrečno. Erdoğan s svojo islamizacijo in spogledovanjem z Iranom ima neke svoje računice, ki mu jih vseeno tolerirajo, tolerirajo to, da podpira IS, da je ogromno orožja, saudijskega in katarskega izvora šlo preko Turčije v Sirijo raznim islamističnim milicam, ki so potem pristopile k IS. PKK ne more računat na neko priznanje, saj se vsi trudijo ne razjeziti Turčije. Zahod s Turčijo ravna zelo v rokavicah, če ne bi mi poslušali zelo ostre tiskovne konference iz Bele hiše, kot v primeru Irana in Rusije. S Turčijo si tega ne morejo privoščiti in tu Turčija lahko do neke mere narekuje tempo.

20. Kakšno prihodnost vidiš za Kurdistan? V primeru napredka ali poraza IS?

Verjamem, da IS bistveno ne bo več napredovala. To je nemogoče, saj so se Kurdi predobro utrdili in zdaj oni pravzaprav ogrožajo IS. IS lahko izvaja teroristične aktivnosti zoper Kurde v Turčiji, Siriji in Iraku, kaj dosti več pa ne more. Doživlja preveč pritiskov tudi z drugih front. Vmešali so se Iranci, iraška vladna vojska, številne milice v Siriji so se obrnile proti njej.

Kurdi so okusili svobodo. To sem videl v teh njihovih begunskih taboriščih, kamor so prišli turški uradniki in jim naročili poučevanje otrok v turščini ali arabščini. Učijo jih kurdsko in gradijo družbo, »a society«, iz katere bi lahko eventuelno lahko nastal Kurdistan. Zagotovo. Mislim, da bi napoved o odcepitvi iraškega dela Kurdistana znal biti prvi korak, ki bi se znal zgoditi v eni dogledni prihodnosti. Potem bi lahko sledila pripojitev sirskega dela, itd. Preden se to zgodi, pa se bo zgodilo še marsikaj, saj si največji akterji tega ne želijo in bodo to poskušali zaustaviti. V najbolj splošni prognozi lahko rečem le, da bo še veliko hujše, preden bo boljše, za kogar koli, pa tudi za Kurde.

Priloga F: Intervju z Bakhtyar Aljafom, direktorjem Mednarodnega inštituta za bližnjevzhodne in balkanske študije IFIMES

Intervju z direktorjem Mednarodnega inštituta za bližnjevzhodne in balkanske študije IFIMES, Bakhtyarjem Aljafom, po rodu Kurdom iz Kirkuka, je bil izveden 20. avgusta v Ljubljani. Pogovor je potekal v slovenskem jeziku, trajal pa je dobro uro.

1. Ali je ideja o skupni državi vseh Kurdov ogrožena zaradi IS? So Kurdi dokončno zamudili priložnost za ustanovitev lastne države in za geostrateški razvoj svojega ozemlja zaradi pojava IS?

Veliki Kurdistan, o katerem govorijo nekateri, ni realen. Tako kot je hotel Milošević ustanoviti veliko Srbijo, vemo pa, kako se je to končalo. Mislim, da Kurdistan ni mogoč, vseeno pa mislim, da mesta, ki zgodovinsko pripadajo Kurdom niso izgubljena. Kurdi so pragmatični, vedo, da bi sami težko v celoti vodili državo, vključno z gospodarstvom. V Iraku in drugih državah imajo še vedno nekaj koristi. Izvoz nafte obsega kar 560 tisoč sodčkov na dan.

IS je Kurdom dala mednarodno priznanje, druga stvar pa je, da sirske del Kurdistana, ki je povezan z Mediteranom, povezan še z Izraelom in zna se zgoditi, da bosta ostala povezana. Ne kot skupna država, pač pa kot nekakšna enklava.

2. Kako se je boj Kurdov za neodvisnost transformiral v boj proti globalni varnostni grožnji?

S podobnim sovražnikom, kot je IS so se Kurdi borili že večkrat. Najprej leta 2001, z Al Sada Islam, ki je oddelek Al Kaide, aktiven na severu Iraka. Leta 2002 je nastopila ameriška invazija Iraka, voditelji Al Kaide so bili prisiljeni oditi v Iran, od koder so delovali.

Poudariti je potrebno, da imajo Kurdi izkušnje z bojem. Tudi leta 2007 ali 2008 so bili prav Kurdi tisti, ki so našli sodelavca od Bin Ladna, kar je kasneje, leta 2009, vodilo v operacijo, v kateri je bil slednji ubit. Torej imajo določene izkušnje z bojem z Al Kaido.

IS si prizadeva ustanoviti državo le za muslimane, čeprav v regiji prebiva veliko verskih manjšin.

3. Bodo po morebitnem porazu IS Kurdi ponovno stremeli k skupni državi vseh Kurdov?

Mislim, da bodo želeli neodvisnost le znotraj Iraka. Kar pa se tiče poraza IS, pa menim, da dokončnega poraza ne bo. V boju zoper njo govorimo o koaliciji 65 držav, ki ima vrhunske vojaške zmožnosti in bi IS lahko porazili. IS je realnost, mednarodna skupnost pa je vplivala na njen nastanek, jih sponzorirala.

IS je država v pravem pomenu, ima svoje ozemlje, vojsko, policijo, celo komunala je izjemno učinkovita. Mosul nikoli ni bil bolj čist in varen, saj IS izvaja šeriatsko pravo. IS ne bo nikoli zares izginila, pač pa bo verjetno vključena v nekakšen politični proces, tako kot je bila s pogodbo v Daytonu legalizirana Republika Srbska. Ko al Bagdadija in drugega vodstva ne bo več, bo IS postala bolj sprejemljiva.

Boj s Kurdi je IS začela zaradi meje, zaradi dostopa do drugih zunanjih povezav. Zahodne sile pa so Kurdom priskočile na pomoč, ne iz ljubezni do Kurdov, pač pa iz ljubezni do svojih interesov. Kako bodo potekale nove meje, pa še ni jasno. Te ne bodo enostranske, vse pa bo stvar dogovora. Kar se tiče šiitov, ne bo problema, saj ne mejijo s Kurdi. Nekatero državo, kot so ZDA in Turčija pa si želijo, da država, ki bi morebiti nastala na ozemlju iraškega Kurdistanu, ne bi bila etnično čista, kar bi omogočalo nadaljnje vmešavanje. Sodelovanje iraškega Kurdistanu s Turčijo je izjemno pomembno, saj sta gospodarsko zelo povezani. V Erbilu najdete tudi številne turške univerze, itd. Vendar Erdoğan ni nacionalist, pač pa islamist, ki se zanaša na religijo.

4. Bi lahko Kurdi IS, kot novega regionalnega akterja, obrnili sebi v prid? Kako?

Mislim, da Kurdi na nek način sodelujejo z IS, saj pretok nafte poteka neovirano. IS počrpa 500 do 700 tisoč sodčkov na dan, ki prečkajo Kurdistan. To so konvoji cistern, ki vsi prečkajo Kurdistan. To pomeni, da je povezava med njimi. IS lahko kadarkoli zavzame Kirkuk, pa tudi Erbil. Za IS je pomembna meja, osemsto kilometrov meje in strateška mesta, kot je mesto na hidroelektrarni Mosul, itd., drugih interesov na ozemlju Kurdistana pa nimajo. Zato med njimi potekajo spopadi za ta mesta, hkrati pa poteka sodelovanje.

Kurdi morajo priznati IS kot dejstvo, jo sprejeti kot soseda.

5. Zakaj je po vašem mnenju IS neposredno napadla kurdsko ozemlje šele jeseni 2014? Pomeni to, da Kurdistan ni bil njen primarni cilj? Kaj želi IS doseči na ozemlju Kurdistana? Si želi zagotoviti naravne vire, ali je Kurde prepoznala kot najšibkejši člen v regiji, ki bi ga najlažje porazila in zavzela ozemlje?

Recimo, da je Kurde prepoznala kot šibkega akterja. Kar se tiče Iraka, je kurdsko ozemlje napadla zaradi strateških interesov, zaradi mest pri hidroelektrarni Mosul in okoli. V sirske Kurdistanu imamo dve frakciji Kurdiv, ki jih financira Barzani iz Iraka in ti dve frakciji sta usmerjeni proti Turčiji in ju imenujemo opozicija iz fotelja. YPG v Siriji ima svoje enote, tudi ženske, zelo blizu pa so si tudi z Izraelom. Kar pa se tiče režima, je za Kurde v Siriji bolje, da ostane Assadov režim, kot pa da pridejo islamisti. Assad in sirska vojska sta se umaknili.

V Siriji je IS prav tako stremela za mejnimi mesti. Za njih je najpomembnejši Kobani, saj jo povezuje s Turčijo, jim odpira pot. Območje, ki ga sedaj nadzorujejo Kurdi v Siriji, obsega 10 odstotkov ozemlja in 60 odstotkov vsega naravnega bogastva v državi. Govorimo o kmetijskih površinah in nafti.

6. Kdo so pravzaprav kurdski borci? Kdo se bori proti IS, koliko jih je in kaj jih motivira za boj?

V Iraku se bori redna kurdska vojska pešmerge. Največ jih je na mejah, med deset in petnajst tisoč. Najbolj koncentrirani so Kurdi v Iraku, kjer so dokaj dobro organizirani. Znotraj vojske pešmerge deluje še CTG (counterterrorism group), ki je podobna ameriškim Delta Forces, s katerimi zadržujejo svoje položaje.

Kurdi vsakodnevno gledajo konvoje IS, kako prečkajo njihovo ozemlje. Če ne bi bili nekako povezani z njimi, mislim na gospodarsko sodelovanje, bi jih že uničili.

Kar se tiče Sirij, je situacija drugačna. Kurdi so bili tu potisnjeni s strani režima in s strani Turčije.

Nekateri govorijo, da Izrael uri sirske Kurde, v kar jaz dvomim. Izrael mogoče uri le kurdske koordinatorje in stratege, ne pa vseh borcev.

7. Kdo koordinira kurdski boj proti IS? Je ta organiziran ali vsebuje tudi prvine spontanega odpora?

V Iraku to delata dve razini; prva je kurdski parlament, druga pa je enota zvezne vojske Iraka. Ta koordinacija je le navidezna, ne obstaja, saj skorajda ni povezave med Irakom in iraškim Kurdistanom.

PKK nima nekakšne velike vloge, saj je bil že politično mrtev, zakaj se je ponovno aktualiziral, pa je potrebno vprašati turško vlado. PKK je za Erdoğan le nekakšen sindrom, da dobi zadostno število glasov na morebitnih volitvah.

8. S kakšnimi težavami se Kurdi soočajo v boju zoper IS?

Največja težava Kurdov po moje ni orožje, saj ga nekaj imajo, dobili so ga tudi od iraške vojske in zahodnih sil, poleg tega pa imajo še zračno podporo, na katero IS ne more računati. Mislim, da so največji problem begunci, ki prihajajo na ozemlje Kurdistana in jih je sedaj že skoraj dve milijona. Za vse te begunce je potrebno poskrbeti, saj jih večina ne bo odšla več nazaj. Problem je dolgotrajen, zato osebe, ki sedaj živijo kot begunci v Kurdistanu, ne bodo želele več nazaj, ne bodo čutili povezave z matičnim ozemljem. Pomeni, da se bo spremenila tudi etnična struktura Kurdistana.

9. Katere cilje želijo Kurdi doseči v boju zoper IS? Kaj so že dosegli? Kakšna je dolgoročna strategija boja proti IS? Kako bi jo lahko porazili?

Mislim, da so Kurdi že dosegli svoje cilje. Dobili so nadzor nad nekaterimi mesti okrog Mosula in hidroelektrarne, poleg tega pa so brez referendum pridobili Kirkuk. Kurdi pravno nimajo nadzora nad Kirkukom, de facto pa so tu in ne nameravajo oditi.

10. Kakšna je njihova vloga v globalnem boju zoper IS?

Oni so edini, ki se borijo z IS. Zanimivo pa je, ali je njihov boj upravičen. Če se Amerika ne zoperstavi IS z vsemi svojimi zmožnosti, ne vem, zakaj se proti IS borijo Kurdi. Njihova vloga

bo pomembna predvsem v prihodnosti, da se stabilizira regija in da se v Iraku vse konča, da tam ustanovijo lastno državo, saj je Irak že stoletje nemiren, počasi razpad. Vsakih nekaj let ga preveva nov spopad, zato je potrebno to enkrat za vselej končati. Kar se tiče Sirije, pa bodo Kurdi najverjetneje obdržali nadzor nad mejami, kar pomeni pozitivno stvar za Rusijo in druge sile.

Globalno so trenutno pomembni, vendar menim da globalni boj proti terorizmu in IS ne obstaja. Kurdi predstavljajo le nekaj odstotkov populacije in so že zastopani v iraškem parlamentu, zato jim večje vloge zaenkrat v tej obliki ne moremo pripisati.

11. Kakšnih oblik pomoči so bili Kurdi deležni s strani mednarodne skupnosti v boju zoper IS in v kolikšnem obsegu?

Dobili so nekaj orožja, ki pa ga dejansko ne potrebujejo. Orožje je v Kurdistan prišlo iz Balkana, kjer ga morajo balkanske države po Deytonskem sporazumu uničiti. Problem nastane pri distribuciji orožja, saj poteka skozi vlado v Bagdadu, ki tako Kurdom da, česar sama ne potrebuje.

Omeniti je potrebno humanitarno pomoč, ki mislim, da je učinkovita, da begunci niso lačni in žejni. Je pa je premalo.

12. Kaj konkretno je pomoč mednarodne skupnosti pripomogla k napredku Kurdiv v boju zoper IS? Je kakšna oblika pomoči izboljšala zmogljivosti Kurdiv oz. prispevala k porazu IS na določenem območju?

Zračna podpora je pomagala Kurdom k napredovanju v boju z IS. Politična podpora je seveda tudi zelo pomembna. Kurdi so vedno vzbujali sočutje, a od tega se ne živi.

Kurdistan je izgubil ogromno tujih investicij, hkrati pa tudi varnost, ki vpliva na turizem, celotno gospodarstvo. Zanje trenutno predstavlja izziv gospodarstvo, saj menim, da lahko politično priznanje dobijo kadar koli, tudi od matičnega Iraka.

13. Si Kurdi želijo pomoči mednarodne skupnosti in tudi računajo nanjo? Bi morala mednarodna skupnost neposredno priskočiti na pomoč Kurdom, ki se borijo z globalno varnostno grožnjo?

Mogoče bi si v Siriji še želeli tujega posredovanja in potem, da pridejo ZN ter vzpostavijo meje. V Iraku pa tej ideji zagotovo niso naklonjeni. Želijo le, da se vojna konča ter da se suniti v Iraku vključi v politični proces, saj se tako ne bodo več mogli boriti.

Potrebujemo predvsem politično podporo, ne pa da se tuje sile pridejo slikati. Potrebno je vzpostaviti celovit sitem, upoštevajoč manjšino ali pa ji dati lastno državo.

Kurdi nimajo velikih ambicij, ne ve se še, ali bodo ostali v okviru Iraka, ali se bodo povezali s Siriji. Zdi pa se, da je situacija vsaj v Iraku popolnoma jasna. Spodaj šiiti, zgoraj Kurdi, vmes suniti. Vprašanje pa je, ali bo tovrstna rešitev vseh velikim silam.

14. Kaj lahko Kurdi sami dosežejo v boju zoper IS?

Kurdi brez pomoči zahodnih sil ne morejo kaj veliko doseči v boju zoper IS. Novodobni kurdski vojaki, pešmerge so navajeni na udobje, niso se več vajeni vojskovati, starih borcev, ki so ponosno nosili ime pa ni več. Učinkovite pa so njihove specialne enote, ki so izjemno izurjene, vendar delujejo le do 32. leta starosti, potem pa opravljajo službo voznikov, itd. Ti pripadniki specialnih enot pa so neustrašni, izjemno izurjeni, kot zver, ki jo spustiš na ulico, ubijalski stroj. Te enote so osvojile Kirkuk. Vsaka večja armada mora imeti specialne enote. Mislim, da so meje načrtane, zato IS ne bo več napredovala v boju z IS in niti ne bo več poskušala napasti kurdskega ozemlja. Radikalnih ozemeljskih sprememb ne pričakujem.

15. Kdo bo po vašem mnenju ključni akter v boju zoper IS (so to Kurdi, ZDA, Turčija, itd.) in bo največ prispeval k njenem porazu?

Največ bodo prispevali suniti sami. Kurdi namreč ne morejo zavzeti ozemlja izven Kurdistana, saj niti niso zaželeni, zato bodo suniti sami morali poskrbeti za svoje ozemlje.

16. Kaj bi morale regionalne sile in mednarodna skupnost storiti v boju zoper IS?

Govorimo o Iranu in Saudovi Arabiji, ne?

Saudova Arabija si želi IS za obračun z Iranom. Regionalne sile se morajo skratka dogovoriti, kako bodo omejile ideologijo IS, da se ne bo širila. Kar pa se tiče dejanja zahoda, morajo biti del nekega širšega konsenza.

17. Si Kurdi želijo sodelovati tudi v političnem diskurzu o IS? Zakaj vanj, kot edini akter, ki se neposredno bori proti IS, niso vključeni?

Kurde povabijo na različne pogovore o IS. Barzanija večkrat povabijo zraven, če pa pogledamo realno, Kurdi niso stranka v postopku. Nimajo države, zato težko sodelujejo zraven. Ne vidim smisla, zakaj bi sodelovali v pogovorih o osvoboditvi ozemlja izven Kurdistana, če to ni njihova naloga. Oni so osvojili svoje ozemlje, ne vidim potrebe, da bi sodelovali pri osvoboditvi drugih delov oz. v pogovorih o njih.

18. Ali bodo Kurdi po porazu IS vključeni v proces stabilizacije regije kot enakovreden partner? Bodo regionalne in mednarodne sile pozabile na njihove zasluge kot ob razpadu Osmanskega imperija?

Mislim, da jih mednarodna skupnost ne bo izigrala, se pa bojim dveh stvari. Bojim se, da bi prišlo do državljanske vojne znotraj Kurdistana, saj po razglasitvi samostojnosti pogosto pride do državljanske vojne, kot se izgubi zunanji sovražnik in se začne iskati notranji sovražnik.

19. Je ali bo boj proti IS revidiral status in položaj Kurdev v regiji in mednarodni skupnosti? Kaj menite o trenutnem položaju kurdske borbe proti IS, ki so bili v preteklosti prepoznani kot teroristi? Ali podpora mednarodne skupnosti pomeni tudi drugačno prihodnost za Kurde?

Prvo je kar trdijo nekateri kurdski intelektualci, da je država kot delniška družba. Zahod jo izkorišča, dokler jo potrebuje. Zahod tako izkorišča Kurde, dokler jih potrebuje. Drugo pa je, da Kurdi trenutno zaupajo zahodu, vprašanje pa je do kdaj bo tako ostalo?

V preteklosti so obstajale teroristične organizacije, ki niso več prepoznane kot take. Verjetno bo prišel čas, ko bodo tudi kurdske stranke umaknjene s seznama, vprašanje pa je, ali bo korak k temu storila Turčija in kdaj. Kmalu verjetno ne. Paradoksalno je, da ima PKK že ves čas delovanja ameriško orožje, hkrati pa so jih Američani tudi uvrstili na seznam terorističnih organizacij.

20. Kakšno prihodnost vidite za Kurdistan? V primeru napredka ali poraza IS?

Vidim svetlo prihodnost Kurdistana. Demokratične institucije znotraj ter učinkovito zunanjo politiko navzven. Delovati morajo globalno, le tako bodo uspešni in varni.